

Województwo Śląskie

**PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
„PLAN 2020+”**

PROJEKT

KATOWICE, PAŹDZIERNIK 2015

Opracowanie:
Wydział Rozwoju Regionalnego
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
ul. Ligonía 46, 40-037 Katowice
PLAN@slaskie.pl

Pod kierunkiem Prof. dr hab. inż. arch. Zbigniewa J. Kamińskiego – Politechnika Śląska w Gliwicach
Konsultanta ds. zmiany Planu

Spis treści

WPROWADZENIE	5
1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PLANU 2020+	5
2. CEL, ZAKRES, FORMUŁA I FUNKCJE PLANU 2020+	6
I. DIAGNOZA STANU	8
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA	8
2. STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO REGIONU	14
2.1. OBSZARY FUNKCJONALNE	14
2.1.1. Miejskie obszary funkcjonalne:	15
Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej.	15
Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych.	15
MOF Aglomeracji Częstochowskiej.	15
MOF Aglomeracji Rybnickiej.	16
MOF Aglomeracji Bielskiej.	16
Miejskie obszary funkcjonalne - lokalne ośrodki rozwoju.	16
2.1.2. Wiejski obszar funkcjonalny:	18
2.1.3. Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej.	20
Obszar górski.	20
Obszar terenów zamkniętych.	23
Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi.	25
2.1.4. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego.	28
Obszar cenny przyrodniczo.	28
Obszar ochrony krajobrazów kulturowych.	32
Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych	38
Obszar udokumentowanych złóż kopalin.	40
2.1.5. Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej.	43
Obszar przygraniczny	43
2.1.6. Obszary wymagające rewitalizacji.	45
2.1.7. Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”	47
2.2. POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE.	48
2.2.1. System transportowy.	48
Transport drogowy.	48
Transport kolejowy.	48
Transport lotniczy.	49
Transport wodny.	49
Transport zbiorowy.	51
Komunikacja rowerowa.	51
2.2.2. System infrastruktury technicznej.	51
Infrastruktura ICT.	51
System meteorologiczny.	51
System elektroenergetyczny.	52

Odnawialne źródła energii.	54
Zaopatrzenie w gaz.	56
Gospodarka paliwowa.	56
Gospodarka wodno-kanalizacyjna.	58
Gospodarka odpadami	60
3. TRENDY PRZESTRZENNEGO ROZWOJU REGIONU.	62
3.1. TRENDY SPOŁECZNE.	62
3.2. TRENDY GOSPODARCZE.	64
3.3. TRENDY ŚRODOWISKOWE (infrastruktura, zmiana w środowisku).	67
II. WYZWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA.	69
1. KONKURENCYJNOŚĆ.	69
2. SPÓJNOŚĆ.	69
3. RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU.	69
III. USTALENIA PLANU.	70
1. WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA.	70
2. ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA.	73
3. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA I SPOSOBY ICH REALIZACJI.	74
Cel 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.	75
Cel 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW - ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.	79
Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO	83
Cel 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.	90
4. ZASADY ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH.	94
5. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.	108
IV. ANEKSY	124

WPROWADZENIE

W październiku 2013 r. Marszałek Województwa Śląskiego przystąpił do przeprowadzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego¹. Bezpośrednią przesłanką do dokonania zmiany Planu była nowelizacja zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym² dotycząca zakresu planu województwa oraz zmiana ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju³. Zmiany ustawowe zobligowały samorząd województwa do dostosowania planu województwa do nowego zakresu w terminie do kwietnia 2016 r.

Jednocześnie wyniki kolejnych Okresowych Ocen Planu⁴ pokazały, że obowiązujący Plan uchwalony w 2004 r. oraz jego późniejsza częściowa zmiana dotycząca MPL „Katowice” w Pyrzowicach przeprowadzona w 2010 r.⁵, straciły na swojej aktualności.

Konieczność podjęcia prac planistycznych była podyktowana także dynamicznie zmieniającymi się uwarunkowaniami przestrzennymi, jak i opracowaniem nowych edycji strategicznych dokumentów krajowych i regionalnych, których zapisy plan województwa powinien uwzględniać: Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” (Strategia „Śląskie 2020+”)⁶ i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030)⁷.

W związku z powyższym zaistniała konieczność weryfikacji i uzupełnienia zapisów tekstowych i graficznych obowiązującego Planu wraz z jego częściową zmianą.

Niniejszy dokument powstał w wyniku przeprowadzonej w 2013–2016 r. zmiany Planu z 2004 r. wraz z jego częściową zmianą z 2010 r., jako nowa edycja Planu – **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Plan 2020+)**.

1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PLANU 2020+

Plan 2020+ jest podstawą formułowania zasad realizujących politykę przestrzenną województwa i organizujących jego strukturę przestrzenną w sposób uwzględniający założenia polityki przestrzennej państwa, określone w KPZK 2030.

Plan 2020+ poprzez jego ścisłe powiązanie ze Strategią „Śląskie 2020+” stanowi element zintegrowanego planowania strategicznego. Polityka przestrzenna województwa wyrażona w Planie 2020+ tworzy ramy przestrzenne do realizacji ustaleń Strategii „Śląskie 2020+”.

Podstawą prawną sporządzenia Planu 2020+ są:

- **Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa**⁸ stanowiąca, że zarząd województwa przygotowuje projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa, uchwalany następnie przez sejmik województwa.
- **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** stanowiąca, że do zadań samorządu województwa należy kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie, w tym sporządzanie i uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa.
- **Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki** stanowiąca, że plany zagospodarowania przestrzennego, jako dokumenty określające politykę rozwoju województwa w wymiarze przestrzennym, muszą zostać dostosowane do wymogów programowania strategicznego w perspektywie finansowej 2014–2020, związanych z realizacją Strategii Europa 2020 – na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu⁹.

¹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z 27 lipca 2004r., Nr 68, poz. 2049.

² Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tekst jednolity Dz.U.2015. poz.199 z późn. zm.

³ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki, tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz.712 z późn. zm.

⁴ Okresowa Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2006r., 2010r., oraz 2013r., Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, <http://www.slaskie.pl/planzagospodarowania/okresowaocena>.

⁵ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z 8 listopada 2010 r., Nr 237, poz. 3534.

⁶ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013r.

⁷ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Uchwała nr 239 Rady Ministrów RP z dnia 13 grudnia 2011 r., M.P. z 2012 r., poz. 252.

⁸ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1392.

⁹ Strategii Europa 2020 – na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, przyjęta przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 roku. Komisja Europejska KOM(2010) 2020

2. CEL, ZAKRES, FORMUŁA I FUNKCJE PLANU 2020+

Celem opracowania Planu 2020+ jest wykreowanie polityki przestrzennej województwa w zakresie określenia podstawowych elementów układu przestrzennego, ich zróżnicowania i wzajemnych relacji.

Zasięg terytorialny prac nad Planem 2020+ obejmuje obszar województwa śląskiego w szerokim kontekście powiązań przestrzennych i funkcjonalnych z bliższym i dalszym otoczeniem, natomiast zakres terytorialny ustaleń Planu 2020+ stanowi obszar w granicach administracyjnych województwa śląskiego.

Zakres merytoryczny Planu 2020+ wynika wprost z art. 39 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plan 2020+ określa podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje, uwzględnia zapisy KPZK 2030 i ustalenia Strategii „Śląskie 2020+”, a także zapisy programów rządowych i wojewódzkich w odniesieniu do zadań rządowych i samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Zapisy Planu 2020+ pozostają również w zgodności z dokumentami programowymi Unii Europejskiej oraz w spójności z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020¹⁰ oraz Kontraktem Terytorialnym dla Województwa Śląskiego¹¹.

Plan 2020+ stanowi wyraz **podejścia strategicznego i zintegrowanego**, które wyraża się umieszczeniem planowania w centrum sił globalizacji: technologii, polityki, kultury i ekonomii, które kreują zurbanizowane społeczeństwo i jego fizyczną rzeczywistość.

W Planie 2020+ określa się **inteligentną politykę opartą na wspólnej wizji i modelowaniu przyszłości** - ukierunkowaną na osiągnięcie celów wspólnoty, która niekoniecznie opiera się na wiedzy naukowej i systematycznej.

Plan 2020+ uwzględnia **konsekwencje polityki dla konkurencyjności** – co oznacza, że nie można ignorować normalnych ludzkich zachowań, dlatego dla większej efektywności planowania modyfikuje się trendy społeczne i ekonomiczne w taki sposób, aby mogły one oddziaływać w sposób bardziej właściwy i zrównoważony na kształtowanie struktury przestrzennej, niż miałyby to miejsce bez udziału planowania.

Plan 2020+ jest elementem:

- **planowania regionalnego**, które określa cele i działania zorientowane na rzecz danego województwa, którego przedmiotem jest województwo samorządowe, a głównym podmiotem wojewódzka samorządowa władza publiczna, natomiast narzędziem polityki regionalnej jest plan zabezpieczający interesy krajowe i regionalne w zakresie przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym,
- **planowania przestrzennego**, czyli formą aktywności człowieka zmierzającą do osiągnięcia ładu przestrzennego w otaczającej go rzeczywistości i pozwalającą na zharmonizowanie działań we wszystkich dziedzinach życia,
- **planowania zintegrowanego**, czyli obejmuje w sposób kompleksowy wszystkie aspekty działalności człowieka – strefę przestrzenno-techniczną, społeczną, gospodarczą i ekologiczną.
- Plan 2020+ ma charakter:
- **planu struktury** - określa koncepcję podstawowych elementów przyszłej struktury przestrzennej województwa i powiązań funkcjonalnych między tymi elementami, określa ramy i warunki merytoryczne dla podejmowania decyzji przestrzennych o charakterze strategicznym,
- **planu selektywnego** – głównym jego wyróżnikiem jest problemowość i selekcja zagadnień, pozwalająca koncentrować się na celach najważniejszych dla rozwoju województwa,
- **planu strategicznego** – formułuje koncepcję systemowego działania na rzecz długotrwałego rozwoju i oparty jest na zasadach planowania strategicznego,
- **planu działania** – jest dokumentem wewnętrznego kierownictwa województwa, mającym charakter ofensywny i kojarzący strategiczne decyzje Planu 2020+ z decyzjami operacyjnymi i instrumentami ich realizacji, nie może być podstawą materialno-prawną decyzji administracyjnych dotyczących użytkowania terenu.

Podstawowymi funkcjami Planu 2020+ są:

- **funkcja koordynacyjna** – pozwala w Planie 2020+ ustalać różne zamierzenia pod względem czasu i miejsca ich realizacji, funkcjonowania oraz efektów końcowych. Plan 2020+ służy także do uzgodnienia terminu realizacji zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków ich wprowadzenia do planu miejscowego. W tym też sensie funkcja koordynacyjna Planu 2020+

10 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z 18 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Operacyjnego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 139/6/V/2014 z dnia 29 grudnia 2014 r.

11 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, Uchwała Rady Ministrów RP Nr 188 z dnia 24 września 2014 r. Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1769/368/IV/2014 z dnia 25 września 2014 r.

- obejmuje funkcje organizacyjne i funkcje regulacyjne, jak i funkcje negocjacyjne,
- **funkcja kontrolna** – pozwala porównywać zamierzenia Planu 2020+ z jego osiągnięciami i dokonywać ocen skuteczności działania podmiotów realizujących jego zadania, jak i korygować długookresowe ustalenia Planu 2020+. W tym też sensie funkcja kontrolna Planu wiąże się z jego funkcją koordynacyjną,
 - **funkcja promocyjna** – pozwala w Planie 2020+ eksponować atrakcyjność celów, których realizacja jest szczególnie pożądana z punktu widzenia rozwoju województwa jako całości, jak i z punktu widzenia atrakcyjności dla kapitału zewnętrznego. Funkcja promocyjna obejmuje także **funkcje informacyjne, funkcje inspirujące i funkcje marketingowe.**

Plan 2020+ składa się z następujących podstawowych części:

- **części tekstowej, której głównymi elementami są:**
 1. DIAGNOZA STANU oparta na zaktualizowanej strategicznej diagnozie opracowanej na potrzeby SRWŚ „Śląskie 2020+” i składająca się z:
 - Ogólnej charakterystyki regionu.
 - Stanu zagospodarowania przestrzennego regionu (w podziale na obszary funkcjonalne).
 - Opisu trendów rozwojowych.
 2. WYZWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA.
 3. USTALENIA PLANU – określające wizję rozwoju przestrzennego województwa, wybór celów i kierunków działania oraz sposobów ich realizacji i monitorowania efektów ich realizacji, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych;
- **części graficznej, przedstawionej na mapach tematycznych:**
 - NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.
 - SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.
 - PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.
 - RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.

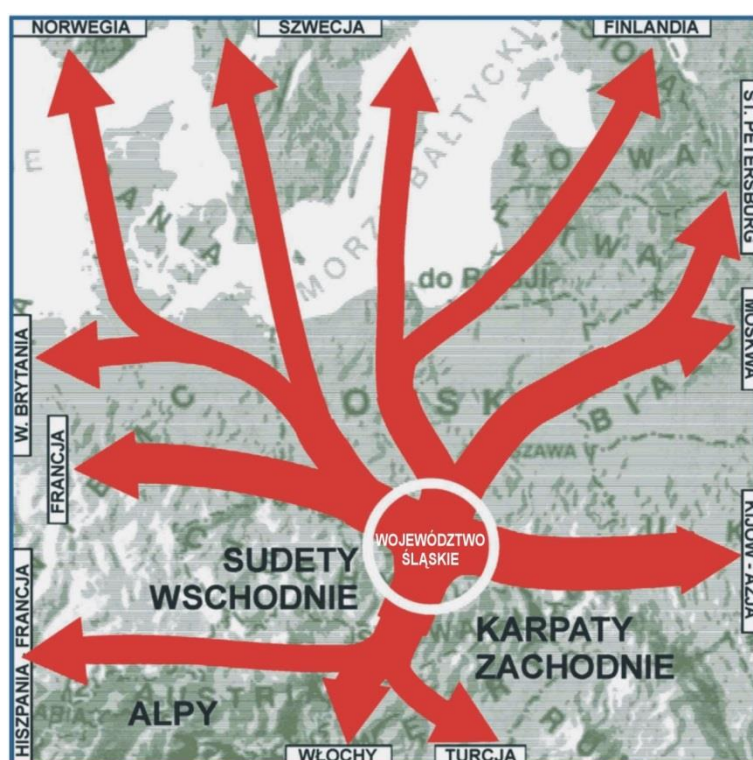
Do Planu 2020+ sporządzona została **Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu 2020+** oraz niezbędne dla sformułowania ustaleń Planu 2020+ analizy i studia, w tym **Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.**

I. DIAGNOZA STANU

Niniejsza diagnoza stanowiąca prezentację ogólnych i najważniejszych zjawisk została opracowana na podstawie analizy strategicznej¹² obejmującej zarówno stan aktualny, jak również tendencje zjawisk zachodzących w województwie, z uwzględnieniem wewnętrznego zróżnicowania funkcjonalno-przestrzennego regionu.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA

Województwo Śląskie położone jest w centralnej części Europy Środkowej, u wrót Bramy Morawskiej, stanowiącej korytarz łączący położone po obu stronach masywów górskich – Sudetów i Karpat, obszary wielkich nizin: Niziny Węgierskiej i Niziny Polskiej. Region leży w dorzeczu górnego biegu trzech największych polskich rzek: Wisły, Odry i Warty. Obszar cechuje zróżnicowana rzeźba terenu obejmująca: Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, Wyżynę Śląską, Kotlinę Oświęcimsko-Raciborską, Nizinę Śląską, Beskid Zachodni i Pogórze Śląskie. Województwo śląskie jest więc położone w miejscu węzłowym dwóch głównych korytarzy wymiany i komunikacji w Europie Środkowej, a jego uwarunkowania fizyczno-geograficzne zaliczane są do głównych atutów i szans rozwojowych województwa w okresie globalizacji gospodarki.

Rysunek 1. Węzłowe położenie województwa śląskiego.

Bezpośrednimi sąsiadami regionu są województwa: opolskie, łódzkie, świętokrzyskie i małopolskie, a także Republika Czeska i Republika Słowacka.

Dzięki położeniu regionu w bliskim sąsiedztwie Republiki Czeskiej i Słowackiej możliwy jest rozwój współpracy transgranicznej. Realizowana jest ona m.in. w ramach euroregionów, tj.: Euroregionu Silesia, Euroregionu Śląsk Cieszyński i Euroregionu Beskidy, jak również na obszarze Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o.

Województwo śląskie charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem morfologicznym i geologicznym. Występują tu zarówno góry, obszary wyżynne, jak i nizinne, a urozmaicona rzeźba terenu, silnie wpływająca na relację człowiek-środowisko, ukształtowała charakterystyczne krajobrazy, w których elementy przyrodnicze i kulturowe są ze sobą ściśle powiązane. Wbrew utrwalonym stereotypom, obszar województwa śląskiego, stanowiąc jeden z najbardziej przekształconych obszarów Polski, posiada bogate zasoby środowiska o wartościach przyrodniczych rangi europejskiej i krajowej. Najcenniejsze obiekty objęte

¹² „Diagnoza Strategiczna Rozwoju Województwa Śląskiego na potrzeby aktualizacji Strategii”, Analizy Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych, Zeszyt 4/2012., www.rcas.slaskie.pl.

są ochroną w ramach rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000 i innych form ochrony.

Ze względu na swoje wysokie walory lecznicze, przyrodnicze i krajobrazowe oraz warunki klimatyczne za uzdrowiska uznane zostały dwie miejscowości Goczałkowice Zdrój i Ustroń.

Województwo wyróżnia się ponadprzeciętnym w kraju odsetkiem powierzchni zajmowanej przez lasy – 31,9%, przy średniej w kraju – 29,4%. Znaczną powierzchnię na terenie województwa zajmują lasy ochronne, których głównym zadaniem jest zachowanie na danym terenie oraz w jego otoczeniu niezmienionych stosunków glebowych, klimatycznych, wodnych a także estetyczno-krajobrazowych.

O przyrodniczej atrakcyjności województwa decyduje także duża ilość obszarów zielonych na terenach miejskich, w tym największy w Europie, zajmujący ok. 600 ha powierzchni Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku – „Park Śląski” w Chorzowie oraz fragment unikatowej w przestrzeni europejskiej Pustyni Błędownskiej.

W województwie śląskim 51,1% powierzchni ogólnej zajmują użytki rolne, z czego ok. 23,2% użytków znajduje się w granicach administracyjnych miast, co wyróżnia województwo w skali kraju. Na szczególną uwagę zasługują występujące w Kotlinie Raciborskiej czarnoziemy.

W bogatych i różnorodnych zasobach środowiska kulturowego wyróżniają się zabytkowe obiekty i układy przestrzenne od prehistorycznych, poprzez średniowieczne, po te najbardziej charakterystyczne dla województwa – związane z jego industrialną historią, razem stanowiące mocny i unikatowy element tożsamości regionu, który stać się może komponentem wysokiej klasy produktu turystycznego. Częstochowa z Jasnogórskim Klasztorem o.o. Paulinów stanowi centrum kultu religijnego o zasięgu europejskim. Do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO zaproponowane zostały podziemia zabytkowej Kopalni Rud Srebrnonośnych oraz Sztolni Czarnej Pstrągi w Tarnowskich Górach.

Województwo śląskie wyróżnia się bogatą ofertą w sferze kultury świadczoną przez: Narodową Orkiestrę Symfoniczną Polskiego Radia, Operę Śląską, filharmonie, muzea w tym Muzeum Śląskie, teatry, Biura Wystaw Artystycznych i galerie oraz Akademię Muzyczną w Katowicach i Akademię Sztuk Pięknych w Katowicach oraz wiele innych instytucji kultury.

Województwo jest także jednym z największych w kraju ośrodków naukowym i akademickim. Znajdują się tu 41 państwowe szkoły wyższe, o kierunkach uniwersyteckich, politechnicznych i specjalistycznych, a także 39 filii i wydziałów zamiejscowych oraz wiele prywatnych szkół wyższych.

Województwo śląskie odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym kraju, opartym na bogactwach naturalnych takich jak: węgiel kamienny, złoża cynku i ołowiu, rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe, rudy żelaza, sól kamienna, pokłady metanu, gazu ziemnego, złoża margli, wapieni oraz kruszywa naturalnego, złoża wód leczniczych, mineralnych i termalnych.

Wieloletnia działalność przemysłowa doprowadziła do degradacji wielu terenów, które stanowią obecnie istotne wyzwanie w procesie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz minimalizacji ujemnych wpływów górnictwa. Tereny poprzemysłowe zlokalizowane w pobliżu centrów miast są zasobem przestrzeni rozwojowej (brownfield), a ich ponowne wykorzystanie poprzez nadanie nowych funkcji wpisuje się w proces ich rewitalizacji, chroniąc przed zabudową tereny otwarte (greenfield).

Województwo śląskie podlega dynamicznym przemianom związanym z restrukturyzacją tradycyjnych sektorów gospodarki. Skala tych zmian wywołuje w regionie konflikty o charakterze społecznym, ekonomicznym, ekologicznym, a także przestrzennym. Główne wyzwania rozwoju województwa śląskiego związane są z koniecznością pogodzenia wymogów konkurencyjności i efektywności z zaspokajaniem oczekiwań społecznych.

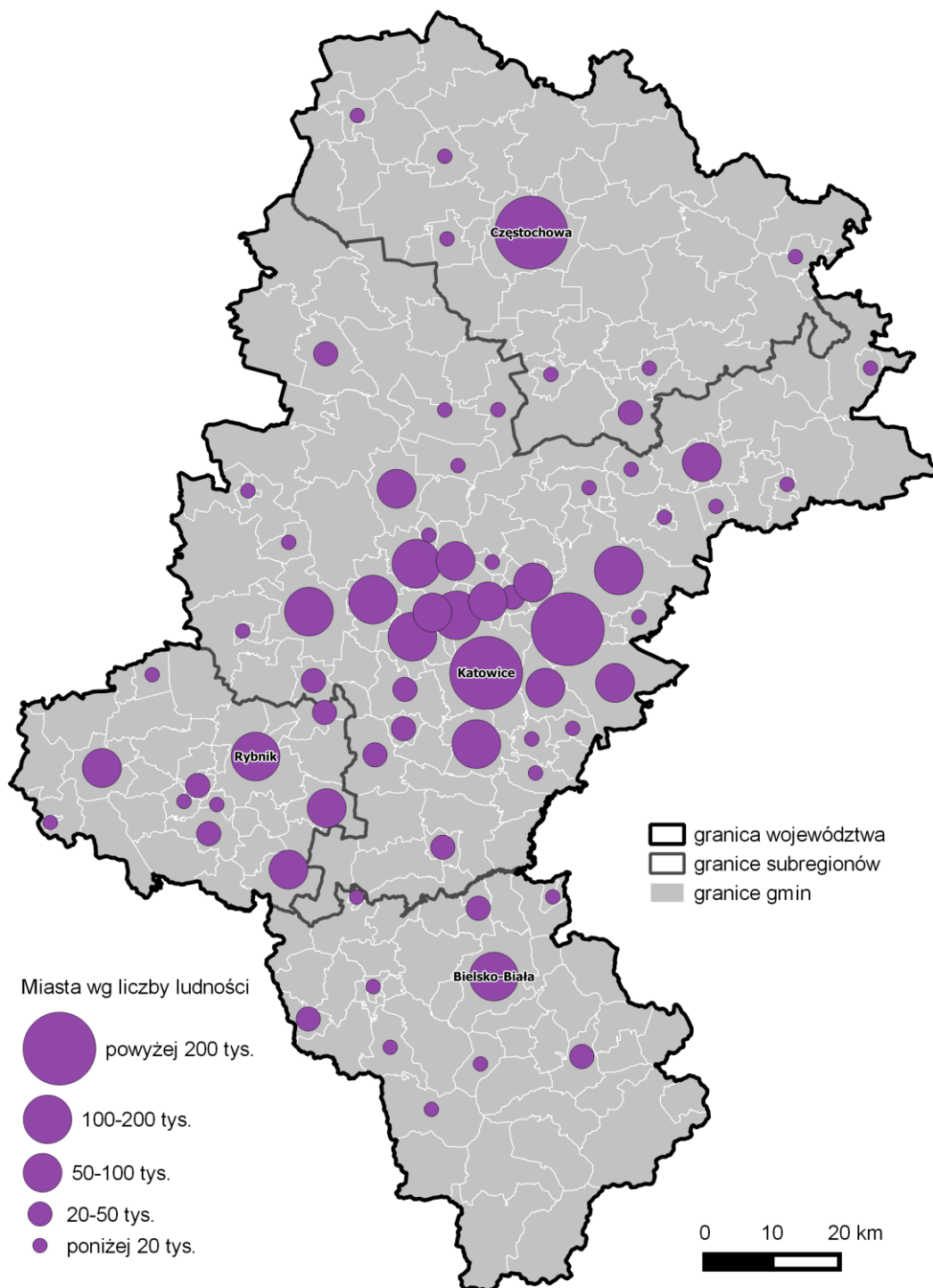
Województwo zajmuje powierzchnię 12,3 tys. km² (tj. 3,9% powierzchni kraju), którą zamieszkuje 4,59 mln ludności (2-ga pozycja w kraju po województwie mazowieckim). Region osiąga najwyższy w Polsce wskaźnik gęstości zaludnienia – na 1 km² przypada ok. 372 osoby, co trzykrotnie przewyższa średnią dla Polski i ponad trzykrotnie średnią dla UE.

Województwo śląskie posiada historycznie ukształtowaną, policentryczną sieć ośrodków miejskich, która sprzyja rozprzestrzenianiu się procesów rozwojowych. Region jest najbardziej zurbanizowanym obszarem w kraju. Wskaźnik urbanizacji w 2014 r. wyniósł 77,3 %. Dla porównania średnia dla Polski w tym samym okresie wyniosła 60,3%. W stosunku do 2002 r. wskaźnik ten spadł jednak o 1,7 pp.

Na system osadniczy województwa śląskiego składa się 1 369 miejscowości, w tym z 71 miast, które tworzą sieć o gęstości 58 miast/10 tys. km². Gęstość ta jest dwukrotnie wyższa od średniej krajowej. Głównymi elementami systemu osadniczego województwa śląskiego są Metropolia Górnośląska oraz Aglomeracje Bielska, Częstochowska i Rybnicka.

Do największych miast liczących powyżej 200 tys. mieszkańców należą: Katowice, Częstochowa, Sosnowiec, w grupie miast o liczbie mieszkańców od 200 tys. do 100 tys. znajdują się: Gliwice, Zabrze, Bielsko-Biała, Bytom, Ruda Śląska, Rybnik, Tychy, Dąbrowa Górnicza i Chorzów. Wśród miast o liczbie mieszkańców od 100 tys. do 50 tys. są: Jaworzno, Jastrzębie Zdrój, Mysłowice, Siemianowice Śląskie, Żory, Tarnowskie Góry,

Będzin, Piekary Śląskie, Racibórz, Świętochłowice, Zawiercie. Natomiast w grupie miast o liczbie mieszkańców od 50 tys. do 20 tys. zawierają się: Wodzisław Śl., Mikołów, Knurów, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Myszków, Żywiec, Czerwionka-Leszczyny, Pszczyna, Lubliniec, Łaziska Górne, Rydułtowy i Orzesze. Do najmniejszych miast (poniżej 20 tys. mieszkańców) należą: Bieruń, Pyskowice, Radlin, Radzionków, Lędziny, Ustroń, Skoczów, Pszów, Kłobuck, Wiśla, Blachownia, Wojkowice, Poręba, Imielin, Kalety, Miasteczko Śląskie, Sławków, Łazy, Koniecpol, Szczyrk, Siewierz, Kuźnia Raciborska, Żarki, Krzepice, Woźniki, Ogrodzieniec, Szczekociny, Strumień, Toszek, Wilamowice, Kozięglowy, Krzanowice, Pilica, Sośnicowice.

Mapa 1. Rozmieszczenie ludności w miastach w województwie śląskim. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych 2014r., GUS.

W układzie przestrzenno-funkcyjnym województwo śląskie dzieli się na cztery obszary polityki rozwoju (tzw. subregiony): północny (o powierzchni 3 049 km²), południowy (2 354 km²), centralny (5 577 km²) i zachodni (1 353 km²). Obszary te w polityce rozwoju regionu zostały zdefiniowane w 2000 r., w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, a ich delimitacja została poprzedzona długotrwałym procesem konsultacyjnym oraz analizami w zakresie określenia wspólnych problemów oraz potencjałów rozwojowych. Celem ich wyznaczenia była organizacja procesów rozwojowych w oparciu o istniejące powiązania funkcjonalne, gospodarcze i społeczno-historyczne¹³. Prowadzone analizy m.in. w zakresie powiązań funkcjonalno - gospodarczych oraz dojazdów do pracy potwierdzają, że podział ten jest nadal aktualny. Każdy z subregionów zorganizowany jest wokół aglomeracji miejskiej o znaczeniu europejskim lub krajowym, która jest zasilana przez swoje bezpośrednie otoczenie funkcjonalne oraz wspomagana przez lokalne ośrodki rozwoju. Obecnie na obszarze Metropolii Górnośląskiej, Aglomeracji Częstochowskiej, Rybnickiej i Bielskiej mieszka ponad 66% ludności województwa, a na terenie samej Metropolii Górnośląskiej (23 miasta, w tym 14 miast na prawach powiatu) mieszka ok. 48% ludności województwa. Poza obszarami centralnymi i funkcjonalnymi oraz lokalnymi ośrodkami rozwoju mieszka 13,2% ludności województwa.

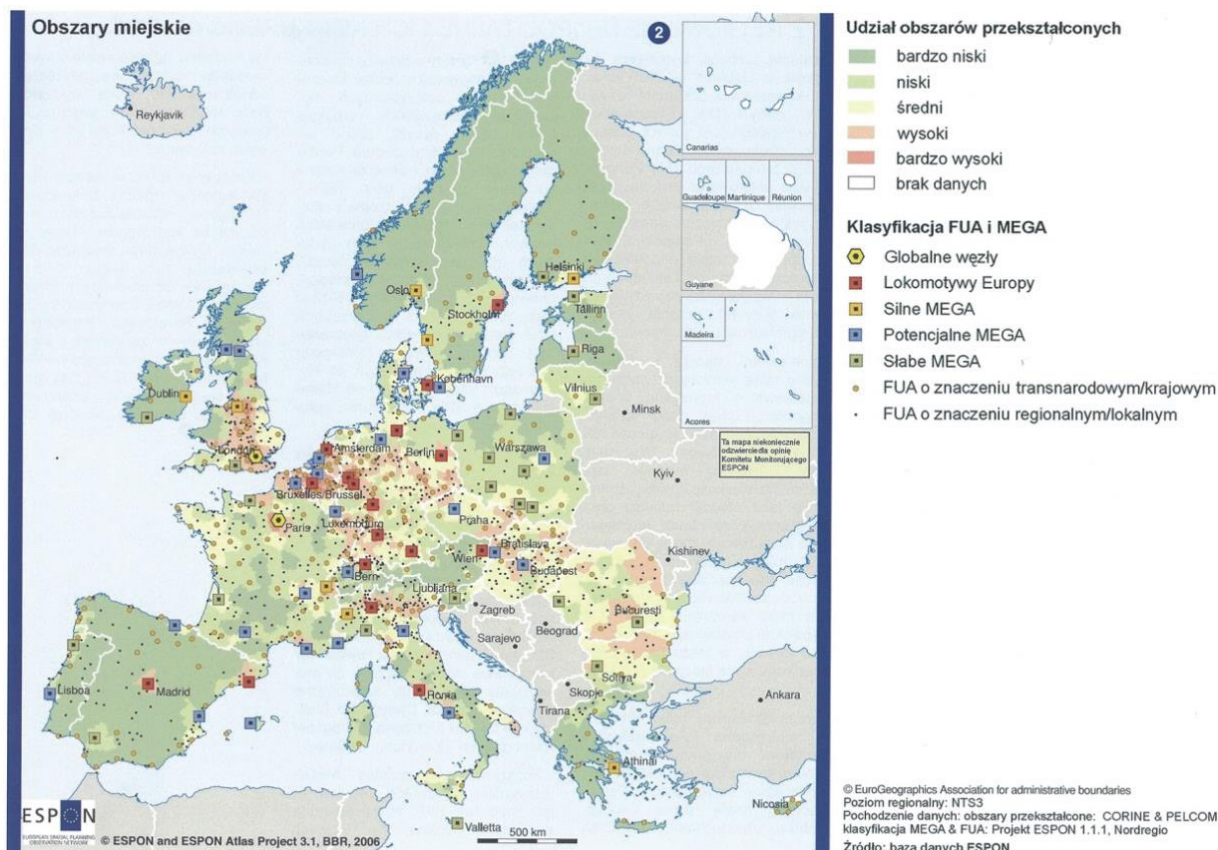

Rysunek 2. Struktura funkcjonalno -przestrzenna województwa śląskiego. Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013r.

W krajowej strukturze systemu osadniczego przyjętej w KPZK 2030¹⁴ Metropolia Górnośląska jest zaliczana do największych ośrodków miejskich o podstawowym znaczeniu dla systemu osadniczego kraju i UE. Jednakże z uwagi na poziom infrastruktury i pełnionych funkcji nie zajmuje ona konkurencyjnej pozycji w stosunku do miast podobnej wielkości w krajach zachodniej i północnej Europy. Metropolia Górnośląska jest obszarem występowania szeregu zjawisk wymagających umiejętnego gospodarowania przestrzenią. Aglomeracje Bielska, Częstochowska i Rybnicka pełnią obok funkcji regionalnych, szereg funkcji o znaczeniu krajowymi, a ich pozycja w krajowym systemie osadniczym jest stabilna.

13 Na podstawie tego podziału podejmowane były i są działania związane z procesem monitorowania rozwoju województwa oraz wdrażania tej polityki m.in. poprzez realizację Programów Rozwoju Subregionów w ramach ROPWSL. WSL na lata 2007-2013.

14 KPZK 2030, op. cit., str.78

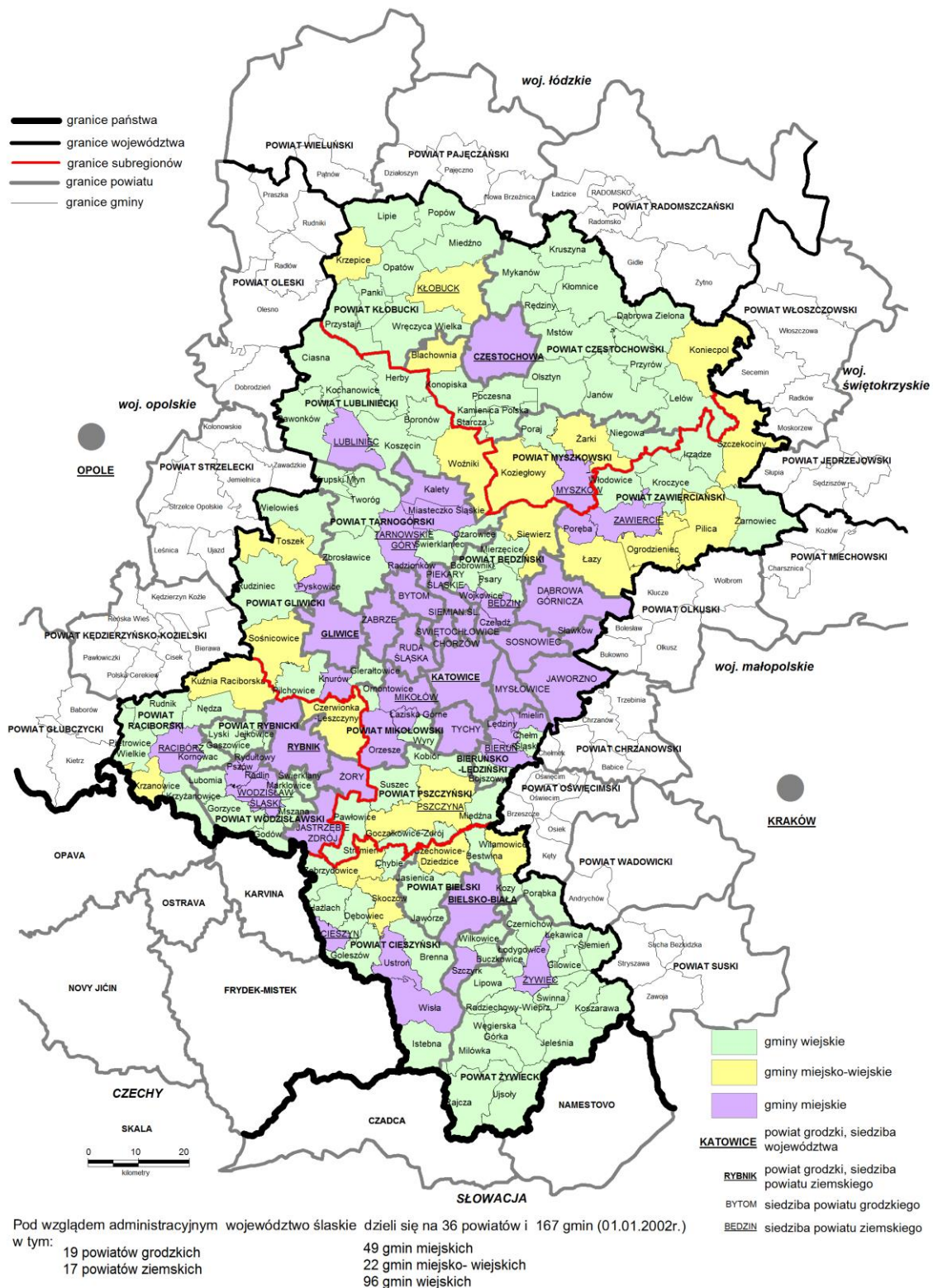

Rysunek 3. Klasyfikacja ośrodków miejskich w Unii Europejskiej wg klasyfikacji ESPON. Źródło: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Pozostałe miasta powiatowe będące lokalnymi ośrodkami rozwoju: Cieszyn, Kłobuck, Koniecpol, Lubliniec, Myszków, Pszczyna, Racibórz, Zawiercie, Żywiec pełnią ważną rolę w zakresie funkcji sektora publicznego na poziomie lokalnym.

Tereny wiejskie w województwie stanowią 69,3% powierzchni województwa i są zamieszkiwane przez 1,04 mln osób (22,7% ogółu ludności województwa). Największy odsetek obszarów wiejskich występuje w subregionie północnym (85,8%) i południowym (80%). Na tych obszarach występuje też największy odsetek ludności, który zamieszkuje obszary wiejskie (odpowiednio 42,1% i 50,3%). W subregionie zachodnim 59,8% powierzchni to tereny wiejskie, a w środkowym 58%. Obszary te zamieszkuje odpowiednio 23,5% i 12,3% ludności tych obszarów.

Strukturę administracyjną województwa tworzy 167 gmin zgrupowanych w 36 powiatach: 17 powiatach ziemskich i 19 grodzkich (miasta na prawach powiatu). Spośród 167 gmin 49 to gminy miejskie, 22 – miejsko-wiejskie i 96 – wiejskie.

Mapa 2. Podział administracyjny województwa śląskiego. Źródło: Opracowanie własne.

Walory wynikające z położenia województwa śląskiego, jego różnicowanie gospodarcze, społeczne i kulturowe jak też skoncentrowany w nim potencjał materialny i intelektualny oraz tradycje pracy mogą być źródłem dynamiki rozwoju województwa i pozwalać mu stać się obszarem zwornikowym procesów integracyjnych kraju i Europy.

2. STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO REGIONU

Rozmieszczenie podstawowych elementów struktury przestrzennej oraz zachodzące pomiędzy nimi relacje określają stan zagospodarowania przestrzennego regionu. Podstawę struktury przestrzennej województwa, będącą przedmiotem oddziaływania polityki publicznej, wyznaczają powiązania funkcjonalne systemu społecznego, gospodarczego, środowiska oraz elementów infrastruktury technicznej. Zróżnicowanie stanu zagospodarowania oraz ukształtowane wzajemne powiązania pomiędzy obszarami cechującymi są podobną strukturą pozwalają na wyodrębnienie obszarów funkcjonalnych.

Kształtowanie polityki przestrzennej w obszarach funkcjonalnych uwzględnia nowy paradygmat polityki regionalnej UE oparty na planowaniu zintegrowanym, wzmacniającym i wykorzystującym potencjał terytorialny, współpracę w ramach zarządzania wielopoziomowego oraz podejście funkcjonalne.

2.1. OBSZARY FUNKCJONALNE

Zgodnie z ustawową definicją obszarem funkcjonalnym jest „obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju”¹⁵.

W niniejszym Planie 2020+ przyjmuje się obszary funkcjonalne:

1. wymagane ustawowo¹⁶, wynikające z KPZK 2030 i określone przestrzennie w Strategii „ŚLĄSKIE 2020+” (*miejski - ośrodek wojewódzkiego, wiejski, górski, przygraniczny*);
2. wynikające z KPZK 2030 i określone przestrzennie w Strategii „ŚLĄSKIE 2020+” (*miejskie ośrodków regionalnych i lokalnych*);
3. wynikające z KPZK 2030 i opisane (bez delimitacji obszaru) w Strategii „ŚLĄSKIE 2020+” (*cenny przyrodniczo, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi*);
4. wynikające z KPZK 2030 i odnoszące się do zakresu merytorycznego planu województwa określonego ustawowo¹⁷ (*tereny zamknięte, ochrony krajobrazów kulturowych, udokumentowanych złóż kopalin*);
5. inne wynikające z KPZK 2030 (*ochrony i kształtowania zasobów wodnych*);
6. inne określone przestrzennie w Strategii „ŚLĄSKIE 2020+” odnoszące się do uwarunkowań rozwojowych województwa (*wymagające rewitalizacji*);
7. obszar okołolotniskowy MPL „Katowice” w Pyrzowicach, który został zdelimitowany w dokumencie zmiany Planu z 2010 r.

Jednocześnie obszary funkcjonalne wskazuje się z zastrzeżeniem, że przyjęta delimitacja obszarów 1, 2 i 3, wynikająca ze Strategii „ŚLĄSKIE 2020+” ma charakter „strategiczny”¹⁸.

Obszary 4, 5 i 6 przyjmuje się bez określenia ich delimitacji, wskazując jedynie rodzaj szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i specyficzne uwarunkowania rozwoju, natomiast dokładna delimitacja poszczególnych obszarów nastąpi w sposób przewidziany ustawowo¹⁹ w ramach realizacji niniejszego dokumentu.

Plan 2020+ określa więc następujące obszary funkcjonalne:

Miejskie obszary funkcjonalne:

- Ośrodek wojewódzkiego.
- Ośrodków regionalnych.
- Ośrodków lokalnych.

Wiejski obszar funkcjonalny.

Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej:

- Obszar górski.
- Tereny zamknięte.
- Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi.

Obszary kształtowania potencjału rozwojowego:

- Obszar cenny przyrodniczo.
- Obszar ochrony krajobrazów kulturowych.

15 art. 2, pkt.6a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz.U.2015.199 z późn. zm.

16 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym zgodnie z art. 39, ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz.U.2015.199 z późn. zm.

17 art. 39, ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz.U.2015.199 z późn. zm.

18 Właściwa delimitacja będzie możliwa po podaniu kryteriów przez powołane do tego zespoły, zgodnie z zapisami KPZK 2030, oraz po opracowaniu rozporządzeń w sprawie szczegółowych warunków określania obszarów i ich granic w ramach typów obszarów funkcjonalnych, w oparciu o art. 49d, pkt.5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jednocześnie typologia obszarów funkcjonalnych przedstawiona w Planie 2020+ jest zbiorem otwartym.

19 art. 49 d, ust 1-4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz.U.2015.199 z późn. zm.

- Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych.
- Obszar udokumentowanych złóż kopalin.

Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej – przygraniczny.

Obszary funkcjonalne wymagające rewitalizacji.

Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”.

2.1.1. Miejskie obszary funkcjonalne:

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej.

Metropolia Górnośląska to centralny obszar rozwojowy województwa śląskiego o znaczeniu europejskim. W wyniku delimitacji do Metropolii Górnośląskiej zakwalifikowano 23 miasta: Będzin, Bieruń, Bytom, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Knurów, Łaziska Górne, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Radzionków i Wojkowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Zabrze.

W skład jej obszaru funkcjonalnego weszło natomiast 29 gmin: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtówice, Imielin, Kalety, Kobiór, Krupski Młyn, Łędziny, Łazy, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Mierzęcice, Ornontowice, Orzesze, Ożarówice, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Rudziniec, Siewierz, Sławków, Sośnicowice, Świerklaniec, Toszek, Tworóg, Wielowieś, Wyrzy, Zbrosławice.

Metropolia Górnośląska charakteryzuje się zdywersyfikowaną strukturą gospodarczą i jest obok Warszawy najsilniejszym ośrodkiem gospodarczym w kraju. Na terenie metropolii zlokalizowanych jest szereg instytucji o charakterze międzynarodowym, instytucji kultury wysokiej oraz wysokospecjalistycznych placówek ochrony zdrowia. Metropolia Górnośląska jest silnym ośrodkiem naukowym i badawczo-rozwojowym w Polsce. Ośrodek ma duże znaczenie w sferze gospodarczej oraz w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych wyższego rzędu.

Obszar Metropolii Górnośląskiej jest specyficzny nie tylko w skali kraju, ale także w skali europejskiej. Uległ przeobrażeniu z tradycyjnego obszaru przemysłowego w obszar postindustrialny, metropolitalny o dobrze rozwiniętym przemyśle oraz sektorze usług. Jednak proces ten nie został zakończony. Wspomniany obszar ze względu na swą skalę wymaga wsparcia i kontynuacji działań ukierunkowanych na metropolizację, poprawę warunków inwestycyjnych, dalszy rozwój jego potencjału rynkowego oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej, a także poprawę stanu środowiska i przeciwdziałanie problemom społecznym.

Jednym z podstawowych czynników rozwoju miast są uwarunkowania demograficzne i społeczne. W związku z tym, że Metropolia Górnośląska jest największym i najbardziej zurbanizowanym obszarem w Polsce, to wszelakie procesy zachodzące w miastach najbardziej widoczne są na tym obszarze. Nasilają się procesy demograficzne i społeczne typowe dla wielu miast na terenie kraju oraz występujące w państwach Europy Zachodniej. Do procesów tych należy zmiana modelu rodziny, wydłużanie przeciętnego trwania życia, migracje wewnętrzne i zagraniczne, zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, przenoszenie się ludności miejskiej do strefy podmiejskiej. „Kurczenie się” miast i suburbanizacja mają niekorzystny wpływ na przestrzeń, powodują zamieranie centrów miast, degradację przestrzeni publicznych oraz sprzyjają tendencji do segmentacji przestrzeni miejskich. Obszary śródmiejskie podlegają dezurbanizacji, przejawiającej się m.in. depopulacją i dekapitalizacją zasobów budowlanych.

Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych.

MOF Aglomeracji Częstochowskiej.

W wyniku delimitacji do Aglomeracji Częstochowskiej zakwalifikowana została jedynie Częstochowa.

W skład jej Bezpośredniego Obszaru Funkcjonalnego weszły gminy: Blachownia, Janów, Kłomnice, Konopiska, Kruszyna, Mstów, Mykanów, Olsztyn, Poczesna, Przyrów, Rędziny.

Aglomeracja Częstochowska to obszar organizacji usług publicznych o znaczeniu krajowym. W Aglomeracji działają uczelnie wyższe kształcące zarówno na kierunkach technicznych, jak i humanistycznych. Obszar ten charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości mieszkańców, co przekłada się na dużą liczbę MŚP.

Aglomeracja posiada duży potencjał związany z rozwojem turystyki, w szczególności turystyki pielgrzymkowej. Wyzwaniem dla Aglomeracji jest dalszy rozwój bazy gospodarczej przez tworzenie warunków dla inwestycji oraz sektora badawczo-rozwojowego. Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmacnianie funkcji wielkomiejskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska.

MOF Aglomeracji Rybnickiej.

W wyniku delimitacji do Aglomeracji Rybnickiej zakwalifikowane zostały gminy: Jastrzębie-Zdrój, Radlin, Rybnik, Rydułtowy, Wodzisław Śląski i Żory. W skład jej Bezpośredniego Obszaru Funkcjonalnego weszły gminy: Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Godów, Jejkowice, Marklowice, Mszana, Pawłowice, Suszec i Świerklany. Aglomeracja Rybnicka to obszar organizacji usług publicznych o znaczeniu krajowym. Aglomeracja posiada rozwinięty sektor gospodarki, w tym związany z przemysłem wydobywczym. Ośrodek ma duże znaczenie w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych wyższego rzędu w zachodniej części województwa. W Aglomeracji rozwijany jest sektor nauki. Zauważa się silne procesy integracji Aglomeracji Rybnickiej z obszarem Metropolii Górnośląskiej, czego potwierdzeniem są powiązania gospodarczo-przestrzenne (dojazdy do pracy i powiązania organizacyjne przedsiębiorstw) gminy Czerwionka-Leszczyny z Metropolią Górnośląską, będącej częścią bezpośredniego otoczenia funkcjonalnego Aglomeracji Rybnickiej. Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmocnienie funkcji wielkomięjskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska.

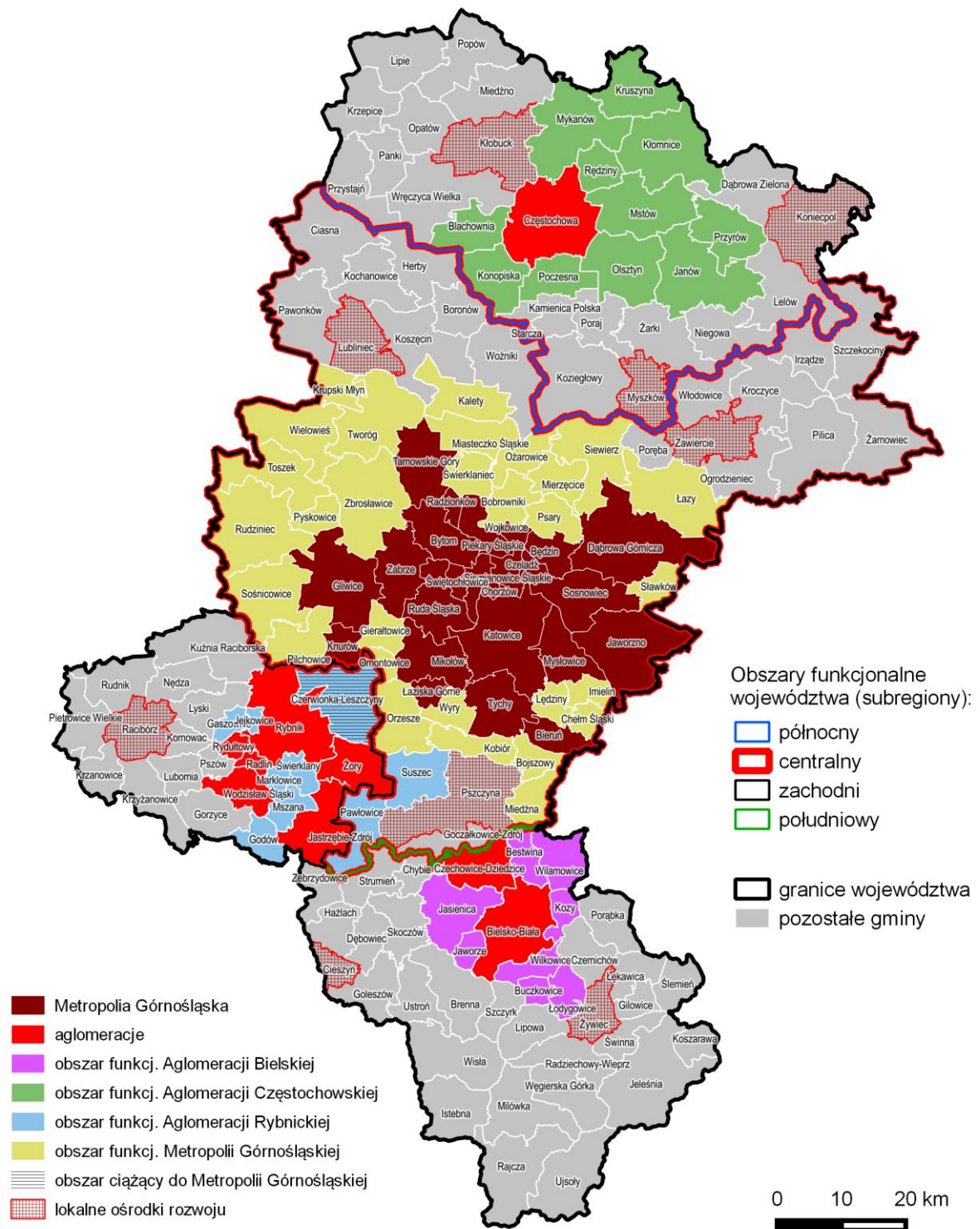
MOF Aglomeracji Bielskiej.

W wyniku delimitacji do Aglomeracji Bielskiej zakwalifikowane zostały gminy: Bielsko-Biała i Czechowice-Dziedzice. W skład jej Bezpośredniego Obszaru Funkcjonalnego weszły gminy: Bestwina, Buczkowice, Jaworze, Jasienica, Kozy, Łodygowice, Wilamowice Wilkowice. Obszar ten posiada silnie rozwinięty sektor gospodarczy, w tym samochodowy, lotniczy oraz turystyczny, jest również ważnym ośrodkiem naukowym. Aglomeracja charakteryzuje się aktywnością mieszkańców oraz dynamicznym rozwojem usług związanych z sektorem kultury i turystyki. Zlokalizowane są tutaj specjalistyczne placówki ochrony zdrowia i leczenia uzdrowiskowego. Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmocnienie funkcji wielkomięjskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska. Posiada duże znaczenie w sferze gospodarczej oraz w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych wyższego rzędu w południowej części regionu. Otwiera także region na współpracę transgraniczną z Czechami i Słowacją. W otoczeniu aglomeracji uwidacznia się proces suburbanizacji, w bezpośrednim otoczeniu funkcjonalnym rozrasta się strefa podmiejska.

Miejskie obszary funkcjonalne - lokalne ośrodki rozwoju.

Są to ośrodki miejskie: Cieszyn, Kłobuck, Koniecpol, Lubliniec, Myszków, Pszczyna, Racibórz, Zawiercie, Żywiec położone poza bezpośrednim otoczeniem funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego oraz ośrodków regionalnych, o liczbie mieszkańców nieprzekraczającej 60 tys., które skupiają procesy rozwoju na poziomie lokalnym. Są to jednostki koncentrujące funkcje i usługi dla ludności w zakresie: edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, administracji, kultury etc. Pełnią one rolę centrów rozwoju aktywizujących przede wszystkim obszary wiejskie położone w ich otoczeniu.

Ośrodki te mają duże znaczenie w sferze gospodarczej oraz w zakresie zaspokojenia dostępu do usług publicznych. Wyzwaniem jest poprawa integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej w zakresie rozwijania i uzupełniania usług publicznych oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury transportowej i systemów transportu zbiorowego. Ważna jest również budowa i modernizacja infrastruktury technicznej zapewniającej lokalizację firm wykorzystujących specyficzny, lokalny potencjał. Rozwój ośrodków winien być ukierunkowany na rozwój oparty na ich potencjale, wzmocnienie funkcji usługowych oraz zwiększanie dostępności transportowej, a także poprawę jakości środowiska.

Mapa 3. Miejskie obszary funkcjonalne. Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013r.

2.1.2. Wiejski obszar funkcjonalny:

Obszar obejmuje tereny wiejskie położone w gminach wiejskich oraz miejsko-wiejskich województwa śląskiego: Bestwina, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Chełm Śląski, Chybie, Ciasna, Czechowice-Dziedzice, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Dąbrowa Zielona, Dębowiec, Gaszowice, Gieraltowice, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Herby, Irządze, Istebna, Janów, Jasienica, Jaworze, Jejkowice, Jeleśnia, Kamienica Polska, Kłobuck, Kłomnice, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Konopiska, Kornowac, Koszarawa, Koszęcin, Koziegłowy, Kozy, Kroczyce, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzanowice, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lelów, Lipie, Lipowa, Lubomia, Lyski, Łazy, Łękawica, Łodygowice, Marklowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Milówka, Mstów, Mszana, Mykanów, Niegowa, Nędza, Ogrodzieniec, Olsztyn, Opatów, Ornontowice, Ożarowice, Panki, Pawłowice, Pawonków, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Pilica, Poczesna, Popów, Poraj, Porąbka, Przyrów, Przystajń, Psary, Pszczyna, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rędziny, Rudnik, Rudziniec, Siewierz, Skoczów, Sośnicowice, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Ślemień, Świerklaniec, Świerklany, Świnna, Toszek, Tworóg, Ujszoły, Węgierska Górka, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Włodowice, Woźniki, Wręczyca Wielka, Wry, Zbrosławice, Zebrzydowice, Żarki, Żarnowiec.

Obszary te charakteryzują się dużą powierzchnią użytków rolnych oraz znaczną liczbą ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie. Użytki rolne stanowią ponad połowę gruntów w województwie śląskim, jednak wartość ta w ostatniej dekadzie spadła o ponad 40 tys. ha. Zwiększeniu uległ natomiast udział terenów zabudowanych i zurbanizowanych – o prawie 38 tys. ha. Ponadto wzrosła powierzchnia gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych o ponad 13 tys. ha.

Obszary rolnicze cechują się znacznym zróżnicowaniem funkcji obejmującym zarówno funkcje rolnicze jak i pozarolnicze, co wynika ze specyfiki sieci osadniczej i profilu gospodarczego regionu. W znacznej części są to obszary o funkcjach mieszanych i przejściowych, czyli takie, które tracą swój pierwotny charakter rolniczy w wyniku procesów urbanizacyjnych, w tym postępującej suburbanizacji.

Rozwój terenów wiejskich opiera się na ochronie rolniczej przestrzeni produkcyjnej w obszarach występowania gleb o najwyższej przydatności dla rozwoju rolnictwa, a także na rozwoju agroturystyki, i pozarolniczych usług dla społeczności lokalnej i turystów w obszarach o niskim potencjale produkcji rolnej. Wiejskie obszary funkcjonalne można podzielić na dwa typy o przeciwstawnym charakterze w relacji do procesów rozwoju w skali regionu:

- obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych,
- obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych.

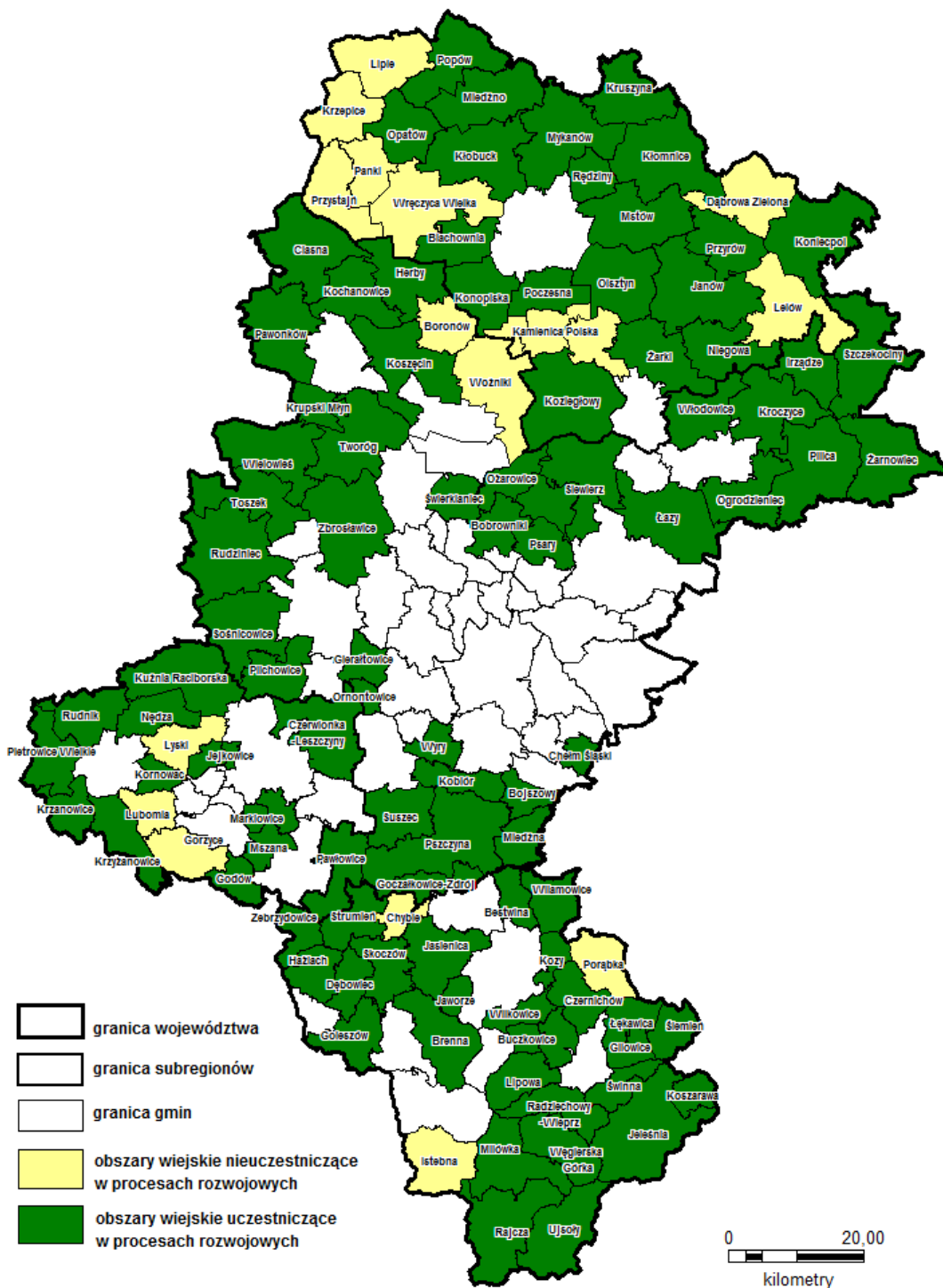
Do pierwszego typu należą gminy wiejskie położone w sąsiedztwie dużego miasta czy miejskiej aglomeracji. Charakteryzują się one :

- położeniem w strefie silnego oddziaływania ośrodków miejskich;
- specjalizacją wynikającą z bliskości miasta;
- dostępem do miejsc pracy poza rolnictwem;
- dostępem do zatrudnienia w ośrodkach miejskich;
- dostępem do podstawowych usług publicznych;
- dostępnością komunikacyjną do usług wyższego rzędu;
- dobrym potencjałem rolniczym.

Są one objęte procesami dyfuzji rozwoju i posiadają warunki do ich absorpcji zachowując jednocześnie endogeniczne potencjały.

Do drugiej kategorii należą obszary wiejskie o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych i rozwoju społeczno-gospodarczego, oddalone od głównych ośrodków miejskich, ze zdekapitalizowaną tkanką osadniczą, słabą jakością infrastruktury i występującymi zagrożeniami walorów przyrodniczych.

Rozwój obszarów wiejskich powinien być ukierunkowany na ożywienie gospodarcze tych obszarów oraz zapewnienia ich mieszkańcom dostępu do usług publicznych przy zapewnieniu skutecznej ochrony zasobów środowiska i poprawy jego stanu.

Mapa 4. Wiejski obszar funkcjonalny. Źródło: Opracowanie własne.

2.1.3. Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej.

Obszar górski.

Obszar górski charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami fizyczno-geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi, powodującymi utrudnienia dla rolnictwa oraz rozwoju transportu z powodu wyższych niż na obszarach nizinnych kosztów budowy infrastruktury. Jednocześnie zmienność i różnorodność ukształtowania terenu i krajobrazów kulturowo-przyrodniczych powoduje ich całoroczną atrakcyjność, oferując znakomite możliwości rozwoju turystyki²⁰.

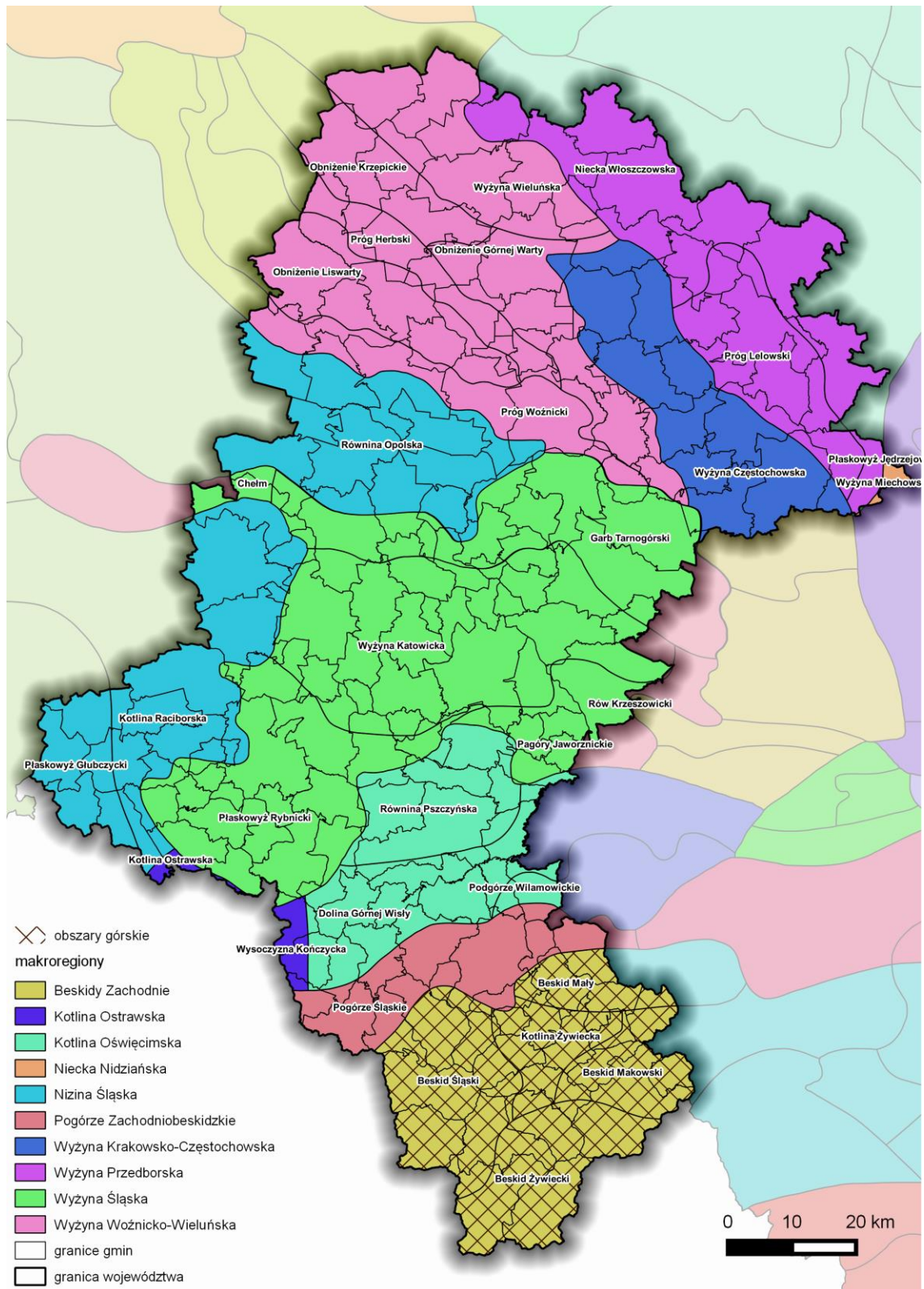
Delimitacja obszarów górskich została przyjęta na podstawie podziału na regiony fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego²¹. Obszary górskie w województwie śląskim obejmują makroregion Beskidy Zachodnie, w skład którego wchodzi mezoregiony: Beskid Śląski, Beskid Mały, Beskid Makowski oraz Beskid Żywiecki. Do obszarów górskich zaliczono gminy: Bielsko-Biała, Brenna, Buczkowice, Czernichów, Gilowice, Istebna, Jaworze, Jeleśnia, Koszarawa, Kozy, Lipowa, Łękawica, Łodygowice, Milówka, Porąbka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Szczyrk, Ślemień, Świnna, Ujszoły, Ustroń, Wilkowice, Wiśła, Węgierska Górka, Żywiec.

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe oraz wynikające z obecnego użytkowania terenu w obszarach górskich występuje wiele konfliktów funkcjonalnych i przestrzennych, w tym obszary zagrożone ruchami masowymi (szczególnie w rejonie Beskidu Małego), przy czym najistotniejszym jest konflikt pomiędzy koniecznością ochrony cennych wartości przyrodniczych i krajobrazowych, a możliwością i potrzebą rozwoju funkcji turystycznych i wypoczynkowych zapewniających aktywizację gospodarczą tego obszaru.

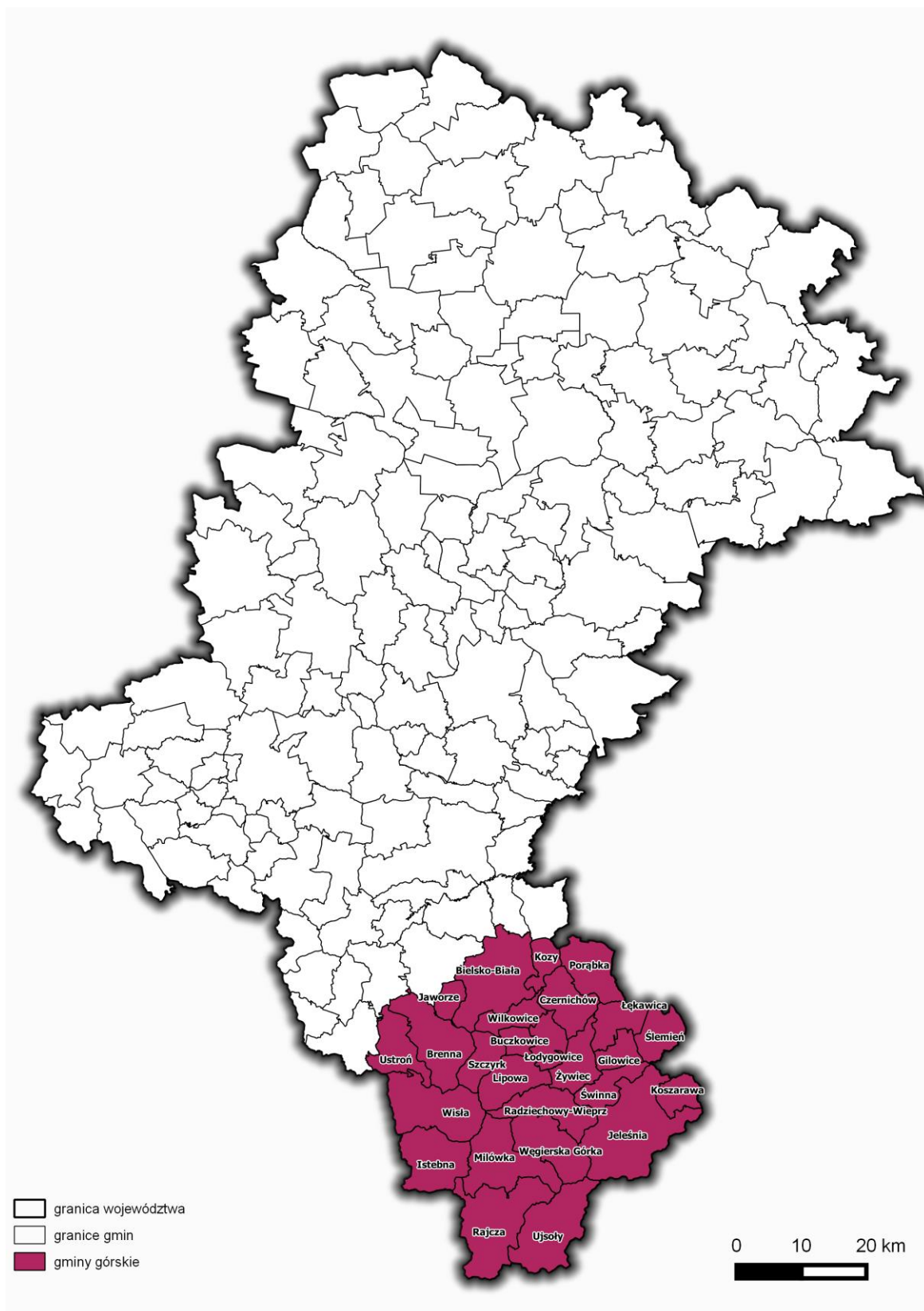
Na obszarach górskich występują warunki sprzyjające powstawaniu ruchów masowych, głównie w Beskidach i na pogórzu – przede wszystkim na Pogórzu Cieszyńskim. W powiatach: cieszyńskim, bielskim, żywieckim oraz w powiecie grodzkim Bielsko-Biała zinwentaryzowano 4679 osuwisk, zajmujących łącznie ponad 21 tys. ha. Najwięcej terenów zagrożonych ruchami masowymi występuje w Beskidzie Małym oraz zachodniej części Kotliny Żywieckiej. Rozwój obszarów górskich powinien być ukierunkowany na zapewnienie dostępu do usług publicznych przy uwzględnieniu skutecznej ochrony zasobów środowiska i zachowaniu tożsamości kulturowo-krajobrazowej.

20 KPZK 2030, M.P. z 2012r., poz. 252, str. 195-196

21 Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, str. 216

Mapa 5. Podział na regiony fizyczno-geograficzne w skali makroregionalnej – obszary górskie. Źródło: Opracowanie własne na podstawie J. Kondrackiego, Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002 .

Mapa 6. Obszar górski. Źródło: Opracowanie własne.

Obszar terenów zamkniętych.

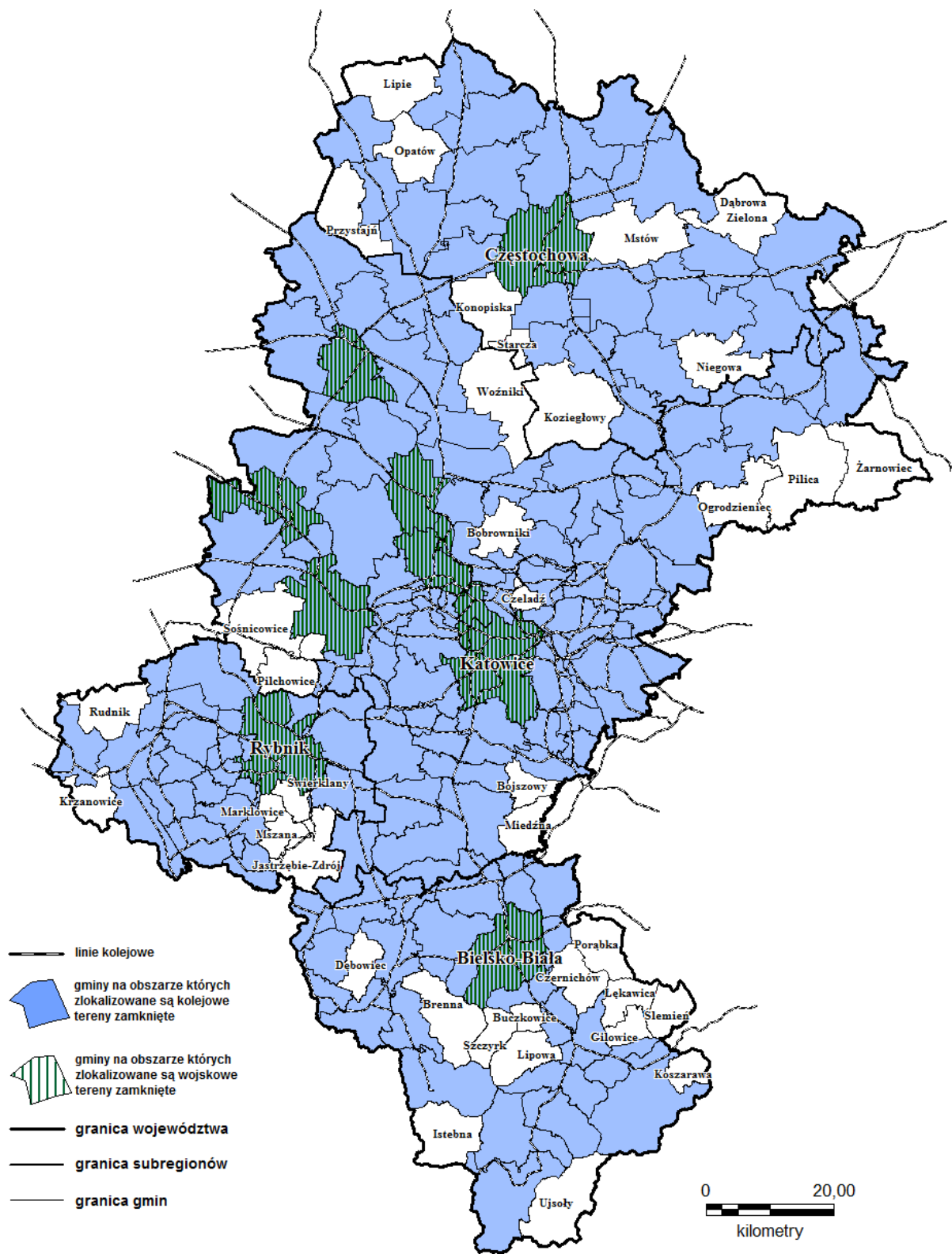
Tereny zamknięte²² to obszary o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, do których należą gminy: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Boronów, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Chybie, Ciasna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gaszowice, Gierałtów, Gliwice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Herby, Imielin, Irządze, Janów, Jasienica, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kalety, Kamienica Polska, Katowice, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Kornowac, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lelów, Łędziny, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Łaziska Górne, Łazy, Łodygowice, Miasteczko Śląskie, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mykanów, Mysłowice, Myszków, Nędza, Olsztyn, Ornontowice, Orzesze, Ożarów, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Poczesna, Popów, Poraj, Poręba, Przyrów, Przystajń, Psary, Pszczyna, Pszów, Pyskowice, Racibórz, Radlin, Radziechowy-Wieprz, Radzionków, Rajcza, Rędziny, Ruda Śląska, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Skoczów, Sosnowiec, Strumień, Suszec, Szczekociny, Świerklaniec, Świętochłowice, Świnna, Tarnowskie Góry, Toszek, Tworóg, Tychy, Ustroń, Węgierska Górka, Wielowieś, Wilamowice, Wilkowice, Wiśla, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Wręczyca Wielka, Wiry, Zabrze, Zawiercie, Zbrostawice, Zebrzydowice, Żarki, Żory, Żywiec.

W ich strefach ochronnych ustala się ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy. Przepisów tych nie stosuje się jednak do terenów kolejowych, które są także terenami zamkniętymi.

Wyznaczenie obszarów terenów zamkniętych ma za zadanie określenie w polityce rozwoju województwa prawidłowego funkcjonowania systemów obrony krajów w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych. Rozwój winien być ukierunkowany na zachowanie funkcji podstawowych terenów zamkniętych bezpośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa z jednoczesnym wykorzystaniem cech tych obszarów do rozwoju regionu.

Ze względu na skalę opracowań regionalnych nie ma możliwości uwzględniania w postaci kartograficznej wszystkich terenów, dlatego w Planie 2020+ wskazane zostały miasta i gminy, na terenie których zlokalizowane są tereny zamknięte.

²² Definicja na podstawie Ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, Dz.U. 1989 nr 30 poz. 163, z późn. zm.

Mapa 7. Obszar terenów zamkniętych. Źródło: Opracowanie własne.

Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi.

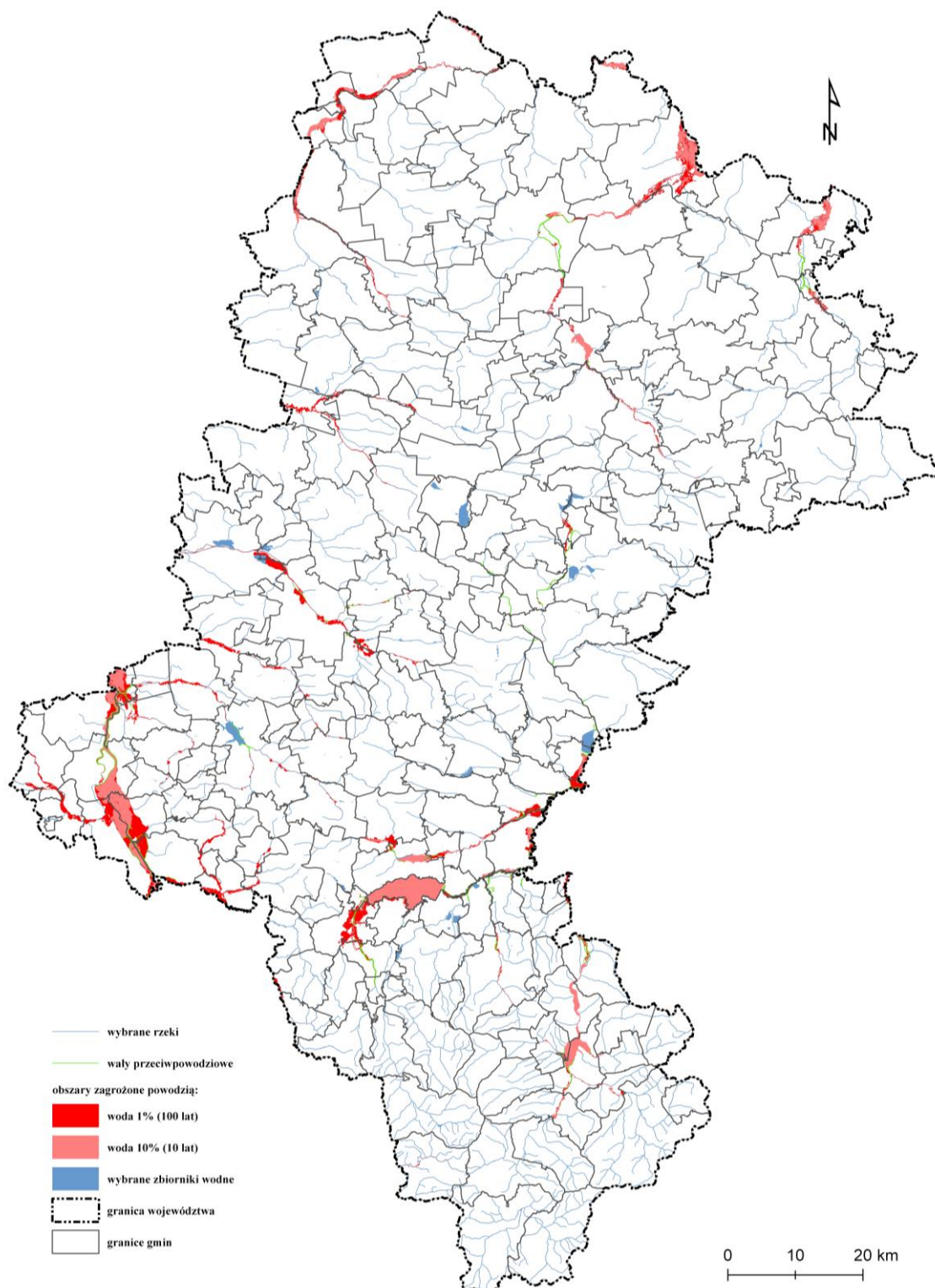
Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi obejmują tereny, które stosunkowo często ulegają podtopieniom i na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi²³. Zagrożenie powodziowe jest skutkiem wypadkowej zmian klimatycznych (nierównomierności opadów, okresów nawalnych, dużych opadów przeplatających się z okresami suszy) oraz zmian użytkowania terenów związanych z: zabudowywaniem dolin rzecznych, regulowaniem cieków przyspieszającym tempo spływu wód, postępującym procesem urbanizacji terenów oraz szybkim przyrostem powierzchni o nieprzepuszczalnych nawierzchniach (m. in. drogi, parkingi, podwórka, powierzchnie magazynowe).

Ponadto zagrożone zalaniem są również tereny zdegradowane na skutek prowadzenia podziemnej eksploatacji górnictwa (rejonu pogórnictwa i obszary osiadań terenu).

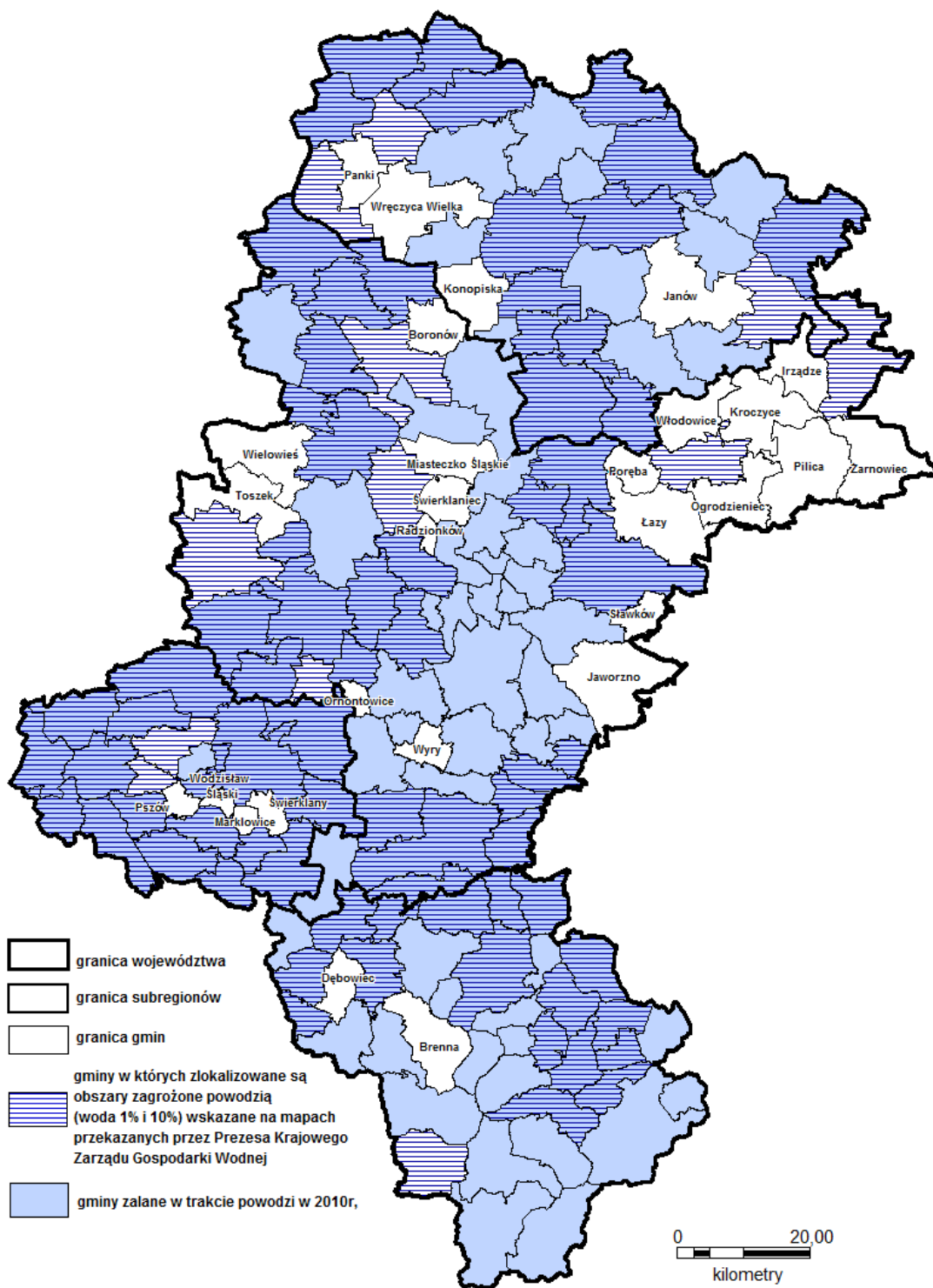
Główne działania w obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne ich zagospodarowanie. Rozwój tych terenów winien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu i wykorzystaniem gospodarczym. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi zostały opracowane mapy zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego²⁴. Mapy te nie wyczerpują jednak problematyki zagrożenia powodzią, nie pokazują bowiem wszystkich obszarów narażonych na powódź, wobec czego wymagają uszczegółowienia, dlatego do ich treści włączono gminy poszkodowane podczas powodzi w 2010 r., w oparciu o Raport Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego – Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Chybie, Ciasna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dąbrowa Zielona, Gaszowice, Gierałtów, Gilowice, Gliwice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Herby, Imielin, Istebna, Jasienica, Jastrzębie Zdrój, Jaworze, Jeleśnia, Kalety, Kamienica Polska, Katowice, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Kornowac, Koszarawa, Koszęcin, Kozięłowy, Kozy, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzanowice, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lelów, Lędziny, Lipie, Lipowa, Lubliniec, Lubomia, Lyski, Łaziska Górne, Łękawica, Łodygowice, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mstów, Mszana, Mykanów, Mysłowice, Myszków, Niegowa, Nędza, Olsztyn, Opatów, Orzesze, Ożarów, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Poczesna, Popów, Poraj, Porąbka, Przyrów, Przystajń, Psary, Pszczyna, Pyskowice, Racibórz, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rędziny, Ruda Śląska, Rudnik, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Sośnicowice, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Szczyrk, Ślemień, Świętochłowice, Świnna, Tarnowskie Góry, Tworóg, Tychy, Ujsoły, Ustroń, Węgierska Górka, Wilamowice, Wilkowice, Wisła, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Woźniki, Zabrze, Zawiercie, Zbrosławice, Zebrzydowice, Żarki, Żory, Żywiec.

23 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi zostały określone we Wstępnej Ocenie Ryzyka Powodziowego, wymaganej tzw. Dyrektywą Powodziową 2007/60/WE/Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.

24 Za wykonanie map zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego map zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego odpowiedzialny jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Mapa 8. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Źródło: Opracowano na podstawie map RZGW.

Mapa 9. Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Źródło: Opracowanie własne.

2.1.4. Obszary kształtowania potencjału rozwojowego.

Obszar cenny przyrodniczo.

Województwo śląskie jest jednym z najbardziej przekształconych antropogenicznie obszarów Polski, jednak na jego terenie zaobserwować można wiele unikalnych wartości przyrodniczych częściowo objętych różnymi formami ochrony, dlatego przyjmuje się, że obszar cenny przyrodniczo pokrywa się z granicami województwa.

Tereny objęte różnymi formami ochrony przyrody to: rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, oraz stanowiska dokumentacyjne. Rozwój tych obszarów winien być ukierunkowany na zrównoważone działania mające na celu ochronę walorów przyrodniczych.

Na terenie województwa śląskiego z wymienionych wyżej form ochrony przyrody znajduje się zachodnia część **otuliny Babiogórskiego Parku Narodowego**, zlokalizowana na terenie gminy Jeleśnia, zajmująca powierzchnię 424,4 ha.

Około 0,34% (ok. 4251,84 ha) powierzchni województwa zajmują **rezerваты przyrody** (64), wśród których zdecydowaną większość stanowią rezerваты leśne. Ekosystemy torfowiskowe chronione są zaledwie w 4 obiektach, a ekosystemy wodne w 5. Dla szczególnej ochrony rzadkich gatunków zwierząt powołano 3 rezerваты faunistyczne oraz 8 rezerwatów florystycznych. Przyroda nieożywiona (wychodnie skalne, jaskinie) stanowi główny przedmiot ochrony w 3 rezerwach.

Istniejąca sieć rezerwatów nie gwarantuje zachowania różnorodności ekosystemów w naszym regionie. Szacuje się, że poza systemem ochrony rezerwatowej znajduje się aż 36 zbiorowisk wymierających oraz 69 zbiorowisk narażonych z regionalnej czerwonej listy zbiorowisk roślinnych województwa.

Kolejną grupę obszarów objętych ochroną prawną stanowią **parki krajobrazowe**. Na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych jest 8 parków krajobrazowych: Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, Żywiecki Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Beskidu Małego, Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, Park Krajobrazowy Stawki, Załęczański Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą. Ich łączna powierzchnia stanowi 18,4% obszaru województwa. Funkcjonują one w ramach Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, powstałego w 2000 r.

Na terenie województwa śląskiego ustanowionych zostało również 15 **obszarów chronionego krajobrazu**. Tą formą ochrony obejmowane mogą być korytarze ekologiczne, łączące obszary wartościowe przyrodniczo, w tym też takie, które są objęte wyższymi formami ochrony, tworząc w ten sposób układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, tzw. krajowy system obszarów chronionych.

Większość tych obszarów została powołana przez władze lokalne, natomiast 3 obszary zostały powołane przez wojewodę.

Licznie na terenie województwa występują obszary **Natura 2000**. Jest to spójna Europejska Sieć Ekologiczna obszarów chronionych tworzona na podstawie Dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa wyznaczająca Specjalne Obszary Ochrony – SOO oraz Dyrektywa Ptasia wyznaczająca Obszary Specjalnej Ochrony – OSO) Dyrektywy te zostały zaimplementowane do prawa krajowego i w Polsce tworzenie sieci Natura 2000 reguluje ustawa o ochronie przyrody²⁵. Oprócz SOO i OSO sankcjonuje ona również istnienie obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty, będących projektowanymi specjalnymi obszarami ochrony, które zostały zatwierdzone przez Komisję Europejską, lecz nie wyznaczone jeszcze przez Ministra Środowiska jako SOO. Obszary te są również kwalifikowane jako obszary Natura 2000.

W województwie śląskim (na dzień 1.01.2014 r.) wyznaczonych zostało 40 ostoi siedliskowych Natura 2000. Cztery ostoje znajdują się częściowo w województwie małopolskim (Pustynia Błędowska, Dolna Soła, Ostoja Środkowojurajska i Beskid Mały), jedna częściowo w województwie opolskim (Dolina Małej Panwi), a jedna ostoja zlokalizowana jest w granicach województw: śląskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego (Dolina Górnej Pilicy).

Dotychczas na terenie województwa śląskiego wyznaczonych zostało 5 obszarów specjalnej ochrony ptaków. W tym 4 z nich odzwierciedlają specyfikę zbiorników wodnych, głównie pochodzenia antropogenicznego (zapadliska, zbiorniki zaporowe, zalane wyrobiska i stawy hodowlane). Wiele z tych zbiorników stało się cennymi miejscami lęgowymi, zimowiskami, bądź przystankami na trasie migracji licznych gatunków ptaków. Odmienny charakter ma jedynie ostoja ustanowiona na terenie Beskidu Żywieckiego.

Na terenie województwa znajdują się liczne **pomniki przyrody** wykazujące się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi, historycznymi i krajobrazowymi oraz odznaczające się

²⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. 2013 poz. 627)

indywidualnymi cechami. Wśród nich wyodrębnione zostały liczne drzewa (ze względu na swój sędziwy wiek i okazałe rozmiary), ich skupiska: szpalery, aleje lub grupy oraz szczególnie okazałe egzemplarze krzewów, stanowiska rzadkich roślin zielnych oraz głązy narzutowe, jaskinie, skały i źródlika.

Aktualnie ochroną jako **pomniki przyrody ożywionej** objęte zostały 1193 pojedyncze drzewa i krzewy, 189 grup drzew, 21 alei oraz 9 stanowisk rzadkich i chronionych roślin naczyniowych. Liczby te ulegają ciągłym zmianom ze względu na powoływanie nowych i likwidację nieistniejących już z różnych przyczyn obiektów.

Wśród **pomników przyrody nieożywionej** natomiast najliczniej reprezentowane są głązy narzutowe – 25 obiektów, jaskinie – 17, odsłonięcia i skałki – 14, źródlika – 6. Ponadto ochroną objęte zostały wodospad i odkrywka geologiczna.

Najwięcej pomników zostało powołanych przez gminy (uprawnienia do ich powoływania mają bowiem rady gmin): Tarnowskie Góry (117), Sosnowiec (68), Bielsko-Biała (61), Brenna (49), Jastrzębie-Zdrój (42), Ornontowice (38), Cieszyn (37) i Pyskowice (31).

Szczególny charakter województwa śląskiego wynikający zarówno z warunków naturalnych (duże zróżnicowanie geologiczne) jak i z jego gospodarczego wykorzystywania na przestrzeni kilkuset lat sprawił, że na jego terenie można wyodrębnić wyjątkowo dużo ciekawych obiektów kwalifikujących się do objęcia formą ochrony jako **stanowiska dokumentacyjne**. Zaliczyć do nich można stare wyrobiska i odsłonięcia warstw skalnych (pozostałość po powierzchniowej eksploatacji kruszców), naturalne wychodnie skał, a nawet niektóre hałdy. Mało doceniana jest jednak ich wartość naukowa, dokumentacyjna i dydaktyczna, co ujawnia się w niewielkiej liczbie miejsc uznanych za stanowiska dokumentacyjne. Dotychczas ochroną objęto wyrobiska i kamieniołomy oraz naturalne odkrywki, wychodnie i odsłonięcia, a także dwie jaskinie, w łącznej liczbie 10 stanowisk dokumentacyjnych.

Dla ochrony pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej na terenie województwa wskazanych zostało aktualnie **79 użytków ekologicznych**. Tą formą ochrony objęte są m.in. naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne itp. Większość jednak z nich chroni torfowiska. Średnia wielkość użytku ekologicznego w województwie wynosi ok. 10 ha. (najmniejszy to użytek o powierzchni 0,07 ha – Stawek w Złatnej, a największy to użytek o powierzchni 60 ha – Piegża w Lublińcu).

W granicach województwa śląskiego dla ochrony cennych pod względem widokowym lub estetycznym fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego powołanych zostało 21 **zespołów przyrodniczo-krajobrazowych** – 3 przez wojewodę, a 18 przez samorządy lokalne. Powołane dotąd zespoły chronią elementy krajobrazu Beskidu Śląskiego, Pogórza Śląskiego oraz Wyżyny Śląskiej.

Ustawa o ochronie przyrody wymienia również jako formę ochrony przyrody **ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów**. Spośród roślin współcześnie występujących na terenie województwa śląskiego ochroną gatunkową ścisłą objętych jest 148 taksonów, w tym 105 taksonów roślin naczyniowych, 20 – mchów, 16 – wątrobowców i 7 – glonów. Ochronie częściowej podlega 209 taksonów, w tym 87 – roślin naczyniowych, 103 – mchów, 13 – wątrobowców i 6 – glonów.

Ochrona gatunkowa dotyczy także 37 gatunków grzybów wielkoowocnikowych i 73 gatunków porostów aktualnie występujących w województwie. Ochronie ścisłej podlega 10 gatunków grzybów wielkoowocnikowych i 49 porostów, natomiast ochronie częściowej – 27 gatunków grzybów wielkoowocnikowych (w tym 4 tylko w przypadku okazów rosnących poza terenami ogrodów, upraw ogrodniczych, szkółek leśnych i zieleni urządzonej) oraz 24 gatunki porostów.

Ochroną gatunkową objęte są również zwierzęta. W województwie śląskim występuje ich obecnie 400 gatunków kręgowców, w tym: 2 gatunki minogów, 10 gatunków ryb, 18 gatunków płazów, 7 gatunków gadów, 311 gatunków ptaków (w tym 188 lęgowych²⁶), a także 52 gatunki ssaków²⁷. Ochronie podlegają wszystkie występujące w województwie gatunki płazów i gadów oraz większość gatunków ptaków.

W przypadku zwierząt, dopełniającą formą ochrony gatunkowej jest częściowa ochrona zwierzyny łownej (okresy ochronne) oraz niektórych użytkowanych gospodarczo gatunków ryb i raków (okresy i wymiary ochronne). Regulują ją przepisy prawa łowieckiego (sezonowej ochronie podlega 27 gatunków zwierząt łownych) oraz prawa wędkarskiego. Ustalają one okres ochronny, w którym dochodzi do rozrodu i odchovu młodych (w przypadku ryb – tarła) oraz okres pozyskiwania danego gatunku. Dodatkowo zgodnie z ustawą o rybactwie śródlądowym w ramach obwodów rybackich mogą być ustanawiane obręby ochronne, w których zabrania się połowu oraz czynności szkodliwych dla ryb. Chronią one miejsca stałego tarła i rozwoju narybku oraz gromadnego zimowania, bytowania i przepływu ryb.

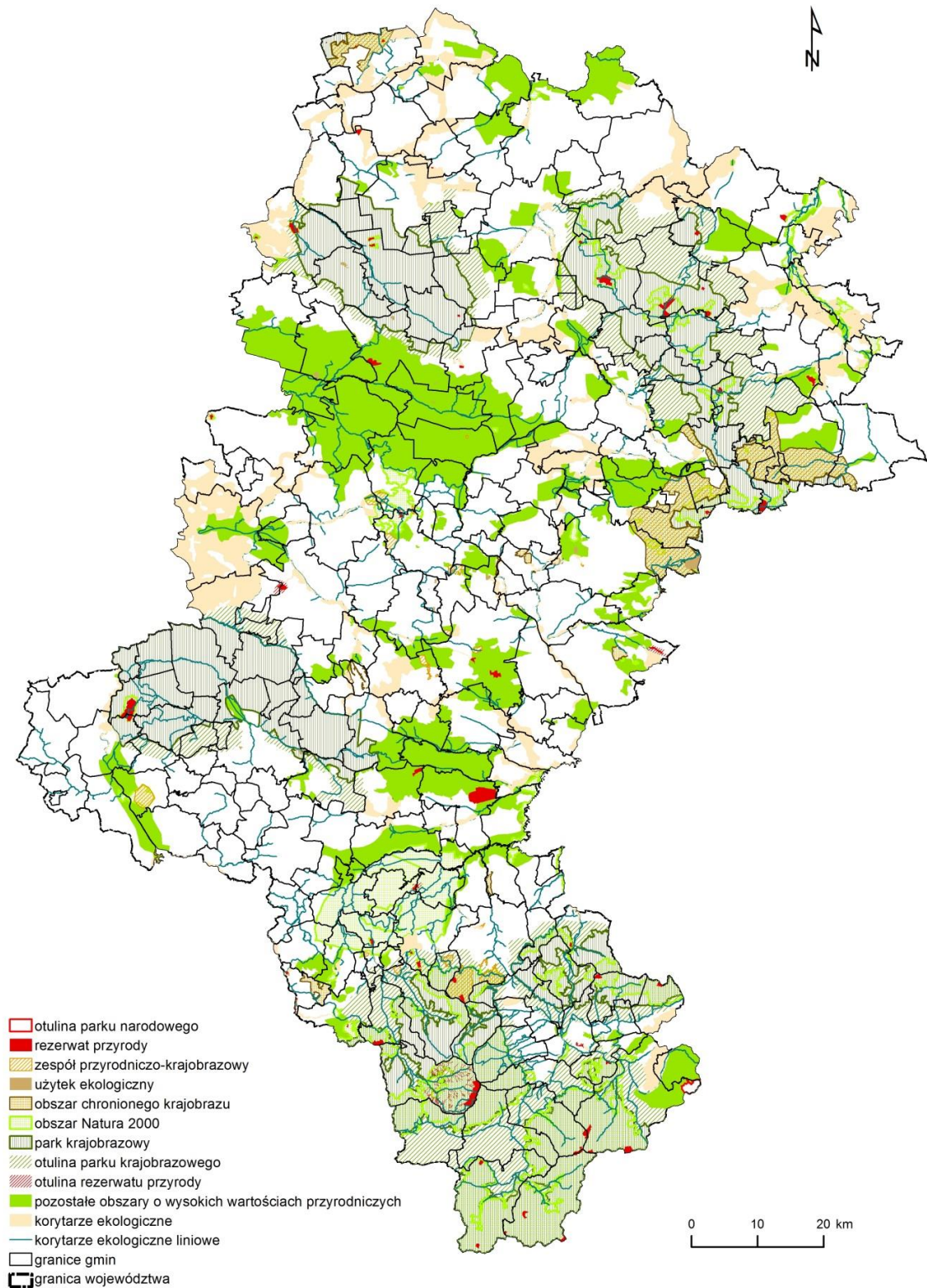
²⁶ Gatunki ptaków dla których odnotowano lęgi po 1980 r.

²⁷ uwzględniono 2 gat. karczownika: *Arvicola amphibius* i *A. scherman*

Ostoje przyrody stanowią obszary występowania zagrożonych wyginięciem gatunków grzybów, roślin, zwierząt oraz zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych, których użytkowanie i zagospodarowanie powinny w sposób szczególny uwzględniać potrzeby zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego i zachowania różnorodności biologicznej. Ostoje obejmują obszary lądowe lub wodne stanowiące pewną całość funkcjonalną z punktu widzenia populacji zwierząt, roślin czy siedlisk, które były motywacją dla ich wskazania. System ostoi w województwie wyznaczono w oparciu o kryteria występowania gatunków: kwalifikujących, wielkości i znaczenia populacji w ostoi dla ochrony zagrożonych gatunków w skali regionalnej i ponadregionalnej, a także w oparciu o analizę zagrożeń oraz możliwości i celowości ochrony. Na system składa się 54 ostoi florystyczno-mykologicznych oraz 41 ostoi faunistycznych.

Ze względu na silne długoletnie oddziaływanie człowieka na środowisko przyrodnicze, uległo ono wielu znacznym przekształceniom. Rezultatem tego jest między innymi silna fragmentacja naturalnych siedlisk roślin i zwierząt. Zmalała w związku z tym wielkość zajmowanych biotopów i wzrosła odległość pomiędzy nimi. Aby zapobiegać negatywnym skutkom opisanych zjawisk podejmowane są działania zapewniające łączność pomiędzy poszczególnymi płacami siedlisk, polegające na ochronie i kształtowaniu tzw. korytarzy ekologicznych. Na terenie województwa śląskiego wyznaczone zostały korytarze ekologiczne dla: ichtiofauny (7 ponadregionalnych i 15 regionalnych oraz obszary rdzeniowe), korytarze ornitologiczne (4 ponadregionalne i 11 regionalnych wraz z przystankami pośrednimi), korytarze teriologiczne (12 dla ssaków drapieżnych i 25 dla ssaków kopytnych oraz 12 połączonych nimi obszarów węzłowych), korytarze chiropterologiczne (o randze regionalnej – łączące miejsca schronień; i o randze lokalnej – dla przemieszczania się pomiędzy kryjówkami dziennymi a żerowiskami) oraz korytarze spójności (dla zapewnienia wzajemnej łączności wielkoprzestrzennych form ochrony przyrody).

Cenne elementy środowiska przyrodniczego stanowią jednocześnie główne walory turystyczne województwa śląskiego, stwarzając możliwości rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej regionu. Funkcja ta jest ważnym czynnikiem nie tylko wzrostu, ale także aktywizacji gospodarczej wielu obszarów regionu. Jednakże rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej na obszarach cennych przyrodniczo winien zostać podporządkowany zachowaniu różnorodności biologicznej.

Mapa 10. Obszar cenny przyrodniczo. Źródło: Opracowano na podstawie Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Obszar ochrony krajobrazów kulturowych.

Położenie geograficzne województwa na przecięciu starych traktów biegnących z Zachodu na Wschód i z Południa na Północ Europy oraz naturalne bogactwa tej ziemi miało wpływ na kształtowanie się procesów społecznych i gospodarczych oraz osadnictwa w regionie i wielkie zróżnicowanie jego kulturowych krajobrazów²⁸. Odrębność krajobrazu regionu wynika z wielokulturowości i różnorodności czynników kształtujących jego krajobraz. Natomiast dziedzictwo industrialne regionu jest specyficzne i wyjątkowe w skali kraju i Europy.

Zasoby dziedzictwa kulturowego, zarówno materialne jak i niematerialne, mają szczególne znaczenie w zachowaniu tożsamości regionu, kształtowaniu turystycznej i gospodarczej atrakcyjności województwa oraz w tworzeniu nowych miejsc pracy, dlatego przyjmuje się, że obszar ochrony krajobrazów kulturowych pokrywa się z granicami województwa.

Najcenniejsze elementy dziedzictwa kulturowego regionu podlegają ochronie prawnej, należą do nich: obiekty zaproponowane do wpisania na listę UNESCO, pomniki historii, parki kulturowe, obiekty wpisane do rejestru zabytków. Konieczne jest ograniczenie antropopresji na tereny o unikatowych walorach krajobrazowych, kluczowe jest podejmowanie działań mających na celu ich ochronę.

W grupie **pomników historii** znalazły się 4 obiekty: Klasztor i sanktuarium na Jasnej Górze; Katowice – Osiedle robotnicze Nikiszowiec; Katowice – Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego, oraz proponowane do wpisania na listę UNESCO podziemia zabytkowej Kopalni Rud Srebronośnych oraz Sztolni Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach. Obecnie rozpatrywany jest wniosek o wpis na listę pomników historii „Zabytkowego Zespołu Radiostacji w Gliwicach”.

W województwie śląskim utworzono dwa **parki kulturowe**: „Cmentarza żydowskiego” w Żorach, „Hałdy Popłuczkowej” w Tarnowskich Górach.

Rejestr zabytków województwa śląskiego obejmuje ochroną 3814 obiektów: układy urbanistyczne, obiekty architektury, kościoły, zespoły parkowe, obiekty przemysłu i techniki, liczne cmentarze, największa liczba zabytków wpisanych do rejestru pochodzi z XIX wieku, ale jest też wiele obiektów wcześniejszych począwszy od XII wieku (Rotunda – kościół p.w św. Mikołaja w Cieszynie, czy romański kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Siewierzu) i około 230 stanowisk archeologicznych kultur epoki kamienia, epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, wczesnego średniowiecza i średniowiecza.

Gęstą sieć osadniczą regionu tworzą historyczne ośrodki miejskie o genezie średniowiecznej posiadające układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków, w tym:

- 33 historyczne miasta posiadające obecnie prawa miejskie: Będzin, Bielsko-Biała (Biała, Bielsko), Bieruń, Bytom, Cieszyn, Czeladź, Częstochowa, Gliwice, Kłobuck, Koziegłowy, Krzepice, Lubliniec, Miasteczko Śląskie, Mikołów, Mysłowice, Pilica, Pszczyna, Pyskowice, Racibórz, Rybnik, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sośnicowice, Strumień, Tarnowskie Góry, Toszek, Wodzisław Śląski, Woźniki, Żarki, Żory, Żywiec;
- 8 historycznych miast, które utraciły prawa miejskie: Janów, Mrzygłód (w gminie Myszków), Mstów, Olsztyn, Przyrów, Włodowice, Złoty Potok (w gminie Janów), Żarnowiec;

Część z historycznie ukształtowanych miast, jak Bytom, Gliwice, Bielsko-Biała czy Częstochowa, jak i stosunkowo młode, powstające w XIX i XX w. miasta – Katowice, Chorzów, Sosnowiec i Zabrze, przeszła okres żywiołowego rozwoju związanego z okresem industrializacji XVIII, XIX i XX wieku.

W miastach tych dużą wartość przedstawia wielkomiejska nowoczesna architektura, której najcenniejsze obiekty zyskały miano dóbr kultury współczesnej. Wśród udanych przykładów realizacji wymienić należy rozwiązania dotyczące rekultywacji terenów zdegradowanych (np. Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku „Park Śląski”), a także nowoczesne założenia urbanistyczne np. nowego miasta Tychy, czy śródmieście Jaworzna, stanowiące dobra kultury współczesnej. Specyficznym dziedzictwem kulturowym okresu industrializacji, podkreślającym odrębność i wyjątkowość krajobrazu kulturowego regionu, są historyczne obiekty i zespoły zabudowy związane z:

- górnictwem węgla kamiennego, jak zabudowa szybu „Sobieski” w Radlinie, zabudowa dawnego szybu „Alfred” w Katowicach, zabudowa dawnego szybu „Franciszek” i „Andrzej” w Rudzie Śląskiej, kopalnia „Zabrze Zachód” („Królowa Luiza”), „Guido” i Sztolnia Dziedziczna w Zabrzu, kopalnia „Michał” w Siemianowicach, kopalnia „Polska” w Świętochłowicach, zespół ruchu I kopalni „Saturn” w Czeladzi, szyby powietrzne kopalni „Rydułtowy”, „Katowice”, „Ignacy” w Rybniku, budynki dawnej KWK Gliwice;
- wydobywaniem i przetwórstwem metali kolorowych, jak kopalnia cynku i srebra w Tarnowskich Górach (Sztolnia Czarnego Pstrąga), huta cynku „Uthemann” w Szopienicach, walcownie w Lipinach i Szopienicach;
- hutnictwem żelaza, jak wieże gichtociągowe w Porębie i Palowicach, dawna Huta Gliwicka – obecnie

²⁸ Pojęcie krajobrazu kulturowego nie jest tożsame z definicją krajobrazu kulturowego wynikającą z zapisów Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Dz. U. z 2003r., Nr 162, poz. 1568.

GZUT.

Z rozwojem przemysłu związane są również zespoły fabryczno - rezydencjonalne, patronackie założenia osiedli robotniczych, wille oraz pałace fabrykanckie. Większość tych zespołów i obiektów znajduje się w środkowym i zachodnim obszarze województwa, część w przemysłowych ośrodkach włókiennictwa, jakimi były Bielsko-Biała i Częstochowa. Najwartościowsze zachowane zespoły fabryczno-rezydencjonalne, w których podstawowe elementy założenia powiązane funkcjonalno-przestrzennie tworzy fabryka, pałac lub willa właściciela i osiedle robotnicze to zespół H. Dietla oraz Schönów w Sosnowcu, Hantkego w Częstochowie (zakłady hutnicze „B.Hantke S.A.”), bielskich fabrykantów włókienniczych. Z kolei najbardziej znane osiedla i kolonie robotnicze związane z określonymi zakładami przemysłowymi to Giszowiec i Nikiszowiec w Katowicach, osiedla w Bytomiu, Czeladzi, Czerwionce-Leszczynach, Gliwicach, Knurowie, Pszowie, Radlinie, Rybniku, Zabrze i Zawierciu.

Gęsta sieć miast Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego i Rybnickiego Okręgu Przemysłowego wraz z towarzyszącymi im wiejskimi układami funkcjonalno - przestrzennymi, licznymi osiedlami robotniczymi, z zespołami zabudowy przemysłowej i towarzyszącą infrastrukturą, z dużym udziałem terenów poprzemysłowych oraz z charakterystycznymi hałdami i wyrobiskami, tworzy w centralnej i zachodniej części województwa wyjątkowy w skali kraju krajobraz miejsko-przemysłowy. Do popularyzacji zabytków, a tym samym edukacji w zakresie znaczenia i ochrony obiektów zabytkowych przyczynia się turystyczny Szlak Kulturowy Zabytków Techniki oraz organizowana cyklicznie „Industriada”.

Charakterystyczną i bardzo liczną grupą obiektów zabytkowych o dużych walorach kulturowych są obiekty architektury drewnianej, w tym przede wszystkim drewniane kościoły o konstrukcji zrębowe. Obiekty rozlokowane są na terenie całego województwa, jednak największa ich liczba i koncentracja występuje w powiatach: gliwickim, lublinieckim, pszczyńskim, rybnickim oraz w rejonie Bielska-Białej, Cieszyna i Żywca. Obiekty te powstały na przestrzeni wielu wieków – od XV aż po XX wiek. Najcenniejsze obiekty tworzą Szlak Architektury Drewnianej.

Wyróżnikiem krajobrazu kulturowego jest szczególne nasycenie budowlami militarnymi. Najbardziej znaną grupę tych zabytków tworzy linia zamków o średniowiecznym rodowodzie, rozmieszczonych na Wyżynie-Krakowsko-Częstochowskiej, nazywana Szlakiem Orlich Gniazd. Cenną przykładami zabytków „architektury militarnej” są również współczesne fortyfikacje Obszaru Warownego Śląsk z lat 1933-1939.

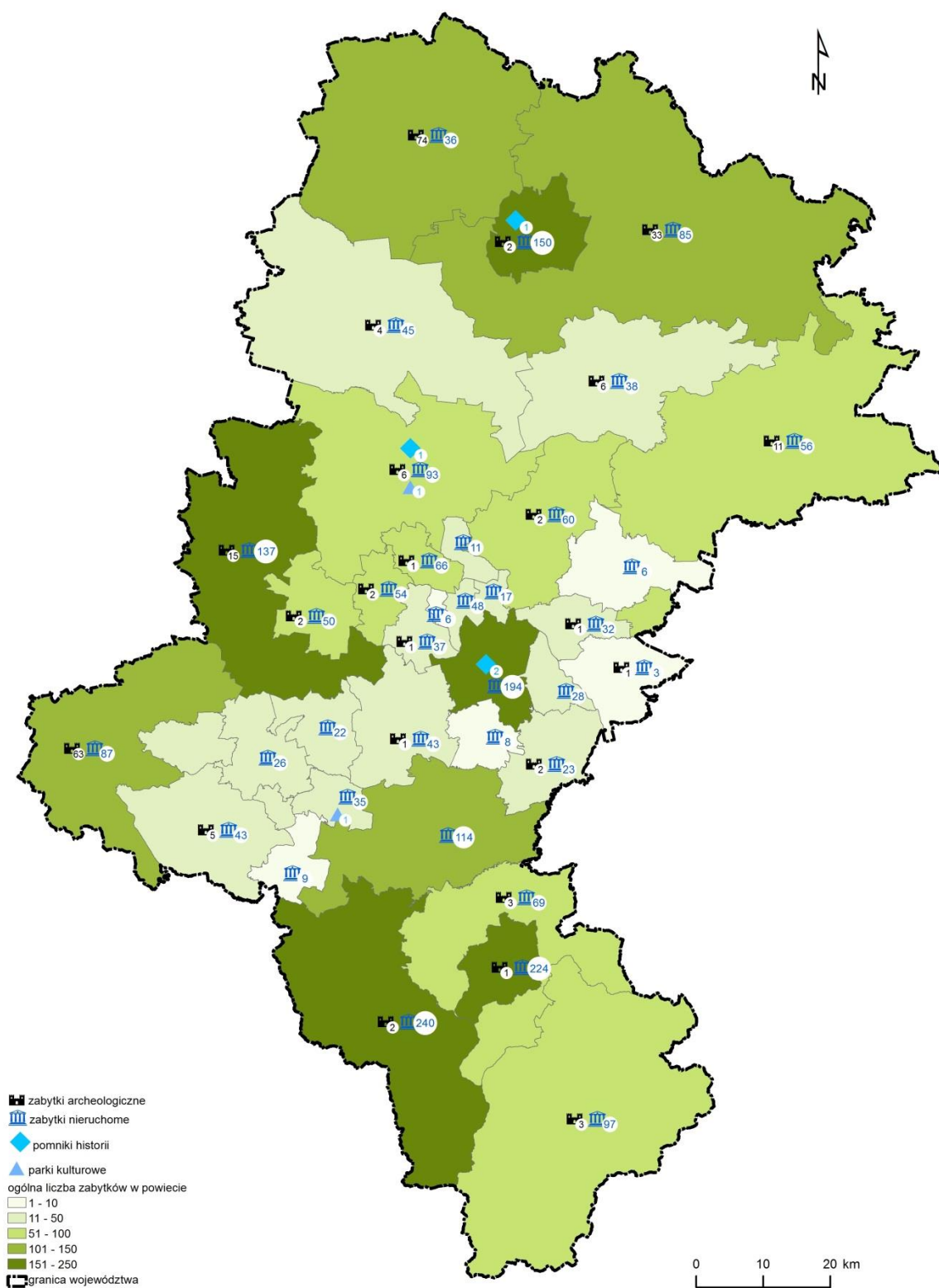
Przeprowadzona waloryzacja najcenniejszych współczesnych dzieł architektury, nie będących obiektami zabytkowymi z uwagi na „nieodległy” czas powstania, zawierający się w przedziale 35 – 25 lat, pozwoliła na wskazanie katalogu 37 dóbr kultury współczesnej²⁹. Głównym celem utworzenia i aktualizacji listy najcenniejszych obiektów jest objęcie ich programem zapewniającym skuteczną ochronę przed wszelkimi ingerencjami, które mogą naruszyć integralność dzieła architektonicznego, czy urbanistycznego i w konsekwencji prowadzić do jego degradacji czy destrukcji.

W katalogu znalazło się 27 utworów architektonicznych, głównie obiektów użyteczności publicznej, jak kościoły, obiekty szkolnictwa wyższego, kultury, administracji, sportu, obiekty handlu, biurowe, w tym także 3 budynki mieszkalne. Wykaz zawiera ponadto 7 utworów urbanistyczno-architektonicznych. Są to kompleksy osiedlowo-mieszkalne lub czasowe i leczniczo-rehabilitacyjne, w tym jeden obiekt urbanistyczno-rzeźbiarski (Pomnik Powstańców Śląskich):

1. Drogomyśl (Skoczów), kościół p.w. Matki Bożej Częstochowskiej, Plac Dobrego Pasterza 2, Stanisław Kwaśniewicz, 1965–1969;
2. Chorzów, Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku wraz z infrastrukturą, Aleja Różana 2, Władysław Niemirski z zespołem, Centralne Biuro Studiów i Projektów Budownictwa Komunalnego, Oddział w Warszawie, 1950–1955; Chorzów, WPKiW, „Chorzów, Park Śląski (dawniej Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku) wraz z infrastrukturą, Władysław Niemirski z zespołem, Centralne Biuro Studiów 5 i Projektów Budownictwa Komunalnego, Oddział w Warszawie, 1950–1955 oraz następującymi obiektami:
 - Planetarium Śląskie, arch. Zbigniew Soława, 1953-1955,
 - Kąpielisko FALA, Alojzy Wróblewski, Jan Kozub, Franciszek Koczy, 1966,
 - Śląski Ogród Zoologiczny, 1954,
 - Restauracja PRZYSTAŃ,
 - Budynek administracji Parku, Henryk Buszko, Aleksander Franta,
 - Hala Wystawowa „Kapelusz”, Jerzy Gottfried, Włodzimierz Faiferek, 1965-1967;
3. Chorzów, Pałac Ślubów, ul. Dąbrowskiego 24, Henryk Buszko, Aleksander Franta, do 1964;
4. Częstochowa, Filharmonia, ul. W. Wilsona 16, J. Tadeusz Gawłowski, do 1965;

29 Opracowano na podstawie zestawienia zaproponowanego przez Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach oraz opinii „Dobra Kultury Współczesnej – aktualizacja wykazu dóbr kultury na potrzeby zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” przez mgr inż. arch. Krzysztofa Gorgonia członka Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej.

5. Częstochowa, kościół p.w. św. Wojciecha, ul. Brzeźnicka 59, Antoni Mazur, 1978-1985.
6. Gliwice, Wydział Budownictwa Politechniki Śląskiej, ul. Akademicka 5, Tadeusz Teodorowicz-Todorowski, Irena Ostrowska-Madurowicz, Edward Koczarski, Hugon Waleczek, 1949–1951;
7. Gliwice, Wydział Górniczy i Geologii Politechniki Śląskiej, ul. Akademicka 2, Zygmunt Majerski, Julian Duchowicz, 1950–1952;
8. Gliwice, Wydział Architektury Politechniki Śląskiej, ul. Akademicka 7, Tadeusz Teodorowicz-Todorowski, 1972;
9. Jastrzębie –Zdrój, kościół p.w. NMP Matki Kościoła, ul. ks. Jerzego Popiełuszki 1A, Mieczysław Król, 1975-1980;
10. Katowice, Pałac Młodzieży, ul. Mikołowska 26, Zygmunt Majerski, Julian Duchowicz, 1952;
11. Katowice, gmach Związków Zawodowych, ul. Dąbrowskiego 23, Henryk Buszko, Aleksander Franta, Jerzy Gottfried, 1952–1955;
12. Katowice, osiedle Tysiąclecia, ul. Tysiąclecia, ul. Piastów, ul. Mieszka I, Henryk Buszko, Aleksander Franta, M. Dziewoński, T. Szewczyk, 1956, budowa od 1961;
13. Katowice, Hala Widowiskowo-Sportowa „Spodek”, Al. W. Korfantego 36, Andrzej Żórawski, Maciej Krasiński, Maciej Gintowt, Aleksander Włodarz, Wacław Zalewski, 1960–1971;
14. Katowice, Dom Handlowy „Zenit”, Rynek 12, Mieczysław Król, Jurand Jarecki, 1962;
15. Katowice, Dom Prasy, Rynek 1, Marian Śramkiewicz, do 1963;
16. Katowice, „Ślizgowiec”, Al. W. Korfantego 8, Stanisław Kwaśniewicz, Tadeusz Krzysztofiak, 1960;
17. Katowice, TVP Katowice, ul. Telewizyjna 1, Janusz Kossobudzki, do 1967;
18. Katowice, „Haperowiec”, ul. Sokolska 33, Marian Skałkowski, Jurand Jarecki, 1967;
19. Katowice, Pomnik Powstańców Śląskich, Al. W. Korfantego, Wojciech Zabłocki, Gustaw Zemła, 1967–1968;
20. Katowice, „Separator”, Biuro Studiów i Projektów Przeróbki Węgla, Al. W. Korfantego 2, Stanisław Kwaśniewicz, do 1969;
21. Katowice, Superjednostka, Al. W. Korfantego 16-32, Mieczysław Król, 1967–1972;
22. Katowice, Dom Handlowy „Skarbek”, ul. A. Mickiewicza 4, Jurand Jarecki, do 1975;
23. Katowice, Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, i Matki Bożej ul. Mieszka I, Henryk Buszko, Aleksander Franta, 1977-1993;
24. Katowice, wieżowce Stalexportu - „Trzonolinowce”, ul. Mickiewicza 29, Georgo Gručić, do 1981;
25. Katowice, Dom Zdrowia Budowlanych, ul. PCK, Henryk Buszko, Aleksander Franta, 1962;
26. Pawłowice, Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, ul. Szkolna 36, Stanisław Niemczyk, 1971–1974;
27. Rybnik, Teatr Ziemi Rybnickiej, ul. Saint Vallier 1, Henryk Buszko, Aleksander Franta, 1976-1981;
28. Racibórz, Szkoła muzyczna im. St. Moniuszki, ul. Ogrodowa 7, Janusz A. Włodarczyk, 1979;
29. Tychy, osiedle „A”, Tadeusz Teodorowicz-Todorowski, 1951–1956;
30. Tychy, Osiedle „B”, ul. Stefana Batorego, Biblioteczna, Bocheńskiego, Baczyńskiego, Kazimierz Wejchert, Hanna Adamczewska-Wejchert, lata pięćdziesiąte;
31. Tychy, kościół p.w. św. Jana Chrzyciela, ul. Kopernika 5, Zbigniew Weber, Tadeusz Szczęsny, 1957;
32. Tychy, Urząd Miejski (dawniej Gmach Miejskiej Rady Narodowej), Al. Niepodległości 49, Kazimierz Wejchert, Hanna Adamczewska-Wejchert, Wacław Jaciow, około 1965;
33. Tychy, Kościół p.w. Świętego Ducha, ul. Myśliwska 43, Stanisław Niemczyk, 1979-1982;
34. Ustroń-Jaszowiec, dzielnica wczasowa, ul. Wczasowa, Jerzy Winnicki, Czesław Kotela, Irena Kotela, Zygmunt Winnicki oraz Henryk Buszko, Aleksander Franta, lata sześćdziesiąte;
35. Ustroń-Zawodzie, Dzielnica Leczniczko-Rehabilitacyjna, Henryk Buszko, Aleksander Franta, Tadeusz Szewczyk i inni, 1959-1970;
36. Ustroń, Śląski Szpital Reumatologiczno-Rehabilitacyjny, ul. Szpitalna 11, Andrzej Chlipalski, Teresa Kosiniakowa, Anna Rębowska, 1982-1988;
37. Zabrze, Dom Muzyki i Tańca, ul. Gen. De Gaulle’a 17, Zygmunt Majerski, Julian Duchowicz, 1954-1959;

Mapa 11. Obszar ochrony krajobrazów kulturowych – mapa nasycenia zabytkami. Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

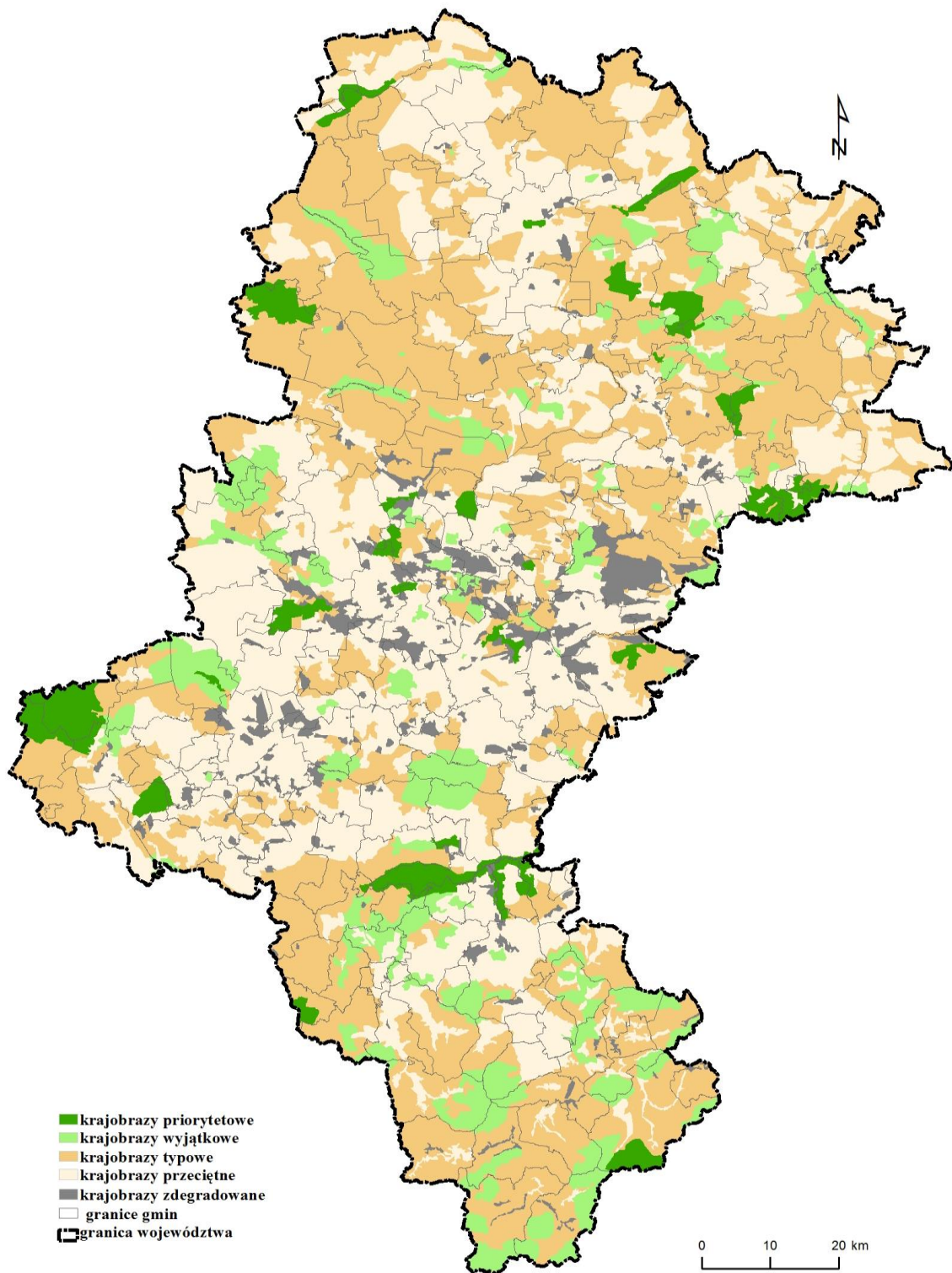
W Planie 2020+ przedstawione zostały najcenniejsze krajobrazy priorytetowe³⁰, wymagające ochrony i promocji. Przeprowadzona waloryzacja krajobrazu kulturowego województwa śląskiego pozwoliła na wyodrębnienie jednostek krajobrazu: priorytetowego, wyjątkowego, typowego, przeciętnego i zdegradowanego.

Krajobraz priorytetowy cechuje się wysokim nasyceniem wartości przyrodniczych, zróżnicowaniem morfologicznym i fizjonomicznym oraz użytkowaniem gospodarczym – przedstawia wartość ekonomiczną, kontynuowane są tradycyjne funkcje krajobrazu lub podejmowane są nowe funkcje pozarolnicze. W dużym stopniu jest on źródłem informacji o tradycji przestrzeni, historii osadniczej i rolniczej, jest źródłem wartości estetycznych oraz związków przynależności i przywiązania, tożsamości człowieka z miejscem, a więc podtrzymuje wartości emocjonalne. Poprzez obecność *sacrum* i *genius loci* ma również wartość symboliczną.

Do krajobrazów priorytetowych województwa śląskiego zaliczone zostały następujące obszary:

1. Liswarty	14. Św. Doroty
2. Górnej Warty	15. Gliwic
3. Jasnej Góry	16. Zabrze-Biskupic
4. Sokolich Gór	17. Katowic-Nikiszowca
5. Górnej Wiercicy	18. Sadowej Góry
6. Pawonkowa	19. Rud Wielkich
7. Żarek	20. Krowiarek
8. Morska i Góry Zborów	21. Lubomi
9. Ryczowa	22. Pszczyny
10. Smolenia-Pilicy	23. Żabiego Kraju
11. Tarnowic	24. Starego Cieszyna
12. Świerklańca Parkowy	25. Pilska
13. Rokitnicy	

30 Przedstawione krajobrazy priorytetowe nie są tożsame z krajobrazami priorytetowymi wynikającymi z Ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu. Dz. U. z 2015r., poz. 774.

Mapa 12. Waloryzacja krajobrazów kulturowych. Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

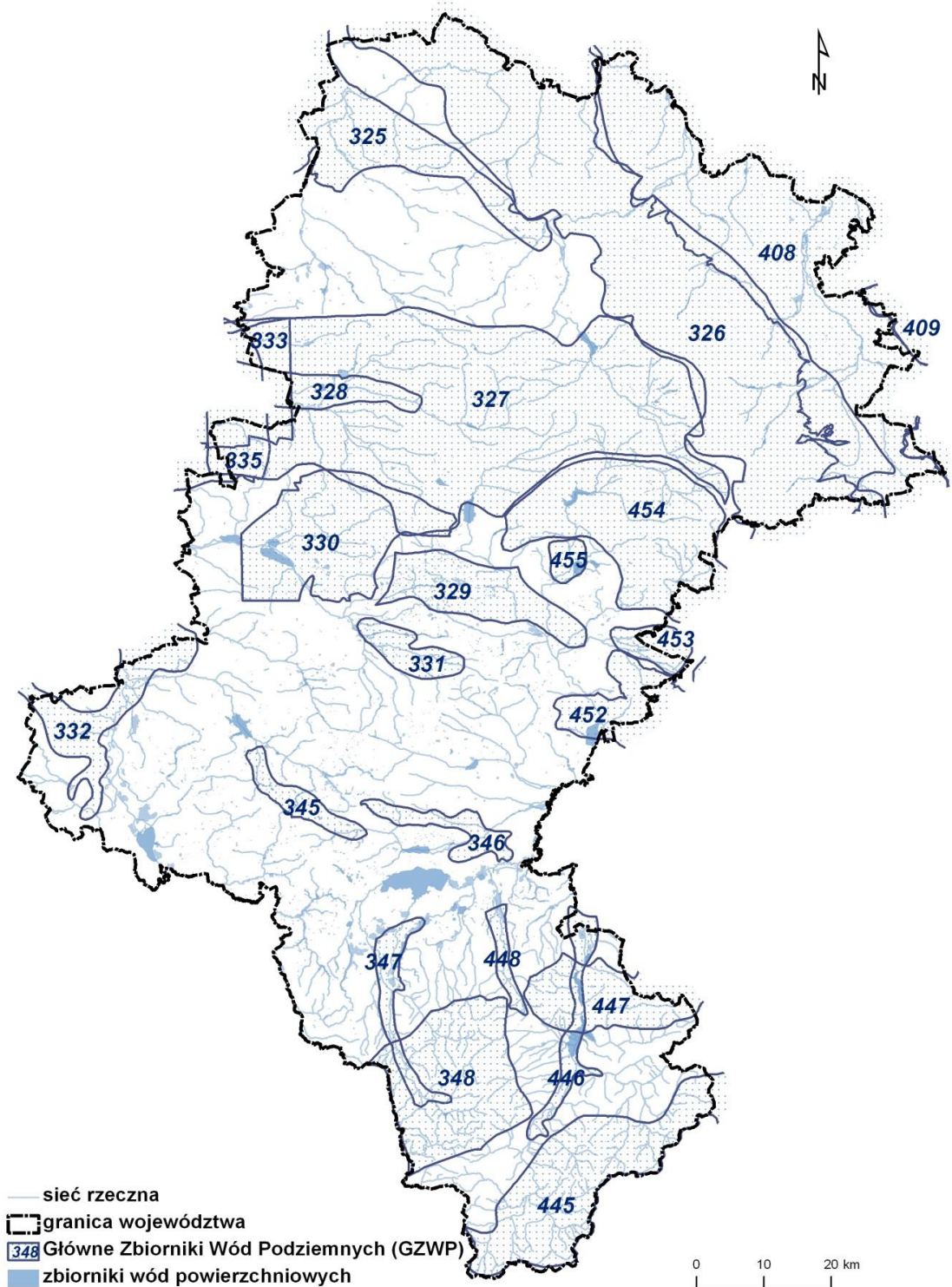
Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych

Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych odnosi się do całego terenu województwa.

Racjonalne gospodarowanie zasobami wód powinno zapewnić zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy z poszanowaniem potrzeb przyszłych pokoleń. Racjonalne korzystanie z zasobów wodnych powinno uwzględniać w większym stopniu zagospodarowywanie wód opadowych w obrębie zlewni, zwłaszcza w aglomeracjach i obszarach zurbanizowanych z uwzględnieniem retencji technicznej i nietechnicznej.

Do kluczowych problemów gospodarki zasobami wodnymi zalicza się kwestie ilościowe, które są związane z rozdysponowaniem wód powierzchniowych i podziemnych, a także kwestie jakościowe związane z oczyszczaniem ścieków komunalnych i przemysłowych oraz zanieczyszczeniami pochodzącymi z obszarów produkcji rolnej, stawów rybnych i składowisk odpadów. Dla poprawy stosunków wodnych i jakości wód w województwie niezbędna jest współpraca z województwami ościennymi w tym zakresie.

Ze względu na ochronę wód pitnych, priorytetowe są obszary na południu województwa. Zlewnie rzek Małej Wisły do zbiornika Goczałkowice oraz Soły do zbiornika Czaniec to obszary zasilania największych ujęć wody.

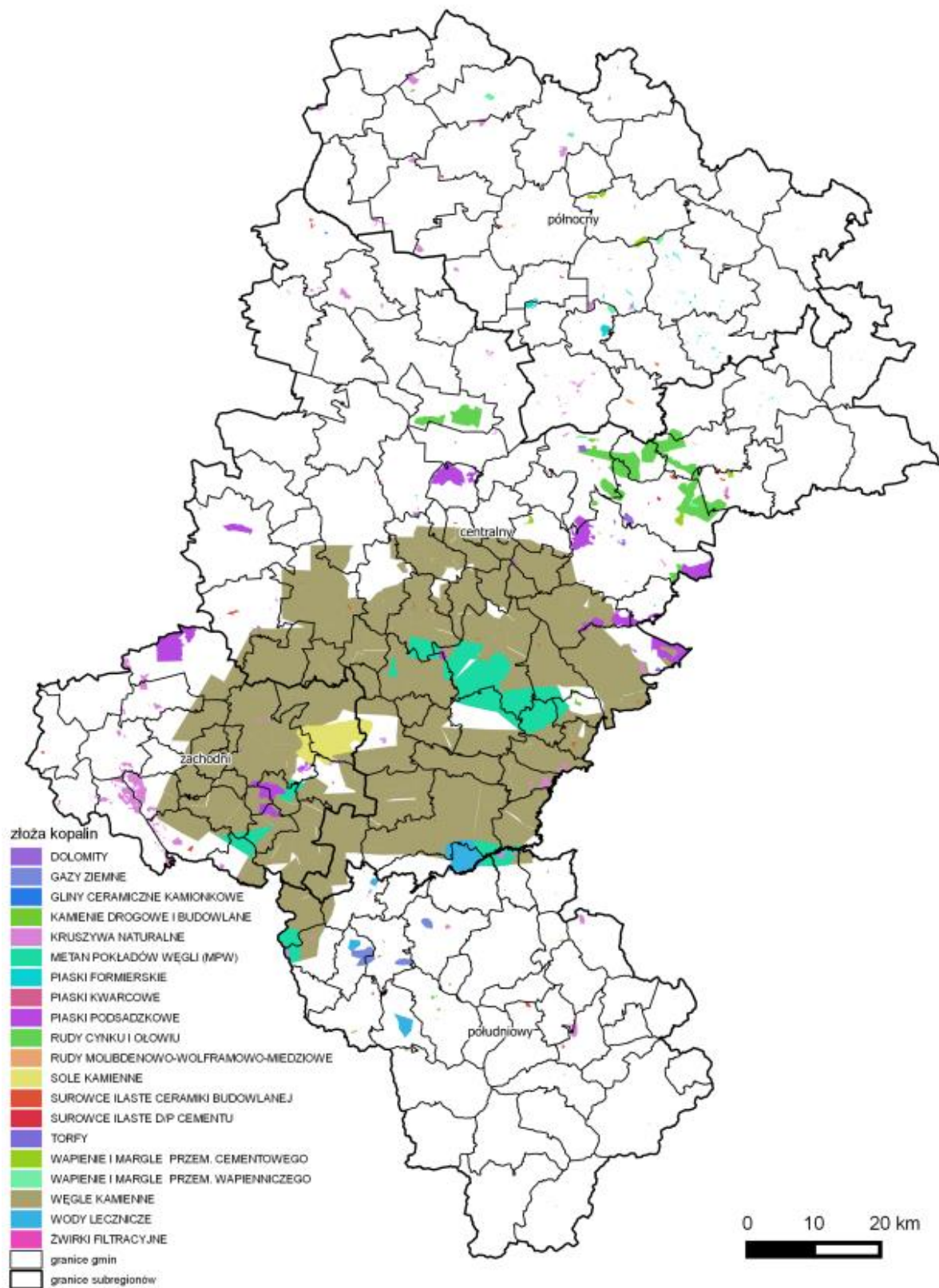

Mapa 13. Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych. Źródło: Opracowano na podstawie Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

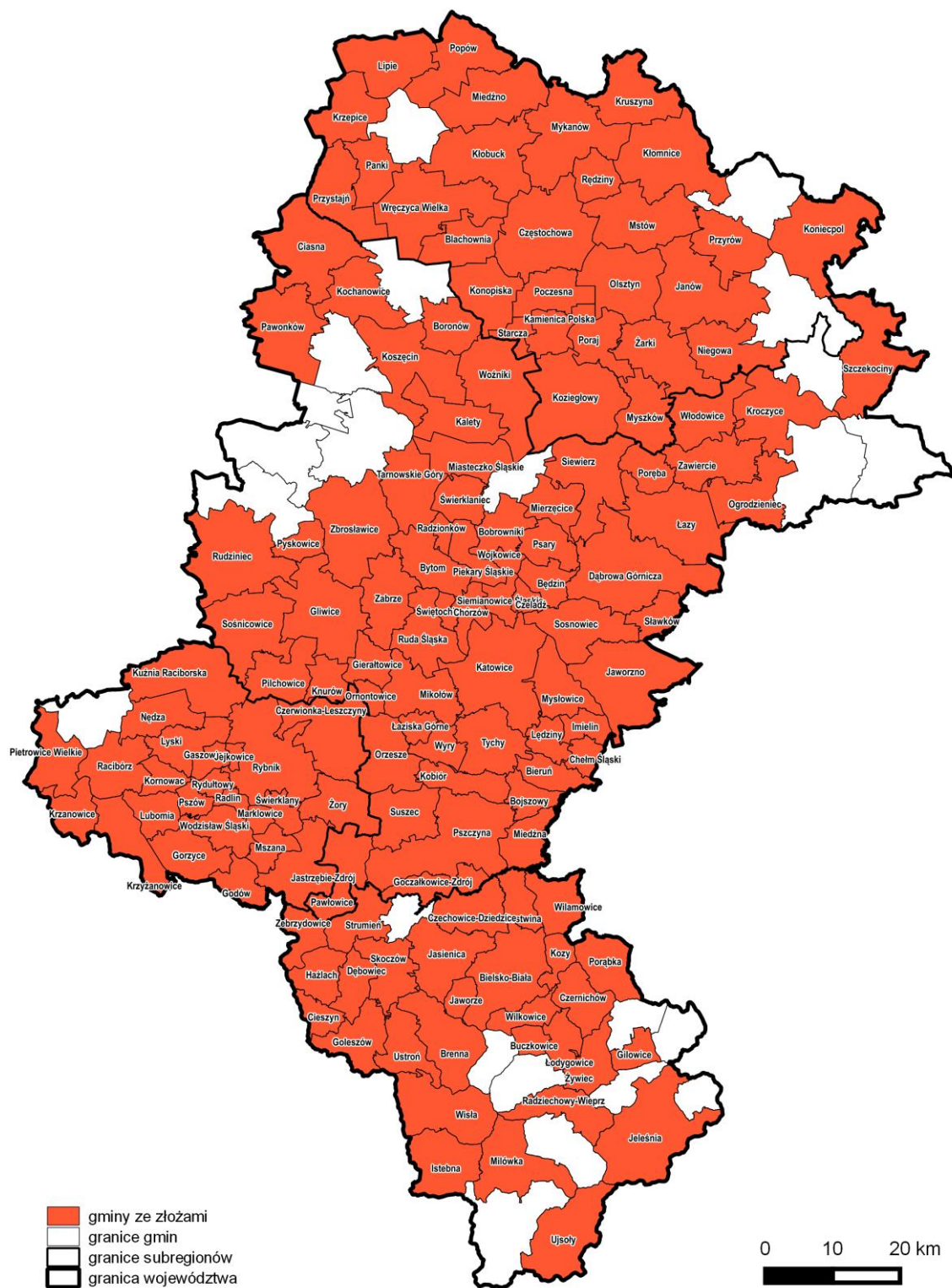
Obszar udokumentowanych złóż kopalin.

Zróżnicowana budowa geologiczna województwa śląskiego pozwala na dokumentowanie i eksploatację złóż różnorodnych kopalin. Złóża kopalin podlegają ochronie jako zasoby naturalne, podobnie jak zasoby wód, gleby, powierzchnia ziemi, fauna, flora i powietrze. Obszary strategicznych złóż kopalin wyznacza się w celu zachowania wartości użytkowych złóż kopalin mających znaczenie strategiczne dla gospodarki państwa, w tym zachowania bezpieczeństwa energetycznego kraju w perspektywie roku 2030 i lat późniejszych.

Ze względu na brak wykazu strategicznych złóż kopalin, jako podstawę do delimitacji obszaru funkcjonalnego przyjęto obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin, co znalazło swoje odzwierciedlenie również w nazwie obszaru, do którego zaliczono gminy: Bestwina, Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bobrowniki, Bojszowy, Boronów, Brenna, Buczkowice, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Ciasna, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Dębowiec, Gaszowice, Gierałtów, Gilowice, Gliwice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Golezów, Gorzyce, Hażlach, Imielin, Istebna, Janów, Jasienica, Jastrzębie-Zdrój, Jaworze, Jaworzno, Jejkowice, Jeleśnia, Kalety, Kamienica Polska, Katowice, Kłobuck, Kłomnice, Knurów, Kobiór, Kochanowice, Koniecpol, Konopiska, Kornowac, Koszęcin, Kozięgłowy, Kozy, Kroczyce, Kruszyna, Krzanowice, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Łędziny, Lipie, Lubomia, Łaziska Górne, Łazy, Łodygowice, Markłowice, Miasteczko Śląskie, Miedźna, Miedźno, Mierzęcice, Mikołów, Milówka, Mstów, Mszana, Mykanów, Mysłowice, Myszków, Nędza, Niegowa, Ogrodzieniec, Olsztyn, Ornontowice, Orzesze, Panki, Pawłowice, Pawonków, Piekary Śląskie, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Poczesna, Popów, Poraj, Porąbka, Poręba, Przyrów, Przystajń, Psary, Pszczyna, Pszów, Pyskowice, Radlin, Radziechowy-Wieprz, Radzionków, Rędziny, Ruda Śląska, Rudziniec, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Skoczów, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Starcza, Strumień, Suszec, Szczekociny, Świerklaniec, Świerklany, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Ujszoły, Ustroń, Wilamowice, Wilkowice, Wiśla, Włodowice, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Woźniki, Wręczyca Wielka, Wry, Zabrze, Zawiercie, Zbrosławice, Zebrzydowice, Żarki, Żory, Żywiec. Jednocześnie z uwagi na brak na terenie województwa udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, nie zostały one przedstawione.

Mapa 14. Udokumentowane złoża kopalin. Źródło: Opracowanie własne.

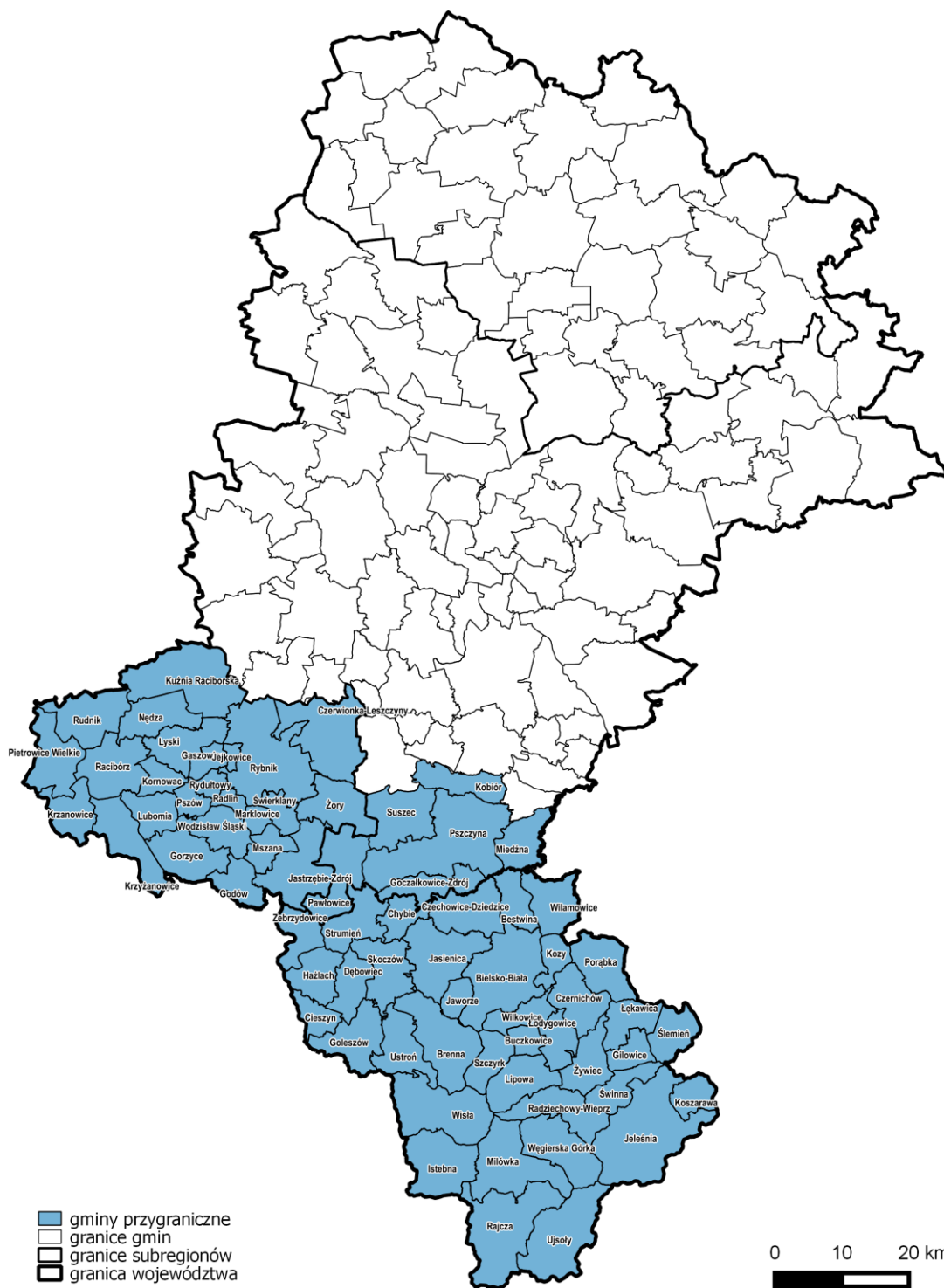

Mapa 15. Obszar występowania udokumentowanych złóż kopalnin. Źródło: Opracowanie własne.

2.1.5. Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej.

Obszar przygraniczny

Obszary przygraniczne położone wzdłuż wewnętrznej granicy UE z Czechami i Słowacją pełnią szczególną rolę zarówno w procesach rozwojowych jak i politycznych. Ze względu na położenie mają możliwość stymulowania wzrostu gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości poprzez współpracę międzynarodową, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Współpraca w sieci transgranicznej obejmuje działania na rzecz rozwoju infrastruktury lokalnej, ochrony dziedzictwa naturalnego i kulturowego, turystyki, wspólnego przeciwdziałania klęskom, etc. Ze względu na fakt, że w obszarze przygranicznym położone są tereny górskie, które charakteryzują się niską dostępnością w zasięgu krajowym i do Metropolii, współpraca powinna obejmować także rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszaru (zarówno drogowego, jak i kolejowego), udrożnienie powiązań komunikacyjnych z Metropolią Górnośląską, jak również udrożnienie międzynarodowych szlaków komunikacyjnych. W Planie przyjęto delimitację obszaru przygranicznego, w oparciu o podział administracyjny, będący jednocześnie obszarem wsparcia dla programów transgranicznych w ramach Programu Operacyjnego Europejskiej Współpracy Terytorialnej na lata 2014-2020. W granicach województwa dotyczy to gmin: Bestwina, Bielsko-Biała, Buczkowice, Brenna, Chybie, Czechowice-Dziedzice, Cieszyn, Czernichów, Czerwionka-Leszczyny, Dębowiec, Gaszowice, Gilowice, Goczałkowice Zdrój, Godów, Goleszów, Gorzyce, Hażlach, Istebna, Jasienica, Jastrzębie Zdrój, Jaworze, Jeleśnia, Jejkowice, Kobiór, Kornowac, Koszarawa, Kozy, Krzanowice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lipowa, Lubomia, Lyski, Łękawica, Łodygowice, Marklowice, Miedźna, Milówka, Mszana, Nędza, Pawłowice, Pietrowice Wielkie, Porąbka, Pszczyna, Pszów, Racibórz, Radlin, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rudnik, Rybnik, Rydułtowy, Skoczów, Strumień, Suszec, Szczyrk, Ślemień, Świnna, Świerklany, Ujsoty, Ustroń, Węgierska Góra, Wilamowice, Wiśła, Wilkowice, Wodzisław Śląski, Zebrzydowice, Żory, Żywiec.

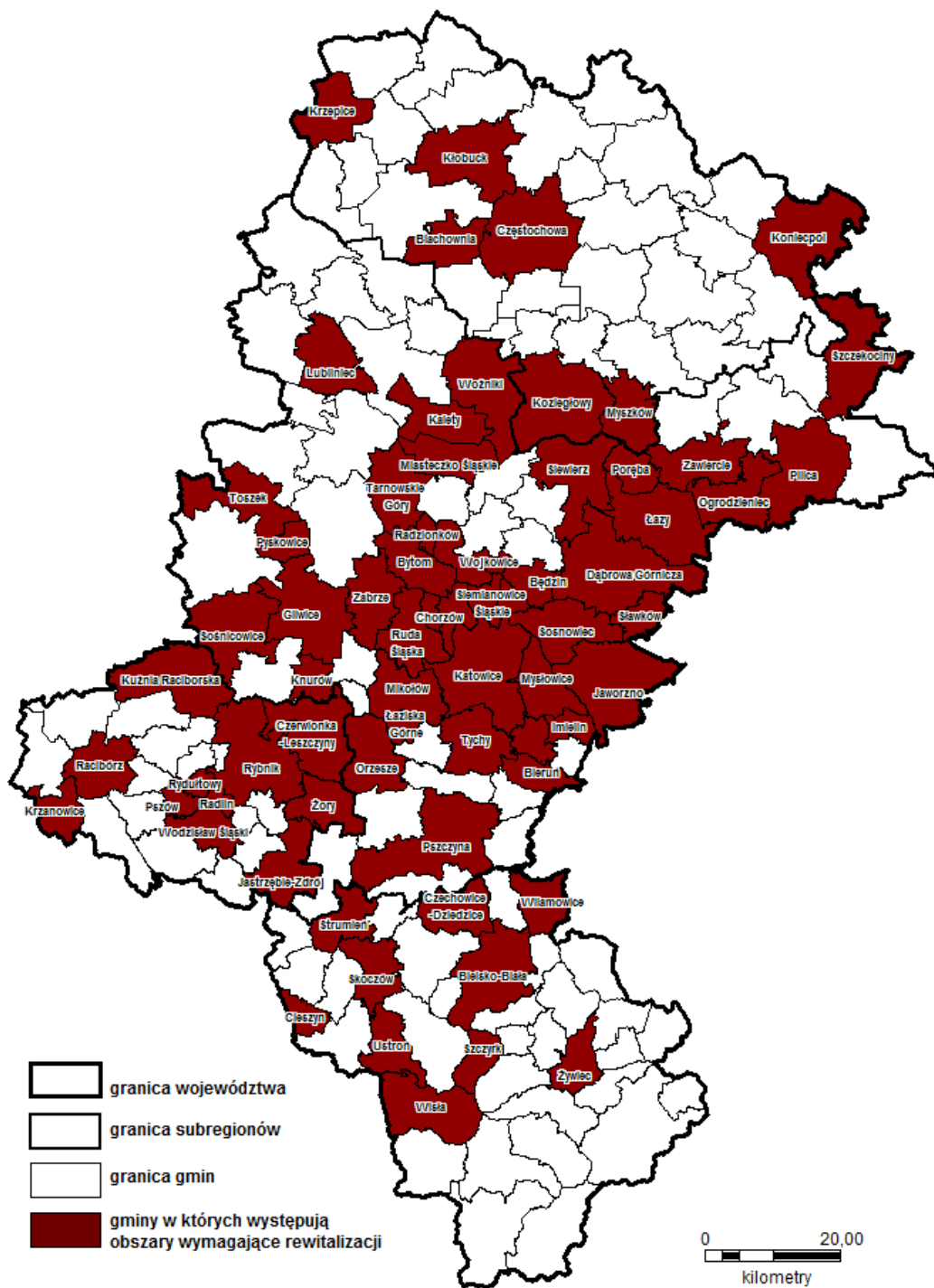
Mapa 16. Obszar przygraniczny. Źródło: Opracowanie własne.

2.1.6. Obszary wymagające rewitalizacji.

W obszarze wymagającym rewitalizacji znajduje się 71 miast: Będzin, Bielsko-Biała, Bieruń, Blachownia, Bytom, Chorzów, Cieszyń, Czechowice-Dziedzice, Czeladź, Czerwionka-Leszczyny, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Imielin, Jastrzębie Zdrój, Jaworzno, Kalety, Katowice, Kłobuck, Knurów, Koniecpol, Koziegłowy, Krzanowice, Krzepice, Kuźnia Raciborska, Łędziny, Lubliniec, Łaziska Górne, Łazy, Miasteczko Śląskie, Mikołów, Mysłowice, Myszków, Ogrodzieniec, Orzesze, Piekary Śląskie, Pilica, Poręba, Pszczyna, Pszów, Pyskowice, Racibórz, Radlin, Radzionków, Ruda Śląska, Rybnik, Rydułtowy, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Skoczów, Sosnowiec, Sośnicowice, Strumień, Szczekociny, Szczyrk, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Toszek, Tychy, Ustroń, Wilamowice, Wisła, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Woźniki, Zabrze, Zawiercie, Żarki, Żory, Żywiec.

Obszarami wymagającymi rewitalizacji są tereny znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych³¹. Obszary zdegradowane obejmują liczne osiedla robotnicze, zespoły zabudowy przemysłowej tereny i obiekty postindustrialne, wyrobiska po eksploatacji surowców (zwały, piaskownie i żwirownie), wysypiska, zapadliska oraz tereny pokolejowe oraz powojkowe. Kluczowym pozostaje zawsze aspekt społeczny terenów zdegradowanych. Upadek tradycyjnych gałęzi przemysłu i brak z tym związanych procesów restrukturyzacyjnych oraz lokowanie inwestycji na nowych terenach powoduje odpływ ludności, wyludnianie dzielnic oraz degradację tkanki zabudowy mieszkaniowej. Efektem niskiej przedsiębiorczości i słabej dynamiki miejsc pracy na tych terenach jest segregacja przestrzenna mieszkańców i powstawanie dzielnic biedy i wykluczenia społecznego. Główne wyzwania dla tych obszarów będą dotyczyć przywrócenia im funkcji użytkowych poprzez nowe zagospodarowanie o wysokich walorach architektury i urbanistyki, uwzględniające zagadnienia efektywności energetycznej i poszanowania energii, ukierunkowane na ochronę dziedzictwa kulturowego i kształtujące struktury pod kątem poprawy jakości środowiska zamieszkania. Istotna jest integracja przestrzenna i społeczna terenów zdegradowanych, kreowanie miejsc przestrzeni publicznej ukierunkowane na podniesienie jakości życia mieszkańców.

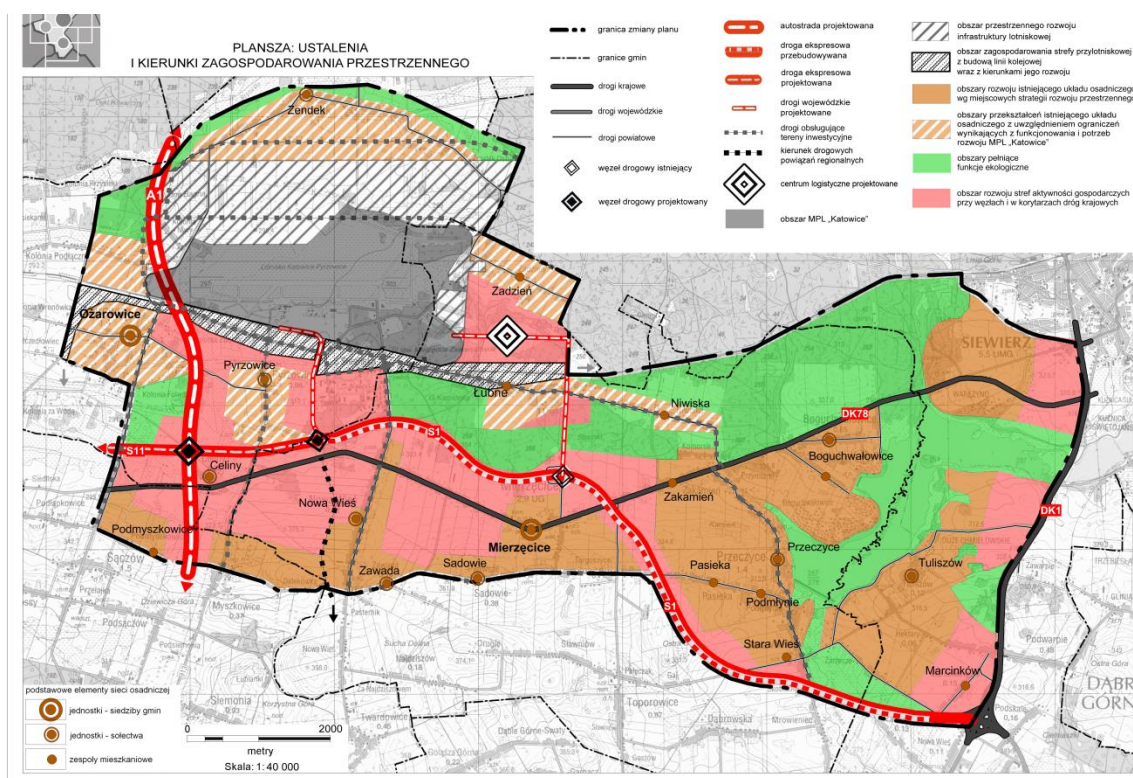
31 Definicja „obszary znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska” na podstawie art.9 projektu Ustawy o rewitalizacji ...

Mapa 17. Obszary wymagające rewitalizacji. Źródło: Opracowanie własne.

2.1.7. Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”

Obszar obejmuje port MPL „Katowice” wraz ze strefą okołolotniskową w szerokim kontekście powiązań przestrzennych i funkcjonalnych z bliższym i dalszym otoczeniem. Wobec braku oficjalnej definicji strefy okołolotniskowej przyjęto delimitację strefy, jako bezpośredniego obszaru rozwoju MPL. Przyjęta strefa nie jest tożsama ze strefą ograniczonego użytkowania, ani też z szeroko pojętą strefą oddziaływania lotniska. Delimitacja strefy została przeprowadzona w procesie opracowania zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa w 2010 r. Obszar funkcjonalny zapewnienia możliwości rozbudowy MPL „Katowice” (w tym m.in. budowa niezależnej drogi startowej, nowego terminala pasażerskiego, terminala cargo, dróg kołowania oraz wewnętrznego układu komunikacyjnego i niezbędnych urządzeń nawigacyjnych). Wiąże się to z nadaniem odpowiednich funkcji terenom położonym w bezpośrednim sąsiedztwie portu lotniczego tak, aby umożliwić jego rozwój w przyszłości. Strefa okołolotniskowa zlokalizowana jest w obrębie gmin Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówce i Siewierz.

Mapa 18. Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”. Źródło: Opracowanie własne.

2.2. POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE.

2.2.1. System transportowy.

Podstawowym elementem usytuowania systemu transportu województwa śląskiego w europejskim systemie jest jego położenie w zasięgu paneuropejskich korytarzy transportowych i w sieci TEN-T:

- korytarz III dla relacji (Madryt – Paryż - Bruksela) Berlin – Wrocław – Katowice – Kraków – Kijów (Azja),
- korytarz VI dla relacji (Helsinki) Sztokholm - Gdańsk – Katowice – Żylinia – (Budapeszt – Ateny), z odgałęzieniem VIB dla relacji Częstochowa - Ostrawa (Wiedeń – Wenecja)

Szerokotorowa linia kolejowa LHS dochodząca do Sławkowa umożliwia połączenie regionu z Europą Wschodnią i Azją, a Kanał Gliwicki i rzeka Odra zapewniają powiązania z Europą Zachodnią.

Międzykontynentalne powiązania umożliwia Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach. Gwarantuje to szansę włączenia się do sieci szybkich powiązań z regionami państw Unii Europejskiej i do europejskiej przestrzeni gospodarczej. Gęsta sieć dróg tworzy także efekty synergiczne pomiędzy różnymi rodzajami transportu oraz operatorami tego samego typu transportu.

Transport drogowy.

Sieć autostrad i dróg ekspresowych tworzą:

Autostrada A1 - do chwili obecnej na obszarze województwa śląskiego oddany został do ruchu odcinek od węzła "Pyrzowice" (wraz z łącznikiem drogi ekspresowej S-1 Pyrzowice – Lotnisko) do przejścia granicznego Gorzyczki.

Autostrada A4 - na obszarze województwa śląskiego przebiega w osi wschód – zachód: od granicy z województwem małopolskim do granicy z województwem opolskim.

Droga ekspresowa S-1 - jest to planowane połączenie drogowe z węzła „Pyrzowice” na autostradzie A1 w sąsiedztwie portu lotniczego MPL „Katowice” w kierunku Bielska-Białej i granicy z Czechami w Cieszynie. Obecnie status drogi ekspresowej posiadają odcinki Pyrzowice – Podwarpie, Dąbrowa Górnicza – Mysłowice – Tychy, Bielsko-Biała – Cieszyn".

Droga ekspresowa S-69 – jest to planowane połączenie drogowe z Bielska-Białej (S-1) w kierunku granicy państwa ze Słowacją (Myto-Skalité), prowadzone w całości na obszarze województwa śląskiego. Stanowić będzie szybkie połączenie z południową granicą państwa ze Słowacją i ma zastąpić drogę krajową nr 69, której niskie parametry techniczne uniemożliwiają prowadzenie ciężarowego ruchu międzynarodowego. Przedłużeniem S-69 na terenie Słowacji będzie projektowana słowacka autostrada D-3 w kierunku Bratysławy.

Droga ekspresowa S-86 - jest to odcinek drogi krajowej nr 86 łączący Katowice (węzeł Roździeńskiego) i Sosnowiec (węzeł Pogoń) i charakteryzuje się największym natężeniem dobowym ruchu drogowego w Polsce.

Województwo śląskie charakteryzuje się zarówno największym natężeniem ruchu na drogach krajowych³² oraz drugim po województwie małopolskim natężeniem ruchu na drogach wojewódzkich (4 899 pojazdów/dobę w 2010 r.)³³. Jednocześnie istotnym problemem pozostaje przepływ ruchu tranzytowego przebiegającego przez centra miast.

W regionie występuje najwyższa wartość przewozów ładunków transportem samochodowym wewnątrz regionu oraz do innych województw. Dużym tempem wzrostu odznacza się także wielkość importu ładunków z zagranicy.

Transport kolejowy.

Województwo charakteryzuje się największą w kraju gęstością równomiernie rozłożonej sieci kolejowej, porównywalną z regionami europejskimi. Stan techniczny infrastruktury kolejowej województwa śląskiego jest niezadawalający, w szczególności na obszarach eksploatacji górniczej. Ponadto występuje szereg linii nieeksploatowanych (potencjalne korytarze do wznowienia działalności kolejowej w przyszłości).

Na szczególną uwagę zasługuje Centralna Magistrala Kolejowa, linia umożliwiająca szybkie połączenie Warszawy z Katowicami z prędkością maksymalną do 200 km/h. W województwie śląskim zlokalizowany jest również końcowy odcinek Linii Hutniczej Szerokotorowej. Jest to najdalej na zachód wysunięta linia kolejowa szerokotorowa w Europie, która zaczyna się na granicy ukraińskiej i biegnie do Sławkowa. Linia ta poprzez ukraiński system kolejowy posiada bezpośredni dostęp do Kolei Transsyberyjskich.

32 Generalny Pomiar Ruchu w 2010 roku (GPR 2010) został wykonany na istniejącej sieci dróg krajowych z wyjątkiem tych odcinków, dla których zarządcami są prezydenci miast na prawach powiatu.

33 Synteza wyników Generalnego Pomiaru Ruchu 2010 na drogach krajowych.

Transport lotniczy.

W regionie zlokalizowany jest międzynarodowy port lotniczy MPL „Katowice” w Pyrzowicach, zaliczony do kategorii dużych regionalnych portów lotniczych, który należy do Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) i pełni ważną funkcję transportową w relacjach międzynarodowych (oraz potencjalnie krajowych) w zakresie przewozów pasażerskich i towarowych. Posiada on możliwości rozbudowy oraz charakteryzuje się sprzyjającymi warunkami klimatycznymi. Dużym mankamentem jest natomiast brak szybkiego połączenia kolejowego portu z miastami Metropolii Górnośląskiej.

MPL „Katowice” zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem przewozów pasażerskich po warszawskim Okęciu i krakowskich Balicach, gdańskim Rębiechowie oraz drugie miejsce w kraju pod względem przewiezionych ładunków (w tonach).

Sieć lotnisk lokalnych, sportowo-dyspozycyjnych województwa śląskiego tworzą:

- lotnisko Katowice – Muchowiec,
- lotnisko Bielsko-Biała – Aleksandrowice,
- lotnisko Bestwina – Kaniów,
- lotnisko Częstochowa – Rudniki,
- lotnisko Gliwice – Trynek,
- lotnisko Rybnik – Gotartowice,
- lotnisko Międzybrodzie Żywieckie – Góra Żar.

Wszystkie lotniska lokalne wymagają modernizacji i dostosowania do funkcji lotnisk:

- dyspozycyjno-pasażerskich w ruchu lokalnym,
- ratowniczo-sanitarnych i policyjnych,
- turystycznych i sportowych.

Transport wodny.

Znaczenie żeglugi śródlądowej w transporcie województwa jest niewielkie. Pomimo zaliczenia Odry na odcinku województwa śląskiego do śródlądowych wód żeglownych, od wielu lat nie spełnia ona tej funkcji. Górny odcinek Odry (powyżej Koźła) praktycznie nie jest przystosowany do współczesnej żeglugi śródlądowej. Żegluga, w ograniczonym zakresie, możliwa jest jedynie Kanałem Gliwickim. Odra, na odcinku od Raciborza do ujścia Kanału Gliwickiego, stanowi fragment projektowanej międzynarodowej drogi wodnej E 30 łączącej Morze Bałtyckie z Morzem Czarnym, której realizacja uzależniona jest od budowy brakującego połączenia w postaci Kanału Odra-Dunaj-Łaba³⁴. Elementem projektowanego systemu śródlądowych dróg wodnych jest również koncepcja budowy Kanału Śląskiego zapewniająca połączenie Wisły z Odrą, integrujący trzy regiony: małopolski, śląski, opolski, a w dalszej kolejności dolnośląski³⁵.

Kanał Gliwicki łączący port żeglugi śródlądowej – w Gliwicach z drogą wodną Odrą, umożliwia transport towarów, zwłaszcza masowych i wielkogabarytowych, ze Śląska do portów Bałtyku, a dzięki powiązaniom Odry z kanałami Odra – Szprewa i Odra – Hawela w Niemczech, również do wielu portów rzecznych i morskich Europy Zachodniej. Jednak ze względu na wysoki stopień zamulenia i zdekapitalizowanie istniejącej infrastruktury niezbędna jest jego modernizacja dla pełnego wykorzystania zdolności przewozowych Kanału Gliwickiego. Zakłada się, iż cała Odrzańska Droga Wodna od Kanału Gliwickiego do Szczecina zostanie zmodernizowana do klasy III z zachowaniem istniejących odcinków klas IV i wyższych. Z powodów braku odpowiednich zasobów wodnych oraz konieczności ochrony unikatowej przyrody nie zostanie jednak zrealizowany zamiar zmodernizowania całej Odrzańskiej Drogi Wodnej do klasy IV.

Port żeglugi śródlądowej – w Gliwicach charakteryzuje się dużą dostępnością komunikacyjną, jego pobliżu przebiegają autostrady A1 i A4, droga krajowa nr 88 oraz DTŚ (planowane oddanie ostatniego odcinka w 2016r.).

34 Klasyfikacja dróg wodnych wg europejskiej umowy AGN o głównych śródlądowych drogach wodnych, mająca na celu standaryzację europejskich dróg wodnych. Porozumienie AGN określa potencjalną sieć dróg wodnych, które ze względu na charakterystykę parametrów tworzyłyby jednolitą strukturę, pozwalającą na uprawianie żeglugi o międzynarodowym charakterze. W związku z tym określone zostały warunki, jakie spełniać powinny te drogi wodne. Podstawowe kryterium to posiadanie parametrów IV klasy drogi wodnej. Wpisane do AGN drogi wodne przebiegające przez terytorium Polski nie spełniają tego kryterium. Jest to podstawowa bariera uniemożliwiająca podpisanie przez Polskę porozumienia. Po przystąpieniu do umowy AGN bylibyśmy zobowiązani do zapewnienia wymagań minimum klasy IV na tych drogach wodnych, co wiąże się ze zbyt wysokimi kosztami.

35 Śródlądowe drogi wodne w Polsce, KPZK 2030, str.48.

Transport zbiorowy.

Na transport zbiorowy składają się linie autobusowe, tramwajowe, trolejbusowe i kolejowe. Linie komunikacyjne miejskie zlokalizowane na terenie województwa charakteryzują się największą wśród regionów kraju długością, a sieć tramwajowa w Metropolii Górnośląskiej jest najgęstszą siecią tramwajową w Polsce.

Ważną gałęzią transportu zbiorowego jest gęsta sieć kolejowa, wykorzystywana w połączeniach zarówno wewnątrzaglomeracyjnych jak również w powiązaniach międzyaglomeracyjnych. Mając na uwadze założenia polityki transportowej Unii Europejskiej szynowy transport publiczny, jako przyjazny środowisku, posiada największe perspektywy rozwoju. Istnieją zatem przesłanki do działań modernizacyjnych znajdującej się aktualnie w złym stanie technicznym sieci kolejowej.

Komunikacja rowerowa.

Na terenie województwa występują międzynarodowe i krajowe szlaki rowerowe. Międzynarodowe trasy rowerowe poprowadzone zostały w ramach dwóch projektów realizowanych niezależnie od siebie. Są to trasy: Eurovelo i Greenways³⁶. Krajowa trasa rowerowa to Wiślana Trasa Rowerowa prowadząca wzdłuż rzeki Wisły (docelowo od miejscowości Wisła w Beskidzie Śląskim do ujścia rzeki do Morza Bałtyckiego)³⁷.

Infrastruktura rowerowa w województwie jest słabo rozwinięta, nie posiada jednolitego systemu tras. W szczególności brakuje rozwiązań dla ruchu rowerowego w miastach – opartych na zintegrowanym systemie dróg rowerowych z wytyczonymi pasami ruchu dla rowerów w ramach istniejącego układu drogowego. Niezbędne jest również wskazanie miejsc parkingowych w rejonie istniejących oraz projektowanych węzłów przesiadkowych oraz utworzenie zintegrowanego systemu wypożyczania rowerów.

2.2.2. System infrastruktury technicznej.

Infrastruktura ICT.

System łączności województwa ulega w ostatnich latach znacznym przeobrażeniom. Wyraźnemu postępowi w zakresie rozwoju telefonii komórkowej towarzyszy spadająca liczba abonentów telefonii przewodowej. W 2013 r. w województwie było ich 652 tys., co stanowi 43,3% stanu z roku 2002. Z kolei liczba gospodarstw domowych, które posiadają telefon komórkowy wzrosła w latach 2003 – 2013 z 43% do 94,9% (w Polsce wskaźnik ten osiągnął wartość 93,5%).

W ostatnich latach nastąpił szybki wzrost liczby użytkowników sieci Internet. W 2013 r. z istniejących w województwie gospodarstw domowych 73,9% (5. miejsce w kraju) wyposażonych było w komputery osobiste, w tym z dostępem do Internetu 72,9,2% (3. miejsce w kraju). Średnia krajowa to odpowiednio 71,5% i 68,8%.

W województwie zwiększa się dostęp do usług elektronicznych na regionalnych platformach cyfrowych (takich jak: SEKAP, EDU SILESIA, SILESIA INFO). W roku 2011 liczba e-usług wyniosła 539. W województwie śląskim w 2011 r. 93% urzędów posiadała elektroniczne skrzynki podawcze, dzięki czemu województwo śląskie zajęło pod tym względem drugie miejsce w kraju³⁸. Ponadto w regionie znajdowało się najwięcej urzędów wyposażonych w elektroniczny system zarządzania dokumentacją (71%)³⁹. Województwo śląskie (z wynikiem 29%) znalazło się na drugim miejscu w kraju pod względem liczby urzędów korzystających z własnych systemów informacji przestrzennej (GIS). Na poziomie kraju własne systemy informacji przestrzennej posiada tylko 15% urzędów⁴⁰.

W województwie występują obszary nie objęte infrastrukturą szerokopasmową (tzw. obszary białe), jak również tereny, na których znajduje się wymagana infrastruktura, ale występuje tylko jeden operator usług teleinformatycznych (tzw. obszary szare). Jednocześnie występują tzw. obszary czarne, w których występuje zarówno odpowiednia infrastruktura, jak również co najmniej dwóch operatorów telekomunikacyjnych. Najtrudniejsza sytuacja występuje w subregionie północnym i południowym.

System meteorologiczny.

Na terenie województwa, na granicy gmin Czerwionka-Leszczyzny i Orzesze, na wzgórzu Ramża zlokalizowany jest radar meteorologiczny, stanowiący jeden z ośmiu elementów krajowej sieci POLRAD, której celem jest monitoring, prognozowanie i ostrzeżenie przed zjawiskami naturalnymi.

36 Zielone szlaki – Greenways w Polsce, Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, www.greenways.pl.

37 Strategia Rozwoju Produktu Turystycznego „Wiślana Trasa Rowerowa” na terenie Województwa Śląskiego.

38 „Społeczeństwo informacyjne w liczbach”. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Departament Społeczeństwa Informacyjnego. Warszawa 2012.

39 Tamże.

40 Tamże.

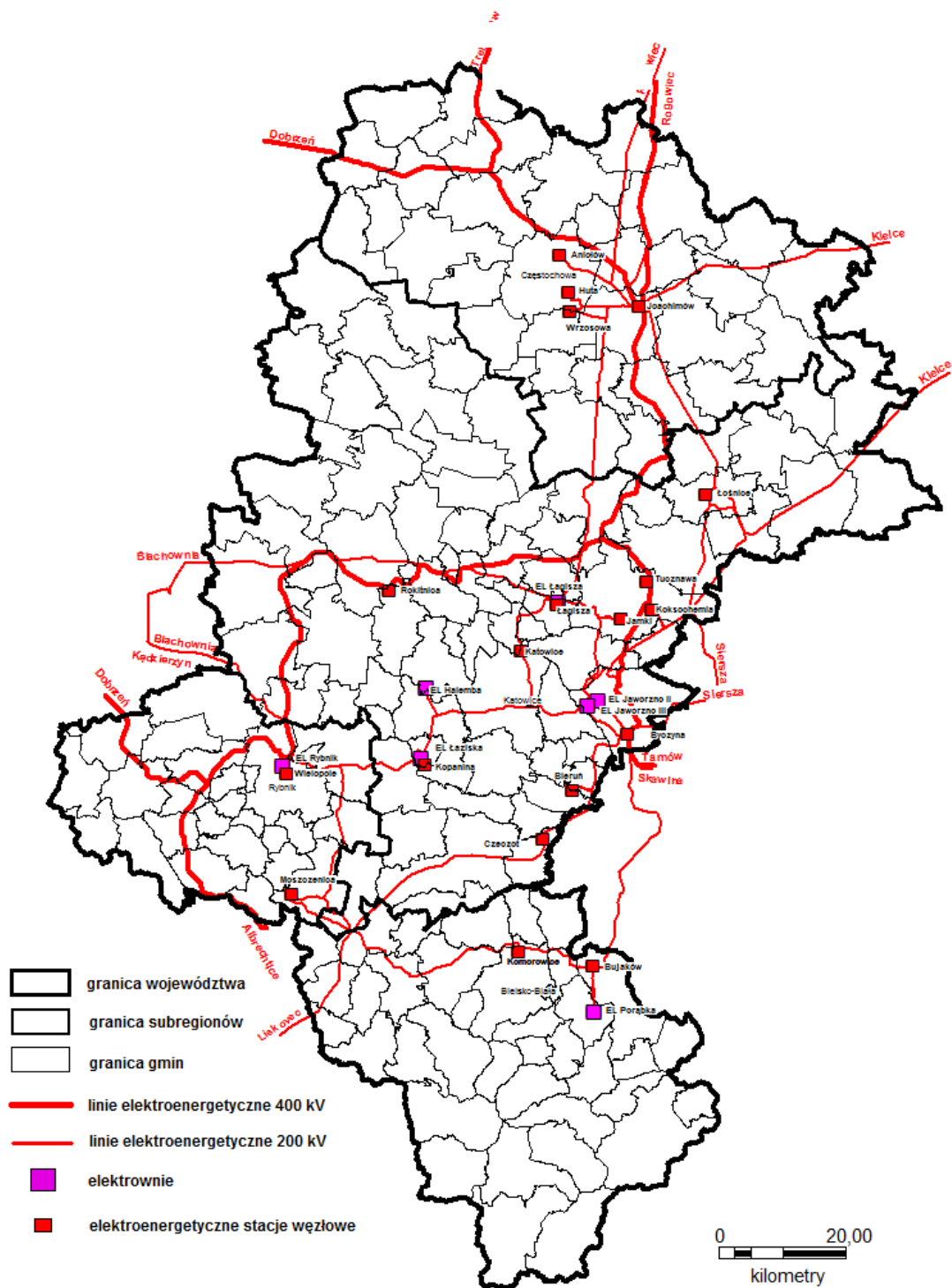
Ponadto GPW posiada detektor z radarem burzowym, zlokalizowany w Goczałkowicach Zdroju, umożliwiający obserwowanie na bieżąco zarówno komórek burzowych z lokalizacją wyładowań – na detektorze burzowym oraz opadów deszczu/gradu – na radarze.

System elektroenergetyczny.

Województwo dysponuje największym potencjałem produkcyjnym energii elektrycznej (zlokalizowanych jest tutaj 6 elektrowni, w budowie lub w fazie projektowej jest 13 elektrowni/elektrociepłowni). Pomimo stopniowej modernizacji elektrowni węglowych w województwie śląskim, nadal większość energii elektrycznej wytwarzana jest w blokach energetycznych powstałych w latach 70-tych i 80-tych XX w.

W skali Polski ok. 96% energii pochodzi z elektrowni węglowych (ok. 40% – węgiel brunatny; 60% – węgiel kamienny). Wielkość produkcji energii przewyższa w regionie jej zużycie o ok. 20%. Wobec czego województwo śląskie jest drugim po województwie łódzkim największym dostawcą energii elektrycznej wśród polskich regionów.

Wielkość produkcji energii elektrycznej w województwie śląskim utrzymywała się w 2013 r. na podobnym poziomie jak w roku 2002. Jednakże trzeba zauważyć, że w tym samym okresie wielkość produkcji krajowej wzrosła o ok. 20 tys. GWh. Oznacza to, że udział województwa śląskiego w krajowej produkcji energii uległ zmniejszeniu o 4 pp. Największe zużycie energii elektrycznej notuje przemysł, natomiast drugie co do wielkości zużycie energii – gospodarstwa domowe.

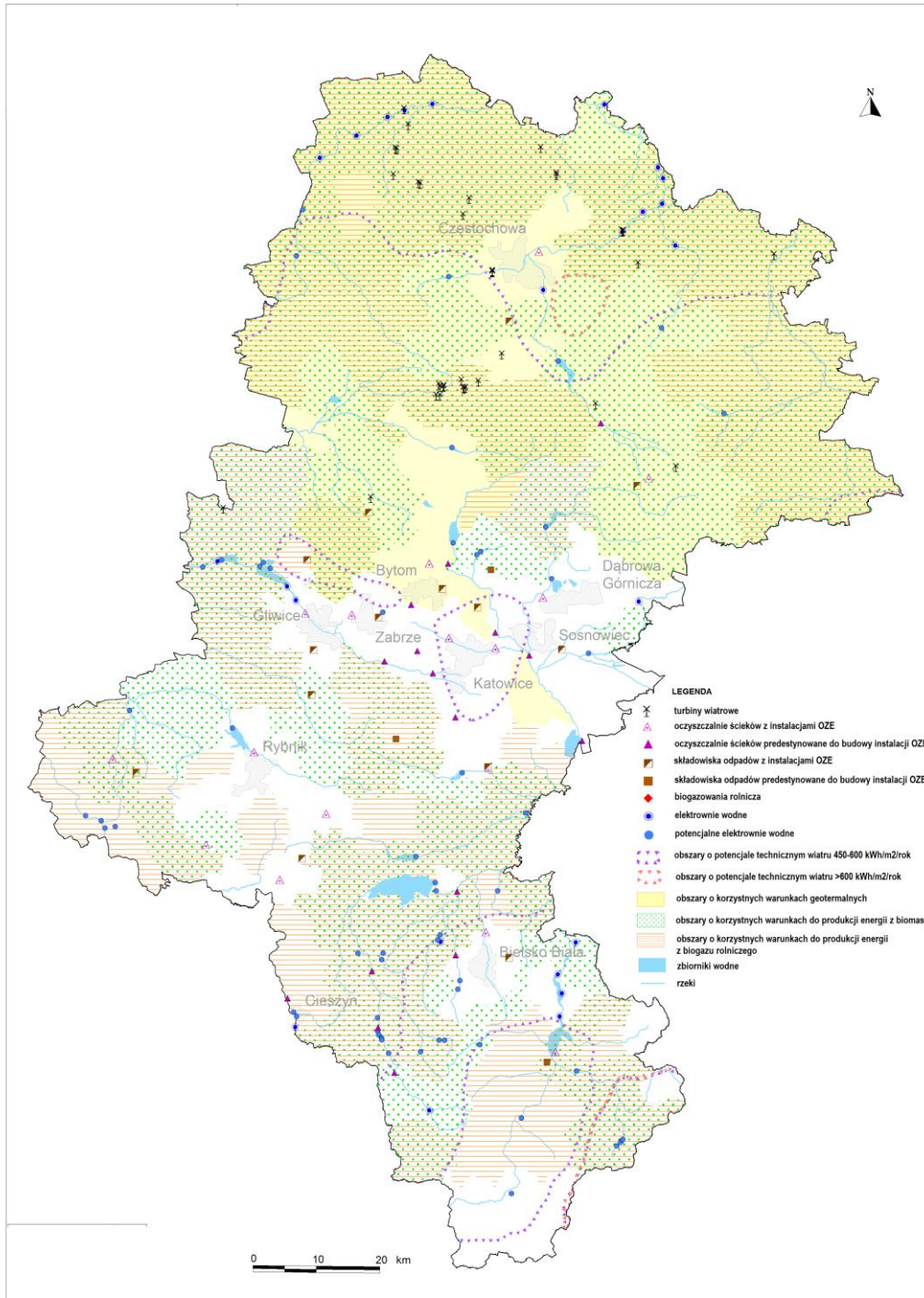

Mapa 20. System elektroenergetyczny. Źródło: Opracowanie własne.

Odnawialne źródła energii.

Na terenie województwa śląskiego występują przeciętne w skali Polski możliwości wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, za wyjątkiem energii biomasy oraz biogazu z odpadów i osadów ściekowych, których potencjał regionalny można uznać za duży. Z oceny dostępności odnawialnych zasobów środowiska i ich potencjału energetycznego wynika, że rozwój energetyki odnawialnej w województwie powinien zmierzać w kierunku energetyki rozproszonej, polegającej na budowie małych jednostek wytwórczych w miejscach najlepiej predestynowanych do wykorzystania konkretnych zasobów środowiska (energii wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalnej, biomasy).

W przypadku wszystkich rodzajów instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych ich lokalizacja musi uwzględniać uwarunkowania oraz zakazy i ograniczenia wynikające z przepisów szczegółowych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dostępność do sieci energetycznej i drogowej o odpowiednich parametrach.

Mapa 21. Odnawialne źródła energii. Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Zaopatrzenie w gaz.

Obszar województwa śląskiego zaopatrywany jest w gaz ogólnokrajową siecią przesyłu gazu, składającą się z sieci magistralnych gazociągów wysokociśnieniowych, rozdzielni gazu i 149 stacji redukcyjno-pomiarowych I-go i 387 II-go stopnia. Długość czynnych gazociągów bez przyłączy w 2013r. wynosiła ogółem 15 689 077,00 m, co przekłada się na 14 szt. gazociągów wysokiego ciśnienia, 24 szt. podwyższonego średniego ciśnienia oraz 195 608 szt. średniego ciśnienia. Natomiast długość czynnych przyłączy ogółem wynosiła 5 431 569,00 m.

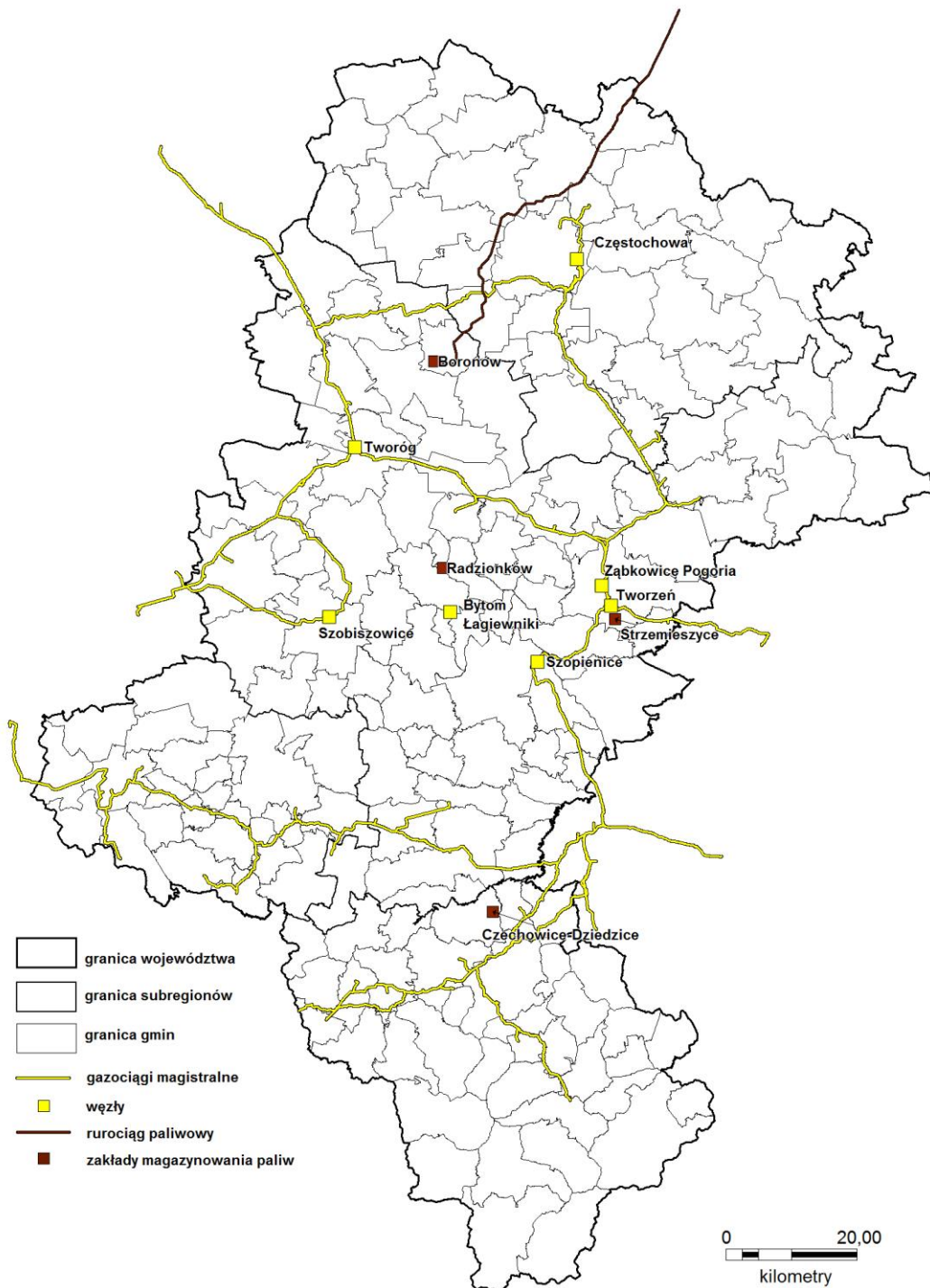
Odsetek osób korzystających z sieci gazowej w 2013 r. wyniósł w województwie 62,5% mieszkańców i był wyższy niż wartość tego wskaźnika dla Polski (52,4%).

Wskazana jest rozbudowa sieci gazowej oraz zwiększenie wykorzystania gazu do celów grzewczych.

Gospodarka paliwowa.

Główne elementy infrastruktury gospodarki paliwowej na obszarze województwa stanowią:

- rurociąg paliwowy relacji Płock – Koluszki – Boronów;
- zakłady magazynowania paliw.

Mapa 22. Zaopatrzenie w gaz i gospodarka paliwowa. Źródło: Opracowanie własne.

Gospodarka wodno-kanalizacyjna.

Do głównych systemów wodociągowych obsługujących znaczną część województwa należą:

- system wodociągowy Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego obsługujący 66 gmin w województwie śląskim i 3 gminy w województwie małopolskim, połączony z wodociągiem magistralnym KRAK,
- częstochowski wodociąg regionalny obsługujący miasto Częstochowę oraz gminy sąsiednie, w tym miasta: Kłobuck i Blachownię, zarządzany przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. w Częstochowie,
- wodociąg grupowy Pogórze - Cieszyn obsługujący miasto Cieszyn i gminy: Dębowiec, Goleiszów, Skoczów,
- wodociąg grupowy Wisła – Ustroń - Skoczów,
- wodociąg okręgu Bielsko-Biała obsługujący miasto Bielsko-Biała oraz gminy: Kozy, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze.

Największym jest system GO-CZA Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach. Jest to unikalny w skali kraju system zaopatrzenia w wodę składający się z powierzchniowych i głębinowych ujęć wód, sieci zbiorników wyrównawczych oraz sieci magistralnych wodociągowych i sieci przerzutu wody. Większość gmin województwa wyposażona jest w sieć wodociągową w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę. Jedynie niewielka liczba gmin w południowej części województwa nie jest objęta zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę. Woda do odbiorców w tych gminach dostarczana jest często wodociągami grawitacyjnymi zasilanymi ze źródeł lub potoków. W ramach istniejących systemów wodociągowych wydajności ujęć nie są w pełni wykorzystane.

Istotne znaczenie dla systemu zaopatrzenia w wodę mają zbiorniki retencyjne, będące źródłem wody dla odbiorców komunalnych, przemysłowych oraz rolnictwa. Stanowią one także ważny element ochrony przeciwpowodziowej i przyczyniają się do wyrównywania przepływów.

„Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” przewiduje budowę wielozadaniowego zbiornika wodnego „Racibórz” na Odrze.

Wyraźny spadek zapotrzebowania na wodę ze strony odbiorców komunalnych i przemysłowych powoduje rezygnację z rozbudowy systemów wodociągowych. Niezbędne są natomiast działania zwiększające bezawaryjne funkcjonowanie systemu, podnoszące jakość produkowanej wody do standardów europejskich oraz ograniczające straty w sieci.

Mimo, iż stale zmniejsza się ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do wód, a także zwiększa się ilość nowych - wysoko sprawnych oczyszczalni i długość sieci kanalizacji sanitarnej, w niektórych powiatach ciągle zbyt mały procent ludności jest obsługiwany przez oczyszczalnie ścieków, a stan gospodarki ściekowej województwa śląskiego określić można jako niezadowalający.

Zmiana obecnego, niezadowalającego stanu gospodarki ściekowej wymaga rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej, umożliwiającej dociążenie istniejących oczyszczalni oraz budowy nowych oczyszczalni. Wskazane jest także lokalizowanie nowych oczyszczalni, by zasięgiem obsługi obejmowały tereny gmin sąsiednich, zwłaszcza, gdy są one położone w tej samej zlewni. Znajdująca się w województwie śląskim jedna z najbogatszych w kraju baza surowców mineralnych oraz związana z nią działalność przemysłowa i urbanizacja, wywierają znaczący wpływ na środowisko wodne w regionie. Do niebagatelnych problemów gospodarki wodnej zalicza się kwestie ilościowe, które są związane z rozdysponowaniem wód powierzchniowych i podziemnych, a także kwestie jakościowe powiązane z odprowadzaniem nieoczyszczanych i niedostatecznie oczyszczanych ścieków komunalnych oraz przemysłowych (w tym wód zasolonych), niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych oraz zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, stawów rybnych, składowisk odpadów i wód opadowych.

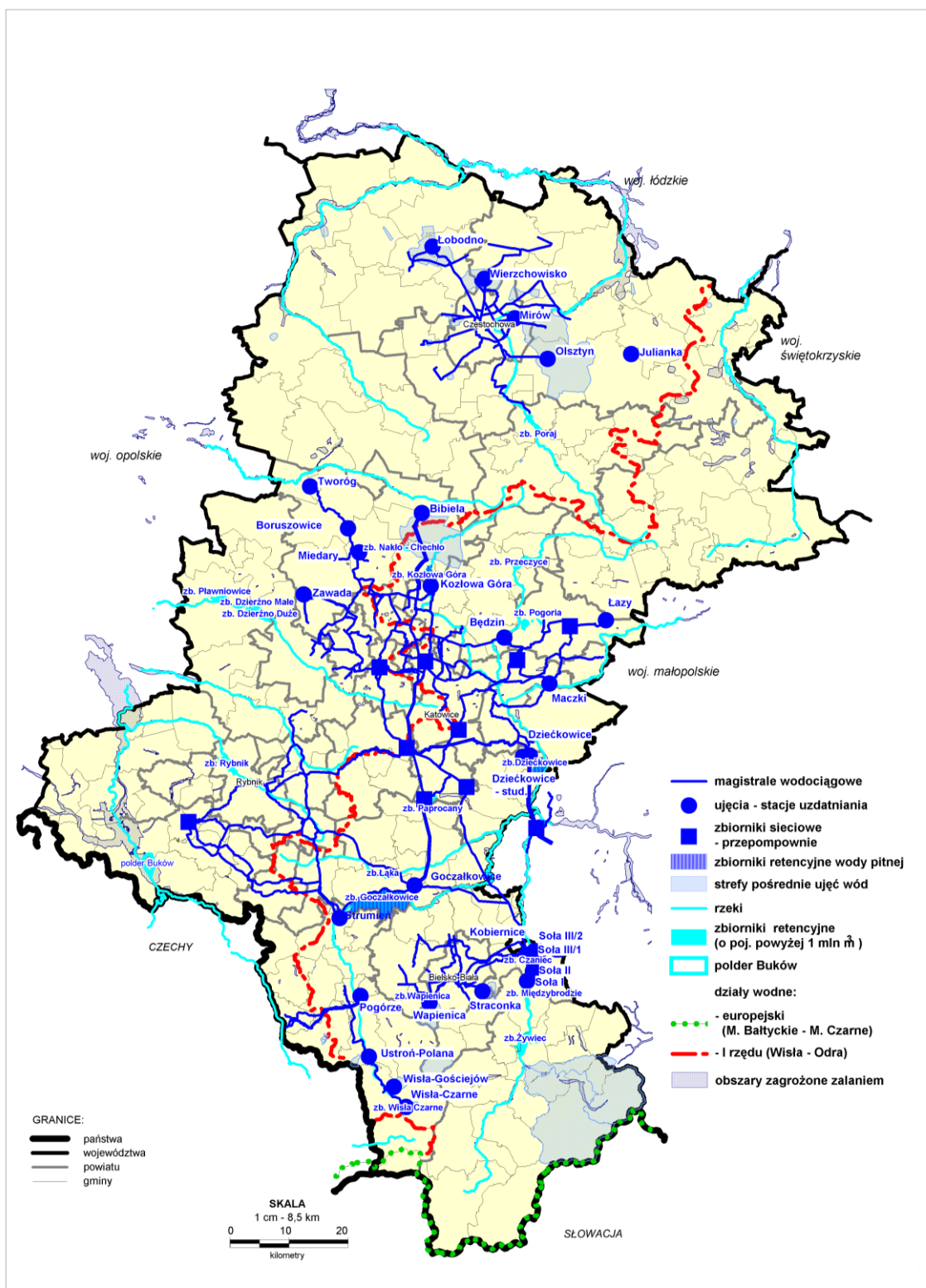
Z przeprowadzonej w 2011 r. oceny wód podziemnych wynika, że 55% punktów sieci regionalnej spełniało normy dla wód pitnych. W poprzednich latach, tj. 2008-2010 ilość punktów w sieci regionalnej spełniających powyższe normy była na podobnym poziomie. W odniesieniu do punktów sieci krajowej można zauważyć poprawę jakości wód przeznaczonych do picia w latach 2008-2010. W przypadku wód powierzchniowych ich stan, potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny (w badanych punktach) w monitoringu diagnostycznym oceniono jako zły⁴¹. Na 13 punktów pomiarowych, w ramach badania stanu ekologicznego, aż 8 należy określić jako umiarkowane, a w przypadku badania potencjału ekologicznego, aż 11 na 16 pomiarowych wykazało słabą jakość wód⁴².

41 Na podst. Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”.

42 „Stan środowiska w województwie śląskim w 2011 roku”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2012. str.71.

Na terenie województwa w 2014 r. znajdowało się 208 oczyszczalni ścieków komunalnych, z czego 119 biologicznych, 89 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Łączna przepustowość przemysłowych i komunalnych oczyszczalni ścieków wyniosła 2 105,7 tys. m³/dobę tj. o 350 tys. m³/dobę mniej porównując rok 2014 do 2010.

Na wzrost wskaźników, odnoszących się do gospodarki ściekowej i ochrony wód, w województwie śląskim największy wpływ miały nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska. W latach 2008 – 2013 wysokość środków wynosiła średniorocznie ponad 1 711 mln zł.

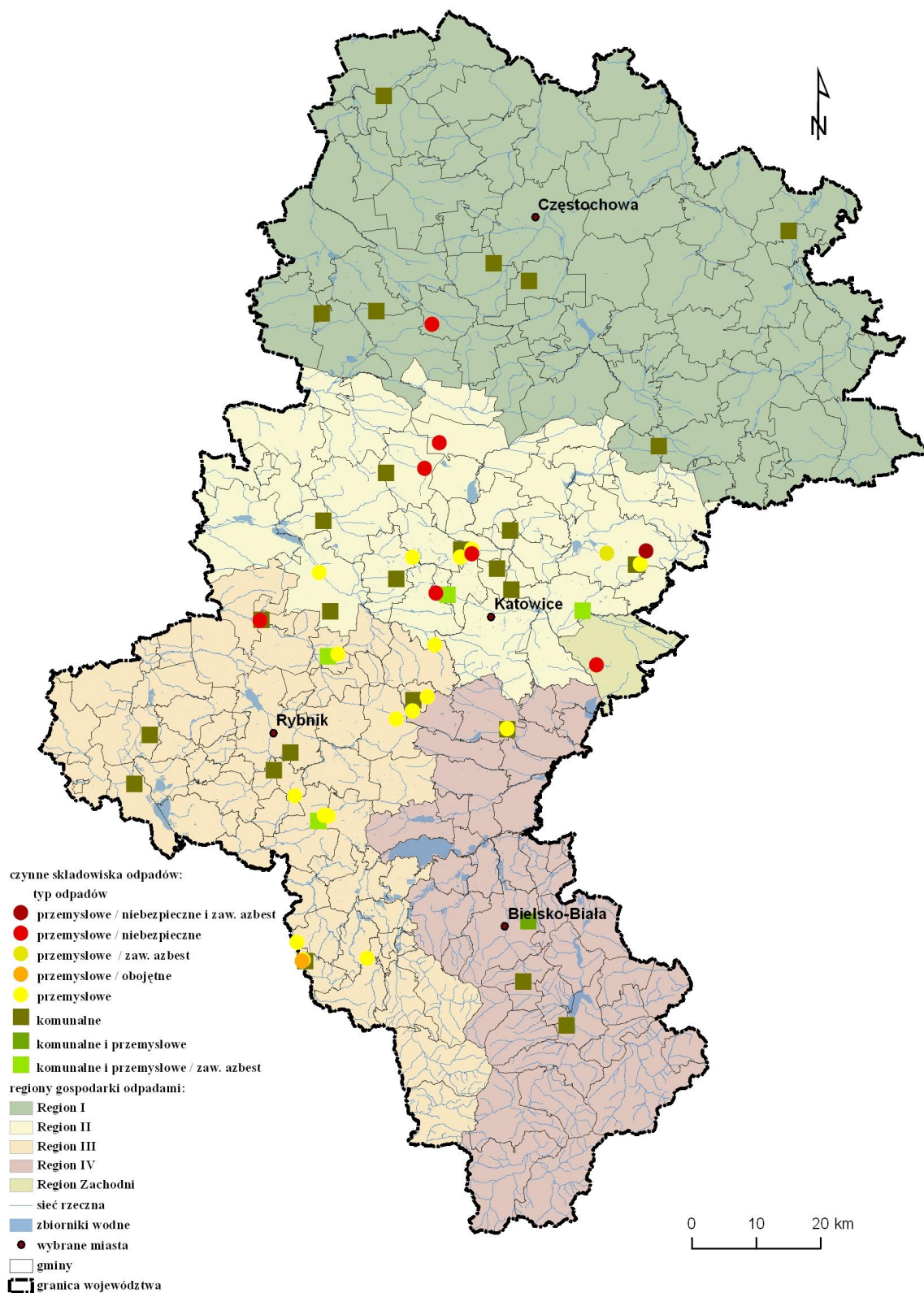

Mapa 23. System zaopatrzenia w wodę. Źródło: Opracowanie własne.

Gospodarka odpadami

Duża gęstość zaludnienia, jak i silnie rozwinięty przemysł (w tym przemysł wydobywczy) sprawiają, że województwo śląskie znajduje się w krajowej czołówce pod względem ilości wytwarzanych odpadów, tak komunalnych, jak i przemysłowych, wśród których niemal 1% stanowią odpady niebezpieczne. Wdrażane programy usuwania azbestu w połączeniu z wciąż znacznymi nieunieszkodliwionymi ilościami tego materiału w województwie, prowadzi będą do powstawania dużych ilości odpadów zawierających azbest. Gospodarka odpadami komunalnymi odbywa się w oparciu o 4 wyznaczone w wojewódzkim planie gospodarki odpadami regiony, w obrębie których funkcjonuje 89 instalacji do przetwarzania odpadów. Istnieje jednak potrzeba rozbudowy infrastruktury niezbędnej do przetwarzania odpadów komunalnych, zwłaszcza instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Odpady gospodarcze zagospodarowywane są w 606 instalacjach, z czego 128 służy przetwarzaniu odpadów niebezpiecznych. Wszystkie instalacje spełniają wymogi ochrony środowiska.

Zdecydowaną większość odpadów w regionie poddaje się różnym procesom odzysku (93%), pozostałe odpady są unieszkodliwiane głównie poprzez składowanie na składowiskach (58 czynnych składowisk, z czego na 8 przyjmowane są odpady niebezpieczne). W związku ze zmianami w systemie gospodarki odpadami należy oczekiwać ograniczenia tego sposobu unieszkodliwiania odpadów. W województwie istnieje znaczna liczba nieczynnych już składowisk. Niektóre z nich, z racji szkodliwości zdeponowanych na nich substancji w dalszym ciągu stanowią zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza wód podziemnych.

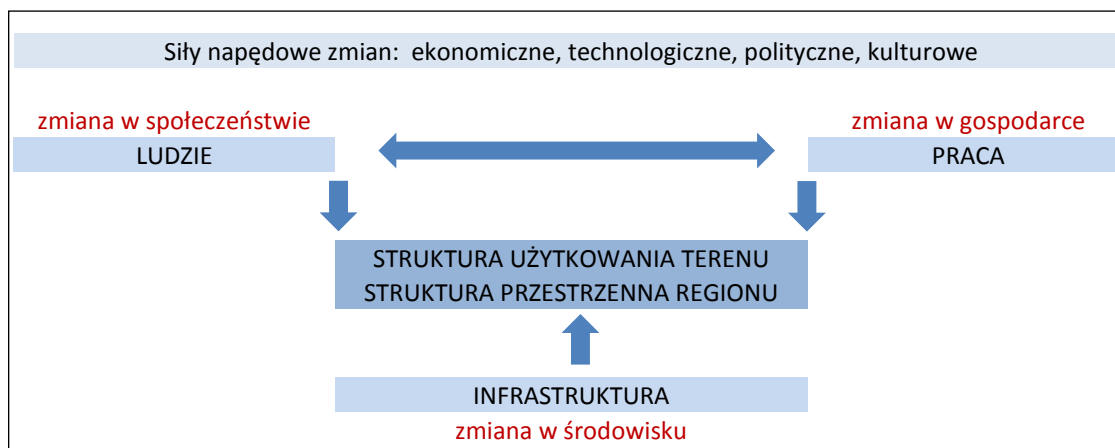
Mapa 24. Gospodarka odpadami. Źródło: Opracowano na podstawie Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

3. TRENDY PRZESTRZENNEGO ROZWOJU REGIONU.

Opierając się na analizach zjawisk o zasięgu globalnym oraz prognozach dotyczących kształtowania się rozwoju w skali krajowej i europejskiej do głównych tendencji mogących wpływać na intensywność procesów rozwoju województwa zaliczyć można:

- Trendy społeczne
- Trendy gospodarcze
- Trendy środowiskowe

Trendy te uwidaczniają się w strukturze przestrzennej regionu i są kształtowane przez warunki społeczno-gospodarcze i środowiskowe oraz występujące między nimi interakcje i współzależności. Ich rezultaty i trwałość mogą podlegać różnym scenariuszom przyszłości warunkowanym przez zmiany, jakie zachodzą będą w społeczeństwie, gospodarce i środowisku pod wpływem sił ekonomicznych, technologicznych, politycznych i kulturowych.

Rysunek 3. Mechanizm rozwoju struktury przestrzennej regionu województwa śląskiego. Źródło: Opracowanie własne.

3.1. TRENDY SPOŁECZNE.

Liczba ludności w województwie spada, co jest wypadkową wskaźników przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Na przestrzeni ostatniej dekady wskaźniki te stale przyjmowały wartości ujemne.

W 2014 r. współczynnik dzietności dla województwa wyniósł 1,26 i był niższy od średniej dla Polski i UE. Również bardzo niski był przyrost naturalny, który wyniósł w tym samym okresie dla województwa 1,1‰. Jest to bardzo niska wartość, która plasuje region pod koniec listy województw. W 2014 r. w wyniku zmiany miejsca zamieszkania w województwie ubyło prawie 7,2 tys. mieszkańców. Wskaźnik salda migracji jest niższy niż dla całej Polski, a gorsze wartości osiąga tylko 5 województw.

Szczególnie niskie wartości wskaźników przyrostu naturalnego oraz salda migracji charakteryzowały tereny miejskie. Tereny wiejskie charakteryzują się stałym wysokim dodatnim saldem migracji oraz, od 2008 r., dodatnim przyrostem naturalnym. Jednakże nadal odnotowuje się ubytek ludności na terenach wiejskich.

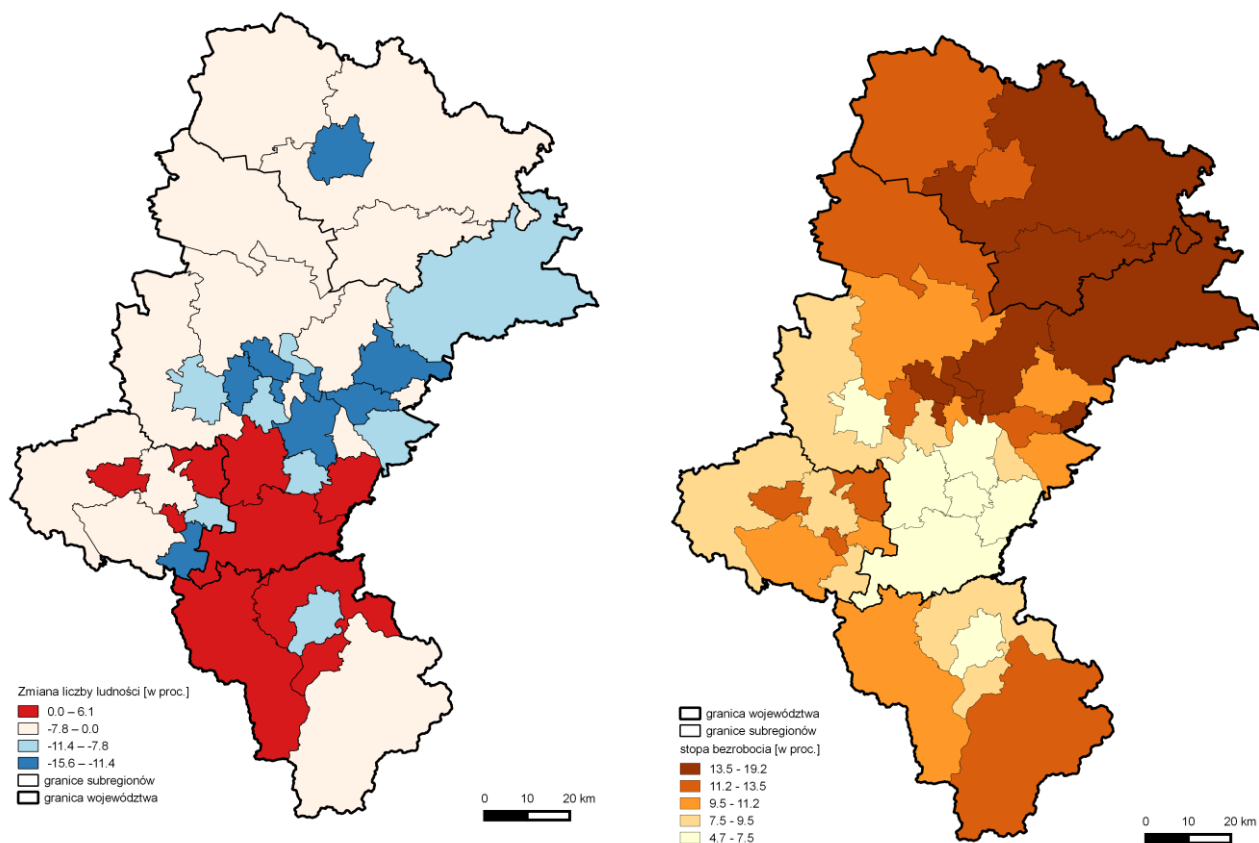
W prognozie ludności do roku 2050 opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny można zauważyć, że tendencja spadkowa liczby ludności w województwie zostanie zachowana, a prognozowany spadek wyniesie – 19,7% (ok. 905 tys. osób).

W województwie następuje proces starzenia się społeczeństwa, co potwierdza analiza liczby ludności w odniesieniu do roku 2002. W badanym okresie najbardziej zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (ok. 221 tys.), a zwiększyła się znacząco liczba osób w wieku poprodukcyjnym (ok. 214 tys.).

Tendencje zmian:

- zmniejszanie się liczby ludności;
- spadek dzietności;
- ubytek ludności w miastach;
- ubytek ludności na terenach wiejskich;
- postępujący proces starzenia się społeczeństwa;
- wydłużanie się przeciętnej długości życia;
- sukcesywne zmniejszanie się liczby osób w wieku aktywności zawodowej;

- wzrost skali imigracji (jednak na utrzymującym się stosunkowo niskim poziomie);
- rosnąca mobilność przestrzenna ludności;
- poprawianie się standardu życia;
- rosnąca świadomość i dbałość o stan zdrowia;
- rosnące uczestnictwo w kulturze zarówno masowej, jak i wysokiej;
- rosnące zapotrzebowanie na pracowników wysoko i średnio wykwalifikowanych przy jednoczesnym spadku zapotrzebowania na pracowników niskowykwalifikowanych.

Mapa 25. Prognoza demograficzna do roku 2030. Stopa bezrobocia w 2015 roku. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

3.2. TRENDY GOSPODARCZE.

W latach 2002-2012 województwo śląskie wraz z województwem mazowieckim legitymowało się najwyższym wkładem w tworzenie Produktu Krajowego Brutto, jednak przyrost PKB w latach 2002-2012 w województwie wyniósł 87,8% i był dopiero jedenastym wynikiem w kraju, co może w przyszłości znacząco zmniejszyć znaczenie regionu w gospodarce kraju.

Wartość PKB w województwie w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2012r. kształtowała się na poziomie 44 372 zł i była wyższa od średniej krajowej o 5,8% (4. miejsce w Polsce).

Górnictwo węgla kamiennego to główny sektor przemysłu, z którym tradycyjnie kojarzone jest województwo śląskie. Na terenie województwa zlokalizowana jest większość działających obecnie w Polsce kopalni węgla kamiennego. Mają tutaj swoją siedzibę trzy największe koncerny węglowe w kraju.

Obok sektora górniczego również sektor hutniczy podlegał dynamicznym przemianom restrukturyzacyjnym, w wyniku których przeważająca liczba największych zakładów tej branży zmieniła swoje oblicze. W roku 2012 na terenie województwa funkcjonowało 5 hut i 12 instalacji⁴³. Ponadto w przemyśle metalurgicznym działa wiele firm związanych z hutnictwem żelaza i metali nieżelaznych.

Województwo śląskie podlega w ostatnim czasie dynamicznym przemianom związanym z restrukturyzacją tradycyjnych sektorów gospodarki. Skala tych zmian wywołuje w regionie konflikty o charakterze społecznym, ekologicznym a także przestrzennym. Główne problemy rozwoju województwa śląskiego związane są z koniecznością pogodzenia wymogów konkurencyjności i efektywności z zaspokajaniem oczekiwań społecznych.

Województwo śląskie jest największym nie tylko w Polsce, ale w Europie Środkowej rynkiem i znaczącym w tej skali obszarem inwestycyjnym. Region charakteryzuje duża koncentracja bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), będąca wynikiem dobrze ocenianej atrakcyjności inwestycyjnej województwa oraz funkcjonowania na jego obszarze firm reprezentujących marki globalne. Województwo zajmuje trzecią pozycję w kraju pod względem wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Region jest bardzo atrakcyjny z punktu widzenia działalności przemysłowej oraz działalności usługowej. Nieco słabszą pozycję ma pod względem atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie. Do silnych punktów województwa zalicza się dostępność transportową, jakość zasobów pracy, dobrze rozwinięty rynek zbytu, wysoką jakość infrastruktury. Aktywność województwa wobec inwestorów oceniana jest natomiast na średnim poziomie. Słabym punktem regionu jest niski poziom bezpieczeństwa publicznego.

Pokonywaniu barier hamujących rozwój inwestycji służy Specjalna Strefa Ekonomiczna, zajmująca łącznie obszar 2347 ha⁴⁴, oferująca preferencje dla inwestorów. Struktura branżowa firm działających w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej wskazuje na dominację sektora motoryzacyjnego. Ulokowało w niej swoją działalność 57 podmiotów związanych z tą branżą, co stanowi 20,7% wszystkich inwestorów w KSSE. Oprócz motoryzacyjnej, wiodącymi branżami są branża metalowa, budowlana i maszynowa. Ponad 1/3 inwestorów w KSSE to firmy krajowe. Poza tym dominuje kapitał włoski i niemiecki, a także amerykański.

Przeprowadzona na podstawie 32 czynników⁴⁵ analiza konkurencyjności wykazała, że województwo śląskie jest jednym z najbardziej konkurencyjnych regionów. W największym stopniu na plus od średniej krajowej odbiega w przypadku odsetka powierzchni zajmowanej przez parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej, jak również w przypadku długości linii kolejowych oraz dróg o nawierzchni twardej na 100 km².

Województwo śląskie obok produkcji przemysłowej oraz sektora usług jest również obszarem produkcji rolnej. Wartość produkcji rolnej w województwie śląskim oscylowała w latach 2002-2011 wokół średniej krajowej. Porównując dane dotyczące powierzchni upraw z danymi o wielkości zbiorów należy stwierdzić, że w 2011 r. plony osiągnięte z 1 ha powierzchni były w województwie śląskim, w odniesieniu do większości upraw roślinnych, wyższe od średniej krajowej.

43 Instalacja to część huty – np. walcownia, stalownia, rurownia wykorzystująca do produkcji konkretnego elementu wsad z hut.

44 wg. stanu na dzień 31.12.2014.

45 Są to: drogi o twardej nawierzchni na 100 km² [km], linie kolejowe ogółem na 100 km² [km], pasażerowie transportu lotniczego na 1 000 ludności, przewozy cargo w transporcie lotniczym [t], telefoniczne łącza główne na 1 000 ludności, wyposażenie gospodarstw domowych w komputer osobisty z dostępem do Internetu [%], mieszkania na 1 000 ludności, wyposażenie mieszkań w wodociąg [%], wyposażenie mieszkań w ustęp splukiwany [%], wyposażenie mieszkań w łazienkę [%], wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie [%], wyposażenie mieszkań w gaz sieciowy [%], liczba osób w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku nieprodukcyjnym, muzea na 100 tys. ludności, miejsca w kinach na 1 000 ludności, miejsca w teatrach na 1 000 ludności, galerie na 100 tys. ludności, przestępstwa na 1 000 ludności, wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw, odsetek powierzchni zajmowany przez parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej [%], studenci na 1 000 ludności, absolwenci na 1 000 ludności, nauczyciele akademicy na 1 000 studentów, profesorowie na 1 000 studentów, patenty na 100 tys. ludności, nakłady na działalność B+R na 1 mieszkańca [zł], jednostki B+R na 100 tys. ludności, nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca [zł], liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców, odsetek ludności w wieku produkcyjnym, odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, odsetek osób pracujących w gospodarce narodowej w ludności w wieku produkcyjnym.

Dynamicznie rozwijającym się sektorem w Europie jest tzw. sektor przemysłów kreatywnych, którymi są przemysły spieniężające kreatywność i talent twórców dóbr związanych z kulturą.

Województwo śląskie jest ważnym ośrodkiem kultury, o czym przede wszystkim świadczy działalność Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia, Opery Śląskiej, filharmonii, muzeów i teatrów, Biura Wystaw Artystycznych i galerii oraz Akademii Muzycznej w Katowicach i Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Województwo śląskie wyróżnia na tle kraju większa liczba teatrów muzycznych rozrywkowych oraz widzów na przedstawieniach w tych teatrach. Zarówno teatry jak i instytucje muzyczne w województwie śląskim zlokalizowane są w większości na terenie Metropolii Górnośląskiej oraz w stolicach poszczególnych subregionów.

Wkład większości przemysłów kreatywnych związanych z kulturą w województwie śląskim w gospodarkę Polski jest dość niski, jeżeli porówna się go z wysokim na tle kraju poziomem rozwoju gospodarczego województwa. Za największy wkład w wartość dodaną odpowiedzialne były takie branże jak: reklama, twórczość literacka, artystyczna, działalności instytucji sztuki, usługi architektoniczne oraz działalność wydawnicza.

Województwo śląskie jest drugim pod względem wielkości ośrodkiem naukowo-dydaktycznym w kraju z szerokim spektrum działalności naukowo-badawczej i akademickiej. Zdobywanie wiedzy i umiejętności praktycznego jej wykorzystania w 2014 r. oferowało 41 szkół wyższych (3 uniwersytety, 4 wyższe szkoły techniczne, 12 wyższych szkół ekonomicznych, 2 wyższe szkoły pedagogiczne, akademia wychowania fizycznego, 2 wyższe szkoły artystyczne, wyższa szkoła teologiczna i 16 innych szkół wyższych) oraz 39 jednostek zamiejscowych, stanowiących łącznie 12,3% wszystkich szkół wyższych w Polsce.

Województwo śląskie jest także drugim co do wielkości ośrodkiem badawczym kraju. W 2013 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 388 jednostek badawczo-rozwojowych. Działalność jednostek naukowych skupiona jest wokół takich sektorów jak: ochrona środowiska, energetyka, automatyka i elektronika, budownictwo, rynek medyczny. Takie same specjalizacje można wyróżnić wśród ośrodków innowacyjności i przedsiębiorczości.

W Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020 określone zostało portfolio technologiczne województwa śląskiego. Zgodnie z zapisami tego dokumentu w perspektywie roku 2020 do inteligentnych specjalizacji regionu zaliczyć należy⁴⁶:

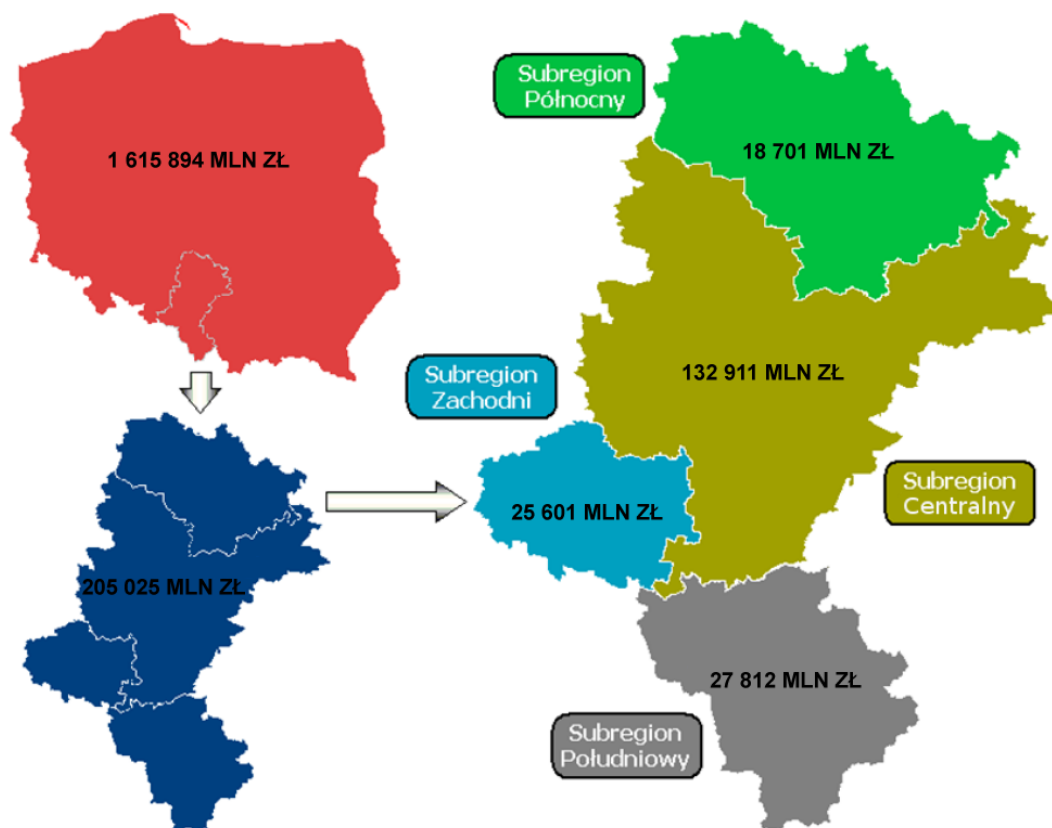
- energetykę – będącą ważnym sektorem gospodarczym regionu i gospodarki narodowej, dla której ze względu na istniejące wyposażenie infrastrukturalne (produkcji, przesyłu i konsumpcji energii) oraz dużą gęstość zaludnienia i lokalizacji przemysłu w regionie, województwo śląskie jest doskonałym zapleczem testowania i pełnoskalowego wdrażania rozwiązań innowacyjnych. Sektor ten generuje efekt ssania nie tylko w zakresie technologii dla siebie, ale także dla nowoczesnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, informatyki i automatyzacji czy przemysłu maszynowego. Specjalizacja ta obejmuje również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- medycynę – stanowiącą jeden z atutów województwa śląskiego przez wysoki poziom świadczonych usług medycznych oraz rozpoznawalność produktów inżynierii medycznej. Jest to sektor związany z kreowaniem, adaptacją lub absorpcją zaawansowanych technologicznie rozwiązań inżynierii medycznej, biotechnologii, inżynierii materiałowej, informatyki i elektroniki;
- technologie informacyjne i komunikacyjne – mające horyzontalne znaczenie dla rozwoju technologicznego, gospodarczego i społecznego regionu dzięki zwiększaniu dostępu do wiedzy oraz umożliwianiu kreacji i dystrybucji dóbr i usług. Rozwój tego sektora umożliwi uczestnictwo w globalnych sieciach współpracy i tworzenie systemów transakcyjnych i zarządzania związanych z inteligentnymi rynkami. Wykorzystywanie tego typu technologii jest jedną ze współczesnych kompetencji cywilizacyjnych zarówno jednostek i społeczności, jak i środowisk innowacyjnych.

Tendencje zmian:

- zwiększanie się podatności gospodarek krajowych i regionalnych na zmiany koniunktury na rynkach światowych, w tym na długotrwałe zjawiska kryzysowe w gospodarce,
- pogłębiające się dysproporcje w poziomie bogactwa – pogłębianie dysproporcji rozwojowych,
- nasilająca się światowa konkurencja o surowce, kapitał, pracę i technologię, w tym wzrost cen nośników energii,
- rozwijanie się nowej interdyscyplinarnej gałęzi gospodarki, tzw. przemysłu wolnego czasu,
- rosnący udział dużych miast w gospodarce globalnej, w tym znaczenie miast jako ośrodków kreacji nauki i kultury,

46 Regionalna Strategia Innowacji na lata 2013-2020, uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/29/5/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r.

- podnoszenie się atrakcyjności i dostępności turystycznej i inwestycyjnej,
- rosnąca liczba inwestycji gospodarczych,
- rosnąca rola koRPOWSI..racji transnarodowych,
- obszary metropolitalne pozostaną głównymi strefami docelowymi zagranicznych inwestycji w Polsce,
- postępująca globalizacja oraz wzrastające powiązania gospodarcze, naukowe i technologiczne, zarówno pomiędzy krajami, jak i pomiędzy przedsiębiorstwami, uczelniami, laboratoriami publicznymi i władzami regionalnymi,
- rosnące znaczenie i popularność koncepcji klastra oraz wpływu ich tworzenia na rozwój gospodarczy,
- upowszechnianie się dostępu do usług świadczonych drogą elektroniczną,
- rosnący eksport produktów wysokiej techniki,
- rewolucja w kulturze, która ujmuje przestrzeń kultury nie tylko jako obszar tworzenia, lecz także innowacji o charakterze gospodarczym i społecznym,
- postępująca automatyzacja i komputeryzacja procesów technologicznych w zakresie produkcji wyrobów dotychczas wytwarzanych przy znacznych kosztach środowiskowych,
- zwiększająca się rola technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), nanotechnologii czy biotechnologii,
- wzrastająca rola innowacji społecznych i organizacyjnych w stosunku do innowacji technologicznych (typu hardware).

Rysunek 4. Wartość PKB wytworzonego w 2012 r. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

3.3. TRENDY ŚRODOWISKOWE (infrastruktura, zmiana w środowisku).

Dostępność do infrastruktury jest jednym z podstawowych czynników oddziałujących na strukturę przestrzenną regionu. Rozbudowa infrastruktury transportowej i komunalnej skutkują powstaniem konfliktów między zachowaniem spójności ekologicznej przestrzeni, a rozwojem społecznym i gospodarczym. Na brak spójności ekologicznej wpływa również rozdrobnienie kompleksów leśnych.

Istniejący system obszarów chronionych wymaga systematycznej weryfikacji oraz uzupełnienia w celu zapewnienia pełnej reprezentatywności obszarów cennych przyrodniczo. Ochrona cennych zasobów przyrodniczych wymaga stworzenia zintegrowanego systemu ochrony i zarządzania środowiskiem przyrodniczym, opartego o kompleksową jego inwentaryzację oraz waloryzację, a także jego powiązania z systemem planowania przestrzennego, celem uniknięcia konfliktów przyrodniczo-przestrzennych.

Konieczne jest zapobieganie silnej antropopresji, wynikającej z chęci mieszkania na obszarach cennych przyrodniczo lub w ich bezpośrednim pobliżu oraz z intensywnego rozwoju turystyki.

Przebiegające przez województwo, niezależnie od ich rangi w systemie krajowym, korytarze ekologiczne są słabo zdefiniowane prawnie, co uniemożliwia ich właściwe kształtowanie i ochronę funkcji w planowaniu rozwoju przestrzennego. Problem ten dotyczy również spójności sieci Natura 2000, chociaż ich ochrona została zdefiniowana.

Tendencje zmian:

- rosnąca skala zagrożeń o podłożu naturalnym (powodzie, nawałnice, huragany) oraz katastrofy ekologiczne wygenerowane przez człowieka i gospodarkę,
- zmiany klimatyczne,
- rosnąca ilość odpadów komunalnych i niebezpiecznych, przy jednoczesnym rozwoju selektywnego zbierania i segregacji odpadów komunalnych oraz odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- zwiększanie się deficytu wody, związanego z okresami suszy,
- zmniejszanie się przewidywanego poziomu emisji substancji zanieczyszczających powietrze i gazów cieplarnianych,
- rosnący poziom lesistości,
- rosnąca powierzchnia gospodarstw ekologicznych,
- rosnące zużycie energii,
- wzrost zapotrzebowania na węgiel i gaz ziemny, przy jednoczesnym spadku procentowego udziału zużycia węgla kamiennego i węgla brunatnego oraz wzrostu udziału gazu ziemnego,
- powstawanie i upowszechnianie się technologii, które pozwolą udostępnić nowe źródła energii,
- poprawa efektywności wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii dzięki lokalizowaniu jej blisko odbiorcy (generacja rozproszona),
- utrzymanie policentrycznej struktury układu przestrzennego zagospodarowania kraju, przy większej przestrzennej koncentracji oraz integracja systemu osadniczego,
- utrzymująca się presja popytu na zwiększanie potencjału infrastruktury drogowej, zwłaszcza o znaczeniu międzynarodowym i krajowym przy dużym potencjalnym popycie na usługi transportu kolejowego, zarówno pasażerskiego, jak i towarowego,
- rosnące natężenie ruchu transportu towarowego i pasażerskiego w UE,
- rosnąca rola regionalnych portów lotniczych, w tym międzynarodowych i lotnisk lokalnych,
- presja na rozbudowę układu drogowego i parkingowego w zatłoczonych obszarach śródmiejskich oraz na trasach dojazdowych.

Przedstawione wyżej tendencje zmian zachodzących w społeczeństwie, gospodarce i infrastrukturze będą bezpośrednio wpływały na kształtowanie się przestrzeni regionu powodując:

- krystalizację Metropolii Górnośląskiej oraz Aglomeracji Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej,
- koncentrowanie się osadnictwa i działalności gospodarczej w strefach podmiejskich dużych miast, pozytywnie wpływające na procesy metropolizacji w bezpośrednim otoczeniu funkcjonalnym miast,
- rosnący poziom urbanizacji ze względu na procesy integracji terenów dziś definiowanych administracyjnie jako wiejskie,
- postępującą specjalizację funkcjonalną małych miejscowości w strefach otaczających duże miasta, na obszarach metropolitalnych, przy czym rozwój znacznej ich części będzie związany z pełnieniem funkcji mieszkaniowych,
- wybudowanie spójnego systemu autostrad i dróg ekspresowych, obsługującego główne korytarze transportowe (w tym międzynarodowe) i zapewniającego powiązania pomiędzy największymi miastami w Polsce,
- rosnącą liczbę dużych centrów logistycznych pociągających za sobą wzrost ruchu multimodalnego,

- zmniejszanie się powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych,
- rewitalizację terenów przemysłowych na cele kulturalne i rekreacyjne,
- powstawanie bezpiecznych przestrzeni mieszkania i otoczenia, przyjaznych osobom starszym,
- powstawanie przestrzeni rekreacyjnych, stref wypoczynkowo rekreacyjnych oferujących atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu w centrach miast i strefach podmiejskich.

II. WYZWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA.

Inteligentna polityka przestrzenna wymaga zrozumienia różnych możliwych scenariuszy przyszłości i uwzględnienia różnych możliwych działań oraz ich potencjalnych skutków. Takie rozumienie prowadzi do sformułowania ogólnych wyzwań dla polityki przestrzennej województwa śląskiego. W oparciu o przeprowadzoną w procesie tworzenia Strategii „ŚLĄSKIE 2020+” analizę pozycji zasobów i problemów województwa śląskiego oraz trendów i prognoz rozwoju wskazać można 3 podstawowe wyzwania polityki przestrzennej determinujące cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu: **KONKURENCYJNOŚĆ, SPÓJNOŚĆ I RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU.**

1. KONKURENCYJNOŚĆ.

W odniesieniu do trendów gospodarczych wyzwaniem będzie podnoszenie konkurencyjności regionu poprzez wykorzystanie potencjału rozwojowego głównych ośrodków miejskich, jako miejsc koncentracji procesów gospodarczych poprzez rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy, kreowanie innowacji, wykorzystanie dorobku i tradycji przemysłowych regionu oraz potencjału i specjalizacji związanych z nowoczesnymi przemysłami. Istotą wzmacniania konkurencyjności regionu będzie wzmacnianie kapitału kreatywnego województwa i uczestnictwa w kształtowaniu europejskiej przestrzeni badawczej dla wzrostu gospodarczego regionu, wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie i implementacja nowych technologii do przedsiębiorstw, uczestnictwo w sieciach współpracy i organizacjach o charakterze europejskim i globalnym.

2. SPÓJNOŚĆ.

W kontekście zmian zachodzących w społeczeństwie głównym wyzwaniem jest zapewnienie spójności między dynamicznie rozwijającymi się obszarami miejskimi, a obszarami je otaczającymi w celu zapewnienia jak największej liczbie mieszkańców regionu równych możliwości udziału w procesach rozwojowych. Dla zapewnienia spójności wewnątrzregionalnej i równych szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu niezbędne jest więc podejmowanie działań w zakresie stymulowania dyfuzji rozwoju na całą strukturę przestrzenną, poprzez sieć wzajemnych powiązań, wzdłuż których następuje przepływ dóbr, usług, idei, kapitału i pracy. Spójność wewnętrzna regionu ma zapewniać warunki dla wykorzystania własnych potencjałów rozwojowych obszarów oraz rozprzestrzeniania się rozwoju skoncentrowanego w głównych ośrodkach miejskich na obszary je otaczające, posiadające niższy potencjał rozwojowy. Zapewnienie spójności będzie więc polegało na zapewnieniu wysokiej jakości życia, zmniejszaniu różnic dzielących warunki życia mieszkańców miast i wsi, zapewnieniu powszechnego dostępu do podstawowych usług, rozwijaniu kompetencji i wykształcenia oraz aktywizowaniu zawodowemu i społecznemu mieszkańców regionu.

3. RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU.

W nawiązaniu do zmian środowiskowych i infrastrukturalnych wyzwaniem będzie równoważenie rozwoju regionu przy minimalizowaniu konfliktów ekologicznych i społecznych oraz zabezpieczenie dalszego rozwoju w oparciu o potencjał zasobów naturalnych i kulturowych. Oznacza to kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni w sposób umożliwiający trwałość i harmonijność procesów rozwoju, z uwzględnieniem regeneracji środowiska naturalnego, jego zasobów i komponentów, rewitalizacji terenów zdegradowanych oraz zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom województwa poprzez rozwijanie usług, transfer i stosowanie technologii ochrony środowiska oraz ograniczanie i efektywne rozwiązywanie konfliktów przestrzennych.

III. USTALENIA PLANU.

1. WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA.

Przyszły przestrzenny rozwój województwa śląskiego winien być oparty na konkurencyjności, efektywności, innowacyjności i postępie technicznym. Priorytetem polityki przestrzennej województwa śląskiego winien być rozwój miejskich aglomeracji i ich obszarów funkcjonalnych jako biegunów wzrostu gospodarki opartej na wiedzy. Obszary te winny stać się punktem styku polskiej gospodarki z gospodarką światową oraz środowiskiem zdolnym do absorpcji i adaptacji innowacji, ale przede wszystkim do kreowania innowacji i wytwarzania szczególnego kulturowego klimatu podkreślającego tożsamość regionu.

Polityka przestrzenna województwa śląskiego konfrontując pojawiające się szanse i zagrożenia z istniejącą sytuacją województwa, dążyć winna do zapewnienia wysokiej jakości życia, do pobudzania rozwoju funkcji metropolitalnych i kształtowania harmonijnego śląskiego obszaru metropolitalnego o znaczeniu europejskim, a zagospodarowanie przestrzenne województwa winno sprzyjać przełamywaniu ograniczeń i barier rozwoju, redukowaniu napięć i konfliktów w funkcjonowaniu struktur przestrzennych oraz wykorzystywaniu szans płynących z otoczenia i sił tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym, a także poprawianiu ładu przestrzennego. W konsekwencji zmieni się w przyszłości wizerunek województwa śląskiego, ulegną zmianie jego powiązania z otoczeniem i umocniona zostanie jego konkurencyjna pozycja w Polsce i w Europie.

Mając na uwadze decydujące znaczenie zrównoważonego rozwoju w procesie osiągnięcia złożonej wizji istotne jest uwzględnienie kompleksowych i powszechnie uznanych koncepcji urbanistycznych, tj. Nowy Urbanizm⁴⁷, Inteligentny Wzrost⁴⁸ czy Odrodzenie Miast⁴⁹.

Realizacja polityki przestrzennej wyrażona w Planie 2020+ winna prowadzić do:

- osiągnięcia trwałej i wysokiej konkurencyjnej pozycji województwa śląskiego, jako jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski XXI wieku, ważnego i atrakcyjnego regionu Europy,
- uzyskania wizerunku województwa o przestrzennych warunkach realizujących zasady zrównoważonego rozwoju, sprawiedliwości i efektywności oraz bezpieczeństwa,
- uzyskania przestrzeni o wysokich walorach estetycznych architektury i krajobrazu, czerpiących z dziedzictwa przyrody i kultury oraz nadających przestrzeni indywidualny wyraz.

47 Nowy Urbanizm „Nowy urbanizm jest odpowiedzią na urbanistyczne idee modernizmu, które w praktyce nie sprawdziły się. Charakteryzuje się powrotem do tradycyjnej, historycznej kompozycji miast - powrotem do skali pieszego, projektowaniem miast dla ludzi, a nie dla samochodów. Promuje komunikację publiczną kosztem transportu osobistego (samochodów), który jest wielokrotnie mniej wydajny. Zdehumanizowany obraz miasta-maszyny zastępuje tętniącą życiem tkanką miejską, zwracając szczególną uwagę na mieszkanie funkcji jako jej podstawę”, <http://virus.urbancloud.pl/pojecia/nurty/nowy-urbanizm>.

48 Smart Growth, 1995, USA). Ruch Smart Growth, został zapoczątkowany przez Amerykańską Agencję Ochrony Środowiska (U.S. Environmental Protection Agency EPA) w reakcji na negatywny wpływ, jaki rozproszona zabudowa mieszkaniowa wywiera na środowisko przyrodnicze, stosunki społeczne oraz ekonomię. Początek działalności ruchu to wyznaczenie, na podstawie obserwacji satysfakcjonujących przykładów dzielnic mieszkaniowych, 10 zasad wzrostu inteligentnego:

- 1) mieszkanie użytkownika terenów,
- 2) wykorzystanie zwartej projektowania zabudowy,
- 3) tworzenie oferty mieszkaniowej o wielu możliwościach i szerokim wyborze,
- 4) tworzenie dzielnic przyjaznych pieszym,
- 5) promowanie wyróżniających się, atrakcyjnych środowisk o silnej tożsamości miejsca,
- 6) zachowanie przestrzeni otwartych, obszarów uprawnych, naturalnego krajobrazu i obszarów wrażliwych środowiskowo,
- 7) wzmocnienie i kierowanie rozwojem w stronę istniejących środowisk,
- 8) zapewnienie zróżnicowanych możliwości transportowych,
- 9) podejmowanie przewidywalnych, sprawiedliwych i opłacalnych decyzji rozwojowych,
- 10) zachęcanie mieszkańców i interesariuszy do współpracy w podejmowaniu decyzji.

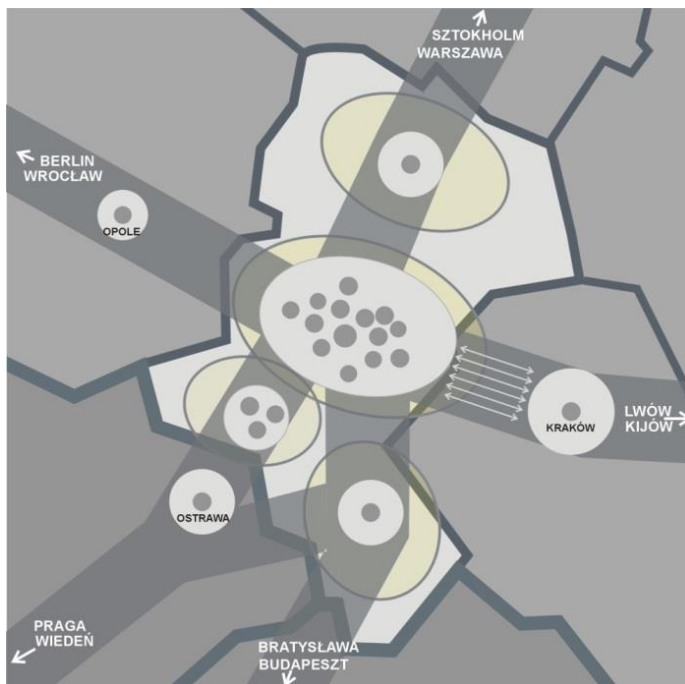
Później zasady te, dla łatwiejszej implementacji do polityki przestrzennej na różnych szczeblach, zostały doprecyzowane i uszczegółowione w wielu publikacjach.

49 Urban Renaissance (1999, UK). Pod koniec 1900 roku, w związku z kryzysem angielskich miast, powołana zostaje komisja Urban Task Force pod przewodnictwem Richarda Rogersa, która opracowuje zestaw wytycznych mających doprowadzić do odrodzenia miast—Urban Renaissance. Celem nadrzędnym jest zatrzymanie ludzi w miastach. W 1999 roku opublikowany zostaje raport Rogersa Towards an Urban Renaissance [Rogers 1999], w którym zarysowana zostaje koncepcja budowy 4 milionów nowych mieszkań, w ciągu 25 lat, bez naruszenia zielonych pasów ochronnych (greenbelts) i terenów otwartych. Duży nacisk położony zostaje na zwartą zabudowę mieszkaniową, większą energooszczędność zabudowy mieszkaniowej, mix socjalny i społeczny w zabudowie mieszkaniowej, wspierany przez zróżnicowanie form własności mieszkań stosowane w każdym zespole [Rogers 1999, s. 70-71, 295], przyjazne dla pieszych strefy mieszkaniowe, transport publiczny etc. Część z tych uwag zostaje wzięta pod uwagę w rządowym dokumencie White Paper 15. W 2005 roku opublikowany zostaje drugi raport Rogersa i Urban Task Force, w którym autorzy weryfikują założenia raportu z 1999 roku i oceniają postępy w implementacji jego postulatów [por. Rogers 2005].

Wizja rozwoju przestrzennego województwa została wyprowadzona z wizji określonej w Strategii „Śląskie2020+” oraz z wizji przyjętej w Strategii Rozwoju dla Polski Południowej⁵⁰:

Województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju.

Zgodnie z przyjętą wizją rozwoju województwo śląskie w długim horyzoncie czasu tworzyć będzie Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny, stanowiący część Euroregionu Śląsko-Krakowskiego – jednego z najważniejszych biegunów rozwoju Polski – powiązanego z siecią metropolii Europy. Przestrzenny wymiar wizji rozwoju województwa śląskiego przedstawiony został na rysunku nr 4.

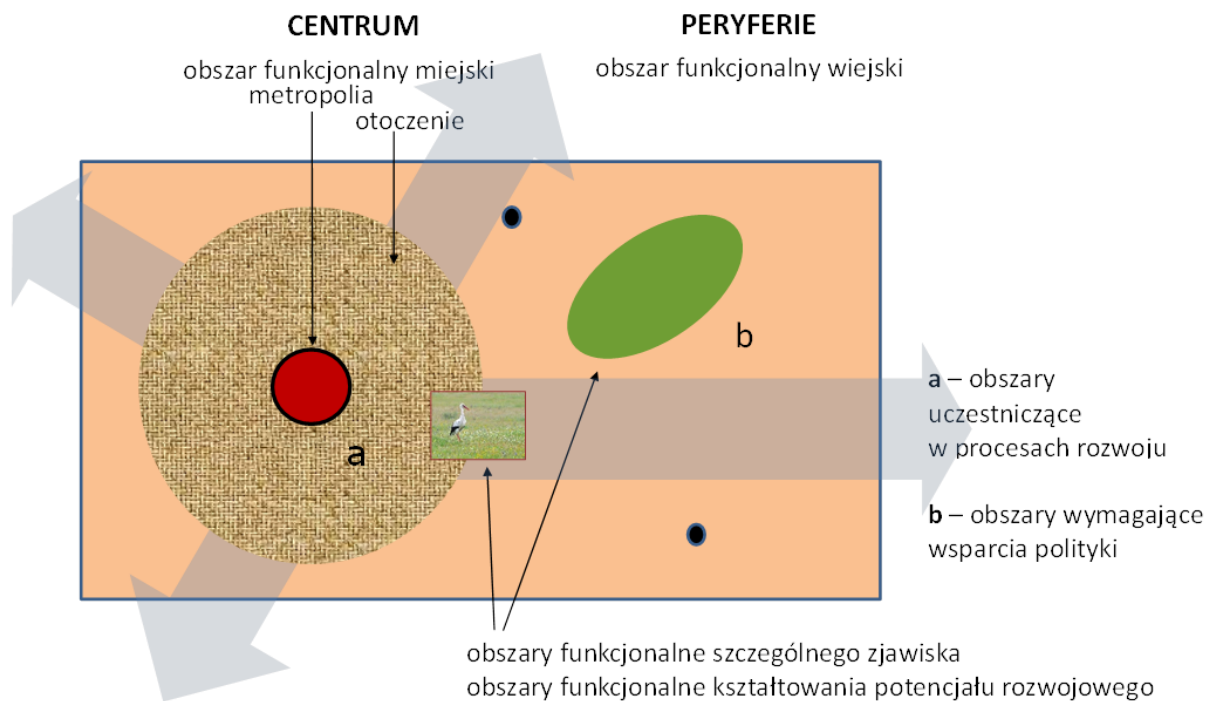

Rysunek 5. Przestrzenny wymiar wizji rozwoju. Źródło: Opracowanie własne.

Dążenie do osiągnięcia wizji będzie realizowane poprzez kształtowanie polityki przestrzennej dostosowanej do specyfiki wyodrębnionych obszarów funkcjonalnych, obejmujących przede wszystkim: miejskie obszary funkcjonalne, wiejskie obszary funkcjonalne, obszary uczestniczące w procesach rozwojowych, obszary wymagające wsparcia procesów rozwojowych, obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej oraz obszary kształtowania potencjału rozwojowego.

⁵⁰ „Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020”; Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 2249/176/IV/2012 z 09.08.2012r.

Sposób podejścia do kształtowania polityki przestrzennej województwa przedstawiony został na rysunku nr 6.

Rysunek 6. Model kształtowania polityki przestrzennej w obszarach funkcjonalnych. Źródło: Opracowanie własne.

2. ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA.

U podstaw dążeń do osiągnięcia celów polityki przestrzennej leży **ustrojowa zasada zrównoważonego rozwoju**, rozumianego jako „rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”⁵¹. Wyrazem tych działań jest zintegrowany ład przestrzeny rozumiany jako „(...) takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględniania w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne”⁵².

Rozwinięciem powyższego podejścia jest katalog zasad przyjętych w KPZK 2030:

- **zasada spójności terytorialnej** polegająca na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem;
- **zasada długookresowej racjonalności ekonomicznej** polegająca kształtowaniu polityki przestrzennej z uwzględnieniem oceny korzyści społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych w długim horyzoncie czasowym;
- **zasada hierarchiczności z zachowaniem subsydiarności planowania przestrzennego** nadająca prymat realizacji inwestycjom celu publicznego ze szczególnym uwzględnieniem zachowania niezbędnych standardów;
- **zasada przezorności ekologicznej** polegająca na podejmowaniu działań niedopuszczających do degradacji środowiska;
- **zasada kompensacji ekologicznej** polegająca na zarządzaniu przestrzenią z uwzględnieniem zachowania równowagi w środowisku przyrodniczym oraz wyrównaniu szkody wynikającej z rozwoju przestrzennego;
- **zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę** polega na intensyfikacji procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na nowe tereny;
- **zasada koordynacji pionowej i poziomej oraz partycypacji społecznej** - oznaczającej współdziałanie i współodpowiedzialność podmiotów realizujących politykę rozwoju.

Polityka przestrzenna nie ma bezpośredniego wpływu na gospodarkę, a jedynie pośredni. W związku z tym w celu osiągnięcia pożądanego wzrostu i rozwoju gospodarczego regionu przyjmowane są dwa główne podejścia:

1. wzmocnianie miast i subregionów, poprzez:
 - poprawę powiązań transportowych i komunikacyjnych w obszarach metropolitalnych oraz między obszarami metropolitalnymi i lokalnymi ośrodkami rozwoju;
 - zmniejszenie środkami technicznymi, oddziaływania transportu na ludzi i środowisko w osiedlach i korytarzach transportowych;
 - wzmocnienie obszarów gospodarczego rozwoju opartego na wiedzy, w tym szczególnie działań służących promocji inteligentnych specjalizacji, klastrów wiedzy, powiązań między nauką i biznesem;
2. wzmocnianie współpracy między subregionami, miastami i indywidualnymi aktorami, poprzez:
 - informowanie, edukowanie i przekonywanie sektora prywatnego do dostarczenia nowego zagospodarowania określonego typu do pożądanego lokalizacji, a strategia taka ponadto może być skonkretyzowana w postaci katalogu zadań celu publicznego;
 - zakładanie i rozwój struktur współpracy metropolitalnej i regionalnej;
 - rozwijanie partycypacji społecznej w regionie, promujących obywatelskość i współdziałanie w procesach rozwoju regionu;
 - rozwijanie współodpowiedzialności miast i subregionów na poziomie regionalnym;
 - wdrażanie projektów pilotowych dla przestrzennego rozwoju regionu;

Rozwinięciem stosowanych zasad polityki przestrzennej są kierunki i działania zapisane w poszczególnych celach polityki przestrzennej Planu 2020+ oraz zasady zagospodarowania przestrzennego w obszarach funkcjonalnych.

51 Definicja „zrównoważonego rozwoju”, Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym op.cit., art. 2 pkt.2

52 Definicja „ładu przestrzennego”, Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym op.cit., art. 2 pkt.1

3. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA I SPOSOBY ICH REALIZACJI.

Cele, kierunki i działania realizujące wizję przestrzennego rozwoju regionu stanowią odpowiedź na zdefiniowane wcześniej wyzwania: **konkurencyjność, spójność, równoważenie rozwoju**, w odniesieniu do czterech obszarów priorytetowych określonych w Strategii „ŚLĄSKIE 2020+”:

- nowoczesna gospodarka,
- szanse rozwojowe mieszkańców,
- przestrzeń,
- relacje z otoczeniem.

obszary priorytetowe „Strategii 2020+” wyzwania	NOWOCZESNA GOSPODARKA	SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW	PRZESTRZEŃ	RELACJE Z OTOCZENIEM
KONKURENCYJNOŚĆ	✘	x	x	✘
SPÓJNOŚĆ	x	✘	x	✘
RÓWNOWAŻENIE ROZWOJU	x	x	✘	✘

Rysunek 7. Macierzowy model kształtowania polityki przestrzennej. Źródło: Opracowanie własne.

Cele polityki przestrzennej województwa:

1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.
2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.
3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.
4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.

Cel 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.

Wzrost i rozwój gospodarki zależą od wielu czynników kształtowanych pod wpływem historii, przyrody i polityki. Kluczowe znaczenie ma czynnik ludzki, czynniki produkcji i atrakcyjne środowisko. Jednakże wykorzystanie tkwiących w obszarach potencjalnych możliwości dla ich gospodarczego wzrostu i rozwoju zależy przede wszystkim od decyzji regionalnych aktorów kreujących politykę planowania przestrzennego i decyzji prywatnych inwestorów - od ich kreatywności, czyli zdolności do twórczego kreowania procesów rozwoju, ze zrozumieniem wzajemnych relacji występujących między lokalnymi czynnikami rozwoju i presjami otoczenia, które wywołują globalne strukturalne siły.

Cały region powinien mieć udział we wzroście gospodarki i zatrudnienia. Jednak „siłą napędową” rozwoju regionu powinny być te obszary gospodarcze, które mają największe szanse na osiągnięcie strategicznego celu „Nowoczesna gospodarka”: mają korzystne lokalizacje, specjalizują się w określonych usługach, oferują rozwój wielofunkcyjny. Są to obszary pełniące funkcje metropolitalne. Mają one największy potencjał rozwoju na poziomie regionu i kraju. Stworzone w tych obszarach nowe sieci współpracy między biznesem, światem nauki i administracją publiczną – w ramach obszarów wspólnego działania opartego na dialogu i innowacyjnych projektach – mogą zostać wykorzystywane do budowy „masy krytycznej” przynoszącej korzyści dla rozwoju całego regionu.

Jednakże wzrost i rozwój gospodarki w żadnym razie nie może ograniczać się wyłącznie do obszarów metropolitalnych. Rzeczywiście, skupiają one uwagę dzięki swojemu potencjałowi, który tworzy z nich motory społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego rozwoju regionu i kraju. Jednak ich ważna rola polega także na tym, że ze swoimi ośrodkami, które stanowią węzły rozwoju społeczno-gospodarczego i punkty odniesienia w sieci współpracy regionalnej i szerszej, są predysponowane do osiągania strategicznego celu „Nowoczesna gospodarka” poprzez rozwijanie partnerskiej współpracy z obszarami z nimi funkcjonalnie zintegrowanymi, ale także formowania samoorganizujących się wspólnot, które biorą odpowiedzialność za przyszłość obszarów o mniej korzystnych warunkach gospodarczego rozwoju lub obszarów peryferyjnych.

OCZEKIWANE REZULTATY:

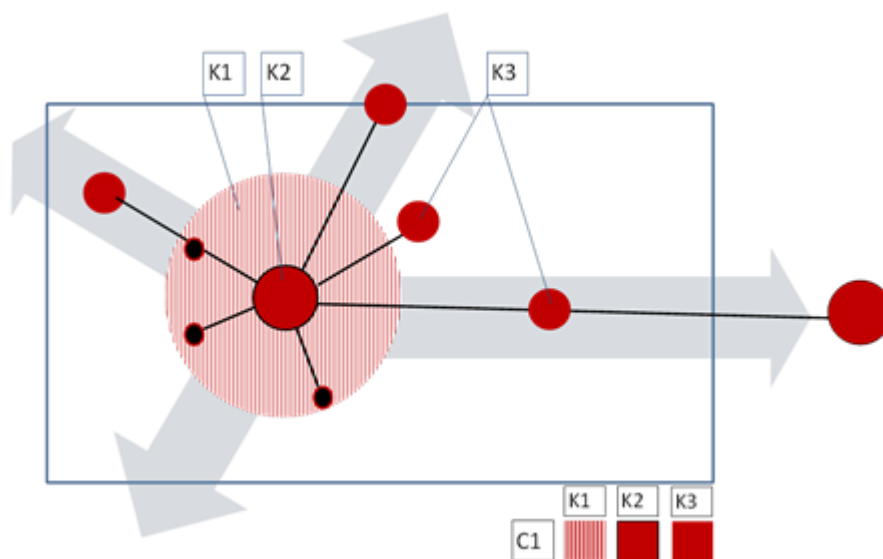
Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny będzie obszarem dynamicznego rozwoju gospodarczego, opartego na innowacyjności przedsiębiorstw oraz przemysłach kreatywnych, przyciągającym wysokiej jakości kapitał ludzki, konkurencyjnym w stosunku do innych metropolii w kraju i Europie.

WDRAŻANIE

Budowanie przewagi konkurencyjnej regionu opartej na rozwoju innowacyjnej gospodarki będzie wymagało tworzenia warunków przestrzennych zdolnych do przyciągania kapitału, inwestycji i kreatywnych ludzi.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 1.1. Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii.
- 1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.
- 1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.

Rysunek 8. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI. Źródło: Opracowanie własne.

Kierunek 1.1:**Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii:**

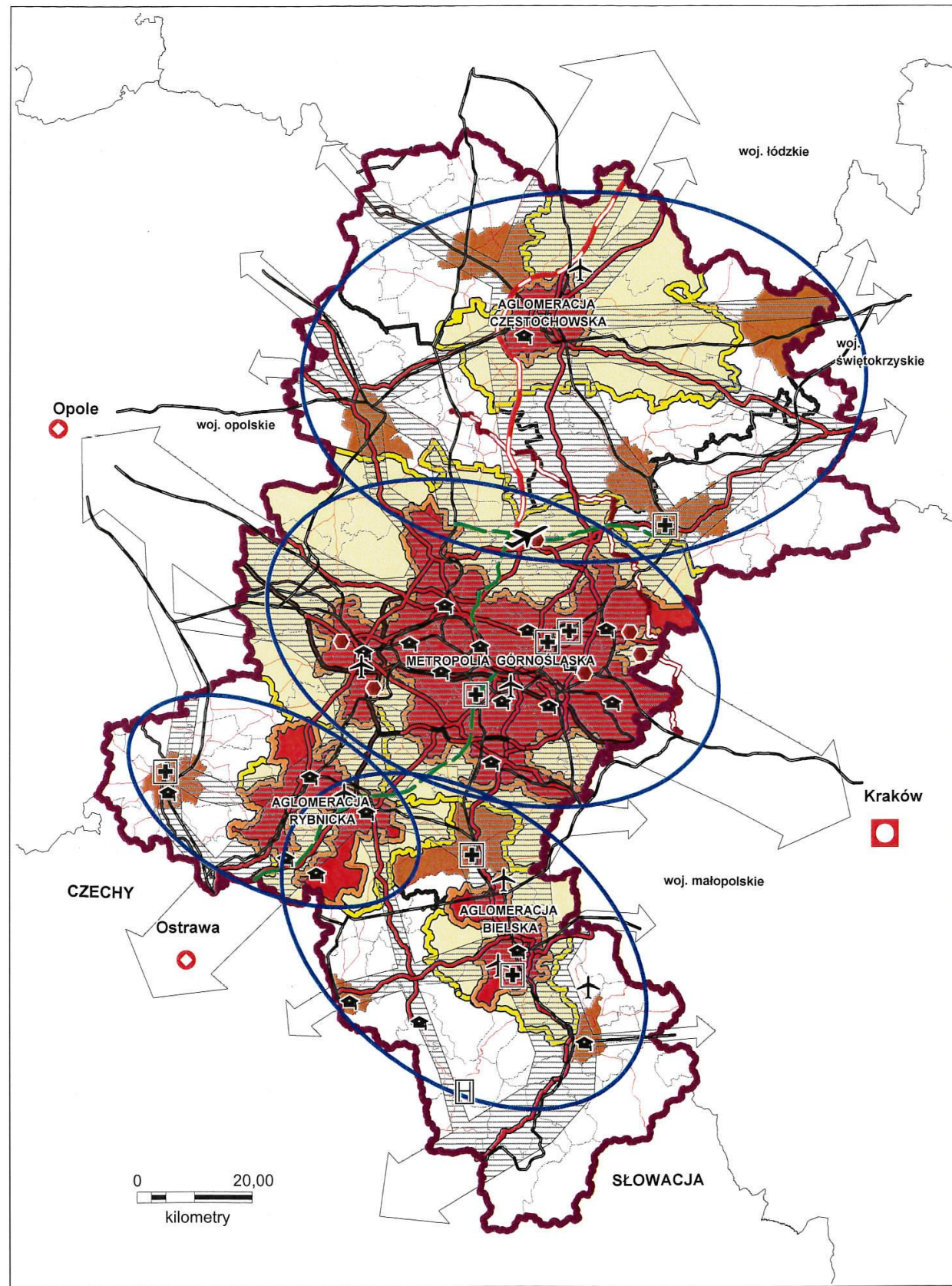
- rozwijanie centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą;
- rozwijanie parków naukowych i technologicznych w oparciu o istniejące ośrodki akademickie;
- rozwijanie specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych;
- rozwijanie przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury w Metropolii Górnośląskiej i aglomeracjach;
- rozwijanie inkubatorów przedsiębiorczości przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych;
- rozwijanie parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych;
- rozwijanie i absorpcja innowacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów w kreowaniu nowych i tradycyjnych gałęzi przemysłu i usług.

Kierunek 1.2:**Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych:**

- wspieranie rozwoju usług publicznych wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich;
- modernizowanie i rozwijanie infrastruktury usług kultury w obszarach śródmiejskich;
- modernizowanie i rozwijanie infrastruktury usług szkolnictwa wyższego w obszarach śródmiejskich;
- wspieranie infrastruktury sektora naukowo-badawczego przede wszystkim w zakresie inteligentnych specjalizacji, wsparcie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB);
- wzmacnianie i eksponowanie funkcji symbolicznych - modernizacja i rozwijanie infrastruktury turystycznej: kulturowej, przemysłowej, pielgrzymkowej, biznesowej, kongresowej oraz wystawienniczo – targowej, tworzenie markowych produktów turystycznych;
- tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości architektury;
- wypromowanie stałego „kalendarza wydarzeń metropolitalnych” o randze krajowej i europejskiej;

Kierunek 1.3:**Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:**

- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich oraz rozbudowie infrastruktury kolejowej;
- rozwijanie i integrowanie systemów transportu publicznego w obrębie aglomeracji oraz w powiązaniu z obszarami funkcjonalnymi i lokalnymi ośrodkami rozwoju;
- tworzenie centrów i węzłów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów komunikacyjnych;
- rozwijanie i integrowanie systemów szlaków i infrastruktury rowerowej;
- tworzenie zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych i bezpiecznych tras pieszych oraz systemu przechowywania i wypożyczania rowerów;
- stworzenie Regionalnego Centrum Sterowania Ruchem;
- wspieranie zintegrowanego systemu transportu multimodalnego;
- tworzenie zintegrowanej sieci centrów logistycznych i terminali obejmujących transport: drogowy, kolejowy, lotniczy i rzeczny;
- budowanie, modernizowanie i integrowanie systemu gospodarki wodno-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych.

Cel 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI		PLAN 2020+ Ustalenia Planu – Cel 1	
Legenda:			
Kierunek 1.1: Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii:		Pozostałe oznaczenia:	
	obszary rozwoju centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą; obszary rozwoju parków naukowych i technologicznych w oparciu o istniejące ośrodki akademickie;		granice województwa
	obszary rozwoju specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych; rozwijanie parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych;		granice subregionu
	obszary rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury w Metropolii Górnośląskiej i aglomeracjach;		granice gmin
	obszary rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych;		główne linie kolejowe
	obszary rozwoju i absorpcji innowacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów w kreowaniu nowych i tradycyjnych gałęzi przemysłu i usług.		projektowane linie kolejowe, w tym Kolej Dużych Prędkości
			LHS
			istniejące autostrady
			Projektowana A1
			postulowana A4bis
			istniejące drogi ekspresowe
			projektowane drogi ekspresowe
			drogi krajowe
			projektowane drogi krajowe
			MPL „Katowice” w Pyrzowicach
			lotniska użytku wyłącznego
			lądowisko sanitarne
			lądowisko
			Kanał Gliwicki
			MOF – miejski obszar funkcjonalny
			Kierunek 1.3 cd.:
			obszar tworzenia zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych i bezpiecznych tras pieszych; rozwijanie i integrowanie systemów szlaków i infrastruktury rowerowej;
			wspieranie zintegrowanego systemu transportu multimodalnego;
			budowanie, modernizowanie i integrowanie systemu gospodarki wodno-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych.
			stworzenie Regionalnego Centrum Sterowania Ruchem;
			tworzenie zintegrowanej sieci centrów logistycznych i terminali obejmujących transport: drogowy, kolejowy, lotniczy i rzeczny;
			Kierunek 1.2: Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych:
			obszary wspierania rozwoju usług publicznych wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich;
			obszary modernizowania i rozwijania infrastruktury usług kultury w obszarach śródmiejskich;
			obszary modernizowania i rozwijania infrastruktury usług szkolnictwa wyższego w obszarach śródmiejskich;
			obszary wspierania infrastruktury sektora naukowo-badawczego przede wszystkim w zakresie inteligentnych specjalizacji, wsparcia rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB);
			obszary wzmacniania i eksponowania funkcji symbolicznych - modernizacja i rozwijanie infrastruktury turystycznej: kulturowej, przemysłowej, pielgrzymkowej, biznesowej, kongresowej oraz wystawienniczo – targowej, tworzenie markowych produktów turystycznych;
			obszary tworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości architektury;
			obszary wypromowania stałego „kalendarza wydarzeń metropolitalnych” o randze krajowej i europejskiej;
			Kierunek 1.3: Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:
			obszary kształtowania systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich oraz rozbudowie infrastruktury kolejowej;
			obszary tworzenia centrów i węzłów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów komunikacyjnych;
			obszary rozwijania i integrowania systemów transportu publicznego w obrębie aglomeracji oraz w powiązaniu z obszarami funkcjonalnymi i lokalnymi ośrodkami rozwoju;

Mapa 26. Przestrzenny wymiar Celu 1 polityki przestrzennej NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI. Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej:

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych
PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) [zł]	44 372 zł ⁵³	72 213 zł	BDL GUS
PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) – Polska = 100	105,8% ⁵⁴	powyżej średniej krajowej (min. 7 % powyżej)	BDL GUS
PKB na 1 mieszkańca według PPP (UE27=100)	70% ⁵⁵	74-79%	EUROSTAT
Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB [%]	0,63% ⁵⁶	1,7%/1,2%	BDL GUS
Wartość dodana brutto na 1 pracującego w zł (ceny bieżące)	109,7 tys. zł ⁵⁷	173,5 tys.zł.	BDL GUS
Liczba udzielonych patentów na wynalazki krajowe przez Urząd Patentowy RP na 100 tys. mieszkańców	6,4	wzrost	BDL GUS
Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących chronione prawami wyłącznymi projekty wynalazcze krajowych podmiotów zewnętrznych (przedsiębiorstwa przemysłowe/usługowe) [%]	2,7%/1,6%	wzrost	„Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011”, GUS
Zatrudnieni w B+R na 1 000 osób aktywnych zawodowo [EPC]	4,1	4,8	BDL GUS
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych przemysłowych/ usługowych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych/usługowych [%]	15,4%/10,8%	wzrost	BDL GUS
Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały [osoby]	- 5 438	dodatnie	BDL GUS
Saldo migracji międzywojewódzkich na pobyt stały [osoby]	- 3 880	dodatnie	BDL GUS

53 Dane za 2012 r.

54 j.w.

55 Dane za 2011 r.

56 Dane za 2012 r.

57 j.w.

Cel 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW - ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.

Demograficzna zmiana charakteryzuje się stagnacją i obniżeniem liczby ludności regionu, szybko postępującym procesem jej starzenia się oraz wzrostem migracji. Na przykład, już obecnie oddalone obszary wiejskie i miejskie aglomeracje województwa śląskiego są obszarami odpływu ludności, a trend ten będzie nasilać się generując w przyszłości poważne problemy natury społecznej, takie jak kurczenie się bazy ekonomicznej i poszerzanie sfery bezrobocia oraz ubóstwa. W tej sytuacji wyzwaniem staje się zapewnienie mieszkańcom całego regionu dostępu do odpowiednich usług publicznych.

Wobec zmieniających się potrzeb starzejącego się społeczeństwa, należałoby tworzyć warunki, które będą korzystne dla rozwoju rodzin i dzieci, a nawet będą zachęcać do zakładania rodzin i posiadania dzieci. Inaczej mówiąc, aby nie poddawać się istniejącym trendom demograficznym, trzeba budować takie środowiska, które będą wspierać mieszkających w nich ludzi i dawać im nadzieję na możliwą pomyślną przyszłość. Potrzebna jest do tego społeczna debata, w której obywatelskie społeczeństwo osiągnie porozumienie odnośnie standardów obsługi mieszkańców i dostosowania ich do systemu lokalizacji usług publicznych.

Wyposażenie w podstawowe usługi publiczne lub dostępność do takich usług musi zostać zapewnione w pierwszej kolejności w rzadko zaludnionych obszarach wiejskich. Dotyczy to także wszystkich tych obszarów, gdzie występują ograniczenia progowej, technicznej i organizacyjnej wydolności systemów obsługi, czy też niewspółmiernie wysokie koszty ich utrzymania w stosunku do istniejącego niskiego popytu, co powoduje brak wystarczającego ekonomicznego uzasadnienia dla ich funkcjonowania obecnie, jak i w przyszłości.

Istotne jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na obszarach wiejskich, o niskim poziomie spójności społeczno-gospodarczej oraz miejskich, na których widoczne są negatywne skutki społeczne transformacji gospodarczej.

OCZEKIWANE REZULTATY:

Spójność społeczno-gospodarcza i przestrzenna oparta na wykorzystaniu potencjału terytorialnego, zapewnia mieszkańcom korzystne warunki dla rozwoju rodzin, dostęp do usług publicznych oraz bezpieczeństwo, przeciwdziałając niekorzystnym zmianom demograficznym i przyczyniając się jednocześnie do wsparcia tempa wzrostu i rozwoju całego regionu.

WDRAŻANIE:

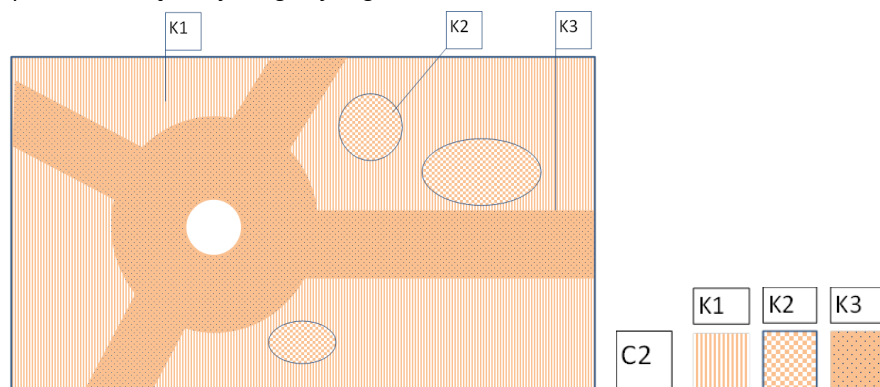
Zapewnienie dostępności podstawowych usług publicznych, szczególnie w zakresie ochrony zdrowia, edukacji oraz publicznego transportu, musi być spełnione nawet w sytuacji ograniczonych budżetów publicznych, gdyż żadna grupa społeczna nie może być dyskryminowana w tym względzie, a rodziny i dzieci pozbawione życiowych szans i możliwości rozwoju na skutek nierównego traktowania. Kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celu ma dostosowanie istniejącego systemu obsługi ludności do nowych warunków wywołanych przez demograficzną zmianę oraz wspieranie aktywnego udziału obywateli w procesach kształtowania ich środowiska lokalnego i regionu.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

2.1 Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.

2.2 Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych.

2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.

Rysunek 9. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH. Źródło: Opracowanie własne.

Kierunek 2.1:**Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów:**

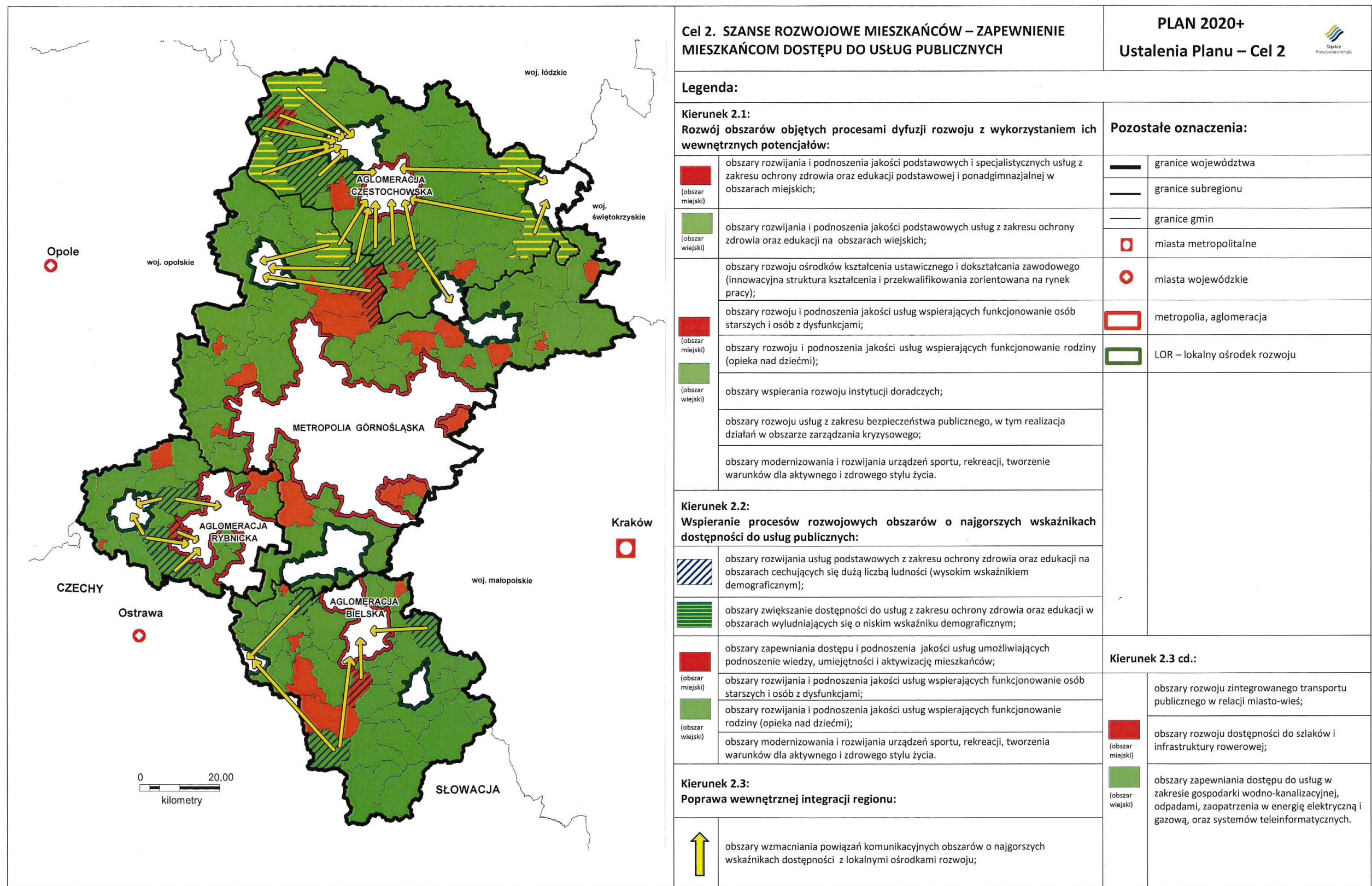
- rozwijanie i podnoszenie jakości podstawowych i specjalistycznych usług z zakresu ochrony zdrowia oraz edukacji podstawowej i ponadgimnazjalnej w obszarach miejskich;
- rozwijanie i podnoszenie jakości podstawowych usług z zakresu ochrony zdrowia oraz edukacji na obszarach wiejskich;
- rozwijanie sieci ośrodków kształcenia ustawicznego i doksztalcenia zawodowego (innowacyjna struktura kształcenia i przekwalifikowania zorientowana na rynek pracy);
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);
- wspieranie rozwoju instytucji doradczych;
- rozwijanie usług z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego;
- modernizowanie i rozwijanie urządzeń sportu, rekreacji, tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia.

Kierunek 2.2:**Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych:**

- rozwijanie usług podstawowych z zakresu ochrony zdrowia oraz edukacji na obszarach cechujących się dużą liczbą ludności (wysokim wskaźnikiem demograficznym);
- zwiększanie dostępności do usług z zakresu ochrony zdrowia oraz edukacji w obszarach wyludniających się o niskim wskaźniku demograficznym;
- zapewnianie dostępu i podnoszenie jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);
- modernizowanie i rozwijanie urządzeń sportu, rekreacji, tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia.

Kierunek 2.3:**Poprawa wewnętrznej integracji regionu:**

- rozwijanie zintegrowanego transportu publicznego w relacji miasto-wieś;
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności z lokalnymi ośrodkami rozwoju;
- rozwijanie dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej;
- zapewnianie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową, oraz systemów teleinformatycznych.

Mapa 27. Przestrzenny wymiar Celu 2 polityki przestrzennej SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH. Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej:

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-1,4	dodatnia	BDL GUS
Przeciętne trwanie życia (mężczyźni/kobiety)	72,4/80,1	wzrost	BDL GUS
Wskaźnik jakości życia – pozycja w rankingu	5	awans w rankingu	Diagnoza społeczna. Raport.
Odsetek osób uprawiających sport lub podejmujących aktywność fizyczną przynajmniej raz w tygodniu [%]	61,4 ⁵⁸	wzrost	Badanie ankietowe
Gęstość ścieżek rowerowych na 10 tys. km ² [km]	484,9	wzrost	BDL GUS
Liczba lekarzy na 10 tys. ludności (personel pracujący według podstawowego miejsca pracy)	23,2	wzrost	BDL GUS
Odsetek mieszkańców podnoszących w ostatnim roku swoje kwalifikacje za pomocą ICT [%]	17,2 ⁵⁹	wzrost	Badanie ankietowe
Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu [%]	4,5	wzrost	BDL GUS
Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców	734,4 ⁶⁰	1130	BDL GUS
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	77,5	90,0	BDL GUS

58 Dane za 2014 rok

59 Jw.

60 Dane za 2012 rok

Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO

Zrównoważony przestrzenny rozwój leży u podstaw działań samorządu terytorialnego w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Oznacza to, że całe terytorium województwa śląskiego powinno być zorganizowane w sposób racjonalnie wykorzystujący przestrzeń i środowisko jako dobra ograniczone. W świetle wzrastającego zapotrzebowania na wszystkie zasoby środowiska, rozwiązywanie takiego problemu wiąże się z równoważeniem sprzecznych interesów użytkownika terenu z wymaganiami jego ochrony i zachowania równowagi ekologicznej. Charakterystyczna dla województwa śląskiego różnorodność przestrzeni i środowiska przyrodniczego powinna być chroniona i kreatywnie zwiększana.

Praktyka gospodarowania przestrzenią i planowania przestrzennego napotyka wiele problemów, które wynikają z konieczności pogodzenia potrzeb doraźnych z generalnymi celami polityki rozwoju w zakresie zatrudnienia, regeneracji terenów zdegradowanych, ochrony zdrowia i dostępności. Problemem jest wykorzystywanie terenów otwartych dla funkcji mieszkaniowych i transportowych, przy jednoczesnym powiększaniu się terenów nieużytkowanych w wyniku porzucania lokalizacji przemysłowych, wojskowych lub kolejowych. Bardziej ekonomiczne użytkowanie terenu, wyrażające się w polityce ochrony terenów otwartych, jest szczególnie potrzebne w dużych miastach i obszarach podmiejskich. Tam też cel przestrzenny, jakim jest „ochrona terenów otwartych”, powinien być powiązany z innymi celami gospodarczymi i społecznymi, takimi jak: zmniejszenie bezrobocia oraz rozwój dostępnego budownictwa mieszkaniowego. Zrównoważone wykorzystywanie ograniczonych zasobów terenu oznacza zapewnianie obecnemu i przyszłym pokoleniom środowiska bezpiecznego, równowagi ekologicznej w podstawowych ekosystemach, warunków odnowy sił człowieka, możliwości dalszego rozwoju gospodarczego i wysokiej jakości krajobrazu.

Współczesne podejście do problemu środowiska życia człowieka nie ogranicza się wyłącznie do zachowania krajobrazów odziedziczonych z przeszłości i zapobiegania niepożądanym ich zmianom (ochrona bierna), ale na wywoływanie zmian przekształcających (ochrona czynna), które oprócz zachowania stanu istniejącego obejmują również jego twórcze wzbogacenie i tym samym powiększenie krajobrazu kulturowego, który jest integralną częścią środowiska naturalnego i przekształconego. Osiąganie w przyszłości wysokiej jakości życia w regionie wymaga zapewnienia zrównoważonego rozwoju regionu, którego podstawą jest wysoka jakość środowiska, w tym wysoka jakość przestrzeni publicznych w obszarach miejskich jak i obszarach wiejskich: miejsc pięknych, społecznie spójnych, promujących społeczną równość i solidarność. Ponieważ kategorię „jakość życia” w coraz większym stopniu wiążemy z kategorią „jakość środowiska i przestrzeni”, dlatego wzrastać będzie społeczne zapotrzebowanie na wartościowe i zróżnicowane krajobrazy kulturowe.

OCZEKIWANE REZULTATY:

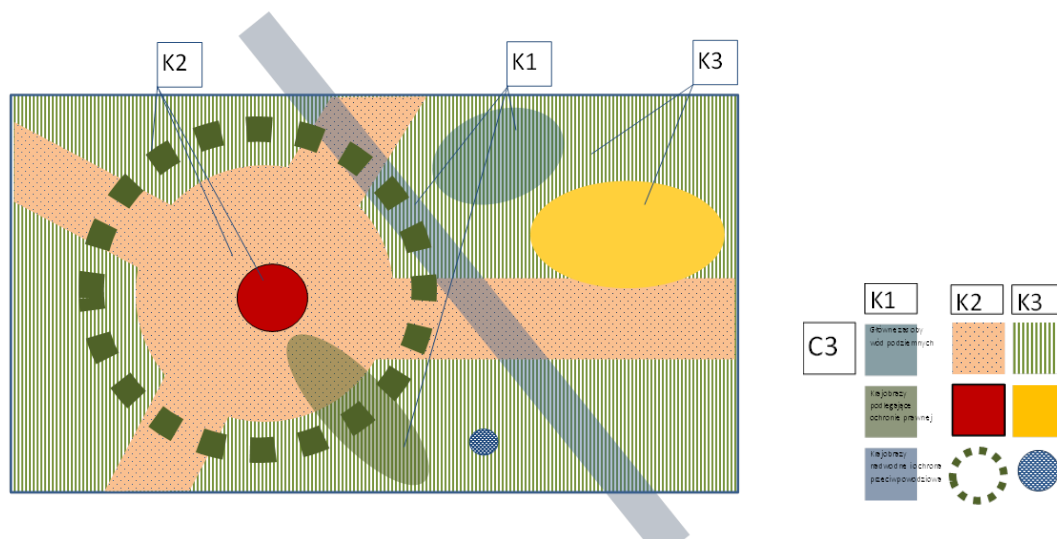
Zrównoważona przestrzeń województwa godząca interesy użytkownika terenu z wymogami jego ochrony, z prawidłowo funkcjonującym systemem ekologicznym, uwzględniającym zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności, harmonijnie ukształtowanym krajobrazem kulturowym, zapewniająca obecnemu i przyszłym pokoleniom wysoką jakość życia.

WDRAŻANIE:

Ochrona i kształtowanie zasobów środowiska wymaga pogodzenia często konfliktowych interesów użytkownika terenu z wymaganiami jego ochrony, z zachowaniem równowagi ekologicznej ekosystemów. W kreowaniu polityki przestrzennej niezwykle istotne jest podnoszenie publicznej świadomości w zakresie roli i właściwego kształtowania krajobrazu w kontekście osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 3.1 *Ochrona zasobów środowiska.*
- 3.2 *Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.*
- 3.3 *Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.*

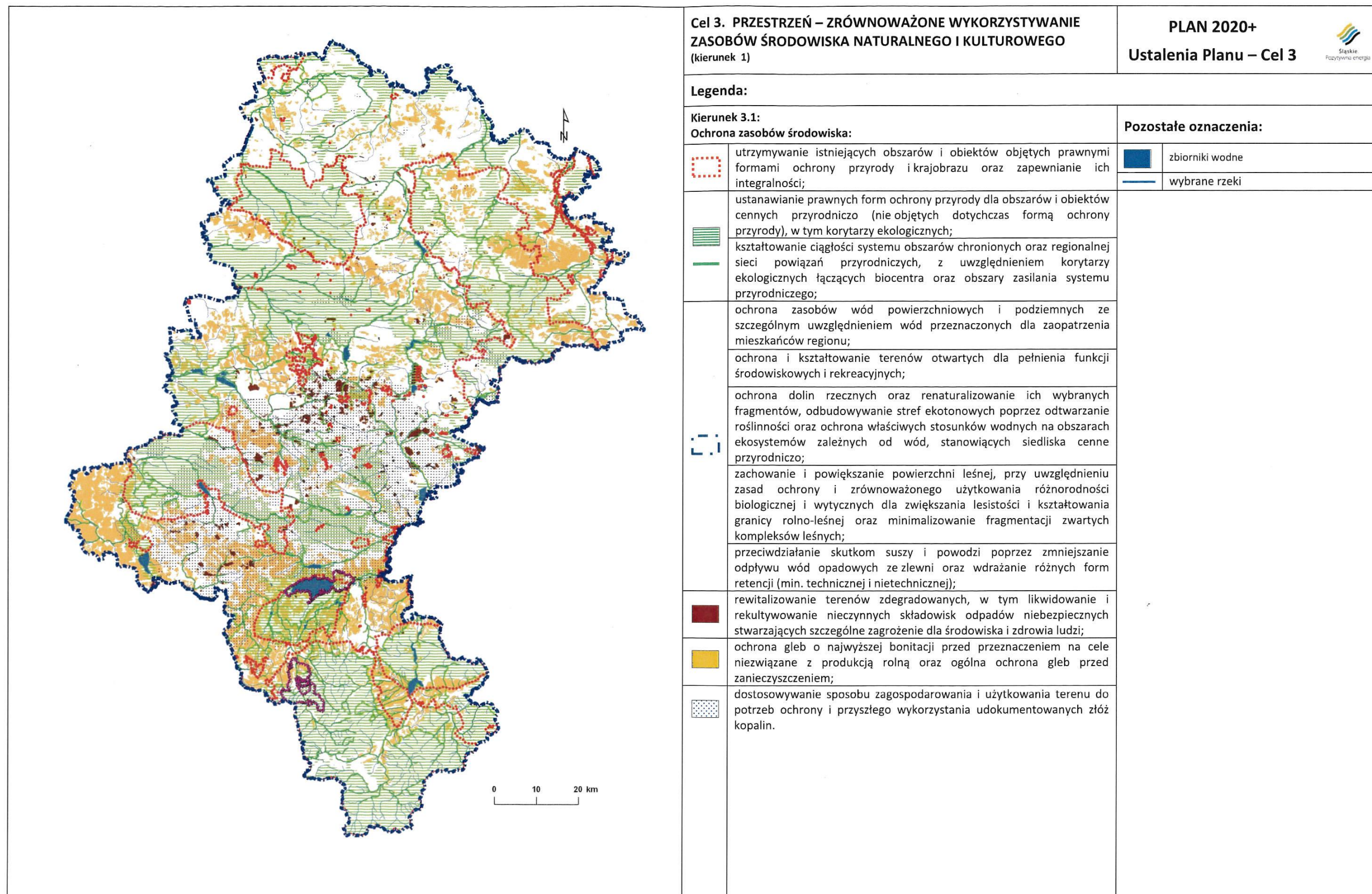

Rysunek 10. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Źródło: Opracowanie własne.

Kierunek 3.1:

Ochrona zasobów środowiska:

- utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności;
- ustanawianie prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo (nie objętych dotychczas formą ochrony przyrody), w tym korytarzy ekologicznych;
- ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców regionu;
- ochrona i kształtowanie terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych;
- ochrona dolin rzecznych oraz renaturalizowanie ich wybranych fragmentów, odbudowywanie stref ekotonowych poprzez odtwarzanie roślinności oraz ochrona właściwych stosunków wodnych na obszarach ekosystemów zależnych od wód, stanowiących siedliska cenne przyrodniczo;
- rewitalizowanie terenów zdegradowanych, w tym likwidowanie i rekultywowanie nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
- zachowanie i powiększanie powierzchni leśnej, przy uwzględnieniu zasad ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej i wytycznych dla zwiększania lesistości i kształtowania granicy rolno-leśnej oraz minimalizowanie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych;
- kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego;
- ochrona gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ogólna ochrona gleb przed zanieczyszczeniem;
- przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi poprzez zmniejszanie odpływu wód opadowych ze zlewni oraz wdrażanie różnych form retencji (min. technicznej i nietechnicznej);
- dostosowywanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin.

Mapa 28. Przestrzenny wymiar Celu 3 polityki przestrzennej PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Źródło: Opracowanie CDPGŚL.

Kierunek 3.2:

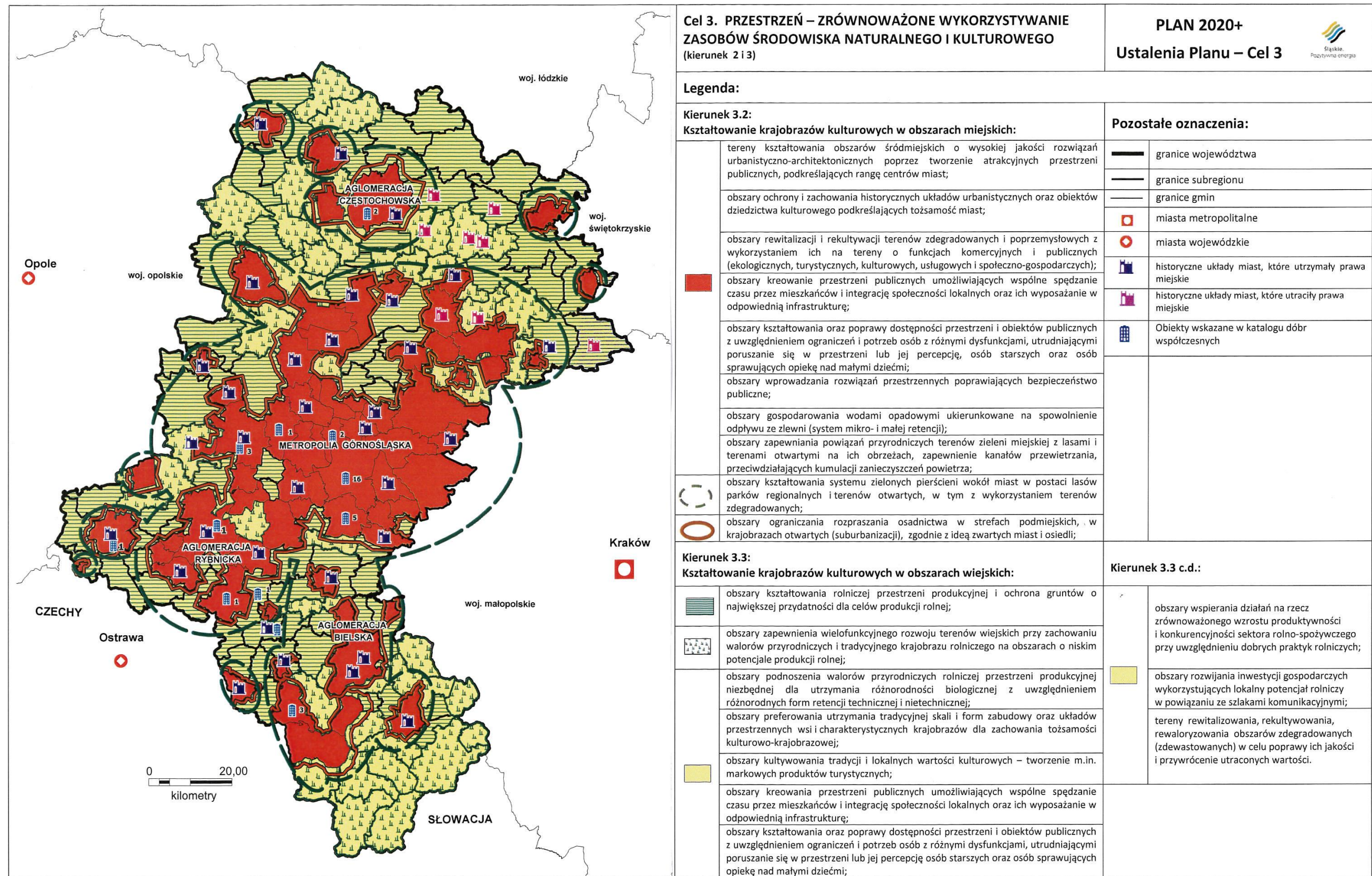
Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich:

- kształtowanie obszarów śródmiejskich o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych poprzez tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, podkreślających rangę centrów miast;
- ochrona i zachowanie historycznych układów urbanistycznych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego podkreślających tożsamość miast;
- rewitalizowanie i rekultywowanie terenów zdegradowanych i przemysłowych z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę;
- kształtowanie oraz poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych z uwzględnieniem ograniczeń i potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami, utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni lub jej percepcję, osób starszych oraz osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi;
- wprowadzanie rozwiązań przestrzennych poprawiających bezpieczeństwo publiczne;
- zapewnianie powiązań przyrodniczych terenów zieleni miejskiej z lasami i terenami otwartymi na ich obrzeżach, zapewnienie kanałów przewietrzania, przeciwdziałających kumulacji zanieczyszczeń powietrza;
- kształtowanie systemu zielonych pierścieni wokół miast w postaci lasów, parków regionalnych i terenów otwartych, w tym z wykorzystaniem terenów zdegradowanych;
- ograniczanie rozpraszania osadnictwa w strefach podmiejskich, w krajobrazach otwartych (suburbanizację), zgodnie z ideą zwartych miast i osiedli;
- gospodarowanie wodami opadowymi ukierunkowane na spowolnienie odpływu ze zlewni (system mikro- i małej retencji).

Kierunek 3.3:

Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich:

- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i ochrona gruntów o największej przydatności dla celów produkcji rolnej;
- zapewnienie wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego na obszarach o niskim potencjale produkcji rolnej;
- podnoszenie walorów przyrodniczych (w tym wprowadzanie stref ekotonowych cieków wodnych) rolniczej przestrzeni produkcyjnej niezbędnej dla utrzymania różnorodności biologicznej z uwzględnieniem różnorodnych form retencji technicznej i nietechnicznej (w tym ochrona przed sptywem zanieczyszczeń do wód);
- preferowanie utrzymania tradycyjnej skali i form zabudowy oraz układów przestrzennych wsi i charakterystycznych krajobrazów dla zachowania tożsamości kulturowo-krajobrazowej;
- kultywowanie tradycji i lokalnych wartości kulturowych – tworzenie m.in. markowych produktów turystycznych;
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę;
- kształtowanie oraz poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych z uwzględnieniem ograniczeń i potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami, utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni lub jej percepcję, osób starszych oraz osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi;
- wspieranie działań na rzecz zrównoważonego wzrostu produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego przy uwzględnieniu dobrych praktyk rolniczych;
- rozwijanie inwestycji gospodarczych wykorzystujących lokalny potencjał rolniczy w powiązaniu ze szlakami komunikacyjnymi;
- wprowadzanie rozwiązań przestrzennych poprawiających bezpieczeństwo publiczne;
- rewitalizowanie, rekultywowanie, rewaloryzowanie obszarów zdegradowanych (zdeastowanych) w celu poprawy ich jakości i przywrócenie utraconych wartości.

Mapa 29. Przestrzenny wymiar Celu 3 polityki przestrzennej PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Kształtowanie krajobrazów kulturowych na obszarach miejskich i wiejskich. Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej:

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych
Wskaźnik urbanizacji [%]	77,4%	utrzymanie poziomu	BDL GUS
Wskaźnik struktury użytkowania gruntów ⁶¹	0,14	utrzymanie proporcji	„Analiza struktury własności i użytkowania gruntów w woj. śl.” Wydział GK Urzędu Marszałkowskiego Woj. Śl.
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem [%]	0,4%	0,20%	BDL GUS
Udział powierzchni objętej obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego ⁶² w powierzchni geodezyjnej ogółem [%]	64,66%	wzrost	BDL GUS
Udział terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w miastach w powierzchni ogółem	2,3%	5%	BDL GUS
Ocena stanu zagospodarowania centrum miasta/wsi przez mieszkańców (dobrze/bardzo dobrze)	43,8%/11,1% ⁶³	wzrost	badanie ankietowe
Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych lub zagospodarowanych [ha]	217	wzrost	BDL GUS
Udział energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii elektrycznej [%]	5,97%	15%	BDL GUS
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku (ogółem w dam ³ i dam ³ /km ²)	369 357,6/29,9	spadek	BDL GUS
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (pyłowe/gazowe)	99,7%/30,6%	99,9%/60,2%	BDL GUS
Emisja zanieczyszczeń gazowych/pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na km ² [t/km ²]	3 311,92/0,86 ⁶⁴	spadek	BDL GUS
Udział powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	22,2%	wzrost	BDL GUS

61 Wskaźnik obliczany jest wg. formuły: powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych + terenów różnych/do powierzchni użytków rolnych + gruntów leśnych, zadrzewionych, zakrzewionych + gruntów pod wodami + nieużytków + użytków ekologicznych.

62 Na podstawie Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 415 z późn. zm.) oraz Ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 Nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

63 Dane za 2014 r.

64 Dane za rok 2012

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych
Jakość wód podziemnych (% udział punktów pomiarowych w poszczególnych klasach jakości w stosunku do ogólnej liczby punktów) (sieć krajowa/sieć regionalna)	I 0%/0% II 10%/31% III 57%/57% IV 33%/10% V 3%/2%	podniesienie jakości	WIOŚ Raport
Jakość wód powierzchniowych (% JCWP dobrego i powyżej dobrego stanu/potencjału ekologicznego, badanych w ramach danego typu monitoringu wód powierzchniowych) ⁶⁵	28%/22%	podniesienie jakości	WIOŚ Raport
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności [hm ³]	387,7	spadek	BDL GUS
Zużycie energii elektrycznej na 1 mln PKB [GWh]	0,128 ⁶⁶	spadek	BDL GUS

⁶⁵ Na podstawie punktów w ramach monitoringu operacyjnego.

⁶⁶ Dane za rok 2012.

Cel 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.

Infrastrukturalne powiązanie regionu z otoczeniem jest podstawowym warunkiem zapewnienia systemowi przestrzennemu województwa śląskiego europejskiej konkurencyjności. Główne korytarze transportowe wyznaczają kierunki podstawowych relacji przestrzennych regionu z jego otoczeniem. Zgodnie z przyjętymi przez Komisję Europejską priorytetami należy dążyć do przeniesienia transportu towarów na odległości większe niż 300 km na transport kolejowy lub wodny, stworzenia szybkiej europejskiej sieci kolejowej, zbudowania europejskiego systemu transportu multimodalnego. Aby sprostać tak zdefiniowanym celom należy stworzyć nową i modernizować istniejącą infrastrukturę transportową, w tym głównie drogową, kolejową, lotniczą i logistyczną. Wzdłuż korytarzy powinny być lokalizowane nowoczesne obiekty logistyczne i przeładunkowe oraz punkty zaopatrzenia w ekologiczne paliwo. Rozwój sieci transportowych winien być połączony z rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej, aby strategiczne lokalizacje mogły rozwijać się, poprawiając pozycję konkurencyjną województwa śląskiego.

OCZEKIWANE REZULTATY:

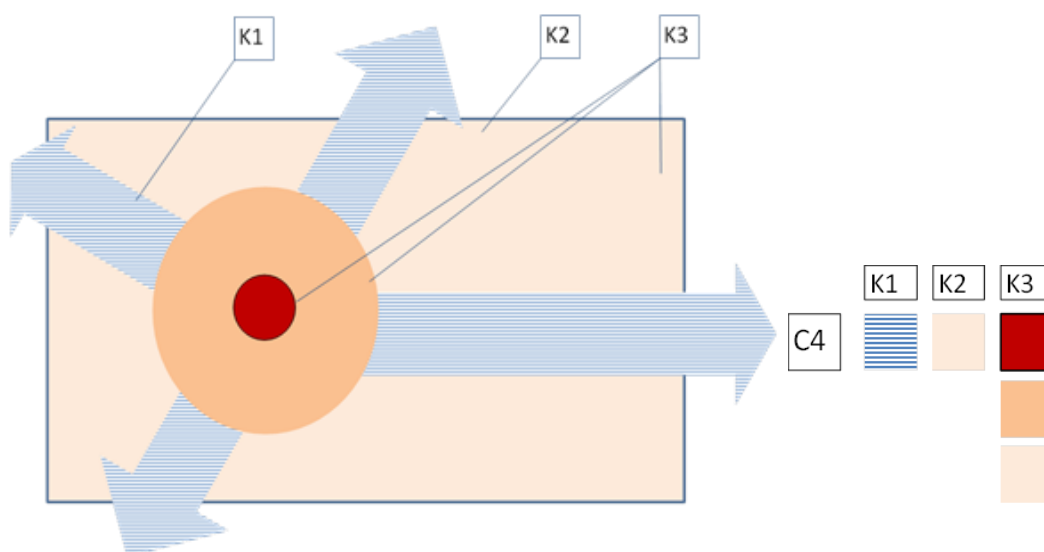
Województwo śląskie stanowi ważny węzeł o rozległej i dynamicznej strukturze sieciowej gwarantujący integrację regionu z otoczeniem, efektywnie wykorzystujący dostępne potencjały i zasoby.

WDRAŻANIE:

Dobrze wykształcona infrastruktura transportowa i techniczna umożliwi dynamiczny rozwój współpracy pomiędzy województwem śląskim i sąsiednimi regionami. Za sprawą przyjętej Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 określone zostały kierunki współpracy w ramach Europolu Górnośląsko – Krakowskiego, mające na celu wykorzystanie potencjałów obu regionów do budowania Polski Południowej, jako nowoczesnego i atrakcyjnego regionu Europy. Podobne działania winny dotyczyć pozostałych regionów sąsiednich.

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 4.1 *Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.*
- 4.2 *Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.*
- 4.3 *Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.*

Rysunek 11. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU. Źródło: Opracowanie własne.

Kierunek 4.1:

Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej:

- kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych dla powiązania województwa z ośrodkami krajowymi i europejskimi;
- skracanie czasu podróży w relacjach między metropoliami;
- wyprowadzanie przejazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie, budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych;
- usprawnianie połączeń aglomeracji z portem lotniczym MPL „Katowice” w Pyrzowicach, oraz portami lotniczymi regionów sąsiednich z uwzględnieniem transportu publicznego;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu lotniczego - rozwój MPL „Katowice” w Pyrzowicach;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk (w zakresie ruchu biznesowego, turystycznego, rekreacyjnego, ratunkowego, cargo, z wykorzystaniem do lotów dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych oraz pasażerskich przewozów okazjonalnych i biznesowych): Bielsko – Biała - Aleksandrowice, Gliwice, Katowice – Muchowiec, Rybnik – Gotartowice, Żar koło Żywca, Kaniów, Rudniki koło Częstochowy, z uwzględnieniem transportu publicznego;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej (AGC – główne europejskie linie kolejowe), modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości 160 km/h dla ruchu pasażerskiego;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej (AGTC – ważniejsze linie kolejowe transportu kombinowanego), modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości 120 km/h dla pociągów towarowych;
- budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu wodnego - poprawa parametrów dróg wodnych;
- zwiększanie udziału przewozów wykonywanych żeglugą śródlądową w transporcie ładunków;
- podnoszenie dostępności lotniczego transportu medycznego, w tym rozwój sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz sieci i lądowisk sanitarnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych;
- przebudowywanie dróg wyznaczonych do przewozu ładunków niebezpiecznych, a także uwzględnianie w projektach dotyczących przebudowy i budowy dróg parkingów strategicznych.

Kierunek 4.2:

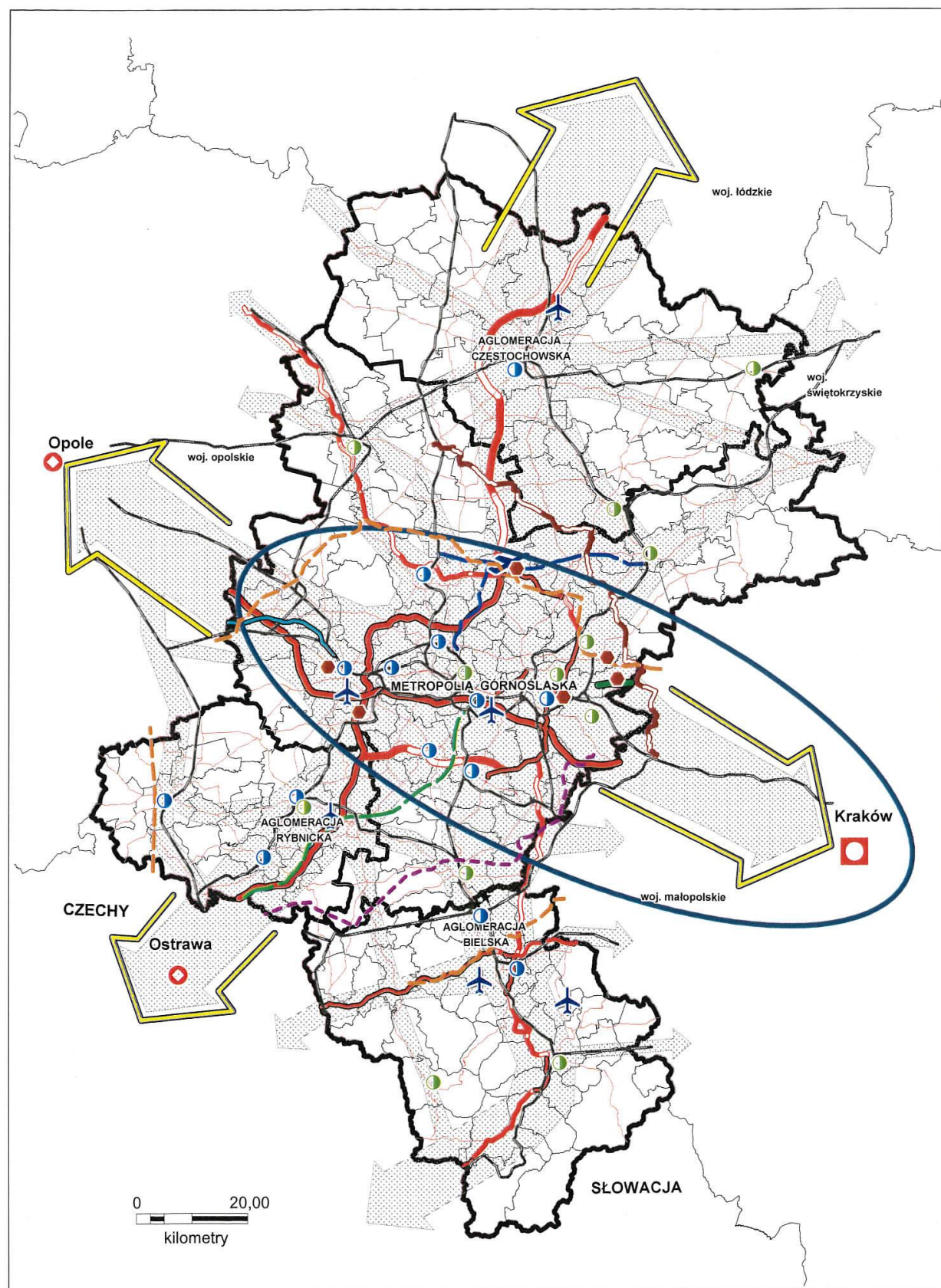
Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej:

- zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa na poziomie krajowym, regionalnym;
- integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych;
- rozwijanie inteligentnych sieci przesyłowych;
- rozwijanie, modernizowanie i integrowanie systemów przesyłowych;
- budowanie zbiorników retencyjnych;
- tworzenie regionalnych obiektów gospodarki odpadami komunalnymi – zakładów odzysku, unieszkodliwiania oraz rozbudowa i modernizacja regionalnych składowisk;
- budowanie regionalnych instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w skojarzeniu z energetyką z wykluczeniem spalania odpadów niebezpiecznych.

Kierunek 4.3:

Rozwijanie współpracy międzyregionalnej:

- wzmacnianie sieci powiązań obszaru województwa z terenami bezpośrednio sąsiadującymi, z ośrodkami krajowymi i europejskimi w zakresie nauki, kultury, sportu i turystyki;
- rozwijanie i integrowanie sieci powiązań transportowych;
- tworzenie nowych, rozwijanie i integrowanie szlaków turystycznych (np. rowerowych, pieszych, konnych, wodnych, kulturowych) i pielgrzymkowych obejmujących flagowe atrakcje turystyczne, w tym miejsca kultu zlokalizowane na terenie województwa śląskiego i obszarów sąsiednich (np. Jurajski Rowerowy Szlak Orlich Gniazd, Velo Beskid, Wiślana Trasa Rowerowa, Euro Velo4, Velo Skawa, Łódzka Magistrala Rowerowa Północ Południe relacji Gdańsk – Kraków, szlaki wodne rzeki Pilicy i Warty, szlak Bursztynowy, Romański, Kolei Warszawsko - Wiedeńskiej);
- rozwijanie powiązań funkcjonalnych w układzie Euroregionu Śląsko-Krakowskiego w ramach realizacji porozumienia o współpracy między województwem śląskim i małopolskim dotyczącego tworzenia Makroregionu Polski Południowej;
- rozwijanie infrastruktury turystycznej w obszarze pogranicza z wykorzystaniem potencjału dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
- rozwijanie infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczania przed sytuacjami kryzysowymi (m.in. ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie suszy, mała i mikroretencja wód);
- wzmacnianie procesów integracji obszarów przygranicznych.

Cel 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU		PLA 2020+ Ustalenia Planu – Cel 4		
Legenda:				
Kierunek 4.1: Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej:		Pozostałe oznaczenia:		
<p>kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych dla powiązania województwa z ośrodkami krajowymi i europejskimi; skracanie czasu podróży w relacjach między metropoliami;</p> <p>wyprowadzanie przejazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie, budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych;</p> <p>usprawnianie połączeń aglomeracji z portem lotniczym MPL „Katowice” w Pyrzowicach, oraz portami lotniczymi regionów sąsiednich z uwzględnieniem transportu publicznego;</p> <p>budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej (AGC – główne europejskie linie kolejowe), modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości 160 km/h dla ruchu pasażerskiego;</p> <p>budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej (AGTC – ważniejsze linie kolejowe transportu kombinowanego), modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości 120 km/h dla pociągów towarowych;</p> <p>budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu wodnego - poprawa parametrów dróg wodnych;</p> <p>zwiększanie udziału przewozów wykonywanych żeglugą śródlądową w transporcie ładunków;</p> <p>podnoszenie dostępności lotniczego transportu medycznego, w tym rozwój sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz sieci i lądowisk sanitarnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych;</p> <p>przebudowywanie dróg wyznaczonych do przewozu ładunków niebezpiecznych, a także uwzględnianie w projektach dotyczących przebudowy i budowy dróg parkingów strategicznych</p> <p>budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu lotniczego - rozwój MPL „Katowice” w Pyrzowicach;</p> <p>rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk (w zakresie ruchu biznesowego, turystycznego, rekreacyjnego, ratunkowego, cargo, z wykorzystaniem do lotów dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych oraz pasażerskich przewozów okazjonalnych i biznesowych): Aleksandrowice koło Bielska – Białej, Gliwice, Katowice – Muchowice, Gotartowice koło Rybnika, Żar koło Żywca, Kaniów, Rudniki koło Częstochowy, z uwzględnieniem transportu publicznego;</p>	<p>granicze województwa</p> <p>granicze subregionu</p> <p>granicze gmin</p> <p>istniejące autostrady</p> <p>projektowana autostrada A1</p> <p>postulowana A4bis</p> <p>istniejące drogi ekspresowe</p> <p>projektowane drogi ekspresowe</p> <p>drogi krajowe</p> <p>projektowana DK 52</p> <p>główne linie kolejowe</p> <p>Projektowane/postulowane linie kolejowe na lotnisko „Katowice” w Pyrzowicach</p> <p>projektowana Kolej Dużych Prędkości (KDP)</p> <p>LHS</p> <p>Projektowany rurociąg Boronów – Trzebinia</p> <p>Projektowane gazociągi</p> <p>Projektowane linie elektroenergetyczne</p> <p>Kanał Gliwicki z portem żeglugi śródlądowej</p>	<p>granicze województwa</p> <p>granicze subregionu</p> <p>granicze gmin</p> <p>istniejące autostrady</p> <p>projektowana autostrada A1</p> <p>postulowana A4bis</p> <p>istniejące drogi ekspresowe</p> <p>projektowane drogi ekspresowe</p> <p>drogi krajowe</p> <p>projektowana DK 52</p> <p>główne linie kolejowe</p> <p>Projektowane/postulowane linie kolejowe na lotnisko „Katowice” w Pyrzowicach</p> <p>projektowana Kolej Dużych Prędkości (KDP)</p> <p>LHS</p> <p>Projektowany rurociąg Boronów – Trzebinia</p> <p>Projektowane gazociągi</p> <p>Projektowane linie elektroenergetyczne</p> <p>Kanał Gliwicki z portem żeglugi śródlądowej</p>	<p>zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa na poziomie krajowym i regionalnym;</p> <p>budowanie zbiorników retencyjnych;</p> <p>tworzenie regionalnych obiektów gospodarki odpadami komunalnymi – zakładów odzysku, unieszkodliwiania oraz rozbudowa i modernizacja regionalnych składowisk;</p> <p>budowanie regionalnych instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w skojarzeniu z energetyką z wykluczeniem spalania odpadów niebezpiecznych.</p>	
	Kierunek 4.2: Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej:		Kierunek 4.3 cd.:	
	<p>zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa na poziomie krajowym i regionalnym;</p> <p>budowanie zbiorników retencyjnych;</p> <p>tworzenie regionalnych obiektów gospodarki odpadami komunalnymi – zakładów odzysku, unieszkodliwiania oraz rozbudowa i modernizacja regionalnych składowisk;</p> <p>budowanie regionalnych instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w skojarzeniu z energetyką z wykluczeniem spalania odpadów niebezpiecznych.</p>	<p>zintegrowane węzły przesiadkowe</p> <p>potencjalne węzły przesiadkowe</p> <p>terminale</p>	<p>rozwijanie powiązań funkcjonalnych w układzie Euroregionu Śląsko-Krakowskiego w ramach realizacji porozumienia o współpracy między województwem śląskim i małopolskim dotyczącego tworzenia Makroregionu Polski Południowej;</p> <p>rozwijanie infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczania przed sytuacjami kryzysowymi (m.in. ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie suszy, mała i mikroretencja wód).</p> <p>rozwijanie infrastruktury turystycznej w obszarze pogranicza z wykorzystaniem potencjału dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;</p>	
	Kierunek 4.3: Rozwijanie współpracy międzyregionalnej:			
	<p>rozwijanie i integrowanie sieci powiązań transportowych;</p> <p>wzmacnianie sieci powiązań obszaru województwa z terenami bezpośrednio sąsiadującymi, z ośrodkami krajowymi i europejskimi w zakresie nauki, kultury, sportu i turystyki;</p> <p>tworzenie nowych, rozwijanie i integrowanie szlaków turystycznych</p> <p>wzmacnianie procesów integracji obszarów przygranicznych,</p>			

Mapa 30. Przestrenny wymiar Celu 4 polityki przestrzennej RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU. Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej:

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość docelowa 2020/ pożądaný trend do 2020	Źródło danych
Ruch pasażerski w porcie lotniczym w Pyrzowicach (przyjazdy/wyjazdy) [osoby]	1,25 mln/1,27 mln	wzrost	BDL GUS
Lokata portu lotniczego w Pyrzowicach w ogólnym ruchu pasażerów w portach lotniczych w Polsce	pozycja 4	miejsce w pierwszej 3 województw	BDL GUS
Przeładunek towarów w porcie lotniczym Pyrzowice (załadunek/wyładunek) [t]	3 291t/6 048t	wzrost	BDL GUS
Lokata portu lotniczego w Pyrzowicach w ogólnym przeładunku towarów w portach lotniczych w Polsce	pozycja 2	miejsce w pierwszej 3 województw	BDL GUS
Przewóz ładunków transportem samochodowym (za granicę/z za granicy) [tys. t]	8 923/8 691	wzrost	„Transport wyniki działalności” GUS
Przewóz ładunków transportem kolejowym (Import/eksport) [tys. t]			
PKP CARGO	21 001/46 322	wzrost	PKP CARGO
PKP LHS	9 171/965 ⁶⁷	wzrost	Sprawozdanie LHS
Obrót ładunkami w Euroterminalu Sławków			
tys. ton	873	wzrost	Euroterminal Sławków sp. z o. o.
UTI (TEU)	83 027	wzrost	
Długość/gęstość dróg krajowych (w tym ekspresowych i autostrad) [km]	1214,9 /9,78	wzrost	BDL

⁶⁷ Dane za rok 2012.

4. ZASADY ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH.

Zgodnie z wymogiem ustawowym Plan 2020+ ustala zasady zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych, będące regułami wdrażania polityki przestrzennej województwa w odniesieniu do specyfiki poszczególnych obszarów oraz przyjętych w Planie celów rozwoju i zasad polityki przestrzennej województwa.

Wskazanie „obszaru funkcjonalnego” ma spowodować zmianę w zagospodarowaniu terenu takiego obszaru, a zmiana ta stać się bodźcem do tworzenia nowych warunków w innych „obszarach funkcjonalnych”. Podane poniżej „zasady zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych”, sformułowane dla różnego rodzaju obszarów funkcjonalnych, określają sposoby przystosowania/wykorzystania terenu takich obszarów i wprowadzania do przestrzeni fizycznej elementów, które mogą zmieniać jej stan.

Organy właściwe w sprawach planowania przestrzennego mają obowiązek uwzględniania podanych zasad w swoich działaniach i podporządkowania gospodarki terenami zrównoważonemu rozwojowi, co oznacza takie projektowanie wykorzystania przestrzeni, które zakłada zachowanie równowagi pomiędzy wszystkimi elementami środowiska, tak aby przy racjonalnym wykorzystywaniu potencjału przyrodniczego możliwe było zaspokojenie potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń.

Zasady gospodarowania przestrzenią⁶⁸:

1. Przestrzenią trzeba gospodarować oszczędnie.
2. Kompozycje przestrzenne i systemy techniczne mają być trwałe.
3. Nie wolno dopuszczać do wyłączania jakichkolwiek terenów z użytkowania; użytkowanie tymczasowe jest lepsze niż pozostawienie terenu samemu sobie.
4. Otwarte tereny zielone i wody są pełnoprawnymi formami użytkowania terenu i stanowią zielono-niebieską infrastrukturę regionu, a nie rezerwę inwestycyjną pod infrastrukturę techniczną.
5. Wybierając teren pod inwestycję w infrastrukturę techniczną trzeba preferować tereny już uprzednio zagospodarowane (poprzemysłowe, pozurbanizowane), a nie tereny zielone.
6. Wszystkie systemy (transportowy i przesyłowy, przyrodniczy, mieszkaniowy i aktywności gospodarczej) mają być ciągłe przestrzennie i w sposób uporządkowany się przenikać.
7. Strefa mieszkaniowa i strefa aktywności gospodarczej mają mieć zwartą strukturę, a wielkość strefy musi być rezultatem kompromisu między opłacalnością ekonomiczną i wymogami kształtowania przyjaznej przestrzeni.
8. Struktury właściwe dla docelowego użytkowania terenu (miasta, strefy aktywności gospodarczej) trzeba wprowadzać od początku, w miarę rozwoju zabudowy.
9. Granice jednostek przestrzennych mają być czytelne tak, aby równocześnie spełnione mogły być wymogi indywidualnej tożsamości i ponadlokalnej spójności.
10. Decyzje o zmianie użytkowania terenu trzeba podejmować ostrożnie, tak aby nie utracić wartości przestrzeni.

Dla miejskich obszarów funkcjonalnych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- koncentracja struktur zurbanizowanych w oparciu o istniejący układ osadniczy (ograniczenie suburbanizacji);
- kształtowanie struktur zurbanizowanych z uwzględnieniem przestrzeni publicznych i dostępności do usług podstawowych;
- kształtowanie terenów zieleni miejskiej zapewniających funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze takie jak: parki, skwery, zieleńce, ogródki jordanowskie, niezabudowane doliny cieków (z zachowaniem ich ciągłości przestrzennej);
- ograniczanie zawłaszczania terenów typu greenfield i wykorzystanie terenów typu brownfield do lokalizacji inwestycji;
- preferowanie lokalizowania inwestycji w wykształconych już terenach zurbanizowanych, na obszarach zdegradowanych, w powiązaniu z istniejącymi ciągami komunikacyjnymi, z uwzględnieniem ciągłości systemu ekologicznego;

1. 68 Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – Scenariusze 2050, praca zbiorowa pod redakcją Leszka Trzaskiego, Główny Instytut Górnictwa, Katowice 2012.

- ochrona i rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego w tym ich adaptację i wykorzystanie dla nowych funkcji;
- ochrona i zachowanie historycznych układów urbanistycznych;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej, dzielnic śródmiejskich, w tym m.in. współczesnych osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem: kształtowania przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społeczności lokalnych, poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego poprawy efektywności energetycznej oraz ograniczania niskiej emisji;
- ograniczanie zjawiska „zawłaszczania” przestrzeni publicznych dotyczącego realizacji inwestycji komercyjnych i prywatnych w obszarach tradycyjnie użytkowanych jako przestrzenie publiczne;
- ochrona dóbr kultury współczesnej przed degradacją poprzez zapisy w gminnych dokumentach planistycznych (zgodnie z wykazem ze strony 27-28);
- planowanie inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej z uwzględnieniem ochrony ludzi przed oddziaływaniem hałasu i zanieczyszczeń powietrza oraz ochrony ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a w przypadku niemożliwych do uniknięcia kolizji stosowanie działań minimalizujących;
- planowanie inwestycji z uwzględnieniem kompensacji w zakresie retencji (przeciwdziałanie zmniejszaniu się zlewni);
- ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego w obszarach miejskich, przede wszystkim w centrach miast;
- ochrona terenów zabudowanych przed skutkami oddziaływania górnictwa, a także zagrożeń związanych z płytką eksploatacją górnictwem, na terenach i obszarach górniczych;
- rekultywacja wyrobisk po eksploatacji surowców skalnych w kierunku wodnym, rekreacyjnym lub przyrodniczym;
- wykluczenie możliwości lokalizowania nowych obiektów gospodarowania odpadami wydobywczymi i zwałowisk odpadów wydobywczych na terenach rolnych lub leśnych;
- preferowanie rozwoju i wzmacniania systemu transportu publicznego;
- wyłączenie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów na obszarach objętych ruchami masowymi i zagrożonych takimi ruchami.

Dla wiejskich obszarów funkcjonalnych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmująca gleby o wysokiej bonitacji i przydatności rolniczej przed jej nierolniczym zainwestowaniem;
- rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii (wodnej, wiatrowej oraz energii biomasy i biogazu ze źródeł rolniczych);
- zakaz uprawy jako roślin energetycznych obcych gatunków inwazyjnych lub potencjalnie inwazyjnych, stanowiących zagrożenie dla różnorodności biologicznej, a w szczególności: słonecznika bulwiastego (*Helianthus tuberosus*), rdestowca sachalińskiego (*Reynoutria sachalinensis*) i rdestowca ostrokończystego (*Reynoutria japonica*), miskanta olbrzymiego (*Miscanthus x giganteus*), miskanta cukrowego (*Miscanthus sacchariflorus*), barszczu sosnowskiego (*Heracleum sosnovskyi*) barszczu Mantegazziego (*Heracleum mantegazzianum*), ślazuwca pensylwańskiego (*Sida hermaphrodita*), nawłoci kanadyjskiej (*Solidago canadensis*), nawłoci późnej (*Solidago gigantea*), robinii akacjowej (*Robinia pseudacacia*);
- lokowanie biogazowni rolniczych w miejscach, w których istnieje stały dostęp do lokalnych substratów;
- przywracanie naturalnych walorów przyrodniczych terenom z intensywną produkcją rolną (utrzymanie mozaikowości w krajobrazie rolniczym);
- utrzymanie i wspieranie ekstensywnej gospodarki rolnej i rolnictwa ekologicznego na terenach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- zachowanie walorów przyrodniczych dolin rzecznych w formie zielonych użytków (m.in. łąki i pastwiska);
- ograniczenie możliwości rekultywacji zalewisk pogórnich poprzez ich zasypywanie odpadami;
- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy podmiejskiej;
- uwzględnianie przy lokalizacji farm i turbin wiatrowych odpowiedniej (wynikającej z lokalnych warunków terenowych) odległości od zabudowy mieszkaniowej w celu ograniczenia uciążliwości hałasu dla ludzi;
- wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w użytkach ekologicznych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu, w strefach ekspozycji zabytków kultury i obiektów archeologicznych, w obrębie ostańców skalnych i strefach ich ekspozycji oraz partiach szczytowych wzniesień na obszarach: Parku

Krajobrazowego Orlich Gniazd, Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, Żywieckiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich oraz Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą;

- zakaz lokowanie farm wiatrowych w zasięgu 5 km od granic ostoi oraz poza granicami korytarzy dla ptaków i nietoperzy, zakaz lokowania elektrowni wiatrowych oraz linii energetycznych w rejonach dużych koncentracji ptaków (gł. zbiorników wodnych), stosowanie rozwiązań minimalizujących śmiertelność ptaków związaną z napowietrznymi liniami energetycznymi;
- zakaz lokowania farm wiatrowych w zasięgu 20 km od radarów meteorologicznych;
- rekultywacja wyrobisk po eksploatacji surowców skalnych w kierunku wodnym, rekreacyjnym lub przyrodniczym;
- wykluczenie możliwości lokalizowania nowych obiektów gospodarowania odpadami wydobywczymi i zwałowisk odpadów wydobywczych na terenach rolnych lub leśnych;
- wyłączenie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów na obszarach objętych ruchami masowymi i zagrożonych takimi ruchami;
- rozwój turystyki i agroturystyki z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów środowiskowych;
- preferowanie rozwoju inteligentnych specjalizacji z zakresu biogospodarki rolno-spożywczej i leśno-drzewnej oraz innowacyjnego wykorzystania specyficznych wewnętrznych potencjałów obszarów;
- planowanie inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej z uwzględnieniem ochrony ludzi przed oddziaływaniem hałasu i zanieczyszczeń powietrza oraz ochrony ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a w przypadku niemożliwych do uniknięcia kolizji stosowanie działań minimalizujących.

Dla obszarów górskich przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- kształtowanie zabudowy o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych z wykorzystaniem tradycyjnych form i materiałów budowlanych;
- zwiększania roli transportu publicznego na terenach atrakcyjnych turystycznie;
- rozwój turystyki i agroturystyki wykorzystującej lokalne uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe z uwzględnieniem minimalizowania konfliktów środowiskowych;
- utrzymanie ekstensywnej gospodarki rolnej (kośnej i pasterskiej) na użytkach zielonych;
- wyłączenie z zabudowy oraz przeznaczanie pod użytkowanie leśne lub rolne terenów na obszarach objętych ruchami masowymi i zagrożonych takimi ruchami;
- wykluczenie możliwości przeznaczania pod zabudowę i infrastrukturę turystyczno-sportową terenów leśnych o istotnych walorach ochronnych glebo- i wodochronnych.

Dla obszarów terenów zamkniętych oraz ich stref ochronnych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- integracja przestrzenna terenów zamkniętych z ich otoczeniem funkcjonalnym;
- wprowadzenie regionalnych standardów architektoniczno-urbanistycznych (w wyznaczonych strefach buforowych);
- ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez ich adaptację i wykorzystanie dla nowych funkcji.

Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- zakaz zabudowy mieszkaniowej na terenach zalewowych oraz ograniczanie zabudowy o innych funkcjach;
- stopniowe wycofywanie z terenów zalewowych już istniejącej zabudowy;
- upowszechnianie na terenach zalewowych form użytkowania terenu dopuszczających okresowe zalewanie;
- zakaz przemieszczania zagrożenia powodziowego na tereny położone w niższym biegu rzeki;
- ochrona i tworzenie polderów zalewowych;
- wdrażanie metod sprzyjających naturalnej retencji w zlewniach;
- nakaz przeznaczenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na zielone użytki rolne (pastwiska, łąki), obszary zieleni dolin rzecznych z elementami zielonej infrastruktury hydrotechnicznej;
- utrzymanie we właściwym stanie międzywala dla możliwości przepuszczania wód wezbraniowych;
- zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej przyrodniczych obszarów prawnie chronionych i korytarzy ekologicznych w obszarze dolin rzecznych;
- zachowanie i odtwarzanie siedlisk hydrogenicznych (starorzeczy, torfowisk, łęgów, itp.);
- stosowanie środowiskowych rozwiązań służących minimalizowaniu ryzyka powodziowego na

- obszarach o szczególnie cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- wykluczenie możliwości rekultywacji zalewisk pogórnicznych w dolinach cieków wodnych, na terasach zalewowych poprzez ich zasypywanie odpadami.

Dla obszarów cennych przyrodniczo przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- utrzymanie aktualnego użytkowania na terenach o wysokich walorach przyrodniczych, których zasoby są uzależnione od prowadzonej ekstensywnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, istotnych dla zachowania bioróżnorodności;
- wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych, elektrowni fotowoltaicznych w użytkach ekologicznych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu, w strefach ekspozycji zabytków kultury i obiektów archeologicznych oraz w obrębie ostańców skalnych i strefach ich ekspozycji, a także w partiach szczytowych wzniesień na obszarach: Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, Żywieckiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich oraz Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą;
- planowanie inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej z uwzględnieniem ochrony ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a w przypadku niemożliwych do uniknięcia kolizji stosowanie działań minimalizujących, m.in. poprzez budowę zielonych mostów, przejść tunelowych, ograniczenie prędkości ruchu;
- wzmacnianie funkcji przyrodniczej korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie ich zainwestowania, usuwanie istniejących barier oraz kształtowanie struktur przestrzennych sprzyjających migracji gatunków;
- preferowanie ekoturystyki (turystyka przyrodnicza) na obszarach chronionych i obszarach cennych przyrodniczo szczególnie podatnych na degradację;
- optymalizowanie stopnia zagospodarowania turystycznego i powiązania go z naturalną chłonnością środowiska;
- na obszarach o najwyższych wartościach przyrodniczych wyznaczanie „stref ciszy” wyłączonych z udostępnienia turystycznego;
- uwzględnienie wymagań ochrony uzdrowskiej gminy Goczałkowice Zdrój i Miasta Ustroń.

Dla obszarów ochrony krajobrazów kulturowych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych obszarów:

1.Obszar Liswarty:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- zakaz osuszania bagien i mokradeł oraz eksploatacji torfów;
- zakaz zabudowy i regulacji meandrów Liswarty;
- zakaz nowych zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych i naturalnych oraz kulturowych dominant (szczególnie wzdłuż drogi dojazdowej do Dankowa – ul. Dąbrowskiego wzdłuż ulicy Narutowicza);
- zakaz rozpraszania osadnictwa na tereny otwarte, w tym zabudowy z dala od zwartej linii zabudowy wokół Krzepic i Dankowa;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą oraz stosowania elewacji i dachów w krzykliwych barwach;
- zakaz wprowadzenia zabudowy szeregowej lub tzw. skupionych osiedli w systemie developerskim;
- zakaz stosowania betonowych ogrodzeń i innych trwałych ogrodzeń poza dopuszczalny wymiar 50 m strefy zabudowy oraz grodzienia niezbudowanych działek w terenach otwartych;
- zakaz lokowania wielkopowierzchniowych reklam typu (outdoor), szczególnie wokół twierdzy w Dankowie i dróg dojazdowych;
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg krajowych (Krzepice-Danków);
- poprawa wyeksponowania panoram widokowych znad doliny Liswarty - zachowanie przedpola ekspozycyjnego na twierdzę w Dankowie;
- odbudowa założenia w Dankowie (Brama Krzepicka, remont Kościoła, umocnień, bastionów, rekonstrukcja zamku);
- rewitalizacja starych obiektów zabudowy mieszkaniowej Krzepic i Dankowa;
- utrzymanie dotychczasowej struktury pól;
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej zabudowy Krzepic i okolic;
- wspieranie rolnictwa w terenach otwartych, preferencje dla agroturystyki, ekoturystyki, turystyki kulturowej, turystyki sportowej i kwalifikowanej, krajoznawstwa i tzw. „slowtourism”.

2. Obszar Górnej Warty:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz zabudowy doliny Warty, w kierunku wschodnim, w kierunku Kłobukowic;
- zakaz zabudowy rozlewisk Warty w części północnej;
- zachowanie unikatowych w województwie, labiryntowych krajobrazów roślinnych wzdłuż meandrującej doliny Warty;
- powstrzymanie rozpraszania zabudowy mieszkaniowej i usługowo-produkcyjnej;
- zachowanie specyfiki i historycznego rozplanowania jednostki osadniczej Mstowa i Wancerzowa oraz kontynuowanie historyczno-regionalnej zabudowy małomiasteczkowej i wiejskiej;
- zachowanie i wzmocnienie czytelności lokalnych wnętrz krajobrazowych i ich powiązań drogami (gł. wzdłuż drogi nr 786 – ul. Wolności);
- zachowanie specyfiki formy geometrii przestrzeni przez kontynuację tradycyjnej skali podziałów geodezyjnych w obrębie gruntów rolnych obszaru i terenów bezpośrednio przylegających (układy łąkowo-niwowe) – wspieranie funkcji rolniczych w otoczeniu obszaru;
- zachowanie drobnopowierzchniowych lub liniowych form zieleni śródpolnej w postaci miedz i zadrzewień śródpolnych w otwartym krajobrazie rolniczym.

3. Obszar Jasnej Góry:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz stosowania reklam outdoorowych;
- zakaz rozpraszania zabudowy;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z architekturą miejską, szczególnie w krzykliwych barwach, lub „przymusowej” wernakularyzacji krajobrazu;
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- zakaz zabudowy błoni bezpośrednio pod klasztorem jasnogórskim;
- utrzymanie zwartości wizualnej w krajobrazie historycznych jednostek osadniczych;
- ochrona i poprawa ekspozycji kompleksu klasztornej Jasnej Góry oraz zachowanie przedpola obserwacyjnego;
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg, m.in. wzdłuż drogi nr 43 w kierunku Kłobucka.

4. Obszar Sokolich Gór:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych oraz przyrodniczych i kulturowych dominant (ruin zamku na Wzgórzu Zamkowym w Olsztynie, krajobrazowej „wyspy” Sokolich Gór i unikatowej formy Góry Biakło);
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą, szczególnie w krzykliwych barwach;
- zakaz zabudowy w obrębie form wzgórzowych (od podnóża do szczytu), zadrzewiania wzgórz;
- zakaz rozpraszania osadnictwa, wprowadzenia zabudowy szeregowej lub tzw. skupionych osiedli w systemie developerskim;
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej skali zabudowy Olsztyna i okolic;
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- zakaz wprowadzania zadrzewień bez ekspertyzy krajobrazowo-widokowej;
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg krajowych (droga nr 46) na odcinku: Kręciwilk, Odrzykoń, Olsztyn, Przymiłowice oraz dróg lokalnych (ul. Kuhna, Mstowska);
- poprawa wyeksponowania panoram widokowych na Góry Sokole i Wzgórze Zamkowe, zachowanie przedpola ekspozycyjnego;
- wspieranie i przywracanie rolnictwa na terenach otwartych (wspieranie kulturowego wypasu owiec);
- preferencje dla agroturystyki, ekoturystyki, turystyki kulturowej, turystyki sportowej i kwalifikowanej, krajoznawstwa i tzw. „slowlourism”.

5. Obszar Górnej Wiercicy:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;
- zakaz rozpraszania osadnictwa stałego oraz wprowadzania zabudowy rekreacyjnej na terenach otwartych;
- zakaz wprowadzenia wszelkiej zabudowy szeregowej lub tzw. skupionych osiedli w systemie developerskim;
- zakaz zabudowy form wzgórzowych (od podnóża do szczytu);
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg krajowych (Janów-Żarki);
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych oraz ekspozycji przyrodniczych i kulturowych dominant (np. (np. Młyn Kołaczew, zabytkowa Studnia Piekło, ostańce: Brama Twardowskiego, Skąła z Krzyżem i Diabelskie Mosty);
- zakaz zalesiania oraz gradzenia działek w terenach otwartych;
- zakaz umieszczania wielkopowierzchniowych reklam;
- kontynuowanie wzorów historycznych układu jednostki i historycznej skali zabudowy;
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej skali zabudowy Złotego Potoku i okolic;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą (szczególnie w krzykliwych barwach);
- ochrona zieleni śródpolnej (ochrona miedz i czyżni) – mozaikowatość i labiryntowość krajobrazu, ochrona enklaw ekologicznych w krajobrazach otwartych.

6. Obszar Pawonkowa:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą, o cechach „pseudoregionalnych”, szczególnie w krzykliwych barwach w nowej zabudowie Lubecka, Lisowic, Pawonkowa, Łagiewnik Wielkich, Skrzydłowic i Gwoździan;
- zakaz lokowania wielkogabarytowych obiektów usługowych i handlowych wzdłuż osi widokowych i w miejscach panoram widokowych (DK 46);
- zakaz używania rażących kolorów do malowania fasad budynków mieszkalnych, publicznych, usługowych i handlowych;
- zakaz umieszczania wielkopowierzchniowych reklam w miejscach przesłaniających osie i panoramy widokowe;
- ustanowienie stanowiska dokumentacyjnego w cegielni w Lisowicach-Lipiu Śląskim oraz edukacyjno-rekreacyjne zagospodarowanie terenu (tablice informacyjne, ścieżki dydaktyczne, miejsca postojowe przy DK46) z zachowaniem lokalnej tradycji i wartości estetycznych;
- zachowanie układu pól blokowych i łąkowych;
- powstrzymanie rozpraszania zabudowy mieszkaniowej i usługowo-produkcyjnej;
- zachowanie drobnopowierzchniowych lub liniowych form zieleni śródpolnej w postaci miedz i zadrzewień śródpolnych w otwartym krajobrazie rolniczym podkreślających geometrię przestrzeni i wzmacniających funkcje ekologiczne i przyrodo-ochronne krajobrazu;
- zachowanie i wzmocnienie czytelności lokalnych wnętrz krajobrazowych i ich powiązań drogami.

7. Obszar Żarecki:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz rozpraszania osadnictwa;
- zakaz wprowadzenia zabudowy szeregowej lub tzw. skupionych osiedli w systemie developerskim;
- zakaz zabudowy form wzgórzowych (od podnóża do szczytu);
- zakaz wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg krajowych (szczególnie dróg dojazdowych do Wysokiej Lelowskiej, Janowa, Niegowy, Kroczyca);
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych;

- dbałość o dominujące funkcje krajobrazu: targową i turystyczną (ponadregionalna) oraz osadniczą (lokalna);
- ochrona, zachowanie i odtworzenie historycznej i regionalnej skali zabudowy Żarek i okolic;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą (szczególnie w krzykliwych barwach).

8.Obszar Morska i Góry Zborów:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz zadrzewiania wzgórz z ostańcami skalnymi, a także wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;
- zakaz rozpraszania osadnictwa na tereny otwarte, w tym zabudowy rekreacyjnej z dala od zwartej linii zabudowy;
- zakaz zabudowy terenów form wzgórzowych (od podnóża do szczytu);
- zakaz umieszczania reklam outdoorowych oraz ogłoszeń i reklam o powierzchni powyżej 1m²;
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych oraz ekspozycji przyrodniczych i kulturowych dominant;
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg wojewódzkich (droga nr 792);
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej skali zabudowy Podlesic i Kroczyca oraz okolicznych wsi;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą, o cechach „pseudoregionalnych”, szczególnie w krzykliwych barwach;
- wspieranie i przywracanie rolnictwa na terenach otwartych (wspieranie kulturowego wypasu owiec), preferencje dla agroturystyki, ekoturystyki, turystyki kulturowej, turystyki sportowej i kwalifikowanej, krajoznawstwa i tzw. „slowtourism”.

9.Obszar Ryczowski:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- zakaz zalesień pól wydmy;
- zakaz zadrzewiania wzgórz z ostańcami skalnymi, a także wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant (szczególnie wzdłuż drogi nr 790 i 791 oraz wzdłuż ul. Narutowicza);
- zakaz rozpraszania osadnictwa oraz zabudowy wielkogabarytowej na terenach otwartych, z dala od linii zabudowy;
- rewitalizacja starych domów Ryczowa i Podzamcza;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą;
- zakaz zabudowy terenów form wzgórzowych (od podnóża do szczytu);
- zakaz stosowania betonowych ogrodzeń i innych trwałych ogrodzeń poza dopuszczalny wymiar 50 m strefy zabudowy oraz ogrodzenia niezbudowanych działek w terenach otwartych;
- zakaz ograniczania dostępu do obiektów skalnych (ostańców) poprzez ogradzanie nietrwałe, zadrzewiania, rowy itp.;
- zakaz lokowania wielkopowierzchniowych reklam (typu outdoor), szczególnie wokół zamku w Podzamczu;
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych;
- wspieranie rolnictwa na terenach otwartych (wspieranie kulturowego wypasu owiec i kóz, a także bydła i koni), preferencje dla agroturystyki, ekoturystyki, turystyki kulturowej, turystyki sportowej i kwalifikowanej, krajoznawstwa i tzw. „slowtourism”;
- ochrona muraw kserotermicznych i roślinności naskalnej.

10.Obszar Smoleńsko-Pilicki:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz rozpraszania osadnictwa na tereny otwarte, w tym zabudowy z dala od zwartej linii zabudowy;
- zakaz zabudowy terenów form wzgórzowych (od podnóża do szczytu);
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg krajowych (Wolbrom-Pilica);
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych;
- zakaz zadrzewiania wzgórz z ostańcami skalnymi, a także wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;

- zakaz rozprzestrzeniania betonowych ogrodzeń i innych trwałych ogrodzeń poza dopuszczalny wymiar 50 m strefy zabudowy, zakaz grodzenia działek śródpolnych, ze szczególnym uwzględnieniem działek, na których znajdują się ostańce skalne;
- wspieranie i przywracanie rolnictwa na terenach otwartych (wspieranie kulturowego wypasu owiec i kóz), preferencje dla agroturystyki, ekoturystyki, turystyki kulturowej, turystyki sportowej i kwalifikowanej, krajoznawstwa i tzw. „slowtourism”;
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej zabudowy Pilicy i okolic;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą, stosowania elewacji i dachów w krzykliwych barwach, oraz przebudowy domów wg dowolnych form architektonicznych.

11.Obszar Tarnowicki:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych oraz poprawa wyeksponowania panoram widokowych;
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej skali zabudowy okolicy;
- zakaz zabudowy terenów wzgórzowych oraz terenów otwartych (tzw. greenfield);
- zakaz wprowadzania budownictwa wielokondygnacyjnego, szczególnie w krzykliwych barwach.

12.Obszar Parkowy Świerklańca:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant (szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 78 od strony Nakła Śląskiego);
- zakaz wprowadzania budownictwa wielokondygnacyjnego;
- zakaz wprowadzenia zabudowy szeregowej lub tzw. skupionych osiedli w systemie developerskim na E brzegu zalewu świerklanieckiego (Ossy, Niezdara);
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych oraz poprawa wyeksponowania panoram widokowych;
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej skali zabudowy okolicy;
- zakaz lokowania obiektów o cechach odmiennych od rodzimych (wzmacnianie funkcji symbolicznych krajobrazu), np. zakaz budowy parków rozrywki.

13.Obszar Rokitnicy:

- zakaz przebudowy historycznych dzielnic i kwartałów osiedla;
- zakaz remontów domów według projektów odbiegających zewnętrznym stylem (elewacje, ogrodzenia, bryła) od zachowanych domów z początków XX w.;
- zakaz wprowadzenia zabudowy terenów otwartych, szczególności zabudowy szeregowej lub skupionej (osiedla w systemie developerskim);
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- rewitalizacja głównych przestrzeni publicznych oraz kwartałów zdegradowanej zabudowy.

14.Obszar Góry Dorotki:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz zabudowy terenu wzgórza u podnóża (otwarty stok N i E);
- zakaz zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele zabudowy mieszkaniowej, usługowej lub produkcyjnej;
- zakaz wprowadzenia zabudowy szeregowej lub tzw. skupionych osiedli w systemie developerskim;
- zakaz lokowania wielkopowierzchniowych reklam (typu outdoor) zasłaniających widok na wzgórze i psujących jakość krajobrazu;

- zakaz wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;
- zachowanie czytelności wewnątrz i makrownętrz krajobrazowych;
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg krajowych (droga nr 1), otwarcie panoram widokowych.

15. Obszar Gliwic-Wilcze Gardło:

- powstrzymanie chaotycznej zabudowy w Ostropie;
- zakaz rozpraszania osadnictwa na tereny otwarte;
- utrzymanie gospodarki rolniczej w terenach przyległych do Ostropy;
- zakaz przeznaczania pod inwestycje wielkogabarytowe obszarów rolniczych na północ od Ostropy (w tym np. hipermarkety, bazy sprzętu, centra logistyczne, itd.);
- utrzymanie wyrazistych granic krajobrazowych;
- utrzymanie osi widokowych i kompozycyjnych wzdłuż dróg wjazdowych do Wilczego Gardła;
- dalsza rewitalizacja głównych przestrzeni publicznych Gliwic oraz kwartałów zdegradowanej zabudowy;
- kształtowanie nowych placów, parków i ciągów pieszych, w tym bulwarów nad Kłodnicą;
- ograniczenie ruchu samochodowego i wyeliminowanie ruchu tranzytowego przez centrum;
- ograniczenie tworzenia miejsc parkingowych na ulicach, preferowanie garaży podziemnych dla nowej zabudowy;
- zachowanie wartościowych dominant, zwłaszcza z punktów widokowych oraz uczęszczanych miejsc publicznych i ciągów komunikacyjnych, a także istniejących osi kompozycyjnych;
- zakaz umieszczania wielkopowierzchniowych reklam w miejscach przesłaniających osie i panoramy widokowe.

16. Obszar Zabrze-Biskupic:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- zakaz wprowadzania budownictwa wielokondygnacyjnego;
- bezwzględny zakaz rozbiórki hałdy w Biskupicach;
- zakaz wprowadzenia zabudowy terenów otwartych w szczególności zabudową szeregową lub skupioną (osiedla w systemie developerskim);
- zakaz budowy straganów, małej architektury o przypadkowej stylistyce prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu - zapobieganie komercjalizacji przestrzeni;
- zakaz umieszczania reklam, za wyjątkiem tablic informacyjno - reklamowych obiektów kulturowych i przyrodniczych;
- rewitalizacja Bytomki połączona z rekonstrukcją założenia młynarskiego;
- bezwzględny nakaz zachowania czytelności wewnątrz i makrownętrz krajobrazowych oraz poprawa wyeksponowania panoram widokowych;
- rewitalizacja starych obiektów zabudowy rezydencjalnej i mieszkaniowej;
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej skali zabudowy okolicy.

17. Obszar Katowic-Nikiszowca:

- zakaz przebudowy historycznych dzielnic i kwartałów;
- rewitalizacja głównych przestrzeni publicznych oraz kwartałów zdegradowanej zabudowy;
- kształtowanie nowych placów, parków i ciągów pieszych;
- zachowanie wartościowych dominant, zwłaszcza z punktów widokowych oraz uczęszczanych miejsc publicznych i ciągów komunikacyjnych, a także istniejących osi kompozycyjnych;
- ograniczanie ruchu samochodowego i wyeliminowanie ruchu tranzytowego przez centrum;
- ograniczenie tworzenia miejsc parkingowych na ulicach, preferowanie garaży podziemnych dla nowej zabudowy.

18. Obszar Sadowej Góry:

- powstrzymanie procesu niwelacji terenu, zasypywania wyrobisk;
- zakaz zalesiania;
- zakaz rozbiórki historycznej zabudowy przemysłowej i górniczej;
- zakaz lokowania parków rozrywki o obcych tradycjach;
- eksponowanie pogórnicy i postindustrialnej historii miejsc przez wkomponowanie jej w tradycje przestrzenne oraz aranżacje krajobrazowe spełniające funkcje rekreacyjno-rozrywkowe i wypoczynkowe;
- wzmocnienie funkcji przyrodoochronnej i estetycznej krajobrazu.

19. Obszar Rud Wielkich:

- zakaz rozpraszania osadnictwa poza zwartą linię zabudowy Rud, Rudy Kozielskiej, Brantofki;
- zakaz regulacji rzeki Rudy;
- zakaz umieszczania reklam przy drogach i innych osiach widokowych;

- zakaz wprowadzania nowego budownictwa niezgodnego z architekturą małomiasteczkową i wiejską, szczególnie w krzykliwych barwach;
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- bezwzględny nakaz zachowania czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych;
- zachowanie ciągów widokowych wzdłuż dróg krajowych;
- poprawa wyeksponowania panoram widokowych;
- ochrona, zachowanie i kontynuacja historycznej i regionalnej skali zabudowy Rud, Brantołki i Rudy Kozielskiej – jako bezpośredniego otoczenia,
- wspieranie i przywrócenie rolnictwa w terenach otwartych;
- preferencje dla agroturystyki, ekoturystyki, turystyki kulturowej, turystyki sportowej i kwalifikowanej, krajoznawstwa i tzw. „slowtourism”, a także turystyki pielgrzymkowej i religijnej.

20.Obszar Krowiarek:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- powstrzymanie rozpraszania osadnictwa w gminach Krowiarki i Rudnik (szczególnie ze strony południowo-wschodniej);
- zachowanie układu pól blokowych i łąkowych;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą w nowej zabudowie Krowiarek, Modzurowa, Rudnika, Strzybnika, Gamowa, Jastrzębia i innych osad;
- zakaz lokowania wielkogabarytowych obiektów usługowych, handlowych i magazynowo-handlowych w krajobrazach otwartych oraz wzdłuż osi widokowych i w miejscach panoram widokowych (m.in. wzdłuż drogi 417);
- zakaz umieszczania wielkopowierzchniowych reklam w miejscach przesłaniających osie i panoramy widokowe (m.in. wzdłuż drogi 417);
- zachowanie i wzmocnienie czytelności lokalnych wnętrz krajobrazowych i ich powiązań drogami;
- bezwzględny zakaz stosowania rażących kolorów do malowania fasad budynków mieszkalnych, publicznych, usługowych i handlowych.

21.Obszar Lubomii:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- powstrzymanie rozpraszania zabudowy mieszkaniowej i usługowo-produkcyjnej w gminie Lubomia;
- bezwzględny zakaz stosowania rażących kolorów do malowania fasad budynków mieszkalnych, publicznych, usługowych i handlowych;
- zakaz budowy na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Wielikąt;
- zakaz wprowadzania budownictwa niezgodnego z regionalną architekturą w nowej zabudowie Grabówki, Lubomi, Syryni, Wielikąta;
- zachowanie i wzmocnienie czytelności lokalnych wnętrz krajobrazowych i ich powiązań drogami (kompleksy stawów);
- zakaz lokowania wielkogabarytowych obiektów usługowych, handlowych i magazynowo-handlowych w krajobrazach otwartych oraz wzdłuż osi widokowych i w miejscach panoram widokowych (DK 936 i ulice Raciborska w Syryni i A. Asnyka w Lubomi);
- zachowanie pozostałości (ruin) dworu klasycystycznego w Grabówce, jako świadka historii i zagospodarowanie terenu pod funkcję turystyczną lub rekreacyjną;
- zachowanie układu pól blokowych i łąkowych;
- zachowanie drobnopowierzchniowych lub liniowych form zieleni śródpolnej w postaci miedz i zadrzewień śródpolnych w otwartym krajobrazie rolniczym podkreślających geometrię przestrzeni i wzmocniających funkcje ekologiczne i przyrodo-ochronne krajobrazu;
- przygotowanie punktów widokowych z uwzględnieniem panoram widokowych na Beskid Śląsko-Morawski i Góry Opawskie (przy DK 936, ul. Raciborskiej i A. Asnyka), wzgórze między Syrynią i Lubomią (wzdłuż ul. Borynowskiej).

22.Obszar Pszczyński:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych w obszarze i bezpośrednim sąsiedztwie (w zasięgu pola widzenia);
- zachowanie przedpola ekspozycyjnego dla całego unikatowego kompleksu;
- zakaz wprowadzania zadrzewień przydrożnych ograniczających zasięg widzenia makrownętrz krajobrazowych oraz naturalnych i kulturowych dominant;
- zakaz wprowadzania budownictwa wielokondygnacyjnego, wielobarwnego i bezstylowego;
- zapobieganie komercjalizacji przestrzeni (zakaz budowy przenośnych straganów, małej architektury prowadzącej do disneyzacji i mcdonaldyzacji unikatowego krajobrazu);
- zachowanie czytelności wnętrz i makrownętrz krajobrazowych;

- poprawa wyekspozowania panoram widokowych;
- ochrona, zachowanie i kontynuowanie historycznej i regionalnej skali zabudowy okolicy.

23.Obszar Żabięgo Kraju:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- zakaz zasypywania i niszczenia stawów hodowlanych oraz grobli i innych elementów będących wyróżnikami krajobrazu;
- zakaz lokowania parków rozrywki o obcych tradycjach wzorowanych m.in. na Zatorze („Energylandia”);
- zakaz lokowania wielkogabarytowych obiektów logistycznych, usługowych, handlowych i magazynowo-handlowych;
- wspieranie gospodarki stawowej;
- dostosowanie projektów zainwestowania rekreacyjno-wypoczynkowego do tradycyjnych wzorów użytkowania (wędkarstwo, ścieżki rowerowe, turystyka konna).

24.Obszar Starego Cieszyna:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- zakaz lokowania reklam w przestrzeni starego miasta (Rynek i przyległe ulice);
- ograniczenie ruchu samochodowego i liczby miejsc parkingowych w ścisłym centrum miasta;
- zachowanie wartościowych dominant, zwłaszcza z punktów widokowych oraz uczęszczanych miejsc publicznych i ciągów komunikacyjnych, a także istniejących osi kompozycyjnych;
- harmonijne kształtowanie rezerwatów przyrody i ich otoczenia w zakresie infrastruktury rekreacyjnej (głównie spacerowej) ścieżki dydaktyczne i ścieżki zdrowia dla wzmocnienia funkcji poznawczej i rekreacyjnej.

25.Obszar Pilska:

- zakaz wprowadzania dominant krajobrazowych;
- zakaz dalszej rozbudowy infrastruktury narciarskiej;
- zakaz wprowadzania zadrzewień i zalesień bez ekspertyzy krajobrazowo-widokowej, również na terenach prywatnych;
- zachowanie ciągów widokowych polan i hal wysokogórskich oraz czytelności wnętrza i makrownętrza krajobrazowych;
- zachowanie użytkowania kośno-pastwiskowego polan i hal oraz ochrona obiektów kulturowych: szop, szałasów, klauzy.

Dla obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- usprawnianie systemów melioracyjnych poprzez przebudowę systemów odwadniających na nawadniająco-odwadniające oraz dla retencjonowania wód,
- ochrona obszarów mokradłowych i dolin cieków rzecznych w zakresie mikro i małej retencji;
- zachowanie mozaiki powierzchni nieprzepuszczalnych z terenami biologicznie czynnymi (parki, ogrody, trawniki) na terenach zurbanizowanych;
- dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony zasobów wód (w tym wód pitnych), poprzez wykluczanie funkcji i form zagospodarowania terenu stwarzających zagrożenie dla wód lub powodujących pogarszanie warunków zasilania podziemnych poziomów wodonośnych, w szczególności w strefach ochronnych ujęć wód oraz w strefach zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych;
- ochrona zasobów wód poprzez uregulowanie gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami oraz likwidowanie istniejących źródeł zanieczyszczeń wynikających z intensywnego użytkowania rolniczego, działalności przemysłowej (w tym zrzutów stonych wód dołowych z kopalń);
- realizowanie działań technicznych z zakresu małej retencji w tym budowa zbiorników retencyjnych, poza obszarami źródlisk i mokradeł;
- zagospodarowanie niezanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych z powierzchni szczelnych w pierwszym rzędzie w obrębie posesji, a następnie w obrębie zlewni obejmującej obszar zurbanizowany;
- ograniczanie lokalizacji działalności wodochłonnej na obszarach deficytów wody służącej do zaopatrzenia ludzi w wodę do spożycia;
- utrzymanie i zwiększanie retencyjności w zlewniach poprzez: ochronę obszarów mokradłowych oraz dolin cieków rzecznych, renaturalizację rzek i potoków,
- koncentracja terenów inwestycyjnych (w tym zabudowy mieszkaniowej) w obszarach aglomeracji obsługiwanych systemami zbiorowego odprowadzania ścieków do oczyszczalni zapewniających właściwy stopień oczyszczania.

Dla obszarów ochrony udokumentowanych złóż kopalin przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- zachowanie przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenów złóż umożliwiające ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka;
- wydobywanie kopaliny z konkretnych złóż musi być warunkowane ochroną szczególnie cennych zasobów środowiska, zwłaszcza wód podziemnych, obszarów ochrony przyrody, a także społecznymi potrzebami ochrony obszarów i obiektów na powierzchni terenu: zwartej zabudowy jednostek osadniczych, obiektów o szczególnej wartości historycznej, kulturowej lub gospodarczej, obiektów infrastruktury kluczowych dla funkcjonowania społeczeństwa;
- ochrona kopaliny leczniczych przed skutkami eksploatacji innych kopaliny;
- wykluczenie możliwości eksploatacji żwirów z koryta i terasy zalewowej rzeki Soły;
- redukcja konfliktów przestrzennych oraz minimalizacja skutków oddziaływań górnictwa, a także zagrożeń związanych z płytką eksploatacją górnictw, w szczególności na zabudowę mieszkaniową, na terenach i obszarach górniczych;
- prowadzenie prac poszukiwawczych tj. badań geofizycznych, wierceń oraz budowy infrastruktury technicznej związanej z eksploatacją ropy naftowej i gazu ziemnego przy minimalizacji oddziaływania na środowisko;
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, z uwzględnieniem ochrony kształtujących się siedlisk cennych przyrodniczo.

Dla obszarów przygranicznych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- sytuowanie ważnych instytucji związanych z programowaniem i zarządzaniem oraz współpracą bilateralną i europejską;
- rozwijanie komplementarnych usług publicznych podstawowych i specjalistycznych - oferowanych po obu stronach granicy;
- integracja planów zagospodarowania turystycznego obszarów chronionych w strefie granicznej polsko-czeskiej i polsko-słowackiej;
- integracja planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem ograniczania ryzyka i skutków powodzi i zagrożenia suszą w zlewniach rzek granicznych;
- koordynacja planów i programów ochrony na obszarach chronionych i cennych przyrodniczo położonych po obu stronach granicy;
- integracja systemów i sieci transportu publicznego;
- integracja planów budowy sieci przesyłowych
- respektowanie zasad i ograniczeń wynikających z istnienia stref ochrony uzdrowiskowej gminy Goczałkowice Zdrój i Miasta Ustroń.

Dla obszarów wymagających rewitalizacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- nakaz ochrony i zachowania historycznych założeń i układów urbanistycznych;
- rekultywacja terenów oraz ich integracja przestrzenna i komunikacyjna z otoczeniem;
- rewitalizacja terenów z wykorzystaniem ich na funkcje komercyjne i publiczne w oparciu o lokalny potencjał;
- kreowanie przyjaznych, tętniących życiem przestrzeni publicznych, służących mieszkańcom oraz przyciągających turystów i inwestorów;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej, dzielnic śródmiejskich w tym m.in. współczesnych osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem: kształtowania przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społeczności lokalnych, kształtowania struktur przestrzennych wspierających aktywizację i przedsiębiorczość społeczną, poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego, poprawy stanu technicznego budynków i ich modernizacji oraz ograniczania niskiej emisji;
- preferowanie lokalizacji inwestycji w powiązaniu z ciągami komunikacyjnymi, obszarami zdegradowanymi, z uwzględnieniem zachowania ciągłości systemu ekologicznego;
- dla wyrobisk po eksploatacji surowców skalnych zaleca się, jako preferowane kierunki zagospodarowania wodny, rekreacyjny bądź przyrodniczy.

Dla obszaru funkcjonalnego strefy okolicy lotniskowej MPL „Katowice” ustala się zasadę zrównoważonego rozwoju gospodarczego terenów okolicy lotniskowych, przy wykorzystaniu istniejącego potencjału obszaru wraz ze strefą oddziaływania, zwiększanie spójności poprzez poprawę dostępności i wyposażenia infrastruktury transportowej w zakresie połączeń zewnętrznych, a także wewnątrz obszaru, rozwój funkcji logistycznych i biznesowych, zasadę prowadzenia urbanizacji zgodnie z wyznaczonym obszarem ograniczonego użytkowania dla lotniska.

Obszar przestrzennego rozwoju infrastruktury lotniskowej:

- zmiana zainwestowania terenów po wschodniej i zachodniej stronie lotniska, niezbędnych dla realizacji nowej drogi startowej, na funkcję lotniskową;
- zabezpieczenia terenów po północnej stronie lotniska, niezbędnych dla ewentualnej realizacji niezależnej drogi startowej przed urbanizacją;
- wyłączenie obszaru z możliwości zabudowy i zagospodarowania nie związanych z portem lotniczym;
- dopuszczenie do czasu rozbudowy MPL „Katowice” zachowania dotychczasowego użytkowania terenów z wykluczeniem zalesień i zmian ukształtowania terenów;
- zainwestowanie winno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- budowa dróg zapewniających komunikację z lotniskiem po ewentualnej budowie niezależnej drogi startowej;
- należy zapewnić przeniesienie populacji gatunków chronionych na siedliska zastępcze;
- zapewnienie odpowiednich warunków odpływu wód powierzchniowych w dolinie potoku Czczówka.

Obszar strefy przylotniskowej:

- możliwość intensywnej zabudowy obiektami i urządzeniami związanymi z funkcjonowaniem MPL „Katowice”;
- uwzględnienie budowy regionalnej linii kolejowej powiązanej z terminalami portu lotniczego, w sąsiedztwie której wszystkie zamierzenia inwestycyjne winny spełniać bezwzględnie wymogi bezpieczeństwa ruchu kolejowego;
- budowa zintegrowanego ośrodka obsługi komunikacji zbiorowej. Preferencja dla lokalizacji parkingów zbiorczych;
- tworzenie zintegrowanych korytarzy transportowych zakładających integrację dróg i linii kolejowych, w tym zintegrowanego korytarza dla zapewnienia połączenia kolejowego MPL „Katowice” z krajową i regionalną siecią transportu kolejowego;
- docelowe zagospodarowanie musi uwzględniać problem oddziaływania ponadnormatywnego hałasu komunikacyjnego, a także braku możliwości zapewnienia skutecznej ochrony przed hałasem lotniczym w planowanej strefie ograniczonego użytkowania;
- w zagospodarowaniu terenów konieczność uwzględnienia uwarunkowań związanych z ich położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy, oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- likwidacja dzikich wysypisk w rejonie 10 km od lotniska.

Obszar rozwoju stref aktywności gospodarczych:

- zapewnienie możliwości intensywnej zabudowy terenów obiektami usługowymi, m.in.: produkcyjnymi, magazynowo-składowymi, naukowo-badawczymi, logistycznymi, wystawienniczymi;
- zapewnienie obsługi komunikacyjnej obszarów poprzez powiązania z istniejącymi drogami;
- zachowanie i zapewnienie możliwości rozwoju zabudowy tworzącej istniejący układ osadniczy;
- docelowe zagospodarowanie musi uwzględniać problem oddziaływania ponadnormatywnego hałasu komunikacyjnego, a także braku możliwości zapewnienia skutecznej ochrony przed hałasem lotniczym w planowanej strefie ograniczonego użytkowania;
- uwzględnienie ograniczeń w wysokości zabudowy oraz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w strefie wznoszeń i podejść do lądowania;
- w zagospodarowaniu terenów konieczność uwzględnienia uwarunkowań związanych z ich położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- przeciwdziałanie konfliktom pomiędzy terenami mieszkaniowymi, a funkcją usługową planowaną w ramach stref aktywności gospodarczych;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone zapewnieniem niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- zakaz zabudowy w terenach zalewowych i dolinach cieków wodnych;
- docelowe zagospodarowanie strefy musi uwzględniać problem ponadnormatywnych zawartości metali ciężkich w glebie (Pb, Cd, Zn);
- uwzględnienie drogowego powiązania regionalnego zapewniającego zwiększenie dostępności do obszaru portu lotniczego i strefy okołolotniskowej;
- w przypadku lokalizacji obiektów trudno dostrzegalnych z powietrza w otoczeniu istniejącego lotniska ale także lotniska po jego rozbudowie, należy uwzględniać odpowiednie warunki bezpieczeństwa;
- lokalizację obiektów o wysokości równej i większej niż 100 m nad poziom terenu, stanowiących

przeszkody lotnicze i ze względu na zapewnienie warunków bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych należy zgłosić Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego;

- strefy w obrębie których znajdują się urządzenia radionawigacyjne oraz strefy obserwacji, powinny być chronione przed zabudową, mogącą mieć negatywny wpływ na pracę zarówno samych urządzeń, jak i pracę służb kontroli lotniska TWR oraz kontroli zbliżania APP.

Obszar przekształceń istniejącego układu osadniczego zlokalizowanego w strefie bezpośredniego oddziaływania MPL „Katowice”:

- w zagospodarowaniu terenów konieczność uwzględnienia przekształceń i oddziaływania inwestycji komunikacji i infrastruktury technicznej związanych z rozwojem MPL „Katowice”;
- docelowe zagospodarowanie musi uwzględniać problem oddziaływania ponadnormatywnego hałasu komunikacyjnego, a także braku możliwości zapewnienia skutecznej ochrony przed hałasem lotniczym w planowanej strefie ograniczonego użytkowania;
- w zagospodarowaniu terenów konieczność uwzględnienia uwarunkowań związanych z ich położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- uwzględnienie ograniczeń w wysokości zabudowy oraz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w strefie wznoszeń i podejść do lądowania;
- zakaz zabudowy w terenach zalewowych i dolinach cieków wodnych;
- w zagospodarowaniu terenów preferencje dla lokalizacji funkcji związanych z rozwojem MPL „Katowice”;
- w przypadku lokalizacji obiektów trudno dostrzegalnych z powietrza w otoczeniu istniejącego lotniska ale także lotniska po jego rozbudowie, należy uwzględniać odpowiednie warunki bezpieczeństwa;
- lokalizację obiektów o wysokości równej i większej niż 100 m nad poziom terenu, stanowiących przeszkody lotnicze i ze względu na zapewnienie warunków bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych należy zgłosić Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego;
- strefy w obrębie których znajdują się urządzenia radionawigacyjne oraz strefy obserwacji, powinny być chronione przed zabudową, mogącą mieć negatywny wpływ na pracę zarówno samych urządzeń, jak i pracę służb kontroli lotniska TWR oraz kontroli zbliżania APP;
- zainwestowanie winno być poprzedzone realizacją niezbędnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska.

Obszar rozwoju istniejącego układu osadniczego:

- zapewnienie możliwości rozwoju zabudowy tworzącej istniejący układ osadniczy;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone realizacją niezbędnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- w zagospodarowaniu terenów konieczność uwzględnienia uwarunkowań związanych z ich położeniem w strefie ochrony ornitologicznej, w strefie ograniczonej wysokości zabudowy oraz w strefie ochrony ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu;
- nie należy budować budynków mieszkalnych i lokalizować terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych;
- w przypadku lokalizacji obiektów trudno dostrzegalnych z powietrza w otoczeniu istniejącego lotniska ale także lotniska po jego rozbudowie, należy uwzględniać odpowiednie warunki bezpieczeństwa;
- lokalizację obiektów o wysokości równej i większej niż 100 m nad poziom terenu, stanowiących przeszkody lotnicze i ze względu na zapewnienie warunków bezpieczeństwa ruchu cywilnych statków powietrznych należy zgłosić Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Obszary pełniące funkcje ekologiczne:

- ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych;
- wykluczenie intensywnej urbanizacji obszaru;
- zachowanie zabudowy tworzącej istniejący układ osadniczy i możliwość uzupełnienia istniejącej zabudowy z zachowaniem wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- możliwość rekreacyjnego i rolniczego wykorzystania gruntów leśnych i rolnych;
- zainwestowanie powinno być poprzedzone realizacją niezbędnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska;
- zakaz zabudowy w terenach zalewowych i dolinach cieków wodnych;
- zakaz budowy budynków mieszkalnych i lokalizacji terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych;
- realizacja przejść dla zwierząt w miejscach przecięcia korytarzy ekologicznych przez trasy komunikacyjne.

5. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.

Ustalając wykaz zadań i inwestycji celu publicznego wyodrębniono te zadania, dla których konieczne jest określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy, a zatem zadania o charakterze inwestycyjnym.

O uwzględnieniu w planie województwa zadań i inwestycji celu publicznego decyduje nie tylko to, że realizują one jeden z celów określonych ustawą o gospodarce nieruchomościami, ale także to, że decyzja o ich realizacji została podjęta odpowiednio przez Sejm RP, naczelne organy administracji państwowej lub organ uchwałodawczy samorządu województwa w drodze odpowiedniego dla właściwości tych organów, aktu prawnego.

Umieszczenie inwestycji celu publicznego jest zatem przeniesieniem do planu województwa pewnych podjętych już w tym zakresie ustaleń organów administracji publicznej lub Sejmu RP. Dotyczy to także tych inwestycji, co do których ustalenia podejmuje Sejmik Województwa Śląskiego.

Wykaz inwestycji celu publicznego realizujących Cele polityki przestrzennej Planu 2020+ został przedstawiony w podziale na cztery grupy zadań w ujęciu tabelarycznym:

- Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego wynikających z dokumentów przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (Tabela 1).
- Inwestycje celu publicznego postulowane⁶⁹ przez samorząd województwa (Tabela 2).
- Inwestycje celu publicznego zależne od innych gestorów, które mają zapewnione finansowanie. (Tabela 3).
- Inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa (Tabela 4).
-

Wykaz zadań i inwestycji celu publicznego został opracowany z uwzględnieniem niniejszych dokumentów:

- „*Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w 2011 r.)- KPZK 2030;
- „*Dokumentem implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030r.)*” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w 2014 r.) – DISRT;
- „*Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020*” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w 2014 r.) - POIŚ;
- „*Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020*” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w 2013 r.) - SRPP;
- „*Strategia Rozwoju Systemów Transportowych Województwa Śląskiego*” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w 2014 r.) – SRSTWSI.;
- „*Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*” (dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego w 2014 r.) - RPOWSI.;
- „*Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego*” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w 2014 r.) - KTWSI.⁷⁰;
- „*Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Śląskiego na lata 2015-2025*” (dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego w 2015 r.) – WPFWSI.

⁶⁹ Inwestycje postulowane - są to inwestycje, które będą możliwe do realizacji w zależności od pozyskania odpowiednich funduszy i uzgodnień pomiędzy odpowiednimi szczeblami administracji lokalnej, regionalnej i rządowej.

⁷⁰ Dokument zawiera dwa rodzaje przedsięwzięć: podstawowe (p) i warunkowe (w), których realizacja jest uzależniona od dostępności środków finansowych.

Tabela 1: Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego wynikających z dokumentów przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 1	Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej 935	Projekt budowy Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna na odcinku od DK 45 w gminie Rudnik do ul. Sportowej w Rybniku, wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości,	WPFWSI.	na odcinku od DK45 w Gminie Rudnik, Racibórz, Kornowac, Lyski, Gaszowice, Rydułtowy, DW 935 w nowym śladzie na odcinku Racibórz -Rybnik	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
			Budowa Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna na odcinku przebiegającym przez Miasto Rybnik.	RPOWSI.		
			Budowa Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna na odcinku od włączenia do drogi krajowej nr 45 w Gminie Rudnik do granicy miasta na prawach powiatu Rybnik.	RPOWSI.		
			Budowa Drogi Regionalnej Racibórz – Pszczyna.	SRSTWSI.		
2.	Cel 1	Przebudowa i budowa drogi wojewódzkiej 933	Projekt Budowy Drogi Głównej Południowej na odcinku od DW 935 w Rydułtowach, do połączenia z ul. Wodzisławską w Mszanie – wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości. Budowa obwodnicy Pawłowic w ciągu DW 933 - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI.	na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 935 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską i węzłem A1 w „Mszanie” , obwodnica Pawłowic	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			Budowa Drogi Głównej Południowej na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 935 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską i węzłem A1 w Mszanie.	RPOWSI.		
			Budowy Drogi Głównej Południowej Rydułtowy-Pawłowice.	SRSTWSI.		
3.	Cel 1	Budowa obwodnicy Sośnicowic	Budowa obwodnicy Sośnicowic w ciągu DW 408 - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI.	Sośnicowice	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
4.	Cel 1	Budowa obwodnicy Myszkowa	Budowa obwodnicy Myszkowa w ciągu DW 791 - Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI.	Myszków	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
5.	Cel 1	Budowa obwodnicy miasta Woźniki	Budowa obwodnicy miasta Woźniki w ciągu DW 789 - wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości.	WPFWSI.	Woźniki	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
6.	Cel 1	Budowa DTŚ „Wschód”	Stworzenie połączenia DTŚ z Dąbrową Górniczą – I etap połączenie DTŚ w Katowicach z Obrzeżną Zachodnią w Mysłowicach wraz z przebudową obiektów inżynierskich - opracowanie dokumentacji projektowej - Usprawnienie regionalnych połączeń przebiegających przez miasta na prawach powiatu.	WPFWSI.	Katowice- Dąbrowa Górnica	Porozumienie gmin: Jaworzno, Mysłowice, Sosnowiec
			Budowa Drogowej Trasy Średnicowej Wschód - Etap I - węzeł Lwowska – węzeł Jęzor.	RPOWSI.	Katowice- węzeł Lwowska – Jaworzno węzeł Jęzor	

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
7.	Cel 1	Budowa DTŚ „Zachód”	Kontynuacja budowy Drogowej Trasy Średnicowej “Zachód” (dot. odc. Z3, Z4, G1, G2) - Usprawnienie regionalnych połączeń przebiegających przez miasta na prawach powiatu.	WPFWSI.	Gliwice	DTŚ S.A.
8.	Cel 1	Budowa, przebudowa dróg wojewódzkich	Przebudowa dróg wojewódzkich oraz drogowych obiektów inżynierskich - wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego. Przedsięwzięcia drogowe realizowane jako projekty RPOWSL.. WSL na lata 2014-2020 dotyczące m.in. ciągów drogowych 921, 941, 928, 913, 942, 791, 793, 934, 789, 494, 929, 908, 933, 935, 910, 786, 491, 492, 925, 408, 948 – wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego.	WPFWSI.	obszar województwa	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
9.	Cel 1	Przebudowa DW 913	<p>Przebudowa dróg wojewódzkich oraz drogowych obiektów inżynierskich - wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego.</p> <p>Przedsięwzięcia drogowe realizowane jako projekty RPOWSL.. WSL na lata 2014-2020 dotyczące m.in. ciągów drogowych 921, 941, 928, 913, 942, 791, 793, 934, 789, 494, 929, 908, 933, 935, 910, 786, 491, 492, 925, 408, 948 – wsparcie przebudowy, budowy kluczowych elementów i odcinków dróg wojewódzkich prowadzące do zwiększenia płynności ruchu i bezpieczeństwa komunikacyjnego.</p>	WPFWSI.	Od S1 węzeł „Lotnisko” do ul. Piłsudskiego w Pyrzowicach (Ożarówice), S1 „węzeł Mierzęcice” z GTL CARGO w Mierzęcicach	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
10.	Cel 4	Rozbudowa MPL Katowice	Rozbudowa MPL Katowice (w zakresie dotyczącym bezpieczeństwa i ochrony środowiska)	KTWSI.(w)	MPL Katowice	GTL S.A.
			Rozbudowa MPL „Katowice” w Pyrzowicach	SRSTWSI.	Ożarówice, Mierzęcice	

Tabela 2: Inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa.

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 1	Budowa DTŚ „Wschód”	Budowa Drogowej Trasy Średnicowej Wschód – Etap II - węzeł Janów – Bór (Katowice)	KTWSI.(w)	Katowice węzeł Janów – Sosnowiec węzeł Bór	Porozumienie gmin: Jaworzno, Mysłowice, Sosnowiec
			Budowa Drogowej Trasy Średnicowej	SRSTWSI.	Katowice – Dąbrowa Górnicza	
2.	Cel 1	Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej	Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Aglomeracji Górnośląskiej, odcinek Katowice – Pyrzowice.	KTWSI.(w),	Katowice – Pyrzowice	PKP PLK S.A.
			Budowa linii kolejowej do MPL „Katowice” w Pyrzowicach	SRSTWSI.	Katowice – Bytom – Pyrzowice	
3.	Cel 1	Budowa Szybkiej Kolei Regionalnej	Budowa Szybkiej Kolei Regionalnej	SRSTWSI.	Gliwice- Katowice- Dąbrowa Górnicza – Częstochowa; Katowice – Rybnik – Racibórz; Katowice – Tychy – Bieruń – Oświęcim; Katowice – Bielsko-Biała - Żywiec	
4.	Cel 4	Budowa A4”	Budowa obwodnicy autostradowej Metropolii Górnośląskiej (A4”)	SRSTWSI.	Katowice- Gliwice	GDDKiA
5.	Cel 4	Budowa S46	Budowa drogi ekspresowej S46	SRSTWSI., KPZK 2030	Opole – Częstochowa – Lublin	GDDKiA
6.	Cel 4	Budowa DK 52	Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej	SRSTWSI.	Bielsko-Biała - Głogoczów	GDDKiA
			Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej DK52	KTWSI.(w), KPZK 2030 (jako S52),	odcinek od Bielska-Białej do granicy z woj.	

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej o parametrach drogi ekspresowej	SRPP	małopolskim, klasa drogi GP/S	
7.	Cel 4	Budowa kolei dużych prędkości	Budowa kolei dużych prędkości	SRSTWSI.	Warszawa – Katowice - Ostrawa	PKP PLK S.A.
8.	Cel 4	Rozbudowa CMK	Rozbudowa CMK poprawiającej prędkość połączenia między Katowicami a Krakowem	SRSTWSI.	Katowice-Kraków	PKP PLK S.A.
			Modernizacja linii kolejowej Katowice – Kraków (szybkie połączenie) Kraków/Katowice (przystosowana CMK)	KPZK 2030, SRPP		
			Postulat rozbudowy CMK poprawiającej szybkość połączenia z Krakowem i Katowicami			
9.	Cel 4	Przebudowa i remont lotnisk lokalnych i lądowisk dla celów biznesowych i turystycznych		SRSTWSI.	Gliwice, Katowice, Kaniów, Bielsko-Biała, Rybnik, Częstochowa	
10.	Cel 4	Rozwój multimodalnych centrów logistycznych	Stworzenie i rozwój sieci multimodalnych centrów logistycznych	SRSTWSI.	Gliwice, Sławków, Pyrzowice	

Tabela 3: Inwestycje celu publicznego zależne od innych gestorów, które mają zapewnione finansowanie.

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 1	Archiwum Państwowe	Budowa nowego budynku w Bielsku-Białej na siedzibę dla Oddziałów Archiwum Państwowego Katowice w AP w Bielsku-Białej, Oświęcimiu i Żywcu	KTWSI.(p),	ul. Piłsudskiego 39 a Bielsko-Biała	Archiwum Państwowe Katowice/ projekt Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
2.	Cel 1	Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych	Rewitalizacja linii kolejowej nr 148 Pszczyna -Żory	RPOWSI., SRSTWSI.	Pszczyna -Żory	PKP PLK S.A.
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Pyrzowice (dojazd do lotniska)	KTWSI.(p),	na odcinku Tarnowskie Góry – Pyrzowice/ Pyrzowice-Zawiercie	
			Prace na linii kolejowej nr 93 na odcinku Trzebinia - Oświęcim - Czechowice Dziedzice	POIŚ, KTWSI.(p), DISRT	na odcinku Trzebinia - Oświęcim - Czechowice Dziedzice	
			Prace na liniach kolejowych nr 140, 148, 157, 159, 173, 689, 691 na odcinku Chybie -Żory - Rybnik- Nędza / Turze	POIŚ, KTWSI.(p), DISRT	na odcinku Chybie -Żory - Rybnik- Nędza / Turze	
			Prace na liniach kolejowych nr 138, 161, 180, 654, 655, 657,658, 699 na odcinku Gliwice – Bytom – Chorzów Stary –Mysłowice Brzezinka – Oświęcim oraz Dorota (Sosnowiec) – Mysłowice Brzezinka	POIŚ, KTWSI.(p), DISRT	na odcinku Gliwice –Bytom – Chorzów Stary –Mysłowice Brzezinka – Oświęcim oraz Dorota (Sosnowiec) – Mysłowice Brzezinka	
			Prace na linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa –Zawiercie	POIŚ, KTWSI.(p), DISRT	na odcinku Częstochowa – Zawiercie	
			Prace na linii kolejowej nr 146 odc. Wyczerpy (Częstochowa) – Chorzew Siemkowice	(Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), DISRT	odc. Wyczerpy (Częstochowa) – Chorzew Siemkowice	
			Prace na linii kolejowej nr 139	DISRT	Czechowice-Dziedzice –	

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			Czechowice-Dziedzice – Bielsko-Biała – Żywiec - Zwardoń (granica państwa)		Bielsko-Biała – Żywiec - Zwardoń (granica państwa)	
			Prace na liniach kolejowych nr 62, 660 odc. Tunel – Bukowno – Sosnowiec Południowy	(Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), DISRT	odc. Tunel – Bukowno – Sosnowiec Południowy	
			Prace na liniach kolejowych nr 62, 660 odc. Tunel – Bukowno – Sosnowiec Południowy	(Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), DISRT	odc. Tunel – Bukowno – Sosnowiec Południowy	
			Prace na liniach kolejowych nr 153, 199, 681, 682, 872 odc. Toszek Północ – Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle	(Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), DISRT	odc. Toszek Północ – Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle	
3.	Cel 1	Modernizacja linii tramwajowych	Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej / ekologicznego transportu	KTWSI.(p),	Aglomeracja Śląsko-Zagłębiowska: Będzin, Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Mysłowice, Ruda Śląska, Sosnowiec, Świętochłowice, Zabrze Doprecyzować Linie	Tramwaje Śląskie S.A.
			Modernizacja i rozbudowa infrastruktury tramwajowej	SRSTWSI.		
4.	Cel 4	Budowa A1	A1 Pyrzowice – koniec obwodnicy Częstochowy	POIŚ, KTWSI.(p), RPOWSI., KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT	Pyrzowice – koniec obwodnicy Częstochowy (węzeł Zawodzie)	GDDKiA

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
			A1 Tuszyn - Częstochowa	POIŚ, KTWSI.(w), RPOWSI., KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT	koniec obwodnicy Częstochowy (węzeł Zawodzie) – granica województwa - Tuszyn	GDDKiA
5.	Cel 4	Budowa S1	S1 Pyrzowice – Bielsko-Biała	POIŚ, KTWSI.(p), KPZK 2030 SRSTWSI., SRPP, DISRT	Pyrzowice – Podwarpie – Dąbrowa Górnicza; Kosztowy – Bielsko – Biała węzeł „Suchy Potok”	GDDKiA
6.	Cel 4	Budowa S69	Budowa S69 Bielsko-Biała – granica państwa	POIŚ, KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT	obejście miejscowości Węgierska Górka (odc. Przybędza – Milówka)	GDDKiA
7.	Cel 4	Budowa S11	S11 Kępno –Katowice	POIŚ, KTWSI.(w), KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT	(Kępno) – od granicy z woj. opolskim przez Lubliniec - Tarnowskie Góry do węzła „Pyrzowice”/ do A1 węzeł „Piekary” lub do Katowic	GDDKiA
8.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E30	Modernizacja linii kolejowej E30 Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E30) na obszarze Śląska etap II: linia E30	POIŚ (Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), DISRT	Katowice - Chorzów Batory -Gliwice Łabędy	PKP PLK S.A.
			Modernizacja linii kolejowej E30 Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E30) na obszarze Śląska etap III: linia E30	POIŚ(Connecting Europe Facility), KTWSI.(w), DISRT	Chorzów Batory – Gliwice Łabędy	PKP PLK S.A.
9.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E59	Modernizacja linii kolejowej E59 Kędzierzyn Koźle - Chałupki (granica państwa)	(Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), DISRT	Kędzierzyn Koźle -granica z woj. opolskim – Kuźnia Raciborska –	PKP PLK S.A.

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
					Nędza – Racibórz – Chałupki (granica państwa)	
10.	Cel 4	modernizacja linii kolejowej E65/C-E65	Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E65) na obszarze Śląska etap I	POIŚ(Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), KPZK 2030, DISRT	odc. Będzin – Katowice - Tychy - Czechowice Dziedzice-Zebrzydowice	PKP PLK S.A.
			Prace na linii kolejowej C-E65	(Connecting Europe Facility), KTWSI.(p), DISRT	odc. Chorzów Batory – Chorzów Stary – Bytom - Tarnowskie Góry Kalety – granica z woj. łódzkim Zduńska Wola – Karsznice - Inowrocław	PKP PLK S.A.
11.	Cel 4	Modernizacja Kanału Gliwickiego	Modernizacja Kanału Gliwickiego- szlaku żeglownego i jego ubezpieczeń brzegowych, (Modernizacja śluz odrzańskich na Kanale Gliwickim, przystosowanie do III klasy drogi wodnej – Etap II)	POIŚ, KTWSI.(p), KPZK 2030, SRSTWSI., DISRT	na odcinku Gliwice-granica województwa	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach
			Modernizacja Kanału Gliwickiego- szlaku żeglownego i jego ubezpieczeń brzegowych,	POIŚ, KTWSI.(w), KPZK 2030, DISRT		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach
			Modernizacja Kanału Gliwickiego-urządzeń i obiektów funkcjonalnie związanych z kanałem żeglugowym	POIŚ, KTWSI.(w), KPZK 2030, DISRT		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach
12.	Cel 4	Gazociąg (GAZ-SYSTEM) Zdieszowice-Kędzierzyn Koźle Odcinek Tworóg-Kędzierzyn Koźle (DN 1000)		POIŚ, KPZK 2030	Rudziniec-Toszek-Wielowieś-Tworóg	Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
13.	Cel 4	Gazociąg (GAZ-SYSTEM) Tworóg – Tworzeń (DN 1000)		POIŚ, KPZK 2030	Tworóg – Tarnowskie Góry-, Miasteczko Śl.- Ożarówce-Mierzęcice – Siewierz-Dąbrowa Górnicza – Sławków	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
14.	Cel 4	Gazociąg (GAZ-SYSTEM) Tworzeń (DN 1000)- Pogórska Wola (DN 1000)		POIŚ, KPZK 2030	Tworóg – Tarnowskie Góry- Miasteczko Śl.- Ożarówce-Mierzęcice – Siewierz-Dąbrowa Górnicza – Sławków	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
15.	Cel 4	Gazociąg (GAZ-SYSTEM) Skoczów (Pogórze) Komorowice – Oświęcim (DN 500)		POIŚ, KPZK 2030	Skoczów, Jasienica, Bielsko-Biała, Bestwina, Wilamowice	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.
16.	Cel 4	Budowa stacji i linii 400/220 kV		POIŚ,	Podborze wraz z wprowadzeniem linii 220 kV: Kopanina-Liskovec, Bujaków-Liskovec, Bieruń-Komorowice, Czeczott-Moszczenica oraz linii 400 kV Nosovice – Wielopole (PSE S.A.)	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

Tabela 4: Inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
1.	Cel 1	Muzeum Hutnictwa w Chorzowie		RPOWSI., KTWSI. (w),	Chorzów – teren dawnej Huty Kościuszko	Miasto Chorzów
2.	Cel 1	Jasna Góra element europejskiego dziedzictwa kulturowego		RPOWSI., KTWSI. (w)	Częstochowa	Miasto Częstochowa
3.	Cel 1	Planetarium – Śląski Park Nauki		RPOWSI., KTWSI. (w)	Chorzów	
4.	Cel 2	Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych	Rewitalizacja linii kolejowych nr 140/169/179/885/138	RPOWSI., KTWSI. (w),	Orzesze – Jaśkowice – Tychy – Baraniec – KWK PIAST – Nowy Bieruń - Oświęcim	PKP PLK S.A.
			Rewitalizacja linii kolejowych nr 694/157/190/191	RPOWSI., KTWSI. (w),	Bronów – Bieniowiec – Skoczów – Golezów – Wiśła Głębce	PKP PLK S.A.
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 90	RPOWSI., KTWSI. (w),	Zebrzydowice – Cieszyn	PKP PLK S.A.
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 117	RPOWSI., KTWSI. (w),	Kalwaria Zebrzydowska – Lanckorona – granica województwa - Bielsko-Biała Główna	PKP PLK S.A.
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 140	RPOWSI., KTWSI. (w),	Katowice Ligota – Nędza, na odc. Rybnik Towarowy - Sumina	PKP PLK S.A.
5.	Cel 3		Ochrona GZWP 330 – Gliwice poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji	RPOWSI., KTWSI. (w)	Tarnowskie Góry	

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
6.	Cel 3	Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego dolin rzek Przemszy i Brynicy		RPOWSI., KTWSI. (w)	Doliny rzek Przemszy i Brynicy	
7.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E30	Modernizacja linii kolejowej E30 Modernizacja linii kolejowej E30, etap II (szybkie połączenie)	KTWSI. (w), KPZK 2030, SRPP	Zabrze – Katowice-Kraków	PKP PLK S.A.
8.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E65/C-E65	Prace na linii kolejowej C-E65	KPZK 2030	odc. Warszawa – Koniecpol – Zawiercie/Tunel	PKP PLK S.A.
9.	Cel 4.	Budowa A1		KPZK 2030, KTWSI. (w), SRSTWSI.	Koniec obwodnicy Częstochowy – granica z woj. łódzkim	GDDKiA
10.	Cel 4	Budowa S46		KPZK 2030, SRSTWSI.	Opole – Częstochowa – Szczekociny - Lublin	GDDKiA
11.	Cel 4	Budowa DK78		KTWSI. (w)	Siewierz – Szczekociny – Żerkowice z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła oraz Szczekociny, (docelowo klasa GP)	GDDKiA
12.	Cel 4	Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej DK52 -		RPOWSI., KTWSI. (w), SRPP, KPZK 2030 (jako S52), SRSTWSI.	odcinek od Bielska-Białej do granicy z woj. małopolskim, klasa drogi GP	GDDKiA

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
13.	Cel 4	Budowa połączenia autostrady A1 i A4 (w ciągu DK79)	Budowa połączenia autostrady A1 i A4 (w ciągu DK79) etap I zmiana przebiegu DK79 na terenie miast Katowice, Chorzów, Świętochłowice, Bytom od węzła z ul. Katowicką do Al. Jana Pawła II	KTWSI. (w)	na terenie miast Katowice, Chorzów, Świętochłowice, Bytom od węzła z ul. Katowicką do Al. Jana Pawła II	GDDKiA
14.	Cel 4	Modernizacja DK94	Podniesienie standardów DK94 (Kraków- Olkusz – Sławków-Dąbrowa Górnicza- Bytom)	SRPP	Sławków-Dąbrowa Górnicza-Bytom (klasa GP)	GDDKiA
15.	Cel 4	Modernizacja i przebudowa DK94/86	Modernizacja i przebudowa węzłów na najbardziej obciążonej drodze regionu – DK94/DK86 w przebiegu Katowice – Sosnowiec – Będzin – Czeladź (DK86) oraz Czeladź – Będzin – Sosnowiec – Dąbrowa Górnicza (DK94)	KTWSI. (w)	w przebiegu DK86 Katowice – Sosnowiec – Będzin – Czeladź oraz DK94 Czeladź – Będzin – Sosnowiec – Dąbrowa Górnicza	GDDKiA
16.	Cel 4	Przebudowa DK1	Przebudowa Alei Wojska Polskiego DK1 w Częstochowie	KTWSI. (w)	Częstochowa	GDDKiA .
17.	Cel 4	linia kolejowa 97		SRPP	Żywiec – Sucha Beskidzka - Kraków	PKP PLK S.A.
18.	Cel 4	Budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów - Trzebinia		KPZK 2030	Boronów – Woźniki – Koziegłowy – Siewierz – Poręba – Łazy - Dąbrowa Górnicza – Sławków	PERN S.A. „Przyjaźń”

Lp.	Cel Polityki Przestrzennej Nr	Inwestycja	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
19.	Cel 4	połączenie terenów inwestycyjnych Zagłębia Dąbrowskiego z Euroterminalem w Sławkowie	Wsparcie multimodalnego europejskiego obszaru transportu poprzez budowę łącznika S1 – DK94 w celu połączenia terenów inwestycyjnych Zagłębia Dąbrowskiego z Euroterminalem w Sławkowie (droga wojewódzka)	KTWSI. (w), RPOWSI., SRSTWSI.	Sosnowiec, Sławków /droga wojewódzka	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
20.	Cel 4	Budowa Kanału Śląskiego		KPZK 2030 (rysunek)		
21.	Cel 4	Budowa Kanału Dunaj – Odra-łaba		KPZK 2030 (załącznik nr 3)		

IV. ANEKSY

1. Zgodność Planu 2020+ z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – cele.

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne KPZK 2030</i></p>	<p>1.NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2.SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3.PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4.RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności</p>				
<p>1.1. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych głównych ośrodków miejskich</p>	<p>1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
<p>1.2. Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>4.1.Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.</p>
<p>1.3. Integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich</p>	<p>1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.</p>	<p>2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
<p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów</p>				
<p>2.1. Wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe – Polska Zachodnia – Polska Centralna – Polska Wschodnia</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>4.3.Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej</p>	<p>x</p>	<p>2.1.Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne KPZK 2030</i></p>	<p>1.NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2.SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3.PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4.RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>2.3. Wspomaganie spójności w obszarach problemowych</p>	<p>x</p>	<p>2.2 Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych. 2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
<p>Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej</p>				
<p>3.1. Poprawa dostępności polskich miast i regionów</p>	<p>1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.</p>	<p>2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.</p>	<p>x</p>	<p>4.1.Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2.Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3.Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>3.2. Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
<p>3.3. Poprawa dostępności teleinformatycznej</p>	<p>x</p>	<p>2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.</p>	<p>x</p>	<p>4.2.Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.</p>
<p>3.4. Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
<p>Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski</p>				
<p>4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>3.1.Ochrona zasobów środowiska.</p>	<p>x</p>

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne KPZK 2030</i></p>	<p>1.NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2.SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3.PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4.RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
4.2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej.	x	x	3.1. Ochrona zasobów środowiska.	x
4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.	x	x	3.2.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.	x
4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego.	x	x	3.1.Ochrona zasobów środowiska.	x
4.5. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.	x	x	3.1.Ochrona zasobów środowiska.	x
4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.	x	x	3.1.Ochrona zasobów środowiska.	x
4.7. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.	x	x	3.1.Ochrona zasobów środowiska.	x
<p>Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa</p>				
5.1. Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie.	x	x	x	4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.

<p><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p>Cele strategiczne KPZK 2030</p>	<p>1.NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2.SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3.PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4.RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>5.2. Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi.</p>	<p style="text-align: center;">x</p>	<p style="text-align: center;">x</p>	<p style="text-align: center;">x</p>	<p>4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>5.3. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p>	<p style="text-align: center;">x</p>	<p>2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.</p>	<p>3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	<p>4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</p>				

2. Zgodność Planu 2020+ ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” – cele.

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne „Śląskie 2020+”</i></p>	<p>1.NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEG O WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2.SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3.PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWAN IE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4.RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>Cel 1. Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność</p>				
<p>A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa</p>	<p>1.1.Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii. 1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.</p>	<p>x</p>	<p>3.2.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.</p>	<p>4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.</p>
<p>A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy</p>	<p>1.1.Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii.</p>	<p>2.1.Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.</p>	<p>3.3.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	<p>4.1.Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.</p>
<p>A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych</p>	<p>1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.</p>	<p>2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.</p>	<p>x</p>	<p>4.3.Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały</p>	<p>x</p>	<p>2.1.Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne „Śląskie 2020+”</i></p>	<p>1.NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEG O WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2.SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3.PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWAN IE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4.RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>Cel 2. Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie</p>				
<p>B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców</p>	<p>x</p>	<p>2.1.Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów. 2.2 Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych.</p>	<p>x</p>	<p>4.3.Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców</p>	<p>x</p>	<p>2.1.Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów. 2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
<p>B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców</p>	<p>x</p>	<p>2.2 Wspieranie procesów rozwojowych obszarów o najgorszych wskaźnikach dostępności do usług publicznych. 2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne „Śląskie 2020+”</i></p>	<p>1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEG O WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWAN IE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
Cel 3. Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni				
C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska	x	x	<p>3.1. Ochrona zasobów środowiska. 3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	x
C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi	1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu.	2.3 Poprawa wewnętrznej integracji regionu.	x	<p>4.1. Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2. Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
C.3. Wysoki poziom ładunku przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni	x	x	<p>3.2. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3. Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	x
Cel 4. Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy				
D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu	1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.	x	x	4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

<p style="text-align: center;"><i>Cele Planu 2020+</i></p> <p><i>Cele strategiczne „Śląskie 2020+”</i></p>	<p>1.NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEG O WZROSTU I INNOWACJI.</p>	<p>2.SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH.</p>	<p>3.PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWAN IE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO.</p>	<p>4.RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU.</p>
<p>D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego</p>	<p>1.1.Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii. 1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.</p>	<p style="text-align: center;">x</p>	<p>3.1. Ochrona zasobów środowiska. 3.2.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	<p>1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Metropolii Górnośląskiej oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>
<p>D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych</p>	<p style="text-align: center;">x</p>	<p style="text-align: center;">x</p>	<p>3.2.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich. 3.3.Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.</p>	<p>4.1.Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej. 4.2.Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej. 4.3. Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.</p>

3. Proces opracowania Planu

W październiku 2013 r. zgodnie z Uchwałą Nr IV/43/3/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego przystąpiono do opracowania zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego pod kierunkiem prof. dr. hab. inż. arch. Zbigniewa J. Kamińskiego.

Zgodnie z przyjętym trybem i organizacją dla opracowania Planu 2020+:

- Powołano Komitet Sterujący – Zarządzenie nr 2/2015 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 23 stycznia 2015 roku oraz nr 66/2015 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 29 września 2015 roku.
- Powołano Zespół Zadaniowy – Zarządzenie nr 82/2014 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 16 października 2014 roku.
- Powołano Zespół Projektantów – Zarządzenie Nr 81/2014 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 16 października 2014 roku.

O przystąpieniu do Planu 2020+ pisemnie zawiadomiono:

- 76 organy i instytucje właściwe do opiniowania i uzgadniania projektu Planu
- 9 ministrów – Zdrowia, Środowiska, Sportu i Turystyki, Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Obrony Narodowej, Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Infrastruktury i Rozwoju, Administracji i Cyfryzacji, Gospodarki
- Wojewoda Śląski
- 4 województwa ościenne (4 wojewodowie, 4 marszałkowie) – Opolskie, Małopolskie, Łódzkie, Świętokrzyskie
- 167 gmin województwa śląskiego
- 17 powiatów województwa śląskiego
- 42 gmin ościennych
- 14 powiatów ościennych
- Predseda Žylinského samosprávneho kraja
- Hejtman Moravskoslezského kraje

Obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia Planu 2020+ zostało wywieszane na tablicach ogłoszeń urzędów gmin i powiatów województwa śląskiego, gmin i powiatów województw ościennych, w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim oraz zostało zamieszczone w prasie.

Po opracowaniu metodyki prac nad Planem 2020+, dokonano analizy dokumentów krajowych i regionalnych oraz rozpatrzono wnioski zgłoszone w związku z zawiadomieniem. Spośród zawiadomionych instytucji i organów odpowiedziało:

- 57 organów i instytucji
- 2 Ministrowie (Zdrowia, Sportu i Turystyki)
- 8 województwa ościenne
- 43 gmin województwa śląskiego
- 3 powiaty województwa śląskiego
- 6 gmin ościennych
- 1 powiat ościenny
- Predseda Žylinského samosprávneho kraja
- Hejtman Moravskoslezského kraje

Dodatkowo wpłynęło 6 wniosków od związków, stowarzyszeń i osób prywatnych.

W ramach prac nad Planem 2020+ zostało sporządzone Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Jednocześnie ustalono zakres prognozy oddziaływania na środowisko Planu 2020+ z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz z Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach.

Prace koncepcyjne dotyczące Planu 2020+ obejmowały aktualizację uwarunkowań, diagnozy strategicznej oraz weryfikację wizji rozwoju województwa wraz z celami polityki przestrzennej. Ten etap prac został zakończony prezentacją koncepcji Planu 2020+ na posiedzeniu Regionalnego Forum Terytorialnego w dniu 12 grudnia 2014r. oraz na spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych w subregionach w dniach:

- RYBNIK – 16.04.2015r.
- KATOWICE – 22.04.2015r.
- BIELSKO-BIAŁA - 29.04.2015r..
- CZĘSTOCHOWA – 06.05.2015r.

W kolejnym etapie prac projektowych Zespół Projektantów pod kierunkiem Konsultanta Planu opracował projekt Planu 2020+, w którym określono cele, kierunki i działania polityki przestrzennej oraz zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych.

Dokument został przedstawiony na posiedzeniach:

- Zespołu Zadaniowego w dniu 09.10.2015r.
- Komitetu Sterującego w dniu 14.10.2015r.
- Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w dniu 21.10.2015r., która pozytywnie zaopiniowała projekt Planu2020+.,
- oraz w dniu 27.10.2015 r. – przyjęty przez Zarząd Województwa Śląskiego celem poddania procedurze opiniowania i uzgadniania przez właściwe instytucje i organy oraz skierowania do konsultacji społecznych.

W przeprowadzonej zmianie uwzględniono nowelizację zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dotyczącą zakresu planu województwa, nowe edycje strategicznych dokumentów krajowych i regionalnych w tym przede wszystkim: Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” oraz dynamicznie zmieniające się uwarunkowania przestrzenne.

Aktualnie opracowywana jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu2020+.

Projekt Planu 2020+ wraz z prognozą zostanie poddany opiniowaniu i uzgadnianiu przez właściwe organy i instytucje (w tym do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju o zgodność z KPZK2030) oraz wyłożony do publicznego wglądu.

W nawiązaniu do wymogów ustawowych w dniu 4 grudnia br. zorganizowana zostanie konferencja podczas, której zostaną przedstawione do zaopiniowania propozycje delimitacji obszarów funkcjonalnych.

Następnie projekt Planu 2020+ zostanie przekazany do uchwalenia przez Sejmik Województwa Śląskiego oraz przekazany wraz z dokumentacją planistyczną Wojewodzie Śląskiemu celem opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

4. Uczestnicy prac nad Planem

Marszałek Województwa Śląskiego:

Marszałek Województwa Śląskiego IV kadencji:

Mirosław Sekuła

Marszałek Województwa Śląskiego V kadencji:

Wojciech Saługa

Zarząd Województwa Śląskiego:

Zarząd Województwa Śląskiego IV kadencji:

Mirosław Sekuła - Marszałek

Mariusz Kleszczewski - Wicemarszałek (do 10.03.2014)

Aleksandra Skowronek - Wicemarszałek (od 10.03.2014)

Aleksandra Gajewska - Wicemarszałek (do 19.12.2013)

Kazimierz Karolczak - Wicemarszałek (od 19.12.2013)

Stanisław Dąbrowa - Członek Zarządu

Jerzy Gorzelik - Członek Zarządu (do 20.05.2013)

Arkadiusz Chęciński - Członek Zarządu (od 10.06.2013)

Zarząd Województwa Śląskiego V kadencji:

Wojciech Saługa - Marszałek

Aleksandra Skowronek - Wicemarszałek

Stanisław Dąbrowa - Wicemarszałek

Gabriela Lenartowicz - Członek Zarządu (do 21.06.2015)

Henryk Mercik - Członek Zarządu (od 22.06.2015)

Kazimierz Karolczak - Członek Zarządu

Radni Sejmik Województwa Śląskiego:

Radni Sejmik Województwa Śląskiego IV Kadencji:

Bożena Borys-Szopa

Jan Borzymowski

Janusz Buzek

Ludgarda Buzek

Piotr Czarnynoga

Michał Czarski

Barbara Dziuk

Stanisław Dzwonnik

Marian Gajda

Aleksandra Gajewska

Andrzej Gościniak

Jerzy Gorzelik

Witold Grim

Urszula Grzonka

Anna Hetman

Marian Jarosz

Gustaw Jochlik

Paweł Kaleta

Andrzej Kamiński

Jan Kawulok

Mariusz Kleszczewski

Przemysław Koperski

Agnieszka Kostempska

Lucyna Kręcichwost

Piotr Kurpios

Ewa Lewandowska

Adam Lubas

Agnieszka Luty

Wiesław Maras

Andrzej Marszałek

Adam Matusiewicz

Henryk Mercik

Henryk Moskwa

Małgorzata Ochęduszek-Ludwik

Marian Ormaniec

Maria Potępa

Piotr Pyzik

Andrzej Sławik

Władysław Serafin

Czesław Sobierajski

Piotr Spyra

Martyna Starc-Jażdżyk

Bogusław Piotr Śmigielski

Bogdan Święczkowski

Małgorzata Tkacz-Janik

Artur Warzocha

Karol Węglarzy

Janusz Wita

Grzegorz Wolnik

Wiesław Wójcik

Michał Wójcik

Zbyszek Zaborowski

Wojciech Zamorski
Katarzyna Zapart

Piotr Zienc

Radni Sejmik Województwa Śląskiego V Kadencji:

Tomasz Bednarek
Halina Bieda
Bożena Borys-Szopa
Sylwia Cieślar
Piotr Czarnynoga
Michał Czarski
Stanisław Dąbrowa
Barbara Dziuk
Stanisław Dzwonnik
Lucyna Ekkert
Adam Gawęda
Stanisław Gmitruk
Jerzy Gorzelik
Arkadiusz Grabowski
Michał Gramatyka
Tadeusz Gruszka
Marek Gzik
Krystyna Jasińska
Magdalena Idzik
Andrzej Kamiński
Bronisław Karasek
Kazimierz Karolczak
Jan Kawulok

Krystian Kiełbasa
Julia Kloc
Maciej Kolon
Bronisław Korfanty
Urszula Koszutska
Danuta Kożuszniak
Gabriela Lenartowicz
Ryszard Majer
Jarosław Makowski
Kazimierz Matusznyi
Mirośław Mazur
Henryk Mercik
Janusz Pasternak
Maria Potępa
Zbigniew Przedpeński
Marta Salwierak
Andrzej Sławik
Martyna Starc-Jażdżyk
Janusz Wita
Grzegorz Wolnik
Michał Wójcik
Marian Zembala

Konsultant ds. zmiany Planu

prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew Kamiński

Komitet Sterujący ds. zmiany Planu:

dr inż. arch. Henryk Mercik – Członek Zarządu Województwa Śląskiego - Przewodniczący Komitetu (od 29.09.2015),
Gabriela Lenartowicz – Członek Zarządu Województwa Śląskiego - Przewodnicząca Komitetu (do 29.09.2015),
Aleksandra Skowronek - Wicemarszałek Województwa Śląskiego (od 29.09.2015),
Grzegorz Wolnik – Przewodniczący Sejmiku Województwa Śląskiego,
Zbigniew Przedpeński – Członek Komisji Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Sejmiku Województwa Śląskiego,
dr Krzysztof Wrań – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katedra Badań Strategicznych i Regionalnych – były doradca strategiczny procesu aktualizacji strategii „Śląskie 2020 +” - specjalista ds. planowania regionalnego i lokalnego,
dr Piotr Gibas - Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katedra Gospodarki Przestrzennej – specjalista ds. planowania przestrzennego,
dr Marcin Baron – współautor Koncepcji Regionalnej Polityki Miejskiej Województwa Śląskiego – specjalista ds. polityki regionalnej.

Zespół Zadaniowy ds. zmiany Planu:

dr inż. Andrzej Baksik – Z-ca Dyrektora Wydziału Rozwoju Regionalnego – Kierownik Zespołu,
Katarzyna Łabazewska – Wydział Rozwoju Regionalnego – Z-ca Kierownika Zespołu,
dr Mariusz Raczek – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Tomasz Rak – Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
Małgorzata Hajduczek – Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami,
dr Robert Orpych – Wydział Gospodarki, Promocji i Współpracy Międzynarodowej,
Przemysław Dąbek – Wydział Komunikacji i Transportu,
Monika Jeziorska – Wydział Kultury,
Ilona Pałucha – Geolog Wojewódzki – Wydział Ochrony Środowiska,
Ewa Owczarek - Nowak – Wydział Terenów Wiejskich,

Bogdan Radoń – Wydział Turystyki i Sportu,
Wojciech Gardas – Wydział Inwestycji Remontów i Nadzoru Inwestorskiego,
Zbigniew Giemza – Pełnomocnik ds. związanych z obronnością i bezpieczeństwem publicznym,
dr Jerzy Parusel – Dyrektor Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska,
dr inż. arch. Jacek Owczarek – Dyrektor Śląskiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego.

Zespół Projektantów ds. zmiany Planu:

Wojciech Brol – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Michał Brzezinka – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Renata Bula – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska,
Ewa Burchat-Błachuta – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Agnieszka Kawecka-Kędzierska – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Magdalena Kolasińska – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Tomasz Kołton – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Katarzyna Łabarzewska – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Joanna Miśka – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Jacek Noga – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Joanna Pipała-Trzeciak – Wydział Rozwoju Regionalnego,
dr Mariusz Raczek – Wydział Rozwoju Regionalnego,
dr Michał Romańczyk – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska,
Mariusz Węglorz – Wydział Rozwoju Regionalnego,
Martyna Walker – Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego,
Zdzisław Wieland – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska.

5. Spis rysunków i map:

Rysunek 1. Węzłowe położenie województwa śląskiego.	8
Rysunek 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa śląskiego. Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013r.	11
Rysunek 3. Klasyfikacja ośrodków miejskich w Unii Europejskiej wg klasyfikacji ESPON. Źródło: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	12
Rysunek 4. Wartość PKB wytworzonego w 2012 r. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.	66
Rysunek 5. Przestrzenny wymiar wizji rozwoju. Źródło: Opracowanie własne.	71
Rysunek 6. Model kształtowania polityki przestrzennej w obszarach funkcjonalnych. Źródło: Opracowanie własne.	72
Rysunek 7. Macierzowy model kształtowania polityki przestrzennej. Źródło: Opracowanie własne.	74
Rysunek 8. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI. Źródło: Opracowanie własne.	75
Rysunek 9. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH. Źródło: Opracowanie własne.	79
Rysunek 10. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Źródło: Opracowanie własne.	84
Rysunek 11. Model kształtowania polityki przestrzennej – Cel RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU. Źródło: Opracowanie własne.	90

Mapa 1. Rozmieszczenie ludności w miastach w województwie śląskim. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych 2014r., GUS.	10
Mapa 2. Podział administracyjny województwa śląskiego. Źródło: Opracowanie własne.	13
Mapa 3. Miejskie obszary funkcjonalne. Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013r.	17
Mapa 4. Wiejski obszar funkcjonalny. Źródło: Opracowanie własne.	19
Mapa 5. Podział na regiony fizyczno-geograficzne w skali makroregionalnej – obszary górskie. Źródło: Opracowanie własne na podstawie J. Kondrackiego, Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002 .	21
Mapa 6. Obszar górski. Źródło: Opracowanie własne.	22
Mapa 7. Obszar terenów zamkniętych. Źródło: Opracowanie własne.	24
Mapa 8. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Źródło: Opracowano na podstawie map RZGW.	26
Mapa 9. Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Źródło: Opracowanie własne.	27
Mapa 10. Obszar cenny przyrodniczo. Źródło: Opracowano na podstawie Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.	31
Mapa 11. Obszar ochrony krajobrazów kulturowych – mapa nasycenia zabytkami. Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.	35
Mapa 12. Waloryzacja krajobrazów kulturowych. Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.	37
Mapa 13. Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych. Źródło: Opracowano na podstawie Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.	39
Mapa 14. Udokumentowane złoża kopalin. Źródło: Opracowanie własne.	41
Mapa 15. Obszar występowania udokumentowanych złóż kopalin. Źródło: Opracowanie własne.	42
Mapa 16. Obszar przygraniczny. Źródło: Opracowanie własne.	44
Mapa 17. Obszary wymagające rewitalizacji. Źródło: Opracowanie własne.	46
Mapa 18. Obszar funkcjonalny strefy okotolotniskowej MPL „Katowice”. Źródło: Opracowanie własne.	47
Mapa 19. System transportowy. Źródło: Opracowanie własne.	50
Mapa 20. System elektroenergetyczny. Źródło: Opracowanie własne.	53
Mapa 21. Odnawialne źródła energii. Źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.	55
Mapa 22. Zaopatrzenie w gaz i gospodarka paliwowa. Źródło: Opracowanie własne.	57

Mapa 23. System zaopatrzenia w wodę. Źródło: Opracowanie własne.	59
Mapa 24. Gospodarka odpadami. Źródło: Opracowano na podstawie Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.	61
Mapa 25. Prognoza demograficzna do roku 2030. Stopa bezrobocia w 2015 roku. Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.	63
Mapa 26. Przestrzenny wymiar Celu 1 polityki przestrzennej NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI. Źródło: Opracowanie własne.	77
Mapa 27. Przestrzenny wymiar Celu 2 polityki przestrzennej SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH. Źródło: Opracowanie własne.	81
Mapa 28. Przestrzenny wymiar Celu 3 polityki przestrzennej PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Źródło: Opracowanie CDPGŚL.	85
Mapa 29. Przestrzenny wymiar Celu 3 polityki przestrzennej PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO. Kształtowanie krajobrazów kulturowych na obszarach miejskich i wiejskich. Źródło: Opracowanie własne.	87
Mapa 30. Przestrzenny wymiar Celu 4 polityki przestrzennej RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU. Źródło: Opracowanie własne.	92

6. Bibliografia i wykorzystane materiały źródłowe:

1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Uchwała nr 239 Rady Ministrów RP z dnia 13 grudnia 2011 r., M.P. z 2012 r., poz. 252.
2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z 27 lipca 2004r., Nr 68, poz. 2049.
3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z 8 listopada 2010 r., Nr 237, poz. 3534.
4. Dyrektywa Powodziowa 2007/60/WE/Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.
5. Okresowa Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2006r., 2010r., oraz 2013r., Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, <http://www.slaskie.pl/planzagospodarowania/okresowaocena>.
6. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013r.
7. „Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020”; Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 2249/176/IV/2012 z 09.08.2012r.
8. Strategii Europa 2020 – na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, przyjęta przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 roku. Komisja Europejska KOM(2010) 2020.
9. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z 18 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Operacyjnego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 139/6/V/2014 z dnia 29 grudnia 2014 r.
10. Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, Uchwała Rady Ministrów RP Nr 188 z dnia 24 września 2014 r. Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1769/368/IV/2014 z dnia 25 września 2014 r.
11. „Diagnoza Strategiczna Rozwoju Województwa Śląskiego na potrzeby aktualizacji Strategii”, Analizy Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych, Zeszyt 4/2012., www.rcas.slaskie.pl.
12. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
13. Zielone szlaki – Greenways w Polsce, Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, www.greenways.pl.
14. Strategia Rozwoju Produktu Turystycznego „Wiślana Trasa Rowerowa” na terenie Województwa Śląskiego.
15. „Społeczeństwo informacyjne w liczbach”. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Departament Społeczeństwa Informacyjnego. Warszawa 2012.
16. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, www.rcas.slaskie.pl.
17. „Stan środowiska w województwie śląskim w 2011 roku”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2012.
18. Regionalna Strategia Innowacji na lata 2013-2020, uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/29/5/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r.
19. Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – Scenariusze 2050, praca zbiorowa pod redakcją Leszka Trzaskiego, Główny Instytut Górnictwa, Katowice 2012.
20. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tekst jednolity Dz.U.2015. poz.199 z późn. zm.
21. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki, tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz.712 z późn. zm.
22. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, Dz.U. 1989 nr 30 poz. 163 z późn. zm.
23. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.
24. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, Dz. U. z 2015r., poz. 774.
25. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. z 2003r., Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.
26. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1392.